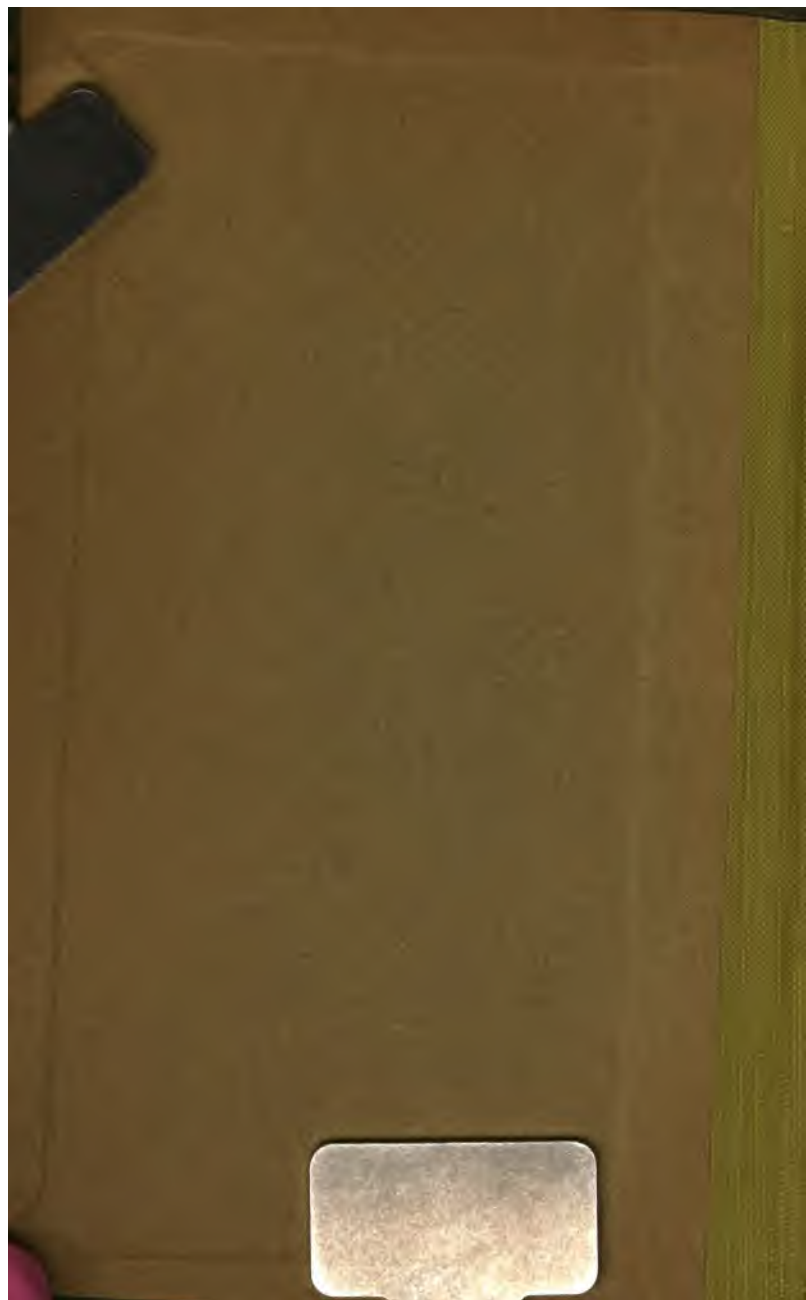

Historiske Aarbøger,

til Oplysning og Veiledning i Nordens, færdeles Danmarks Historie.

Udgivne

ved den danske historiske Forening,

af

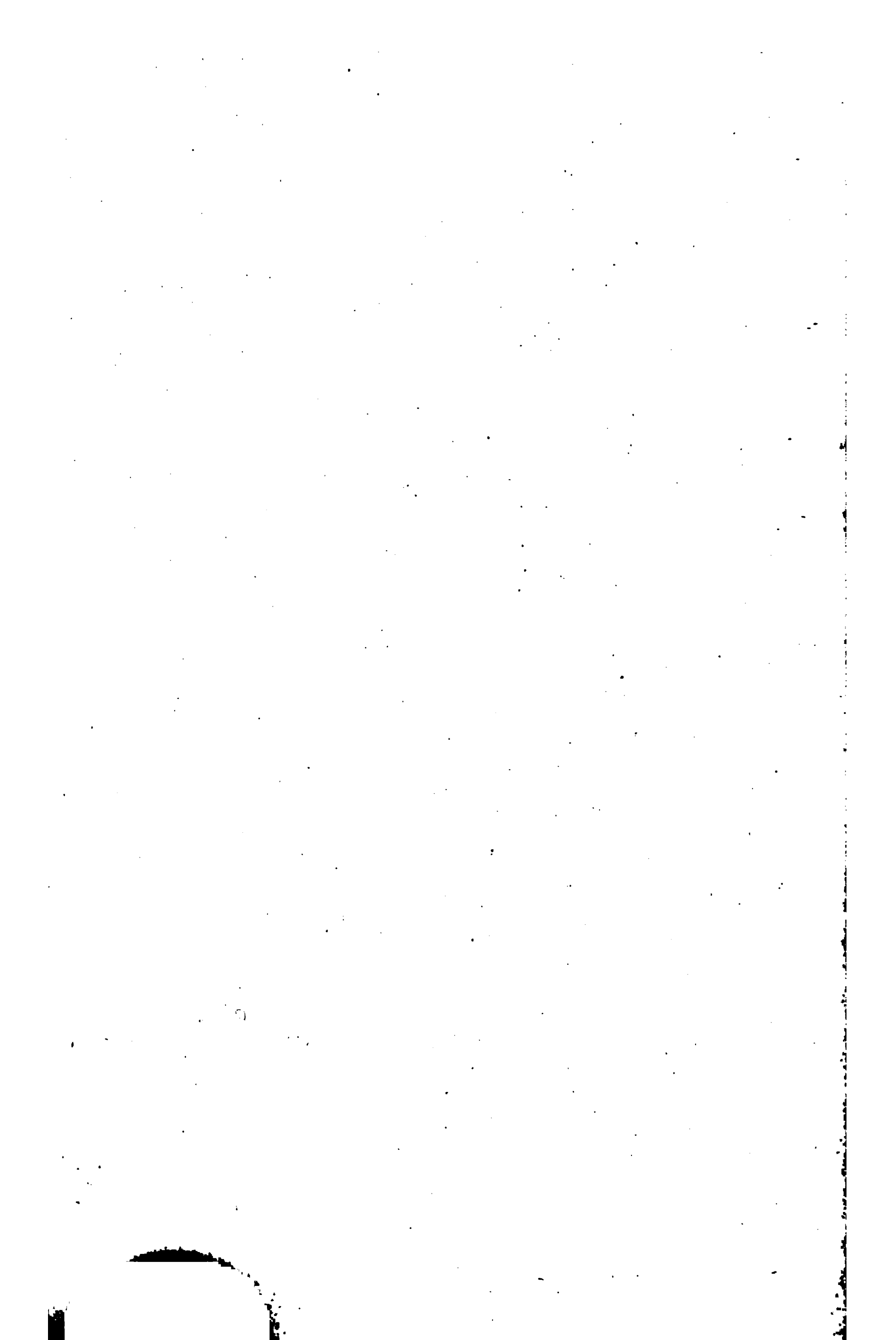
C. Molbech.

Anden Deel.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz, Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1848.

Historiske Aarbøger,

til Oplysning og Veiledning i Nordens, særdeles Danmarks Historie.

Udgivne

ved den danske historiske Forening,

af

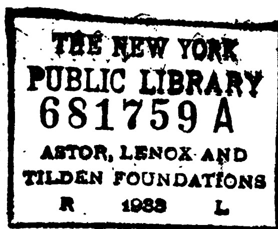
C. Molbech.

Anden Deel.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1848.

Forerindring.

Den i Forerindringen til 1ste Deel af disse Aarbøger (1845) bebudede „Danske Chronologie", seer den historiske Forening sig nu i Stand til at kunne lade udgaae fra en Forfatters Haand, hvis fortrinlige Kald til et saadant Arbeide Ingen, der kiender hans genealogiske Tabeller, vil drage i Tvivl; og den udgiør saaledes det væsentlige Indhold af Aarbøgernes anden Deel. Angaaende dette Hielpemiddel til Veiledning i den danske Historie, der upaatvivlelig paa en overhovedet tilfredsstillende Maade vil befindes at udfylde et Savn i vor Literatur, kan Undertegnede indskrænke sig til den Bemærkning: at det muligen turde blive Nogles Mening, at Forfatteren snarere, og det maaskee særdeles i den nyere Tid, fra A. 1400, 1448, eller 1536 (Reformations-Epoken) har været for sparsom, end for overflødig i sit Stof; eller at man ikke vilde have fundet noget at indvende, om han havde medtaget flere specielle Begivenheder og Data, til Danmarks indre Culturhistorie, Personalhistorie, m. m. Hertil kan imidlertid med Føie erindres: at Forfatteren, efter al Billighed, er givet fuldkommen Frihed til i den Henseende at tage og følge sit

eget Synspunkt for Udførelsen af sit Arbeide; og at han, fra dette Synspunkt vist nok har betragtet Danmarks **politiske** eller **Statshistorie** som det egentlige Formaal for den chronologiske Tavle over denne Histories vigtigste Begivenheder, han vilde meddele. Til Oplysning af Arbeidets Plan og Udførelse kan her i øvrigt tilføies følgende korte, af Forfatteren selv meddeelte

Forord.

„Hvad jeg i Henseende til Udførelsen af dette Arbeide, som et hidtil savnet Bidrag til Oversigt over vort dyrebare Fædrelands heldige og uheldige Skiebne, fra Rigets Stiftelse, lige indtil de sidste Tildragelser, kan have at bemærke, indskrænker sig til Følgende: Som Titelen antyder, er overalt en streng chronologisk Orden iagttaget i Henseende til Begivenhedernes Følge, saaledes at de ere anførte Aar for Aar, Maaned for Maaned, Dag for Dag, uden Hensyn til deres indre Sammenhæng. For imidlertid nogenlunde at raade Bod paa den deraf følgende Adsplittelse af beslægtede Begivenheder, er der jævnlig i Anmærkninger henviist til foregaaende Antegnelser, der staae i Forbindelse med en eller anden senere Begivenhed, ligesom der ogsaa i saadanne er meddeelt andre Oplysninger, der antoges at have Interesse, uden at kunne finde Plads i selve Chronologien; og uagtet oplysende Anmærkninger egentlig ikke høre med til en Chronologies Idee, haaber jeg dog, at disse ikke ville ansees for overflødige. Enhver Antegnelse er først nedskreven efter at være omhyggelig prøvet efter Kilderne og de bedste Hielpemidler, forsaavidt samme, ved mit Ophold udenfor Kiøbenhavn, have været mig tilgængelige; og hvor disse lade Uvished tilbage, ere de

forskjellige Tidsangivelser anførte jævnsides; ligesom i den ældre Tid, hvor Aaret kun omtrentlig kunde angives, dette er betegnet med et c. Til de Berigtigelser, som Kritiken i den nyeste Tid har meddeelt, er der overalt taget Hensyn. Jeg tør da nære det Haab, at nærværende Arbeide, saaledes som det er, baade vil finde en velvillig Modtagelse hos mine Medborgere, og Overbærelse med de Savn, som muenligen paa et eller andet Sted maatte opdages deri. Enhver, som benytter denne Bog, vil ogsaa, ved at lade den giennemskyde, finde Leilighed til at bidrage til dens videre Berigtigelse, efter egne Synsmaader."

Frederiksborg, i December 1848.

Med Hensyn til det korte Bidrag, som optager de sidste Blade i denne Deel, vil undertegnede bemærke: at vi vel ikke savne Opregnelser af de ældre danske Love, Anordninger og Vedtægter med Lovskraft, eller literaire Veiledninger til nøiere Kundskab om disse Kilder til den danske Retshistorie; af hvilke den nyeste og fuldstændigste er den, af Hr. Conferentsraad Kolderup-Rosenvinge meddeelte, i hans „Grundrids af den danske Retshistorie"; anden Udgave. 1832. I. S. 28—72. Man har imidlertid anseet en kort og samlet Udsigt over disse Retskilder i chronologisk Følge, for ikke overflødig; da der ogsaa i historiske Undersøgelser jævnligen gives Anledning til at søge Oplysninger i disse vigtige Monumenter, hvis Literatur her findes meddeelt i Korthed og efter Aarsfølgen, til hurtigt Eftersyn, indtil Aaret 1648; med Tilføielse af et og andet Bidrag til denne Literatur, nyere end 1832. At den af vor Retshistorie høiligen fortiente Forfatters ovenanførte Skrift

har været Hovedkilden, eller den egentlige Grundvold for den her givne chronologiske Fortegnelse, behøver neppe at meldes. At fortsætte den længer ned i Tiden eller at give en fuldstændig Optegnelse af alle ældre, trykte og utrykte kongelige Forordninger (fra Christian III. indtil Christian V. Danske Lov) vilde være et ogsaa for Historien meget gavnligt Foretagende, som dog laae uden for min Hensigt paa dette Sted.

Uagtet al den Umage og Flid, som er bleven anvendt paa at samle og udarbeide den i Aarbøgernes 1ste Deel meddeelte „danske Kongerække fra Gorm den Gamle til Christian VIII.“, ere dog adskillige Skrivfeil og Trykfeil indløbne i dette Arbeide, hvis Rettelse maatte ansees for nødvendig. Heldigviis forekomme faa eller ingen saadanne Feiltagelser af nogen Betydenhed i Kongerækkens egentlige Text; men de findes fornemmelig kun i Anmærkningerne. Man har anseet det for rigtigt, at lade omtrykke de (18) Blade, hvorpaa de betydeligste Vildelser ere indløbne; og enhver Eier af Aarbogens 1ste Deel anmodes indstændigen om at lade disse Blade indsætte paa vedkommende Steder. De øvrige mindre betydelige Trykfeil, tilligemed nogle Tillæg til Anmærkningerne, findes ved Slutningen af nærværende anden Deel; men kunne ligeledes bedst faae deres Plads ved Enden af 1ste Deel, naar Bogen indbindes.

Kiøbenhavn, den 23de Decbr. 1848.

C. Molbech.

Indhold.

3.

Dansk Chronologie,

eller

Oversigt efter Aarfølgen af de betydeligste Begivenheder

i

den Danske Historie,

af

J. P. F. Kønigsfeldt.

Sagntid.

Den gothiske Stamme indvandrer tidligt i Norden, og bliver den herskende Folkestamme i Danmark, hvor den deler sig i flere Smaariger.

Det danske Folk indbefatter i den ældre Tid to Hovedafdelinger: Øst-Danske i Skaane og paa Øerne og Vest-Danske i Jylland.

Skioldungslægten regjerer i Sjælland og residerer i Leire. Dan Mykillati nævnes af Sagnet som en af de mærkeligste blandt de ældre danske Konger.

c.450. Jyder, Angler og Saxer udvandre fra den jydske Halvø og Holsteen til Britannien.

c.600. Leirekongen Rolf Krake bliver dræbt ved sin Søster Skuldas og sin Svoger Hjartvars Forræderi.

650—800. Ivar Vidfadme; Harald Hildetand, som faldt i Slaget paa Braavalla-Hede; Sigurd Ring; Regner Lodbrok, som omkom paa et Tog til England: berømte Konger i den danske Sagnhistorie.

---

782. Den jydske Konge Sigfrid ell. Sigurd skikker, efterat Saxerhøvdingen Wittekind havde taget sin Tilflugt til ham, Sendebud til Frankernes Konge Carl den Store for at mægle Fred.

807. Den jydske Konge Gøtrik, ell. Godfred, gaaer med en Hær over Eideren, og angriber Obotriterne i Nordalbingien.

c. 807. Godfred opfører en Vold (Kovirke) paa sit Riges Sydgrændse imellem Slien og Treen-Aaen, som Værn imod Tydskland.

809. Keiser **Carl d. Store** anlægger en befæstet Borg i Holsteen ved Stør.

810. Godfred gjør et Tog tilsøes mod Friserne, og truer Keiseren med at gjæste ham i hans Residentsstad Aachen, men bliver myrdet i sin Leir af en af sine Hofsvende.

811. Godfreds Efterfølger **Hemming** slutter Fred med Keiseren, hvorved **Eideren** b e s t e m m e s t i l G r æ n d s e i m e l l e m d e D a n s k e o g T y d s k e.

812. Krig imellem de jydske Konger **Ring** og **Sigurd**, Godfreds Broderson, som begge falde i et stort Slag.

813. Keiser Carl sender et stort Gesandtskab til de nye Konger, **Harald** og **Regnfred**, Rings Brødre, hvorved Freden bekræftes.

— Godfreds Sønner gjøre Indfald i Jylland, overvinde Rings Brødre og fordrive dem.

814. Regnfred og Harald komme tilbage, men blive overvundne i et nyt Slag af Godfreds Sønner: Regnfred falder, og **Harald** (med Tilnavnet **Klak**) tager sin Tilflugt til Ludvig d. Fromme, der samme Aar havde besteget Keiserthronen.

815. Keiser **Ludvig d. Fromme** sender en Hær ind i Sønder-Jylland mod Godfreds Sønner.

822. Erkebiskop **Ebbo** af Rheims gjør en Missionsreise til Danmark.

825. Sendebud fra de jydske Konger møde paa en Rigsdag i Aachen.

826. **Harald Klak** døbes, tilligemed sin Familie og sit Følge, under sit Ophold ved Keiserens Hof i Ingelheim ved Mainz.

826. Kong Harald vender tilbage til Jylland, og ledsages af den unge Benedictinermunk **Ansgar** (fra Klostret Ny-Corvey i Westphalen), som lægger Grundvolden til den danske Kirke.

827. Ansgar stifter en Skole i **Hedeby** (Slesvig), hvilken By bliver Udgangspunktet for hans Virksomhed.

— Harald Klak fordrives atter af Godfreds Sønner.

829. Ansgar gjør sin første Missionsreise til Sverrig.

834 (15 Mai). Keiser **Ludvig d. Fromme** stifter et Erkebispedømme i **Hamborg** for de nordiske Riger; **Ansgar** beskikkes til Nordens første Erkebiskop[1]).

845. Den jydske Konge **Erik** (d. Gamle), en af Godfreds Sønner, gjør et Krigstog op ad Elben, indtager og ødelægger Hamborg.

849. Bispedømmet **Bremen** forenes med det hamborgske Erkestift, og Erkesædet forlægges til Bremen.

— Kong **Erik** bliver bedre stemt imod Christendommen, og tillader dens Forkyndelse i sit Rige.

c. 850. Den første Kirke i Danmark bygges i **Hedeby**.

853. Ansgars anden Missionsreise til Sverrig under Kong Eriks Beskyttelse.

854. Kong **Erik** falder, tilligemed Flere af Kongestammen, i et stort Slag i Jylland, og efterfølges af **Erik** d. **Unge**.

856. En Kirke bygges i **Ribe**, og Ansgar indsætter sin Ven og Discipel **Rembert** til Præst ved samme.

858 (31 Mai). Pave **Nicolaus I.** stadfæster Foreningen af det hamborgske og det bremiske Stift.

---

[1]) Han var allerede 831 bleven indviet til Erkebiskop paa en Rigsdag i Ingelheim, og i et af de næstfølgende Aar (832 ell. 834) af Pave Gregor IV. stadfæstet i denne Værdighed, og beskikket til pavelig Legat hos de nordiske Folk.

865 (3 Febr.). **Ansgar**, Nordens Apostel, døer i **Bremen** i sit 64de Aar. **Rembert** bliver den anden Erkebiskop af Hamborg og Bremen.

873. De danske (jydske) Konger **Sigfrid** og **Halfdan** skikke Sendebud til den tydske Konge **Ludvig**[2]).

c. 880. De Østdanskes Konge **Gorm d. Gamle**, en Efterkommer af Regner Lodbrok, undertvinger Jylland, og forener det med Skaane og Øerne til eet Rige: **Danmark**.

891. Den tydske Konge Arnulf tilføier Normannerne (de Danske) et stort Nederlag ved **Løwen**.

934. **Gorm** kommer i Krig med den tydske Konge **Henrik Fuglefænger**, som udvider Tydsklands Grændse paa den nordlige Side af Eideren indtil **Slien**[3]). Gorm nødes til at tillade Christendommens Forkyndelse i Danmark.

c. 936–940. Gorms Dronning **Thyra Danebod** lader opføre en ny Vold: **Danevirke**, i Nærheden af den ældre, som Godfred havde opført, til Værn for Danmarks Sydgrændse.

c. 940. **Harald Blaatand**, Gorm d. Gamles Søn, vælges efter Faderens Død til Konge over det samlede danske Rige.

945–946. Kong Harald understøtter Hertug **Richard** af Normandiet imod den franske Konge **Ludvig d'Outremer**.

948. De første danske Bispedømmer stiftes i **Slesvig**, **Ribe** og **Aarhuus**; den hamborg-bremiske Erkebiskop **Adaldag** indvier de tre Biskopper.

---

[2]) Det er sidste Gang, at danske Konger nævnes i de frankiske Annaler.

[3]) Henrik Fuglefænger skal her have oprettet et Markgrevskab (see nedenfor A. 1026).

963. Den norske Prinds Harald Graafel og hans Brødre faae Hjelp fra Danmark imod Kong Hakon Adelsteen.

— Harald Graafel bliver Konge i Norge imod at betale Skat til den danske Konge.

965 (26 Juni). Keiser Otto I. stadfæster de tre jydske Bispedømmer og skjenker dem adskillige Privilegier.

[965-975]. Harald Blaatand fører Krig med Keiser Otto I. (eller Otto II.), som, efter at have tændt Ild paa Danevirke, trænger op igjennem Jylland til Liimfjorden, og nøder Kongen til at antage Christendommen.

976. Den norske Jarl Hakon kommer til Danmark, og ophidser Harald Blaatand imod den norske Konge Harald.

977. Harald Graafel falder i et Slag i Liimfjorden ved Hals mod Harald Blaatands Brodersøn Guld-Harald, som derefter selv bliver dræbt af Hakon Jarl.

978. Harald Blaatand undertvinger Norge, og indsætter Harald Grænske og Hakon Jarl som skatskyldige Regenter.

c. 980. Harald bygger den hellige Trefoldigheds Kirke i Roeskilde.

c. 984. Den svenske Prinds Bjørn (Styrbjørn) indtager Jomsborg i Pommern[4]).

988 (18 Marts). Den tydske Konge Otto III. skjenker Bispedømmerne i Slesvig, Ribe, Aarhuus og Odense Privilegier[5]).

c. 990. Under en blodig Krig med sin Søn Svend og dennes Fosterfader Palnatoke bliver Harald Blaatand dræbt

---

[4]) Jomsborg var anlagt af Harald Blaatand (paa Oder-Øen Wollin) som Værn imod Venderne, men blev snart selv ved Palnatoke til en mægtig Sørøver-Fristat.

[5]) See ovenf. A. 965. Bispedømmet i Odense er saaledes stiftet imellem Aarene 965 og 988.

af den Sidste ved et Pileskud, hvorpaa **Svend Tveskjæg** bestiger Danmarks Throne.

991. De Danske, der i 200 Aar havde gjort ødelæggende Indfald i England, bortkjøbes første Gang af den engelske Konge **Ethelred** ved en stor Pengesum (Danegeld). **Svend Tveskjæg** bliver, i Begyndelsen af sin Regjering, tagen til Fange af den jomsborgske Høvding **Sigvald**.

994. Jomsvikingernes Tog mod **Hakon Jarl** i Norge og Nederlag i Hjørundsfjord.

— Svend Tveskjæg gjør i Forening med den norske Kongesøn Oluf Tryggvesen et Tog til **England**, men kjøbes til at forlade Landet.

996. Hakon Jarl bliver dræbt, og **Oluf Tryggvesen** bestiger Norges Throne.

998. Kong Svends Søster **Thyra** ægter imod hans Villie Oluf Tryggvesen.

— **Svend Tveskjæg** ægter den svenske Dronning **Sigrid Storraade**.

1000 (9 Sept.). **Oluf Tryggvesen** overvindes i Søslaget ved **Svolder**, af Svend Tveskjæg i Forening med den svenske Konge Oluf Skjødkonge og den norske Erik Jarl.

— **Norge** deles imellem Seierherrerne.

1002 (13 Nov.). Kong **Ethelred** foranstalter et stort Blodbad paa de Danske i England.

1003. **Svend Tveskjæg** gjør sit andet Tog til England for at hevne de Danskes Mord, og ødelægger Landet.

1007. Ved Danegeld kjøbes Kong Svend atter til at drage tilbage.

1009–1012. Den jomsborgske Høvding **Thorkil d. Høie** gjør ødelæggende Indfald i England.

1013. **Svend Tveskjæg gjør sit sidste Tog til England**, ledsaget af sin ældste Søn **Knud**, og undertvinger hele Landet. Kong **Ethelred** flygter til **Normandiet**.

1014 (2 Febr.). Svend Tveskjæg døer i Gainsborough i England.

— Svends Søn Knud (d. Store) bliver af de Danske i England udraabt til Konge; hans yngre Broder Harald, som forestod Regjeringen i Faderens Fraværelse, bliver Konge i Danmark.

— Englænderne gjøre Opstand; Ethelred kommer tilbage, og Knud maa vende hjem til Danmark.

1015. Harald deler Regjeringen i Danmark med Knud.

— Knud drager med en stor Flaade til England, og kæmper med Ethelreds tappre Søn Edmund Jernside om Riget.

1016 (23 Apr.). Kong Ethelred døer. Edmund Jernside bliver Konge i England.

— (25 Juni). Slag ved Sceorstan imellem Edmund og Knud.

— (18 Oct.). Knud vinder ved Edrik Streons Forræderie et stort Slag ved Æscendun (Ashdown).

— (Oct.). Knud og Edmund slutte Fred ved en Sammenkomst paa Øen Light i Severn, og dele England.

— (30 Nov.). Edmund Jernside døer.

— Paa en Forsamling af Rigets Store bliver Knud udnævnt til Konge over hele England.

1017. Knud krones og salves af Erkebiskoppen af Canterbury som Englands Konge.

— (Juli). Knud ægter Dronning Emma, Ethelreds Enke.

1018 (ell. 1019). Den danske Konge Harald døer.

1019. Knud d. Store reiser fra England for at tage sit Fædrenerige i Besiddelse.

— Knud fører en heldig Krig med Leuticierne, et vendisk Folkeslag.

1020. Knud vender tilbage til England.

c. 1022. Englænderen **Gerbrand** indvies af Erkebiskoppen i Canterbury til den første Biskop i Roeskilde.

1025. Kong Knud kommer atter til Danmark, og bereder sig til et Tog imod den norske Konge **Oluf d. Hellige.**

1026. Den tydske Konge **Conrad** II. overlader **Knud** det slesvigske Markgrevskab[*]), og et Giftermaal aftales imellem Conrads Søn **Henrik** og Knuds Datter **Gunhild.**

— **Knud d. Store** gjør en Pilegrimsreise til Rom.

1027 (26 Marts, Paaskedag). Knud er tilstede ved **Conrad** II.'s Keiserkroning i Rom.

— Den norske Konge **Oluf d. Hellige** og den svenske Konge **Anund Jakob** angribe Danmark.

— **Ulf Jarl**, Knuds Svoger, lader hans unge Søn **Hardeknud** hylde som Konge paa Viborg-Ting.

— Knud iler tilbage til England, og drager derfra med en Flaade til Danmark.

— Søslag i Helgeaa imellem den danske og den forenede norske og svenske Flaade.

— (29 Sept.). Knud lader sin Svoger **Ulf Jarl** dræbe i Trefoldighedskirken i Roeskilde.

— Knud skjenker et Herred til Roeskilde-Kirke og to Herreder til sin Søster **Estrid** som Sone for Mordet.

1028. **Knud d. Store** drager med en stor Flaade til **Norge**; Oluf d. Hellige maa flygte; Norge underkaster sig Kong Knud.

1030. **Oluf** kommer tilbage til Norge, men falder i Slaget ved **Stiklestad** for sine oprørske Undersaatters Sværd. Knud indsætter sin Søn **Svend** til Underkonge i Norge.

[*]) Oprettet (som man mener) 934 imellem Slien og Eideren, hvilken Flod fra 1026 stedse har været Danmarks Grændse mod Tydskland.

c. 1030. Benedictinermunke komme fra England ind i Danmark.

c. 1032. Kong Knud giver Witherlagsretten.

1035. Magnus d. Gode, Oluf den Helliges Søn, hyldes af de Norske, og Svend maa forlade Landet.

— (12 Nov.). Knud d. Store døer i Shaftesbury i England.

— Knuds yngre Søn (med Emma) Hardeknud, der var bestemt til Efterfølger baade i Danmark og England, bliver Konge i Danmark; hans Søn af første Ægteskab, Harald Harefod, bemægtiger sig Regjeringen i England.

1036. Strid imellem Kongerne Hardeknud og Magnus den Gode af Norge; Forlig ved Gøthaelven, hvorved bestemmes, at den Længstlevende skulde arve den Andens Rige, naar han døde sønneløs.

— (29 Juni). Den tydske Konge Henrik III. holder i Nimwegen Bryllup med Knud d. Stores Datter Gunhild ell. Kunigunde.

1040. Hardeknud forener igjen ved sin Broder Haralds Død, England med Danmark.

1042 (8 Juni). Hardeknud døer pludseligt ved en Bryllupsfest i Lambeth ved London.

— Den norske Konge Magnus d. Gode bliver ifølge Forliget ved Gøthaelven Konge i Danmark; England faaer sin egen Konge i Hardeknuds Halvbroder Edvard Confessor (Bekjenderen) af den gamle angelsaxiske Kongestamme.

— Kong Magnus indsætter Svend, en Søn af Ulf Jarl og Knud d. Stores Søster Estrid, til Jarl eller Statholder i Danmark.

1043. Svend Estridsen gjør Opstand imod Magnus, og antager Kongenavn.

— Kong Magnus ødelægger Jomsborg.

— (28 Sept.). Magnus slaaer Venderne, som havde gjort et Indfald i Jylland, paa Lyrskovshede ved Skodborgaa.

— Svend Estridsen bliver gjentagne Gange overvundet af Kong Magnus.

1044. Søslag ved Helgenæs, hvor Svend atter drives paa Flugt.

— Harald Sigurdsen (Haardraade), Kong Magnus's Farbroder, fremkommer med Fordring paa det halve Norge.

1045. Harald tager først Svends Partie, men slutter snart Forbund med Magnus, som overlader ham Halvdelen af Norge.

1046 (ell. 1047) (9 Aug.). Svend bliver atter overvundet i et stort Slag.

1047 (24 ell. 25 Oct.). Magnus d. Gode døer, efter at have erklæret Svend Estridsen for sin Efterfølger i Danmark.

1048. Harald Haardraade gjør et Tog til Danmark, og hærjer Jylland*).

— Svend Estridsen stifter to Bispedømmer i Skaane: i Lund og Dalby.

— Englænderen Vilhelm beskikkes til Biskop i Roeskilde.

1052 (6 Marts). Dronning Emma, Knud d. Stores Enke, døer i Winchester.

---

*) I de 15 følgende Aar gjentoges næsten hver Sommer disse Plyndringstog. Saaledes i Aarene 1050, 1051, 1054, 1060, 1061, 1062.

1055. Kong Svend nødes af Geistligheden til at skille sig ved sin Dronning Gyda ell. Jutta, en svensk Kongedatter.

1060. Svend Estridsen bliver overvundet af Harald i Diursaa (nu Kolindsund).

— De to skaanske Stifter forenes, og Biskop Egino tager sit Sæde i Lund.

c. 1060. Biskop Egino stifter et Kannikekloster i Dalby i Skaane.

1061. Harald indsluttes i Liimfjorden, men undslipper ved at lade sine Skibe trække over den smalle Landtunge ud i Vesterhavet.

1062 (10 Aug.). Søslag i Nisaa i Halland, hvor Svend Estridsen atter bliver overvundet og med Nød undkommer.

1063. Forlig imellem Kong Svend og den bremiske Erkebiskop Adalbert ved et Møde i Slesvig.

1064. Krigen imellem Danmark og Norge endes ved en Sammenkomst imellem Svend Estridsen og Harald Haardraade i Gøthaelven og et Forlig, hvorefter hver Konge skulde beholde sit Rige efter de gamle Grændser.

1065. Nørre-Jylland deles i 4 Stifter: Ribe, Aarhuus, Viborg og Vendsyssel *); de nye Biskopper udnævnes af Kong Svend og indvies af Erkebiskop Adalbert.

1067. Fredspagten af 1064 fornyes ved et Møde af Svend Estridsen med Kongerne Magnus og Oluf Kyrre, Harald Haardraades Sønner, i Konghelle ved Gøthaelven, og bestyrkes ved et Giftermaal imellem Oluf og Svends Datter Ingrid.

---

*) Biskoppen i det sidste Stift residerede først i Hjørring, senere i Børglum-Kloster, hvorfor det i Almindelighed kaldtes Børglum-Stift.

1067. Den engelske Konge **Vilhelm Erobreren** sender et Gesandtskab med prægtige Gaver til Danmark.

1069. Krigstog til England under Anførsel af Svend Estridsens Broder **Asbjørn** og Kongen's Sønner **Harald** og **Knud** [*]).

1070. Den danske Flaade vender tilbage; Kong Svend dømmer sin Broder Asbjørn, formedelst Togets slette Udfald, i Landflygtighed.

1071. Erkebiskop Adalbert tilveiebringer et Forbund imellem Kong Svend og den tydske Konge **Henrik** IV. i Bardewik i det Lüneborgske.

1076 (ell. 1074) (29 Apr.). **Svend Estridsen** døer i Sudatorp (nu Landsbyen Søderup) i Sønder-Jylland, efter at have faaet sin næstældste Søn **Knud** paa Urnehoved-Ting udnævnt til sin Efterfølger.

— Biskop **Vilhelm** døer ved Kongens Liig, som han var dragen imøde, i Topshøis Skov, og begraves ved Siden af Kongen i Trefoldighedskirken i Roeskilde.

— Kong Svends Bestemmelse om Thronfølgen omstødes, og hans ældste Søn **Harald (Hein)** bliver Konge ved Hjelp af sin Farbroder og Svigerfader Asbjørn Jarl.

1080 (17 Apr.). Kong **Harald Hein** døer.

— Haralds Broder **Knud (d. Hellige)** vælges eenstemmig til Konge paa Viborg-Ting.

1081 (ell. 1082). Den roeskildske Biskop **Svend Norbagge** stifter et Benedictinerkloster i **Ringsted**.

1084. Kong Knud gjør store Forberedelser til et Tog imod den engelske Konge **Vilhelm Erobreren**.

---

*) Flaaden løb ind i Humberfloden, og York indtoges 20 Septbr., men blev snart tilbagetagen.

1084. Roeskilde Domkirke (St. Lucii Kirke) fuldendes og indvies [10]).

1085 (21 Mai)[11]). Kong Knud skjenker meget Jordegods til Lunds Domkirke (St. Laurentii Kirke), som staaer i Bygning.

— Den danske Flaade (paa 1000 Skibe) og den norske Hjelpemagt, som Kong Oluf Kyrre sendte sin Svoger, samles i Liimfjorden.

— Kong Knud lader sin Broder Oluf fængsle paa Mistanke om Forræderi, og sender ham til sin Svigerfader, Grev Robert af Flandern.

— Kongen, som opholder sig i Slesvig, tøver med at indfinde sig ved Flaaden, Hæren opløses, og Toget gaaer overstyr. Knud paalægger Høvdingerne og Bønderne store Bøder.

1086. En Opstand udbryder i Vendsyssel, medens Knud drager om i Jylland paa Gjæsterie; Kongen flygter til Slesvig og derfra til Fyen.

— (10 Jul.). Kong Knud dræbes af Oprørerne i St. Albani Kirke i Odense, tilligemed sin Broder Benedict og flere af sine troe Mænd, som tappert forsvarede ham.

— Knuds Broder Oluf (med Tilnavnet Hunger) bliver udløst af sit Fængsel i Flandern, og bestiger den danske Throne.

[10]) Den var begyndt at bygges af Biskop Vilhelm istedetfor den af Kong Harald Blaatand opførte Trækirke (den hell. Trefoldigheds-Kirke), og blev fuldendt af hans Efterfølger paa Bispestolen Svend Norbagge.

[11]) Det under d. D. i Lund udstedte Gavebrev er mærkeligt som det ældste bekjendte Diplom, der er udstedt af en dansk Konge i Danmark selv.

1089. Adzer ell. Asker, af en fornem, med Kongehuset beslægtet Familie i Jylland, bliver Biskop i Lund.

1095 (18 Aug.). Kong Oluf Hunger, under hvis hele Regjering Danmark leed af Misvæxt, døer.

— Olufs Broder Erik (Eiegod) vælges til hans Efterfølger.

1097. Kong Erik gjør et seierrigt Tog imod Venderne i Pommern.

— En dansk Prinds Svend[12]) drager med 1500 Danske til det hellige Land for at støde til Korsfarerne, men bliver paa Veien overfaldet af Tyrkerne i en Skov i Lille-Asien og dræbt tilligemed sit Følge.

1098. Under en Strid med den bremiske Erkebiskop Liemar drager Erik Eiegod til Rom, hvor Paven samtykker i, at Danmark faaer sin egen Erkebiskop.

1099. Kong Erik gjør et nyt Tog mod Venderne.

1100. Den dræbte Konge Knud bliver canoniseret, eller optaget blandt Kirkens Helgene, af Pave Paschalis II.

— 12 engelske Munke fra Benedictinerklostret Evesham komme til St. Knuds Kloster i Odense.

1101 (19 Apr.). Knud d. Helliges Levninger skrinlægges høitideligt i den nye Kirke i Odense, som han selv havde begyndt at lade bygge (St. Knuds Kirke).

— Fredsmøde imellem de tre nordiske Konger, Erik Eiegod, Magnus Barfod af Norge og Inge af Sverrige, paa Rigernes Grændse ved Konghelle.

1103. Efter at have indsat sin ældste (uægte) Søn Harald (med Tilnavnet Kesia) og Biskop Adzer i Lund til Rigsforstandere i sin Fraværelse, drager Kong Erik, med sin Dronning Bothilde, til Rusland og derfra

---

[12]) Formodentlig en Sønnesøn af Svend Estridsen.

til Constantinopel, for at gjøre et Pilegrimstog til det hellige Land.

— (10 Juli). **Erik Eiegod døer paa Cypern.**

— Dronning **Bothilde** døer kort efter Kongen paa Oliebjerget udenfor Jerusalem.

1104. Bisskop **Adzer** indvies af den pavelige Legat, Cardinal Alberik; til den første Erkebisskop i **Lund**, og faaer Overopsyn over Kirkerne og Geistligheden i alle tre nordiske Riger.

— **Svend**, den ældste af Svend Estridsens tilbageværende Sønner, døer paa Reisen til Viborg-Ting for at vælges til Konge; **Ubbe**, hans i Alder næstfølgende Broder, frasiger sig Thronen, og den yngste af Brødrene, **Niels**, hyldes da som Konge.

1105. Kong **Niels** ægter den norske Konge Magnus Barfods Enke, **Margrete Fridkulla.**

1107. Erik Eiegods yngste og eneste ægte Søn, **Knud** (**Lavard**), opfostret af Høvdingen **Skjalm Hvide**, drager i sit 16de Aar til Hertug Lothar af Sachsen (den senere Keiser).

c.1110. Vestervig-Kloster i Thyland stiftes.

1113. Kong Niels fører Krig med sin Søstersøn **Henrik**, de vagriske og obotritiske Venders Fyrste.

1115. **Knud Lavard** bestikkes til Hertug i Jylland (Sønder-Jylland).

1117. Bisskop **Thuro** af Ribe begynder at bygge Ribe-Domkirke.

c.1118. Hertug Knud ægter den russiske Fyrstedatter **Ingeborg**, en Søsterdatter af Kong Niels's Dronning Margrete.

1120-1123. De første Forsøg paa at indføre Coelibatet blandt den danske Geistlighed; og i den Anledning Forfølgelser mod de Geistlige, der ei vilde forskyde deres Hustruer.

1123 (30 Juni). Erkebiskop Asker indvier Krypten under Lunds Domkirke[13]).

c. 1128. Præmonstratenserklostret Børglum i Vendsyssel stiftes[14]).

1129. Keiser Lothar forlehner Knud Lavard med den vendiske Fyrste Henriks Lande, da dennes Slægt var uddød, og udnævner ham til Obotriternes Konge.

— Magnus, Kong Niels's Søn, vælges til Konge af Vestgotherne i Sverrig.

1130. Kong Niels fører Klage over Knud Lavard paa et Folketing i Ribe; men Hertug Knuds Klogskab og Veltalenhed tilveiebringer en Forsoning.

— (4 Nov.). Dronning Margrete Fridkulla døer.

— En Sammensværgelse bliver indgaaet mod Knuds Liv af hans Fættere Magnus Nielssen og Henrik Skatelar m. Fl.

1131 (7 Jan.). Knud Lavard myrdes ved en Sammenkomst med Magnus i Haraldsted-Skov ved Ringsted.

— (14 Jan.). Knuds Enke Ingeborg føder 7 Dage efter sin Mands Mord en Søn, Valdemar (Kong Valdemar I.)[15]).

— En Opstand udbryder imod Kong Niels under Anførsel af Knuds Broder Erik (Emun), der antager Kongenavn og hyldes af Sjællændere og Skaaninger.

— Den tydske Konge Lothar rykker mod Eideren til Bistand for Erik, men underhandler med Magnus Nielssen, som havde besat Danevirke; Keiseren faaer en Pengesum, og Magnus hylder ham som sin Lehnsherre.

---

[13]) Den var begyndt at bygges efter 1050.

[14]) Dette Kloster blev Biskoppen af Vendsyssels Residents, og dets Kirke Stiftets Domkirke.

[15]) Han blev opkaldt efter sin Moders Farfader, den russiske Storfyrste Wladimir II.

1131. Erik begiver sig til Slesvig, hvor han udholder en Beleiring af Niels og Magnus.

1132. **Magnus** taber et Søslag ved **Seierø** imod Erik; denne bliver kort efter slaaet af Kong Niels ved **Onsilds**-Bro (ved Hobro).

1133 (7 Jan.). Erkebiskop **Adzer** skjenker til Krypten ved Lunds Domkirke 35 Boel, som laae i 5 Landsbyer.

— Erik beleirer sin Broder **Harald Kesia** i hans befæstede Slot Haraldsborg ved Isefjorden i Nærheden af Roeskilde, og indtager og nedbryder Borgen.

— Kong Niels drager med en Flaade fra Jylland til Siælland; Erik bliver slaaet ved **Værebro**, og flygter med sin Hustru Malfrid og sin unge (uægte) Søn Svend til Norge.

— Den norske Konge **Magnus Sigurdsen** lader Erik fængsle; men han undslipper af Fængslet, og flygter med sin Hustru og Søn tilbage til Danmark.

— (20 Oct.). Erik lader Biskop **Eskil** i Viborg myrde for Alteret.

1134. Erik sætter sig fast i Skaane, og befæster Lund.

— **Magnus Nielssen** hylder paany Keiser Lothar paa en Rigsdag i Halberstadt.

— (4 Juni, 2den Pintsedag). Niels og Magnus lande med en stor Hær ved Havbugten **Fodvig** i det sydlige Skaane, men lide et stort Nederlag; **Magnus** falder tilligemed **Henrik Skatelar**, 5 Biskopper[16]) og 60 Præster.

— (25 Juni). Kong **Niels** dræbes af Gildebrødrene i Slesvig, hvorhen han var flygtet efter Slaget ved Fodvig.

---

[16]) Peder af Roeskilde, Thuro af Ribe, Ulkil af Aarhuus, Ketil af Børglum og en fordreven svensk Biskop Henrik af Sigtun; Biskop Adelbert af Slesvig døde halvandet Aar efter af sine Saar.

1134. **Erik** (med Tilnavnet **Emun**) bliver i Besiddelse af **Riget**.
— Kong Erik lader to af sin Broder Haralds Sønner, **Bjørn Jernside**[17]) og **Erik**, drukne i Slien.
1135. Kong Erik lader sin Broder **Harald Kesia**, der var hyldet som Konge af Sønder-Jyderne, og kort efter hans 8 Sønner, dræbe.
— (29 Nov.), Biskop **Eskil** af Roeskilde stifter **St. Peders Kloster i Næstved**.
1136. Paa et Tog, Erik Emun gjør med en stor Flaade mod de vendiske Sørøvere paa **Rygen**, føres første Gang **Rytteri** over Havet.
— **Arkona** indtages; Venderne love at antage Christendommen og betale Danmark Skat, men falde strax efter fra.
c.1136. Et Kannikekloster stiftes paa **Eskilsø** i Roeskildefjord.
1137. Erik Emun gjør et uheldigt Tog til **Norge** for at hjelpe den fordrevne Konge Magnus d. Blinde.
— Biskop **Eskil** i Roeskilde reiser en Opstand mod Kongen, som fordrives fra Sjælland, men forliger sig snart med ham.
— (5 Mai). Den første lundske Erkebiskop **Adzer** døer.
— Adzers Brodersøn, den roeskildske Biskop **Eskil**, vælges til hans Eftermand.
— (18 Sept.). **Erik Emun** bliver dræbt paa Urnehoved-Ting i Sønder-Jylland af Sorte-Plog.
— (Dec.). **Erik Hagensen** (med Tilnavnet **Lam**), en Søstersøn af Erik Emun, vælges til Konge eller Rigsforstander (Formynder for de 3 unge Prindser, Svend, Knud og Valdemar).
1138. Harald Kesias eneste tilbageværende Søn **Oluf** gjør Opstand i Skaane.

---

[17]) Biørn Jernside havde reddet Eriks Liv i Slaget ved Onsild-Bro.

1139. **Oluf Haraldsen** hyldes som Konge af Skaaningerne.
— Erkebiskop **Eskil** overvindes og afsættes af Oluf.
— Erik Lam indtager Lund i Olufs Fraværelse; den af Oluf udnævnte Erkebiskop bliver hængt.
— Oluf bliver gjentagne Gange overvunden i Skaane af Kong Erik.
— (8 Aug.). Erkebiskop Eskil holder et Concilium i **Lund**, hvor St. Knuds Brødre i Odense faae adskillige Privilegier.
— Oluf overvindes i Sjælland af Almuen under Anførsel af den roeskildske Biskop Ricco.
— (18 Oct.). Oluf dræber Biskop Ricco i Landsbyen Ramløse ved Arresø.
1140. Pave Innocents II. sætter Oluf i Ban for Mordet paa Biskoppen.
1141. **Oluf Haraldsen** taber et Slag ved **Thiutaa** i Skaane, og drukner paa Flugten.
1144. Erkebiskop Eskil stifter Cistercienserklostret **Herisvad** i Skaane (indviet 1150).
1145. Erik Lam gjør et uheldigt Tog mod Venderne.
— (1 Sept.). **Lunds Domkirke** indvies, som fuldendt i sin Bygning, af Erkebiskop **Eskil** i 4 danske og svenske Biskoppers Nærværelse. (Secularfest 1845.)
1147. **Erik Lam** nedlægger Regjeringen, og giver sig ind i St. Knuds Kloster i Odense; han udnævner sin Fætter **Svend**, Erik Emuns uægte Søn, til sin Efterfølger.
— (27 Aug.). **Erik Lam** døer i Odense.
— **Svend** (med Tilnavnet **Grathe**) hyldes ved Isefjord, **Knud** (V.) **Magnusen**, en Søn af Magnus Nielssen, paa Viborg-Ting; **Borgerkrig** udbryder atter i Danmark.

1147. Knud lander i Sjælland, men bliver slaaet af Svend ved **Slangerup**, og flygter tilbage til Jylland.

1148. Kongerne Knud og Svend slutte en Vaabenstilstand, og understøtte i Forening Saxerne imod Venderne i Nord-Tydskland, mod hvilke Paven havde prædiket Korstog.

— **Roeskilde** befæstes af Kong Svend.

1149. Knud lander atter i Sjælland, og søger forgjeves at faae Roeskilde i sin Magt.

— Svend fanger Erkebiskop **Eskil**, der havde taget Knuds Partie, og sætter ham i Forvaring i Lund i Domkirkens Taarn; men løslader ham snart, og faaer ham ved store Gaver til Erkesædet [18]) paa sit Partie.

1150. Knud løber atter ind i Isefjord, men bliver slaaet ved **Høie-Tostrup**, og maa flygte tilbage til Jylland.

— **Valdemar**, Knud Lavards Søn, kommer til Svends Hof, og indsættes af ham til Hertug i Sønder-Jylland.

— Kong Svend bekriger den holsteenske Greve **Adolf II.**, som havde sluttet Forbund med Knud.

— (27 Sept.). Provst **Kield** (Ketil) i Viborg døer [19]).

1151. Kong Svend drager over til Jylland, og slaaer Knud i Nærheden af **Viborg**; Knud flygter til Sverrige til sin Stivfader, Kong Sverker, derfra til Polen, og endelig til Saxen, hvor han faaer Understøttelse.

— Knud vender tilbage til Jylland, men bliver anden Gang slaaet ved **Viborg**, og flygter til Strandfriserne ved Vesterhavet; Svend forfølger ham derhen, og slaaer ham atter.

---

[18]) Flekken og Gaarden Aahus og et heelt Herred i Skaane, samt den største Deel af Bornholm.

[19]) Han blev canoniseret ved en Bulle af Pave Clemens III. af 9 Jun. 1188, og 11 Jul. blev hans Festdag.

1151. Et krigersk Selskab stiftes i Roeskilde under Anførsel af Vetheman for at hemme Vendernes Sørøverier.

— (29 Dec.). Bulle af Pave **Eugen III.**, hvori han tager Cistercienserklostret **Esrom**, som Erkebiskop Eskil nylig havde stiftet, under sin Beskyttelse.

1152. Knud tager sin Tilflugt til den tydske Konge **Frederik I. Barbarossa**, som ogsaa indbyder Svend til sig.

— (Mai). Svend hylder Kong Frederik og krones af ham paa en Rigsdag i **Merseburg**; **Knud** bliver Lehnskonge over Sjælland under Svend.

— Kong Svend protesterer, efter sin Hjemkomst til Danmark, imod den indgangne Lehnsforpligtelse.

— Den norske Kirke ophører at staae under den lundske Erkebiskop; Norge faaer sin egen Erkebisp i **Trondhjem**.

— Svend ægter en saxisk Prindsesse **Adela** ell. **Adelheid** fra Meissen.

1153. Hertug **Valdemar** slutter sig nærmere til Knud, ved at trolove sig med hans unge og skjønne Halvsøster Sophia, Datter af en russisk Fyrste i Halicz.

— Kong Svend gjør et uheldigt Indfald i Sverrige.

— Knud og Valdemar komme sammen med Svend i Sundby ved Roeskildefjord, hvor det tidligere Forlig stadfæstes.

— Venderne gjøre ødelæggende Angreb paa de danske Kyster.

— Sorø-Klosters ældste Kirke indvies.

1154. Svend kommer atter i fiendtligt Forhold til **Knud** og **Valdemar**, der begge lade sig hylde paa Viborg-Ting som Danmarks Konger, og lande i Sjælland.

— Erkebiskop **Eskil** og Skaaningerne falde fra Kong Svend.

— Svend flygter med sin Dronning og sine to spæde Børn til sin Svigerfader, Markgrev **Conrad** af Meissen.

1156 (Nov.). Svend faaer Hjelp af den saxiske og baierske Hertug **Henrik Løve**, som med en stor Hær trænger igjennem Danevirke ind i Sønder-Jylland.

— Slesvig og Ribe indtages af Saxerne; men ved Valdemars Fremrykken i Jylland trække de sig tilbage.

1157. Erkebiskop **Eskil** bliver overfaldet paa Tilbagereisen fra Rom, og i nogen Tid holdt i Fængsel med Keiserens Samtykke.

— Understøttet af Obotriterne, lander Svend i Fyen og paa Smaaøerne, hvor han faaer stort Tilløb.

— Sammenkomst imellem Svend og Valdemar i Odense, hvor et nyt Forlig indgaaes.

— Det danske Rige deles imellem de 3 Konger ved en Sammenkomst i Lolland: **Valdemar** faaer Jylland, **Svend** Skaane, Halland, Bleking og Bornholm, **Knud** Sjælland og de andre danske Øer.

— (9 Aug.). Under et Gilde ved Knuds Hof i Roeskilde, strax efter Forliget, søger Svend at rydde sine Medkonger af Veien: **Knud** bliver myrdet; Valdemar saares, men undkommer.

— Under store Farer kommer Valdemar over til Jylland, fremstiller sig for Folket paa Viborg-Ting, og fremviser sit Saar.

— **Valdemar** holder Bryllup i Viborg med sin Trolovede, Knuds Halvsøster **Sophia**.

— (23 Oct.). Kong **Svend** taber Slaget paa **Grathe** ell. **Graa-Hede**, to Miil Syd for Viborg, og dræbes paa Flugten af en Bonde.

— **Valdemar I.** (d. Store) vælges af Landets Høvdinger til Konge over hele Riget.

— Erkebiskop **Eskil** holder et Concilium i Roeskilde, og kroner Kong **Valdemar** i Roeskilde-Domkirke.

1158. Kong Valdemar stifter Cistercienserklostret Vitskøl (Vitæ schola) i Nærheden af Liimfjorden.

— **Absalon** (egentl. Axel), en Sønnesøn af Skjalm Hvide og opfostret med Valdemar, bliver Biskop i Roeskilde.

— Kong Valdemar sender et Gesandtskab til Augsburg til Keiser **Frederik I.** for at faae sit Valg stadfæstet af Keiseren.

1159. Kong Valdemars to første Krigstog mod **Venderne** i Pommern og paa Rygen.

1160. Et Forbund indgaaes i Ertheneburg i det Lauenborgske imellem Kong Valdemar og Hertug **Henrik Løve** imod Venderne, som de derpaa i Forening bekrige (det 3die vendiske Tog).

1161. Erkebiskop **Eskil** giver den skaanske Kirkeret.

— Strid imellem Kongen og Erkebiskoppen, som forlader Danmark og begiver sig til Frankrige.

— Biskop Absalon fuldender og indvier **Sorø-Kloster**, som hans Fader **Asker Ryg** og Farbrødre **Toke** og **Ebbe** havde stiftet[20]).

1162. Kong Valdemars 4de vendiske Tog.

— (Aug.). Kong **Valdemar** reiser efter Keiserens Indbydelse, imod Absalons Raad, til et **Concilium** i St. Jean de Laune i Burgund, hvor han maa hylde Keiseren.

— Hertug **Buris**, en Søn af Henrik Skatelar, stifter Cistercienserklostret **Tvis** (Tuta vallis) i Ribe-Stift.[21])

1164. Ved et nyt Forbund imellem Valdemar og Henrik Løve forloves Kongens førstefødte Søn **Knud**, som

---

[20]) Absalon lod den 13 Jun. d. A. Cisterciensermunke komme dertil fra Esrom.

[21]) Stifterens Fundation er dateret 24 Marts 1163.

kun var eet Aar gammel, med en Datter af Hertugen.

1164. De Danske og Saxerne gjøre, ifølge nysnævnte Forbund, i Forening et Tog mod Venderne (Valdemars 5te Tog).

— Sverrige faaer sin egen Erkebiskop i Upsala, der dog indvies af og staaer under den lundske Erkebisp som Sverriges Primas.

1165. Valdemar gjør et Tog til Norge mod Erling Skakke, men maa vende tilbage med uforrettet Sag.

— Erling Skakke angriber en Deel af den danske Flaade i Diursaa (ved Grenaa) og gjør Bytte, men forhindres af Absalon fra at gjøre Landgang paa Sjælland ved Hafn (Kjøbenhavn).

1166. Det 6te og 7de Tog mod Venderne.

— Valdemars Søn Knud hyldes af Rigets Store som Thronfølger[22]).

— Det gamle Benedictinerkloster Veng i Aarhuus-Stift overlades Cistercienserne.

1167. Det 8de vendiske Tog under Anførsel af Kongens uægte Søn Christoffer og Biskop Absalon.

— Det 9de Tog mod Venderne.

— Hertug Buris, som Valdemar havde givet en stor Deel af Jylland som Lehn, anklages og fængsles som Landsforræder.

— Knud Valdemarsen forloves med Gertrud, en ældre Datter af Henrik Løve[23]).

— Det 10de vendiske Tog i Forening med Saxerne.

1168. Kong Valdemar gjør sit andet Tog til Norge, men har heller ikke denne Gang nogen Fremgang.

---

[22]) Knud havde allerede 1164 faaet Kongenavn af sin Fader.

[23]) Hendes yngre Søster, som 1164 var bleven bestemt til Knuds Brud, var imidlertid død.

1168. Erkebiskop **Eskil** kommer tilbage til Danmark efter 7 Aars Fraværelse.

— (15 Juni). Paa et Tog til Rygen (det 11te vendiske Tog) bliver Klippeborgen **Arkona** indtagen, og dens Tempel med Afgudsbilledet Svantevit ødelagt.

— Hele **Rygen** erobres, og Indbyggerne omvendes til Christendommen, hvorpaa Rygen ved en pavelig Bulle lægges under Roeskilde-Stift.

c.1168. Kong Valdemar skjenker Byen Hafn (Kjøbenhavn) med en Deel af det omliggende Herred og Øen Amager til Absalon, som bestemmer, at det ved hans Død skal tilfalde Roeskilde-Stift.

— Cisterciensermunkene i Veng flytte til **Kalø**.

1169 (8 Nov.). Valdemars Fader, **Hertug Knud**, canoniseres af Pave Alexander III.

c.1169. Erkebiskop Eskil stifter Præmonstratenserklostret **Væ** i Skaane[24]).

1170. Tog imod de kuriske og esthniske Sørøvere.

— (29 Mai). Valdemars anden Søn **Valdemar** (Kong **Valdemar** II. **Seier**) fødes.

— (25 Juni). Paa en Rigsdag i Ringsted bliver Hertug **Knuds** Liig høitideligt skriinlagt, og hans Sønnesøn, den syvaarige **Knud Valdemarsen**, salvet og kronet af Erkebiskop Eskil i Klosterkirken.

— Et Forliig sluttes imellem Kongen og **Erling Skakke**, som afstaaer **Vigen** til Danmark, men faaer det at bestyre som den danske Konges Jarl.

— Det 12te vendiske Tog.

1171. Det 13de vendiske Tog.

— (24 Juni). Sammenkomst ved Eideren og fornyet Forbund imellem Kong Valdemar og Henrik Løve.

---

[24]) Det blev i 13de Aarh. forflyttet til **Bekkeskov**.

1171 (21 Juli). Den sjællandske Kirkeret bliver given af Biskop Absalon i Ringsted.

1172. Det 14de vendiske Tog: **Stettin** beleires, og nødes til at overgive sig.

— Holme-Kloster (Insula Dei) i Fyen stiftes.

— Munkene i Kalø-Kloster flytte til **Om** (Cara insula) i Nærheden af Skanderborg.

— En stor Deel af **Lund** afbrænder.

1173 (11 Apr.). **Christoffer**, Kong Valdemars uægte Søn, Hertug i Sønder-Jylland, døer.

— Det 15de vendiske Tog.

— Erkebiskop Eskil reiser atter til Clairvaux i Frankrige.

— Stort Jordskjælv i Danmark.

— Cistercienserklostret **Lygum** (Locus Dei) i Sønder-Jylland stiftes.

1175-1176. Sammensværgelse mod Kongens Liv af **Magnus**, en uægte Søn af Kong Erik Lam, og Eskils Dattersønner **Knud** og **Carl**.

1176. Eskil kommer tilbage fra Clairvaux til Danmark.

— En stor Deel af **Ribe** tilligemed Domkirken afbrænder.

1177. Den unge Konge **Knud** holder Bryllup med Henrik Løves Datter **Gertrud**.

— Paa et Concilium i Lund nedlægger **Eskil** sin Værdighed; **Absalon** vælges efter hans Forslag, skjøndt imod sit Ønske, til Erkebiskop i Lund.

— Nyt Forræderi af Magnus, som derfor bliver fængslet.

— Det 16de vendiske Tog.

c.1177. Kong Valdemar stifter **Antvorskov**-Kloster i Nærheden af Slagelse. (Andwardskogh, Andworskoff, Andvorthæskogh, o. fl.)

1178. Eskil forlader sidste Gang sit Fædreland, og begiver sig til Clairvaux i Frankrige.

1178. Absalon indvies af en pavelig Legat til Erkebiskop i Lund, og vedbliver ifølge Pavens Anordning tillige at være Biskop i Roeskilde.

c.1178. Eskilsø-Kloster flyttes til Ebelholt (Mon. St. Thomæ de Paraclito) i Nærheden af det nuværende Frederiksborg.

1179. Det 17de og sidste Tog til Pommern under Kong Valdemars Regjering[25]), anført af hans Søn Knud og Absalon; de pommerske Fyrster Bugislav og Casimir tilkjøbe sig Fred.

— Erkebiskop Eskils Dattersønner gjøre fra Sverrig et Indfald i Halland, som mislykkes: Carl omkommer; Knud bliver haardt saaret og fangen.

1180. En Opstand udbryder blandt Almuen i Skaane mod Erkebiskop Absalon.

— Niels, en uægte Søn af Kong Knud V., døer i Aarhuus[26]).

1181. Kong Valdemar tvinger de skaanske Bønder med Vaabenmagt, og slaaer dem ved Dysie-Bro.

— Sammenkomst imellem Valdemar og Keiser Frederik Barbarossa ved Lybek; en af Kongens Døttre forloves med en Søn af Keiseren.

1182. Valdemar, en uægte Søn af Kong Knud V., nævnes første Gang som Biskop i Slesvig.

— (12 Mai). Kong Valdemar I. døer i Vordingborg.

— Valdemars Søn Knud VI., som allerede 1170 var kronet[27]), bestiger Thronen, og hyldes paa Viborg- og Urnehoved-Ting.

---

[25]) Suhm (Danm. Hist. 7de Deel) tæller 22 Tog mod Venderne i Valdemars Regjeringstid, i det han medregner nogle, som kun vare besluttede, men ikke kom til Udførelse, saaledes et 1182 umiddelbart før Kongens Død.

[26]) Han blev siden canoniseret af Paven, og dyrket som Aarhuus's Skytshelgen.

[27]) Det var første Gang, at en Kongesøn, der allerede i Faderens Levetid var hyldet og kronet som Konge, besteg den danske Throne.

1182. Almuen i Skaane gjør paa ny Opstand, og indkalder fra Sverrig **Harald Skreng**[28]), som den udraaber til Konge.

— Harald Skreng bliver slaaet ved **Lummeaa**, og maa flygte tilbage til Sverrig.

— (6 Sept.). Den forrige lundske Erkebiskop **Eskil** døer som Munk i Clairvaux, over 80 Aar gammel.

1183. Keiser **Frederik I.** sender Kong Knuds Svoger, **Siegfried** Greve af **Orlamünde**, til Kongen med den Fordring, at han skulde hylde ham; men Knud giver efter Absalons Raad et bestemt Afslag.

1184 (Mai). Krigstog til Pommern under Anførsel af **Absalon** imod Hertug **Bugislav**, som havde angrebet den danske Lehnsfyrste paa Rygen, men bliver overvundet i et stort Søslag.

— (Juli). Kong **Knud** gjør selv et Tog til Pommern, og beleirer Wolgast.

— (Sept.). Det 3die Tog til Pommern i dette Aar (til Landskabet Tribusees).

1185. Krigstog til Pommern: Hertug **Bugislav** maa underkaste sig og tage Pommern til Lehn af Danmark[29]).

1186 (21 Oct.). Bulle af Pave **Urban III.**, hvorved han stadfæster Kong Valdemars Gave af Byen og Borgen **Hafn** (Kjøbenhavn) m. m. til Absalon, og efter hans Død til Roeskilde-Stift[30]).

1187. Keiser Frederik sender Knuds Søster, som var forlovet med hans Søn, tilbage til Danmark.

---

[28]) Rimeligviis en Søn af den ved Aarene 1138—1141 nævnte Prinds Oluf og Sønnesøn af Harald Kesia.

[29]) Knud VI. fik paa samme Tid Lehnshøihed over **Mecklenburg**; og fra den Tid (første Gang imellem 1187 og 1193) kalde de danske Konger sig: „De Danskes og Slavernes (Vendernes) **Konge**."

[30]) See ovenfor Aar 1168.

1187. Landgrev **Ludvig** af Thüringen forskyder **Sophia**, den danske Enkedronning, som han for faa Aar siden havde ægtet, hvorpaa hun vender tilbage til Danmark.

— Erkebiskop Absalon holder et **Concilium** i **Lund**.

1188. **Ditmarskerne** falde fra den bremiske Erkebiskop Hartvig, underkaste sig Biskop Valdemar af Slesvig, og komme derved for en Tid i Forbindelse med det danske Rige.

— Pavelige Gesandter komme til Danmark, og opfordre Kong Knud til at deeltage i et Korstog[31]).

— Kong Knud gjør sin Broder **Valdemar** til Hertug i Sønder-Jylland.

1189. Tog til Pommern.

1191. **Absalon** afstaaer Roeskilde-Stift til sin Fætter **Peder Sunesen**.

1192 (Mai). Den slesvigske Biskop Valdemar stifter Cistercienserklostret **Guldholm** i Nærheden af Slesvig.

— Biskop **Valdemar** vælges af Domcapitlet i Bremen til Erkebisp imod Erkebiskop Hartvig.

— Biskop Valdemar gjør Oprør mod Kong Knud, og flygter til Norge til Kong Sverre.

— Heldigt Tog til **Finland**.

1193. Biskop **Valdemar** drager med en Flaade til Danmark, lander i Sønder-Jylland, og antager Kongenavn.

— Biskop Valdemar fanges og sættes i Fængsel paa Nordborg[32]).

— Grev **Adolf** III. af Holsteen gaaer over Eideren, og hærjer Landet indtil Slesvig, men skynder sig paa Efterretningen om Biskop Valdemars Fangenskab tilbage, og beder om Fred.

[31]) I Anledning af Jerusalems Indtagelse af den ægyptiske Sultan Saladin 2 Oct. 1187.

[32]) 1198 bragtes han derfra til Søborg i Sjælland.

1193 (14 Aug.). Den franske Konge **Philip August** ægter Kong Knuds Søster **Ingeborg**; han forskyder hende strax efter Brylluppet.

1194. Kong **Knud** gjør et heldigt Tog til **Esthland**.

— Kong Knud sender sin Cantsler **Andreas Sunesen** og Abbed **Vilhelm** af Ebelholt[33]) til Paven med Klage over, at den franske Konge havde forskudt hans Søster.

1195. De danske Sendebud blive paa Tilbagereisen fra Rom anholdte i Dijon og satte i Forvaring.

1196. Kong Knuds andet Tog til Esthland.

— (1 Juli). Dronning **Gertrud** døer.

1198. Uheldigt Tog til Pommern mod Markgrev **Otto** af Brandenburg, under Anførsel af Biskop **Peder** af Roeskilde, som fanges i et Slag.

— (5 Mai). Enkedronning **Sophia** døer.

— Jordskjælv i Danmark.

1199. Markgrev **Otto** af Brandenburg angriber i Forening med Grev **Adolf** af Holsteen de Vender, der vare underkastede Danmark.

— (Dec.). Pave **Innocents III.** belægger Frankrig med Interdict i Anledning af Kongens Skilsmisse.

1200. Grev Adolf af Holsteen nødes til at afstaae **Reinaldsborg** (Rendsborg) til Danmark.

— **Ditmarsken** underkaster sig Kong Knud.

1201 (21 Marts). Erkebiskop **Absalon** døer i Sorø-Kloster.

— Cantsleren **Andreas Sunesen**, Absalons Fætter, bliver Erkebiskop i Lund.

— Den ældre slesvigske Stadsret udstedes.

33) En Franskmand (dengang 80 Aar gammel), som Absalon 1165 havde indkaldt til Danmark, og gjort til Abbed for Klostret paa Eskilsø, der siden forflyttedes til Ebelholt.

1201. Bisk op Peder Vognsen i Aarhuus begynder at bygge Aarhuus Domkirke (St. Clemens Kirke).

— Oveds-Kloster i Skaane stiftes (ell. undergaaer en Forandring).

— (Sept.—Nov.). Hertug Valdemar, Knuds Broder, gjør et Indfald i Holsteen, slaaer Grev Adolf ved Stilnow i Nærheden af Itzehoe, og erobrer hele Holsteen.

— (Dec.). Grev Adolf indsluttes i Hamborg af Hertug Valdemar, og føres som Fange til Søborg-Slot.

1202. Kongens Søster Helena bliver gift med Vilhelm, Herre af Lüneburg, Henrik Løves yngste Søn[34]; Hertug Valdemar forlover sig med en Datter af Pfalzgrev Henrik, Vilhelms ældste Broder.

— Kong Knud hyldes i Lybek af Holstenerne.

— (12 Nov.). Kong Knud VI. døer.

— Knuds Broder Valdemar II. (Seier), hidtil Hertug af Sønder-Jylland, bestiger Thronen.

— (25 Dec., Juledag). Kong Valdemar salves og krones i Lunds Domkirke af Erkebiskop Andreas.

1203. Et Forbund indgaaes imellem den tydske Konge Otto IV. og Kong Valdemar, som hjelper Otto imod Modkongen, Philip af Schwaben.

— (6 Apr., Paaskenat). Abbed Vilhelm i Ebelholt døer i en Alder af 98 Aar[35]).

— (Aug.). Kong Valdemar hyldes i Lybek som "de Danskes og Slavernes Konge og Herre over Nordalbingien."

— Kong Valdemar beleirer Lauenborg, som overgiver sig paa den Betingelse, at Grev Adolf faaer sin Frihed,

---

[34]) Hun er ved ham Stammoder til Kongerne af Storbritannien og Hannover, samt Hertugerne af Brunsvig.

[35]) Han blev canoniseret ved Pave Honorius III. Bulle af 21 Jan. 1224.

1203. Grev Adolf løslades af sit Fængsel paa Søborg, og begiver sig til sit Grevskab Schauenburg i Westphalen.

1204. Kong Valdemar indsætter sin Søstersøn, Grev **Albert** af **Orlamünde**, til Statholder eller Greve i **Nord**albingien.

— (Juni). Kong Valdemar gjør et Tog til **Norge**, og understøtter Baglernes Anfører **Erling Steenvæg**.

— **Esbern Snare**, Absalons Tvillingbroder og Vaabenfælle, døer.

1205. Kong Valdemar ægter den bøhmiske Prindsesse **Margrete**, kaldet **Dagmar**[36]).

— Kong Valdemar gjør et Tog til Venden og derfra til Esthland.

1206. Biskop **Valdemar** af Slesvig løslades af sit Fængsel paa Søborg.

— (26 og 27 Apr.). Erkebiskop Andreas holder et Concilium i **Odense**.

1207. Biskop Valdemar vælges efter Erkebiskop Hartvigs Død anden Gang til Erkebisp i Bremen, og begiver sig til Rom for at faae sit Valg stadfæstet af Paven.

1208 (31 Jan.). En dansk Hær, der var sendt den svenske Konge **Sverker Carlsen** til Hjelp imod Erik Knudsen, en Prinds af Bonde-Slægten, lider et stort Nederlag ved **Lena** i Vest-Gothland.

— Kong Valdemar lader gjøre Forestillinger hos Pave Innocents III. imod Biskop Valdemars Valg; denne forlader Rom, og tager Erkestiftet i Besiddelse, men bliver sat i Ban af Paven.

1209. Guldholm-Kloster flyttes til **Rye** (Ruhe, Rus regis) ved Flensborgfjord.

---

36) Hans Brud, Pfalzgrev Henriks Datter, var død 1204.

1210. Kong Valdemar gjør et Tog til **Preussen**, som han erobrer; Hertug **Mistwin** af Bag-Pommern erkjender hans Lehnshøihed.

— Den svenske Konge **Erik Knudsen** ægter Valdemars Søster **Richiza**.

1211. Kong Valdemar gjør et Tog til Pommern.

1212 (24 Mai). Dronning **Dagmar** døer i Ribe.

1213. Den franske Konge **Philip August** tager atter sin forskudte Dronning **Ingeborg**, Kong Valdemars Søster, til sit Hof[37].

1214. Kong Valdemar forlader Keiser Ottos Partie, og slutter Forbund med Modkongen **Frederik II.**

— Diplom af den tydske Konge **Frederik II.** i Metz, hvorved han afstaaer Valdemar den Deel af det tydske Rige, der laae Nord for Floderne **Eldana** og **Elben** (Nordalbingien med det Lauenborgske og en Deel af Mecklenburg), samt hvad de Danske havde erobret i **Slavien** (rimeligviis Pommern).

— Tog imod Markgrev **Albert** af Brandenburg; de schwerinske Grever **Guncelin** og **Henrik** tage deres Land til Lehn af Danmark.

— Kong Valdemar ægter den portugisiske Prindsesse **Berengaria** (**Berngerd** ell. **Beengjerd**).

— (29 Oct.). Den roeskildske Biskop **Peder Sunesen**, Broder til Erkebiskop Andreas, døer.

1215. Kong Valdemars og Dronning Dagmars sexaarige Søn **Valdemar** (**III.** den **Unge**) kaares i en Forsamling paa Samsø til sin Faders Efterfølger, og Valget stadfæstes paa Viborg-Ting.

---

[37]) Hun havde, lige siden Bryllupet, i 20 Aar levet adskilt fra ham og i Fængsel.

1215. Keiser Otto gjør et Tog til Holsteen, og indtager Hamborg; Kongen samler en stor Hær, og nøder ham til at trække sig tilbage.

1216. Pfalzgrev Henrik, Keiser Ottos Broder, bekriges; Hamborg vindes tilbage af Valdemar.

1217 (31 Jan.). Pave Honorius III. stadfæster Keiser Frederik II.s Gavebrev af 1214.

1218. Kong Valdemar udnævner sin og Berengarias ældste toaarige Søn Erik til Hertug af Sønder-Jylland, og sin uægte Søn Niels til Greve af Halland.

— (24 Juni). Den unge Valdemar krones i Slesvig i 15 Biskoppers, 3 Hertugers, 3 Grevers og hele Adelens Nærværelse.

— Biskop Valdemar (Knudsen) giver sig som Munk ind i Cistercienserklostret Lockum i det Calenbergske [36]).

— Kong Valdemar overlader Grev Albert af Orlamünde og Nordalbingien Hamborg imod en aarlig Afgift.

— (9 Oct.). Paven giver Valdemar Ret til at lægge til sit Rige alt det Land, han kunde fratage Hedningerne.

1219. Kong Valdemar gjør et Tog imod de hedenske Esthlændere, ledsaget af Erkebiskop Andreas og flere Biskopper.

— (15 Juni). De Danske vinde et stort Slag i Nærheden af Fortet Reval. (Sagn om Danebrogsfanen, som i dette Slag kommer tilstede).

1220. Tvistigheder med Sværdridderne og den lieflandske Biskop Albert om Erobringerne i Esthland.

1221 (27 Marts). Dronning Berengaria døer i Barselseng.

---

[36]) Han havde i de sidste 11 Aar gjort mange forgjeves Forsøg paa at komme i Besiddelse af det bremiske Erkestift.

1221. Det første Dominicaner- ell. Sortebrødre-kloster i Danmark stiftes i Lund.

1222. Kong Valdemar drager atter til Esthland, hvor han anlægger Byen Reval.

— (Nov.). Paa et Concilium i Slesvig, under Forsæde af den pavelige Legat, Cardinal Gregorius de Crescentio, indskærpes paa ny Coelibatet[39]).

1223 (Natten til 7 Mai). Valdemar Seier bliver tilligemed sin Søn, den udvalgte Konge Valdemar, tagen til Fange paa Lyø af sin Lehnsmand, Grev Henrik af Schwerin, og ført til Mecklenburg.

— Grev Albert af Nordalbingien bestyrer Riget under Kongens Fangenskab.

— Den lundske Erkebiskop Andreas Sunesen nedlægger sit Embede formedelst Legemssvaghed[40]).

— Det første Franciscaner- ell. Graabrødre-kloster i Danmark stiftes i Flensborg.

1224 (4 Juli). Forliig imellem Grev Henrik og de fangne Konger om deres Befrielse paa haarde Betingelser[41]).

— Det indgangne Forliig forkastes af Rigsforstanderen, Grev Albert.

— Den unge Grev Adolf af Schauenburg, den holsteenske Greve Adolf III.s Søn, kommer tilbage til Holsteen.

— (24 Dec.). Grev Albert stadfæster Hamborgernes gamle Rettigheder.

---

[39]) See ovenfor Aar 1120.

[40]) Han tilbragte sine sidste 5 Aar i Eensomhed paa Øen Ivø i Villands Herred i Skaane, hvor der endnu findes hvælvede Levninger af et Capel eller en Celle, som tillægges ham.

[41]) Der bestemtes blandt Andet ved dette Forliig, at Valdemar skulde tilbagegive det tydske Rige alle Landene paa hiin Side af Elben, og tage Danmark til Lehn af Riget.

1225 (Jan). Grev Henrik af Schwerin og Grev Adolf vinde en stor Seier ved Mölln over Grev Albert, som bliver fangen og holdt i Fangenskab tilligemed Kongerne i Schwerin.

— Grev Adolf erobrer Holsteen, som kommer tilbage fra Danmark til det schauenburgske Huus.

— Hamborg overgiver sig til Grev Adolf.

— (17 Nov.). Nyt Forlig angaaende Kongernes Befrielse: de forpligte sig til at betale Grev Henrik 45,000 Mark Sølv og stille Gidsler, afstaae Holsteen og de vendiske Lande, undtagen Rygen, til det tydske Rige, samt sværge ikke at ville hevne sig.

— (21 Dec.). Valdemar Seier løslades ifølge nysnævnte Forlig.

— (25 Dec., Juledag). Kong Valdemar kommer tilbage til Danmark.

1226 (Apr.). Den unge Kong Valdemar løslades.

— (1 Mai). Lybek falder fra Danmark, og overgiver sig til Keiseren.

— (26 Jun.). Pave Honorius III. løser Kong Valdemar fra hans Eed.

— (Sept.). Kong Valdemar rykker med en Hær ind i Nordalbingien, undertvinger Ditmarskerne og erobrer Rendsborg.

1227 (22 Juli). Den danske Hær taber ved Ditmarskernes Forræderie Slaget ved Bornhøved imod de Forbundne: Hertug Albert af Sachsen, Grev Henrik af Schwerin, Grev Adolf IV. af Holsteen o. Fl.; Kongen mister sit ene Øie, og undkommer med Nød.

— Lauenborg kommer i den sachsiske Hertug Alberts Hænder, og Grev Albert af Orlamünde løslades af sit Fangenskab i Schwerin.

1228. Kong Valdemars værste Fiende, Grev Henrik af Schwerin, døer.
— (24 Juni). Den forrige lundske Erkebiskop Andreas Sunesen døer paa Ivø.
— Et Dominicanerkloster stiftes i Ribe.
1229 (24 Juni). Den unge Kong Valdemar holder Bryllup med den portugisiske Prindsesse Eleonore, en Broderdatter af Dronning Berengaria, i Ribe.
— Valdemar Seier slutter Fred med Grev Adolf IV., og afstaaer fra alle Fordringer paa Holsteen og Wagrien.
1230. Forlig imellem Kong Valdemar og Grev Guncelin III. af Schwerin; de tre Prindser Erik, Abel og Christoffer, tilligemed de øvrige Gidsler, sættes i Frihed imod Udbetaling af 7,000 Mark Sølv.
— Den pavelige Legat, Cardinal Otto, holder et Concilium i Slesvig.
1231 (13 Mai). Dronning Eleonore døer i Barselseng.
— (28 Nov.). Den unge Kong Valdemar (III.) døer af et Vaadeskud paa Jagten i Refsnæs Skov ved Kallundborg.
— Kong Valdemar II.s Jordebog forfattes.
— Et Dominicanerkloster stiftes i Roeskilde.
1232 (30 Mai, Pintsedag). Valdemar Seier lader sin Søn Erik krone i Lund, og antager ham til Medregent.
— Kongen gjør sin anden Søn Abel til Hertug af Sønder-Jylland og sin uægte Søn (med Helena, Esbern Snares Enke) Knud, tidligere Hertug af Reval, til Hertug af Bleking.
— Franciscanerne faae et Kloster i Ribe.

1234. Forbund imellem Kong Valdemar og Grev Adolf om at erobre Lybek, som de derpaa forgjeves beleire.
— En stor Deel af Byen Lund afbrander, tilligemed Domkirken.
— Roeskilde-Domkirke afbrander.
— Et Franciscanerkloster stiftes i Slesvig.
1235. Nyt Forsøg imod Lybek, som ligeledes mislykkes.
— Et Franciscanerkloster stiftes i Viborg.
— Et Dominicanerkloster stiftes i Slesvig.
1236. Biskop Valdemar Knudsen døer som Munk i Klostret Lockum, henved 80 Aar gammel.
— Franciscanerklostre stiftes i Randers og Svendborg.
1237. Hertug Abel ægter, imod sin Faders Ønske, den holsteenske Greve Adolfs Datter Mechtild.
— Den lundske Erkebiskop Uffo holder et Concilium i Kallundborg.
— Et Franciscanerkloster stiftes i Roeskilde.
1238 (7 Juni). Forlig imellem Kongen og de tydske Riddere, hvorved Danmark faaer Reval og de øvrige tabte Besiddelser i Esthland tilbage.
— Franciscanerklostre stiftes i Lund og Kjøbenhavn.
1239. Hertug Abel bliver Formynder for sine unge Svogre, de holsteenske Grever Johan og Gerhard[42]).
— (17 Nov.). Den unge Konge Erik holder Bryllup med den sachsiske Prindsesse Jutta eller Judith.
— Franciscanerklostre stiftes i Kallundborg og Nestved.
1241 (Marts). Den Jydske Lov gives paa et Danehof i Vordingborg.
— (28 Marts, Skjærtorsdag). Kong Valdemar Seier døer i Vordingborg.

[42]) Deres Fader, Grev Adolf IV., nedlagde Regjeringen 13 Aug. d. A., og indtraadte i Franciscanerordenen.

1241. Valdemars Søn, den udvalgte Konge Erik (Plogpenning), bestiger Thronen.
— (30 Mai). Ringsted-Kloster afbrændet.
— (8 Nov.). Hertug Abel frasiger sig i Hamborg Formynderskabet for de holsteenske Grever.
1242. Strid imellem Kong Erik og Hertug Abel, der vægrer sig ved at understøtte sin Broder paa et Tog mod Nordalbingien; Forlig tilveiebringes.
— (2 Apr.). En stor Deel af Ribe tilligemed Domkirken afbrænder.
— Dominicanerklostre stiftes i Helsingør og Næstved.
1243. Abel vægrer sig ved at tage Sønder-Jylland til Lehn af Kongen; Krigen udbryder atter imellem Brødrene, men endes ogsaa denne Gang ved en Stilstand.
1244 (2 Apr.). Den lægekyndige roeskildske Kannik Henrik Harpestreng døer.
— Randers afbrænder tilligemed Franciscanerklostret.
1245 (Febr.). Concilium i Odense.
1246. Kong Erik angriber Lybekkerne, og gjør et Indfald i Holsteen, hvorved Krigen med Abel fornyes.
1247. Krigen fortsættes med Hertug Abel og Kongens to andre Brødre, Christoffer Herre af Lolland og Falster og Knud Hertug af Bleking, som ogsaa vægre sig ved at tage deres Lande til Lehn af Kronen.
— Abel afbrænder Veile, Randers og Odense, Erik Svendborg, Kolding, Haderslev, Aabenraa og mange Landsbyer.
— (13 Mai). Sorø-Kloster afbrænder næsten ganske.
— (21 Dec.). Forlig imellem Kong Erik og Hertug Abel.
1248 (1 Mai). Krigen begynder atter imellem Kongen og hans Brødre.

1248. Flensborg bliver opbrændt, og Hertugdømmet Sønder-Jylland næsten ganske ødelagt af Kong Erik.

— Christoffer bliver slaaet og fangen, men forliger sig med Kongen, som overlader ham Øen Femern, der var fratagen Holstenerne.

— Christoffer holder paa Femern Bryllup med den pommerske Prindsesse Margrete Sambiria.

— Lybekkerne indtage og opbrænde Kjøbenhavn.

— Henrik Emelthorp, Kongens Befalingsmand i Rendsborg, overrumpler Staden Slesvig; Abels Datter flygter, forklædt i borgerlig Dragt.

— Hertug Abel gjør, understøttet af flere tydske Fyrster, et Indfald i Jylland, anretter megen Ødelæggelse, og opfører ved Kolding et befæstet Slot (Koldinghuus).

— Eriks og Abels Søster Sophia, Markgrevinde af Brandenburg, gjør en Reise til Danmark for at stifte Forliig imellem Brødrene, men døer i Barselseng i Flensborg.

— Fredslutning imellem Erik og Abel, som maa tage Sønder-Jylland til Lehn af Danmark.

1249. For at bestride Udgifterne til et Tog til Esthland paalægger Kong Erik en Skat af hver Ploug.

— (Marts og April). Den skaanske Almue gjør Oprør; Kongen drager over til Skaane for at dæmpe det, maa først flygte, men overvinder kort efter Skaaningerne.

— Toget til Esthland.

1250. Grev Johan I. af Holsteen gjør Angreb paa Rendsborg.

— (Natten t. 10 Aug.). Under et Besøg hos sin Broder Abel i Slesvig bliver Erik Plogpenning dræbt paa en Baad i Slien af Hertugens Mænd, og hans Legeme nedsænket i Slien (Møsund).

1250 (Aug.). Hertug **Abel** vælges til Konge; Holsteenerne ophæve strax Beleiringen for Rendsborg.

— (1 Nov.). **Abel** krones i Roeskilde tilligemed sin Dronning **Mechtild**, og sværger med 24 Riddere, at han ikke havde befalet sin Broders Mord.

1251 (Febr.). Paa en Rigsdag i **Rendsborg** giver Kong Abel nye Love, og faaer sin ældste Søn **Valdemar**[43]) erklæret for Thronfølger, med sin Broder Christoffers Samtykke.

— (25 Aug.). Biskop **Gunner** i Viborg døer, 100 Aar gammel.

1252 (29 Jun.). Kong **Abel** bliver dræbt paa et Tog mod Strandfriserne, som vægrede sig ved at betale en paalagt Skat.

— (Jul.). Abels Broder **Christoffer I.**, Herre af Lolland og Falster, vælges til Konge, imod Bestemmelserne paa Rigsdagen i Rendsborg.

— Kong Christoffer vil sætte sig i Besiddelse af Svendborg og Skjelskør, der tilhørte Abels Sønner som Arv efter deres Fader, og beleirer Skjelskør, men bliver slaaet tilbage af **Henrik Emelthorp**, som havde disse Stæder i Pant af Abel.

— (25 Dec., Juledag). **Christoffer I.** krones tilligemed sin Dronning **Margrete** i Lunds Domkirke af den slesvigske Biskop **Eskil**.

1253. Kongen indtager Svendborg og Skielskør.

— Christoffer vægrer sig ved at forlehne Abels Sønner

---

43) Denne unge Prinds var 1250 paa sin Hjemreise fra Paris, hvor han havde studeret, bleven fanget af Erkebiskoppen af Cøln, som holdt ham i Fangenskab til 1254, da han blev udløst af sin Morbroder, den holsteenske Greve **Johan I.**, for 6,000 Mark Sølv.

med Sønder-Jylland, drager over til Als, og indtager Sønderborg.

— Krig med Prindsernes Morbrødre, de holsteenske Grever **Johan I.** og **Gerhard I.**, med hvem Markgreverne af Brandenburg **Johan I.** og **Otto III.** forene sig.

— Den norske Konge **Hakon d. Gamle** og den svenske Regent **Birger Jarl** ruste sig til i Forening at angribe Danmark; men Forlig tilveiebringes.

— (21 Sept.) En forenet holsteensk og brandenburgsk Hær indtager Byen Slesvig; hvorpaa hele Sønder-Jylland besættes.

— Lybekkerne gjøre Indfald i Skaane; Slag ved **Skanør**.

— Et Forlig sluttes, ifølge hvilket Kong Christoffer lover at forlehne sine Brodersønner med Hertugdømmet Sønder-Jylland, naar de bleve myndige.

— Et Dominicanerkloster stiftes i Vordingborg.

1254 (13 Marts). Den roeskildske Bisp **Jakob Erlandsen** giver **Kjøbenhavn** den første Byløv.

— **Jakob Erlandsen** vælges imod Kongens Villie til Erkebiskop i Lund, og hans Søstersøn **Peder Bang** til hans Efterfølger i Roeskilde.

— Kong Christoffer forlehner i Kolding Abels ældste Søn **Valdemar** med Hertugdømmet **Sønder-Jylland**; dog saa at Kongen vedbliver at bestyre Regjeringen, indtil Hertugens myndige Alder.

1255. Strid imellem Skaaningerne og Erkebiskoppen, som vil foretage Forandringer i den skaanske Kirkelov.

— (Juni). Paa en Forsamling i Vordingborg fremføres haarde Trusler imod Biskopperne i Kongens Nærværelse.

1256 (6 Marts). Paa et Concilium, som Erkebiskop Jakob Erlandsen holder i Veile, medens Kongen holder Danehof i Nyborg, udstedes Constitutionen „Cum ecclesia Daciana“ [44]).

— Farlig Opstand af Bønderne („Kotkarle“) mod Adelen og Geistligheden.

— Striden imellem Kongen og Erkebiskoppen bilægges ved et Forlig i Lund, men udbryder igjen kort efter.

— Den norske Konge Hakon gjør ødelæggende Indfald i Halland.

1257 (Apr.). Paa en Forsamling i Lund lader Kong Christoffer Klager fremføre imod Jakob Erlandsen.

— Forgjeves Forsøg paa at tilveiebringe Forliig imellem Kongen og Erkebispen ved den svenske Regent Birger Jarls Mægling.

— Kong Hakon seiler ned til Kjøbenhavn, og slutter Fred og Venskab med Kong Christoffer.

— Hertug Valdemar (III.) af Sønder-Jylland døer meget ung; hans Broder Erik gjør Fordring paa Hertugdømmet, men Kongen tager det i Besiddelse.

— Christoffer lader sin Broder Kong Eriks Lig med Magt borttage fra Domkirken i Slesvig og føre til Ringsted, hvor det med megen Pragt nedsættes i Klosterkirkens Chor.

— (3 Oct.). Pave Alexander IV. stadfæster Veile-Constitutionen.

1258. Kong Christoffer tilføier de oprørske Bønder et stort Nederlag [45]).

---

[44]) Den berømte Veile-Constitution fastsatte: at, naar en Biskop bliver fangen, eller anden Vold tilføiet ham paa Kongens Befaling eller med hans Samtykke, skal al Gudstjeneste i hele Riget ophøre.

[45]) Stedet, hvor Slaget stod, er uvist; Navnet angives forskjelligt i Krønikerne.

1258. Ribe-By og Slot afbrænder ved Lynild.

1259 (Febr.). Kongen lader Erkebiskoppen fængsle i Skaane ved hans egen Broder **Niels Erlandsen**, og sætte i Lænker paa Hagenskov ved Assens.

— I n t e r d i c t e t forkyndes strax efter Erkebispens Fængsling i Erkestiftet, samt i Roeskilde- og Odense-Stifter, i Overeensstemmelse med Veile-Constitutionen.

— (Marts). Biskopperne **Peder Bang** af Roeskilde og **Jens Bang** af Odense flygte, den Første til den danske Lehnsfyrste **Jaromar** II. paa Rygen, som han ophidser imod Kongen.

— (Apr.). Fyrst **Jaromar** og Biskop Peder Bang lande med en stor Hær ved **Kjøbenhavn**, og indtage Slottet.

— (29 Mai). Kong **Christoffer** I. døer pludseligt i Ribe — efter et almindeligt Rygte af Forgift[46]).

— Christoffers 10aarige Søn **Erik (Glipping)**, der i Faderens Levetid var hyldet som Thronfølger, bliver Konge under Formynderskab af sin Moder **Margrete Sambiria** (med Tilnavnet **Sprenghest**).

— (14 Juni). **Jaromar** slaaer den sjællandske Landalmue, som Enkedronningen havde opbudt, i et blodigt Slag ved **Nestved**.

— Den norske Konge Hakon kommer med en Flaade til Kjøbenhavn for at hjelpe Enkedronningen; Jaromar vender tilbage til Rygen.

— Erkebiskop **Jakob Erlandsen** løslades af Fængslet.

— Den afdøde Hertug Valdemars Broder **Erik** kommer i Besiddelse af Sønder-Jylland som Lehn af Danmark.

---

[46]) Rygtet nævnede Arnfast, Abbed i Rye-Kloster, som Kongens Morder. Han blev 1260 af Erkebispen beskikket til Biskop i Aarhuus.

1259 (25 Dec., Juledag). Kong Erik krones i Viborg.

1260. Erkebiskoppen vækker nye Uroligheder; Biskop Peder Bang af Roeskilde sætter Kongen og Enkedronningen i Ban.

— Den rygiske Fyrste Jaromar tilskyndes af Erkebiskoppen til atter at gjøre et Tog mod Danmark, og angriber Bornholm.

— Jaromar drager fra Bornholm over til Skaane, hvor han bliver dræbt af en Qvinde.

1261 (Natt. t. 26 Apr.). St. Peders Kloster i Næstved afbrænder.

— Munkene i St. Peders Kloster flytte ud i den tæt ved Næstved beliggende Skov, og opbygge Skovkloster.

— Krig med Hertug Erik, der vil besidde Sønder-Jylland som arveligt Lehn, og understøttes af sine Morbrødre, de holsteenske Grever.

— (28 Juli). Den danske Hær lider et stort Nederlag paa Lohede Syd for Slesvig; Kongen og Enkedronningen fanges efter Slaget, og bringes, den Første til Nordborg paa Als, den Sidste til Hamborg under Grev Gerhards Bevogtning.

— Enkedronningen udnævner Hertug Albert af Brunsvig til Rigsforstander under sin Fraværelse.

— (11 Sept.). Den norske Konge Magnus (Lagabæter) holder i Bergen med stor Pragt Bryllup med Erik Plogpennings Datter Ingeborg [47]).

— Et Franciscanerkloster stiftes i Horsens.

1262. Dronning Margrete faaer sin Frihed; Kongen overgives af Hertug Erik i Forvaring til Markgreverne af Brandenburg.

---

47) Dette Giftermaal er blevet mærkværdigt derved, at det gav Anledning til de følgende langvarige Krige imellem Danmark og Norge.

1263. Opstand i Skaane; Rigsforstanderen, Hertug **Albert**; med hvem der hersker almindelig Utilfredshed, nødes til at forlade Danmark.

— Erik Plogpennings Datter **Agnes**, gaaer, i sit 14de Aar, i Kloster i Roeskilde som Nonne af Augustinerordenen.

— (20 Mai, Pintsedag). En stor Deel af **Lund**, tilligemed 4 Kirker, afbrænder.

— Strid imellem Biskop **Tucho** af Aarhuus og Munkene i Om-Kloster, hvis Abbed **Boetius** appellerer til Paven [48]).

1264. Prindsesse Agnes stifter **St. Agnetes Kloster** i **Roeskilde**.

— Pave **Urban IV.** tilskriver Erkebiskop **Jakob Erlandsen** et Brev, fuldt af haarde Bebreidelser, og befaler ham at nedlægge sit Embede.

— Kong **Erik** forloves med den brandenburgske Prindsesse **Agnes**, faaer sin Frihed, og vender tilbage til Danmark.

1265. **Jakob Erlandsen** begiver sig til Rom for at stemme den nye Pave **Clemens IV.** gunstigt for sig, hvilket ogsaa lykkes ham.

— Erik Plogpennings Datter **Jutta** indtræder, 19 Aar gammel, i St. Agnetes Kloster i Roeskilde.

1266. Cardinal **Guido** kommer som pavelig Legat til Danmark.

— Den pavelige Legat indstævner Kongen og Enkedronningen til at møde i Slesvig for at svare til Biskoppernes Klager; Kongen vægrer sig ved at møde der, og appellerer til Paven.

---

[48]) Striden fortsattes i de følgende Aar med den næste Abbed Thure.

1266 (Sept.). Cardinalen dømmer i Slesvig Kongen og hans Moder til at betale Erkebiskoppen og Biskoppen af Roeskilde en Sum Penge i Skadeserstatning; og da de vægre sig ved at adlyde denne Kjendelse, sætter han dem i Ban.

1268. Kong Erik lader Koldinghuus gjenopbygge og befæste.

— (15 Juni). Kong Erik stadfæster Roeskilde-Stadsret.

1269 (26 Juni). Paa et Danehof i Nyborg udgiver Kong Erik en Bylov for Ribe[49]).

1271. Krig imellem Kongen og Hertug Erik af Sønder-Jylland om Øen Als og Grændsefjellet ved Ribe m. M.

— Kong Erik gjør fra Kolding et Indfald i Sønder-Jylland, og besætter hele Hertugdømmet, paa Staden Slesvig nær.

— Ribe og Næstved afbrænde.

1272 (6 Mai). Stort Jordskjælv i Danmark.

— Hertug Erik af Sønder-Jylland døer; Krig imellem Kongen og Greverne af Holsteen om Formynderskabet over hans Sønner.

— Forliig, ifølge hvilket Kongen beholder Formynderskabet, og bliver i Besiddelse af Hertugdømmet under Prindsernes Mindreaarighed.

— De danske Prindsesser Agnes og Jutta forlade Klostret.

1273. Erkebiskop Jakob Erlandsen udsoner sig med Kongen.

— (11 Nov.). Kong Erik holder i Slesvig Bryllup med den skjønne Agnes af Brandenburg[50]).

1274 (18 Febr.). Erkebiskop Jakob Erlandsen døer paa Rygen, paa sin Tilbagereise til Danmark.

---

[49]) Det er den for sin Strenghed bekjendte Riberret.

[50]) See ovenfor Aar 1264.

1274 (Mai). Kongen og Enkedronningen forlige sig med Bisskop **Peder Bang** af Roeskilde; de kirkelige Stridigheder i Danmark ophøre dermed for en Tid.

1275. Kong Erik sender en Hær under Anførsel af Marsken **Stig Andersen** og **Jakob**, senere Greve af **Halland**, ind i Sverrig for at understøtte Hertug **Magnus** imod hans Broder, Kong **Valdemar**.

— Det syttenaarige Interdict hæves.

1276 (8 Apr. ell. 9 Oct.)[51]. Paa et Danehof i **Nyborg** lader Kongen sin toaarige Søn **Erik** give Kongenavn, og udsteder en Forordning, hvorved han sigtede til at sætte sit Liv i Sikkerhed.

1277. Kong Erik gjør et nyt Indfald i Sverrige, for at understøtte den fordrevne Konge **Valdemar**.

— (23 Juni). Den roeskildske Bisskop **Peder Bang** døer.

1278. Den svenske Krig fortsættes i dette Aar, indtil den endes ved et Forlig imellem Kongerne Erik og Magnus Ladelaas.

— Krig med den norske Konge **Magnus Lagabæter**; en norsk Flaade gjør et Tog til Skanør, men bliver slaaet.

1279 (Febr.). Den lundske Erkebisskop **Thrugot** holder et Concilium i **Veile**.

— (2 Apr., Paaskedag). Junker (domicellus) **Abel**, Kong Abels yngste Søn, døer i Svendborg.

— Kong Erik tager ifølge en Kjøbecontract Abels Arvedeel i Danmark og Sønder-Jylland i Besiddelse.

— Franciscanerklostret i Odense stiftes.

1280 (21 Apr.). En stor Deel af **Næstved** afbrænder.

1282. Adelens Misfornøielse med Kongen bryder løs.

---

[51]) St. Dionysii Dag.

1282 (19 Marts). Paa et Danehof i Vordingborg udgives en Forordning, især angaaende Dommes Execution.

— (29 Juli). Danehof i Nyborg, hvor Kongen maa udstede en skriftlig Forsikkring, der er at ansee for den første danske Haandfæstning.

— (27 Aug.). Roeskilde-Domkirke lider stor Skade ved Ildebrand.

1283 (26 Marts). Enkedronning Margrete (Sambiria) døer i Rostock.

— Den afdøde sønderjydske Hertug Eriks Søn Valdemar forbinder sig mod Erik Glipping med Marsk Stig, Junker Jakob og andre Kongens Fiender blandt den fornemme Adel.

— (8 Sept.). Paa et Danehof i Vordingborg overlader Kong Erik efter de schwerinske Grevers Forestilling Junker Jakob[52]) Nørre-Halland som et arveligt Lehn.

— Paa samme Danehof belehner Kongen den afdøde Hertug Eriks Søn Valdemar (IV.) med Sønder-Jylland paa den sædvanlige Betingelse, at Hertugen skulde være forpligtet til at giøre Kongen og Riget Tjeneste.

— (Natt. t. 25 Dec., Julenat). Ribe Domkirkes Taarn falder ned og dræber Mange.

1284 (18 Mai, Christi Himmelfd.). Paa et nyt Danehof i Vordingborg beskikker Kongen sin Drost Erik, en Søn af Hertug Knud af Bleking, til Hertug af Sønder-Halland.

— (24 og 25 Mai). Kong Erik og Hertug Valdemar udstede paa et Danehof i Nyborg Breve, hvorved de

[52]) Denne Grev Jakob (see ovenfor Aar 1275) var en Sønnesøn af Kong Valdemar Seiers uægte Søn Nicolaus, Greve af Halland, og Ida af Schwerin.

tilbagegive Erik Plogpennings Døttre deres Fædrenearv, eller give dem Erstatning derfor.

1284. (26 Mai). Paa samme Danehof udstedes 3 Forordninger (Haandfæstninger) for Rigets 3 Hovedprovindser: Siælland, Skaane og Jylland; i dem alle fastsættes, at der aarligen skulde holdes Danehof i Nyborg.

—. (16 Aug.). Hertug Valdemar giver Flensborg en Stadsret.

— De Norske plyndre, under Anførsel af Alf Erlingsen, (Milder-Alf ell. Mindre-Alf) flere danske Stæder.

— Hertug Valdemar fordrer Sønder-Jylland som frit Arvegods, og gjør tillige Paastand paa Øen Als som henhørende til Hertugdømmet[53]).

— Et Giftermaal bestemmes imellem Kong Eriks Datter Margrete og den svenske Konge Magnus's ældste Søn Birger.

1285. De Norskes ødelæggende Plyndringer vedvare.

— Hertug Valdemar vil begive sig til Norge for derfra at faae Hjelp mod Kongen, men bliver tagen til Fange i Helsingør tilligemed sin Drost Tyge Abildgaard, og sat i Forvaring paa Søborg-Slot.

1286 (31 Marts). Ved flere tydske Fyrsters Mægling kommer et Forliig istand i Nyborg imellem Kongen og Hertugen, som faaer sin Frihed imod at love Kongen Troskab og Lydighed.

— (Natt. t. 22 Nov.). Kong Erik Glipping bliver myrdet (med 56 Saar)[54]) i en Lade i Landsbyen Finderup

---

[53]) I et Klageskrift over Kongen til Erkebiskoppen i Lund gjorde han endog Fordring paa den danske Krone.

[54]) Efter andre Kilder: 70.

ved Viborg af endeel sammensvorne Adelsmænd, med Marsken **Stig Andersen** og Grev **Jakob** af Halland i Spidsen.

1286. Erik Glippings tolvaarige Søn, **Erik (Menved)**, som 1276 havde faaet Kongenavn, bestiger Thronen under sin Moder Dronning Agnes's Formynderskab.

1287 (Mai). Hertug **Valdemar** udnævnes paa et Danehof i **Nyborg** til Rigsforstander og Medformynder for den unge Konge, og faaer tillige Øerne Als, Ærø og Femern forenede med Hertugdømmet.

— Paa samme Danehof overdrages det Enkedronningens Broder, Markgrev **Otto** af Brandenburg, Fyrst **Wizlav** af Rygen, de holsteenske Grever og 27 Adelsmænd, at undersøge Kongemordernes Sag. Marsk **Stig**, Grev **Jakob** og 7 Andre[55]) dømmes skyldige og erklæres for fredløse.

— Erkebiskop **Johan Dros** og samtlige danske Bisper stadfæste den over Morderne affagte Dom.

— Kongemorderne flygte til den norske Konge **Erik Præstehader**[56]), som tager dem i Beskyttelse, og overlader dem Fæstningen **Konghelle** i Vigen.

— (19 Aug.). **Holbek** afbrænder tilligemed sit Dominicanerkloster.

— En stor Deel af **Lund** afbrænder tilligemed Dominicanerklostret.

— **Vitskøl-Kloster** afbrænder.

---

[55]) Niels Hallandsfar, Peder Porse, Peder Jakobsen, Niels Knudsen, Aage Rakke, Rane Jonsen og Arved Bentsen.

[56]) Den norske Konge nærede et fiendtligt Sindelag imod Danmark, fordi Arven efter hans Moder, den danske Prindsesse Ingeborg (see ovenfor Aar 1261), blev ham forholdt.

1287 (25 Dec., Juledag). Kong **Erik** krones i **Lunds** Domkirke af Erkebiskop **Johan Dros**.

1288. Et Giftermaal bestemmes imellem den unge **Konge Erik** og den svenske Prindsesse **Ingeborg**; **Eriks** Søster **Margrete**, der var bestemt til den svenske Prinds **Birgers** Brud, sendes til Sverrige for at opdrages.

— Krig med **Norge**; de Norske og Kongemorderne gjøre ødelæggende Angreb paa de danske Kyster.

— Byen **Slesvig** afbrænder; Hertug **Valdemar** lader den gjenopbygge, og nedbryder Gottorp-Slot for at bruge Materialierne til Stadens Befæstning.

1289. Paa et Danehof i **Skielskør** opkommer Strid imellem Enkedronningen og Hertug **Valdemar**, som fanger Drosten **Peder Hoseøl**, og sætter ham i Fængsel paa Sønderborg-Slot.

— **Johan** (ell. **Jens**) **Grand**, Provst i Roeskilde, en Søstersøn af den roeskildske Bisp Peder Bang, bliver Erkebiskop i Lund.

— De Norske ødelægge Svendborg og Langeland.

1290. De Fredløse sætte sig fast paa den lille Ø **Hjelm**, hvor Marsk **Stig** opfører en befæstet Borg, hvorfra de hærje deres Fædrelands Kyster.

— **Kjøbenhavn** befæstes i Anledning af de Norskes og de Fredløses Angreb.

— Den norske Sørøver **Alf Erlingsen** bliver fangen og radbrækket ved Helsingborg.

— Erkebiskop **Jens Grand** vægrer sig ved at yde den skyldige Lehnstjeneste mod Norge, og tillader de Fredløse at anlægge Fæstningen **Hunehals** i Halland paa Erkestiftets Grund.

1291 (3 Apr.). Erkebiskoppen holder et Concilium i Roeskilde, hvor Velle-Constitutionen fornyes.

— Herisvad-Kloster i Skaane afbrænder.

1292. Hertug Valdemar giver Haderslev en Stadsret.

1293. De Norske gjøre et nyt Tog mod Danmark, som meest bestaaer i Kaperier.

— Enkedronningen Agnes ægter den holsteenske Greve Gerhard II.[57]).

— Kongemorderen Stig Andersen døer paa Øen Hjelm.

1294 (29 Jan.). Den roeskildske Biskop Johan Krag giver Kjøbenhavn en Stadsret.

— (9 Apr.). Kongen lader Erkebiskop Jens Grand, tilligemed Erkestiftets Provst Jakob Lang, tage til Fange i Lund ved sin Broder Christoffer og hensætte i et meget haardt Fængsel paa Søborg-Slot.

— Rane Jonsen, Kong Erik Glippings Kammersvend (cubicularius)[58]), bliver fangen, radbrækket og lagt paa Steile udenfor Roeskilde.

1295. Pave Bonifacius VIII. sender sin Nuntius Isarnus til Danmark med Anmodning til Kongen om at løslade Erkebiskoppen.

— Kong Erik fordrer Als, Ærø og Femern tilbage, ifølge det imellem hans Fader og Hertugen sluttede Forlig.

— Hertug Valdemar forener sig med Kongens Fiender, den norske Konge og de Fredløse.

— Hertugens Flaade bliver slaaet af den kongelige i Grønsund ved Møen.

---

[57]) Hendes Søn med ham var Grev Johan d. Milde (see nedenfor A. 1317 o. flg.).
[58]) Han havde forraadet sin Herre og viist Kongemorderne Veien.

1295 (25 Sept.). Ved en Sammenkomst imellem den danske og den norske Konge paa Hindsgavl sluttes en Stilstand paa henved eet Aar, hvorved de fredløse Kongemordere faae Tilladelse til at opholde sig i Danmark. Den Hjelm og Fæstningen Hunehals blive i de Norskes Hænder.

— Hertug Valdemar lader Gottorp-Slot gjenopbygge og befæste.

— (Natten t. 14 Dec.). Erkebiskop Jens Grand undkommer af Fængslet paa Søborg ved Hjelp af en Kok, og flygter til Bornholm.

1296 (3 Febr.). Forliig i Vordingborg imellem Kongen og Hertugen, som afstaaer Øerne Als, Ærø og Femern.

— Kong Erik belehner Hertugens Broder Erik (Langbeen) med Langeland.

— (Juni). Kong Erik holder Bryllup i Helsingborg med den svenske Konge Birgers Søster Ingeborg[89]).

— (Juni). Stilstanden imellem Danmark og Norge forlænges paa 2 Aar.

— Erkebiskoppen begiver sig til Paven, af hvem han bliver vel modtaget; Kongen sender to Gesandter til Rom for at føre hans Sag, og en vidtløftig Proces tager sin Begyndelse.

— (31 Dec.). Slesvig afbrænder atter og aldeles.

1298 (20 Febr.). I Sagen imellem Kongen og Erkebiskoppen fælder Paven den Dom, at Kongen skal betale Erkebiskoppen og hans Kirke 49,000 Mark Sølv i Erstatning, og Riget belægges med Interdict, indtil Summen udredes.

— Isarnus sendes anden Gang af Paven til Danmark for at stifte Forliig imellem Kongen og Erkebiskoppen.

[89]) See ovenfor Aar 1288.

1298. Den svenske Konge **Birger** holder i Stokholm Bryllup med Kong Eriks Søster **Margrete**, med hvem han 1284 var bleven forlovet.

1299 (6 Febr.). Da Kongen ikke kan betale den idømte Sum, forkynder Isarnus **Interdict** over hele Riget.

— (4 Marts). Kongen udsteder i Aalborg et Leidebrev for Erkebiskoppen til at komme til Kjøbenhavn, for at afhandle, hvad der var imellem dem.

— (19 Juni). Erkebiskoppen fremstiller sig i Kjøbenhavn for den pavelige Nuntius, for hvem Kongen ved sine Fuldmægtige atter fremfører sine Klagepunkter og Erkebiskoppen sine Paastande.

— (5 Nov.). Kong Erik appellerer til Paven.

1300. Krigen udbryder paa ny med Norge; den norske Konge **Hakon** gjør et Tog mod Danmark.

— **Niclot**, Herre af Rostock, tager sit Land til Lehn af den danske Konge.

1301. Kong **Erik** gjør et Tog til Venden (Mecklenburg), og lader sig hylde af Niclot; men Rostocks Indbyggere modsætte sig det indgaaede Lehnsforhold.

1302. Kongen sender Provst **Esger Juel** til Paven med et Brev, hvori han i ydmyge Udtryk anraaber ham om Tilgivelse.

— (23 Febr.). Pave **Bonifacius** nedsætter den Kongen idømte Erstatningssum fra 49,000 til 10,000 Mark.

— Paven beskikker **Jens Grand** til Erkebiskop i Riga, og **Isarnus** til Erkebiskop i Lund [60]).

---

60) Dette var et Bytte imellem de to Prælater; thi Isarnus var 1300 bleven valgt til Erkebiskop i Riga. **Jens Grand** vilde ikke modtage det rigaiske Erkestift, men begav sig til Paris, og blev 1307 Erkebiskop i Bremen.

1302 (26 Aug.). Kong Erik indgaaer Forbund med Hertug Valdemar af Sønder-Jylland, hans Broder Hertug Erik af Langeland og adskillige nordtydske Fyrster.

— Rostock overgiver sig til Kongen, der indtil videre forlehner Fyrst Henrik af Mecklenburg med samme.

1303 (4 Apr., Skjærtorsd.). Interdictet, som Danmark paa femte Aar havde været undergivet, bliver hævet.

— Kong Erik gjør sin Broder Christoffer til Hertug af Esthland.

1304. Kong Erik løses af Bannet.

— (23 Mai). Den tydske Konge Albrecht I. stadfæster i Costnitz Keiser Frederik II.'s Afstaaelsesbrev af 1214.

— (29 Sept.). Enkedronning Agnes, den holsteenske Greve Gerhard II.'s Gemalinde, døer.

— Hertug Erik af Sønder-Halland døer, og hans Lehn inddrages.

— Kong Erik gjør et Tog til Halland.

1305 (8 Marts). Grev Jakob overlader sit Grevskab Nørre-Halland til den norske Konge.

— En Stilstand sluttes paa 10 Aar imellem Danmark og Norge.

— (Sept.). Paa et Danehof i Helsingborg dømmes Kong Erik Glippings Mordere [61]) skyldige i Crimen læsæ majestatis.

— Kong Erik indtager Øen Hjelm, og nedbryder Slottet, som havde tjent de Fredløse til Skjul og Værn.

1306. Den norske Konge bryder Stilstanden, og gjør atter et Tog mod Danmark, men lider et stort Tab ved Taarnborg ved Korsør.

---

[61]) 9 i Tallet; jvf. ovenfor Aar 1287.

1306 (4 Nov.). En Misforstaaelse imellem Kongen og Hertugerne **Valdemar** og **Erik** angaaende de Fredløses Godser i Sønder-Jylland endes ved et Forliig i Middelfart, ifølge hvilket Kongen bliver i Besiddelse af disse Godser.

— (Dec.). Kong **Erik** rykker med en stor Hær ind i Sverrige mod de svenske Hertuger **Erik** og **Valdemar**[62]).

— En overordentlig streng Vinter tillægger i over 14 Uger alle nordlige Have.

1307 (Jan.). En Stilstand sluttes med de svenske Hertuger indtil næste Juul.

— Kong Erik forlehner sin Broder, Hertug **Christoffer**, arveligt med Sønder-Halland og Samsø i Stedet for Esthland.

— (6 Mai). Hertug **Christoffer** slutter hemmeligt et forræderskt Forbund med de svenske Hertuger **Erik** og **Valdemar** imod sin Broder.

— (Mai). Kong Erik stifter ved Hertug Valdemar Forliig imellem de holsteenske Grever og Lybek.

— **Lybekkerne** vælge Kongen til deres Skytsherre.

— (4 Aug.). **Jon Jonsen Litle**, en af Kongens meest anseete Mænd, døer.

— De svenske Hertuger gjøre et Indfald i Skaane, efter Aftale med Christoffer.

1308. Kong Erik gjør atter et Tog til Sverrige mod Hertugerne; en ny Stilstand sluttes paa halvandet Aar.

— Kongen opdager sin Broders Forræderie, og fratager

62) De havde nylig overfaldet deres Broder, Kong **Birger**, i Håtuna, og fanget ham tilligemed hans Dronning **Margrete** (den danske Konges Søster) og deres Børn.

ham Halland; Christoffer begiver sig ind i Sverrig til Hertugerne.

1308. Kong Birger flygter, efter at være bleven løsladt, til Danmark.

1309 (17 Juli). Den norske Krig endes ved en Fred i **Kiøbenhavn**, hvorved den norske Konge beholder Nørre-Halland, og de Fredløse tildeels komme i Besiddelse af deres confiskerede Godser.

— (Sept.-Nov.). Kong Erik rykker tredie Gang med en stor Hær ind i Sverrige, ledsaget af Kong Birger og nogle tydske Fyrster, og beleirer Nykiøbing-Slot; men Forræderie i Hæren nøder ham til at ophæve Beleiringen og vende tilbage.

1310. Kong Erik drager til Mecklenburg, og slutter i Ribbenitz en Tractat med sin Vasal, Fyrsten af Rygen **Wizlav IV.**

— Nyt Forlig, sluttet i Middelfart imellem Kong Erik og Hertug Valdemar af Sønder-Jylland.

— Hertug Christoffer faaer Sønder-Halland tilbage.

— (15 Juli). Kong Erik stifter i Helsingborg Forliig imellem Kong Birger og hans to Brødre.

— (17 Juli). Fredsslutning i **Helsingborg** imellem alle tre nordiske Riger.

— En stor Deel af **Roeskilde** afbrænder tilligemed Franciscanerklostret.

1311 (Juni). Kong Erik er tilstede ved sin Fætters, Markgrev **Valdemar** af Brandenburgs, Bryllup i en Leir udenfor Rostock; Kongen slaaer flere Fyrster, hvoriblandt sin Broder, Hertug **Christoffer**, til Riddere.

— Kong Erik indgaaer et Forbund med Markgrev Valdemar og flere vendiske Fyrster mod **Rostock**.

1311. Wismar, Stralsund og Greifswalde forene sig med Rostock [*]).

1312. Rostock og de forbundne Stæder udruste en stor Flaade, som plyndrer de danske Kyster.

— Hertug Valdemar IV. af Sønder-Jylland døer.

— Kong Erik tilligemed de forbundne Fyrster beleirer Rostock.

— (30 Juni). Medens Kongen opholder sig i Warnemünde under Rostocks Beleiring, forlehner han i mange Fyrsters Nærværelse den afdøde Hertug Valdemars Søn Erik med Sønder-Jylland.

— (7 Dec.). Rostokkerne maae atter underkaste sig Kongen.

1313 (9 Aug.). En Strid med Hertug Erik af Sønder-Jylland om Langeland endes ved et Forlig i Horsens.

— Et Oprør i Nørre-Jylland af Bønderne, som vare ophidsede af adskillige Adelsmænd, bliver lykkeligt dæmpet, og Ophavsmændene straffede med Strenghed.

1314 (1 Juni). Nyt Forlig imellem Kongen og Hertug Erik i Roeskilde.

1315 (27 Juni). Forbund i Krakau imellem den polske Hertug Wladislav Lokietek og Kongerne af Danmark, Norge og Sverrige imod Markgreverne af Brandenburg.

— (25 Oct.). Hertug Christoffer slutter i Wolgast Forbund med sin Svoger, den pommerske Hertug Wartislav, og lover ham, naar han bliver Konge i Danmark, og Fyrst Wizlav af Rygen døer uden Sønner, at overlade ham den rygiske Fyrstes Lande som arveligt Lehn.

[*]) Disse Hansestæder, som havde naaet betydelig Magt og Rigdom, søgte at unddrage sig Fyrsternes Herredømme.

1315 (14 Dec..) En ny Strid med Hertug **Erik** af Sønder-Jylland bilægges ved et nyt Forliig i Nyborg.

1316. Kong Erik beleirer tilligemed flere tydske Fyrster forgjeves **Stralsund**.

— Hertug **Christoffer** falder aabenbart fra sin Broder, begiver sig til Stralsund, og indgaaer Forbund med Markgrev **Valdemar** af Brandenburg.

— Christoffer anfalder Fyen, og indtager Svendborg, men maa snart forlade det og trække sig tilbage.

— Efter et blodigt Slag imellem Markgrev **Valdemar** og hans Fiender, slutter den Første Stilstand med Danmark.

1317 (7 Jan.). Kong Erik overlader Fyrst **Henrik** af Mecklenburg Herskabet Rostock og andre Besiddelser i Slavien som et arveligt Lehn.

— (Febr.). Nyt Forliig imellem Kongen og Hertug **Erik** af Sønder-Jylland i Nyborg.

— Kongen pantsætter hele **Fyen** til de holsteenske Grever **Gerhard**[64]) og **Johan** for den Hjelp, de havde ydet ham i Krigen med Markgreven.

— Fredsslutning med Markgrev **Valdemar**; Hertug Christoffer faaer Tilgivelse, men vil ikke forlige sig med sin Broder.

— Kongen kommer i Strid med den lundske Erkebiskop **Esger Juel**[65]); Erkebispen forbinder sig med Christoffer, og forlader Danmark.

---

[64]) Den samme Grev **Geert** (med Tilnavnet d. Store), som siden blev saa bekjendt i Danmarks Historie.

[65]) Denne Prælat havde tidligere staaet i et venskabeligt Forhold til Kongen; see ovenfor Aar 1302.

1318. Kong Erik sender Hjelp til sin Svoger Kong **Birger**[66]).

— De Svenske, med hvem Hertug **Christoffer** og Erkebiskop **Esger** forene sig, gjøre et ødelæggende Indfald i Skaane.

— (11 Nov.). En Stilstand paa 3 Aar sluttes i Roeskilde med de dræbte svenske Hertugers Tilhængere.

— Kong **Birger** flygter med sin Dronning og sine Børn til Sjælland.

1319 (5 Apr. ell. 15 Aug.). Den danske Dronning **Ingeborg** døer.

— Kong Erik lader sin Marsk **Ludvig Albertsen** besætte Bornholm, som hørte til Lunds Stift.

— (Mai). Kongen er, efter den mecklenburgske Fyrste **Henriks** Indbydelse, tilstede ved en Tournering i Wismar, og slutter der atter Venskab med Markgrev **Valdemar** af Brandenburg.

— (13 Nov.). Kong **Erik Menved** døer barnløs[67]) i Roeskilde.

— (Dec.). Hertug **Christoffer**, som ved sin Broders Død opholdt sig i Pommern, vender tilbage til Danmark.

1320 (25 Jan.). **Christoffer** (II.) underskriver i Viborg en haard Haandfæstning[68]), og vælges derpaa til Konge i Danmark[69]).

---

[66]) I Sverrige var der udbrudt en almindelig Opstand, fordi Kong **Birger** havde i Dec. f. A. ladet sine Brødre, Hertugerne **Erik** og **Valdemar**, fængsle og (som man troer) i Apr. d. A. dræbe paa Nykiøbing-Slot.

[67]) Hans Dronning skal have født 14 Børn; men de 11 kom ikke levende til Verden, og de 3 døde tidligt.

[68]) Det var første Gang, at en dansk Konge udstedte en skreven Haandfæstning ved sit Valg.

[69]) Det skete især ved Hjelp af hans Halvbroder, den holsteenske Greve **Johan**; et stort Partie i Riget ønskede Hertug **Erik** af Sønder-Jylland til Konge.

1320 (1 Apr..) Kong Christoffer giver i Vordingborg Greifswaldes Borgere for udviste Tjenester store Handelsfriheder i Danmark.

— (8 Apr.). Kong Christoffer slutter i Vordingborg et Forbund med Hertug **Erik** af Sachsen-Lauenborg, som forpligter sig til at tjene Kongen i paakommende Krigstilfælde.

1321 (31 Mai). Den landflygtige svenske Konge **Birger** døer paa Holbek-Slot [70]).

— Christoffers ældste Søn **Erik** vælges til Konge og Thronfølger.

— Erkebiskop **Esger Juel** vender tilbage til Danmark.

1322 (Jul.). Kong Christoffer indgaaer i Stege en Forening med Grev **Gerhard** (**Geert d. Store**) af Holsteen, hvorved denne forpligter sig til at tjene ham.

— **Knud Porse** og den forhenværende Drost **Niels Oluffsen** gjøre et Indfald i Skaane.

1323 (21 Mai). En Strid med den mecklenburgske Fyrste **Henrik** om Besiddelsen af Rostock bilægges paa et Danehof i Nykjøbing paa Falster, hvor det 1317 oprettede arvelige Lehnsforhold stadfæstes.

— En Deel af den skaanske Adel griber til Vaaben imod Kongen; ved tydske Fyrsters Hjelp dæmper han Oprøret.

1324. Kong **Christoffer** krones tilligemed sin Søn, den udvalgte Konge **Erik**, af Erkebiskop **Esger** i Vordingborg Kirke.

---

70) Han ligger begravet hos sin Svoger, Kong **Erik Menved**, og Søster Dronning **Ingeborg**, i Ringsted-Kirke, og hans Dronning, den danske Prindsesse **Margrete**, som overlevede ham i 20 Aar, ved hans Side.

1324. Kong Christoffers Datter **Margrete** holder i Vordingborg Bryllup med den 13aarige Markgreve **Ludvig** af Brandenburg, en Søn af Keiser **Ludvig** af **Baiern**.

1325 (17 Jan.). Den lundske Erkebiskop **Esger Juel** døer.

— (12 Marts). Hertug **Erik** af Sønder-Jylland døer.

— Kongen kommer i Strid om Formynderskabet for den afdøde Hertugs 10aarige Søn **Valdemar** (V.) med dennes Morbroder, den holsteenske Greve **Geert**.

— (26 Aug.). Den forhenværende Marsk **Ludvig Albertsen**, som havde grebet til Vaaben mod Kongen, og lagt sig ind i Hammershuus paa Bornholm, nødes til at overgive Fæstningen.

— Kong Christoffer rykker ind i Sønder-Jylland, og beleirer **Gottorp**, men taber paa det udenfor liggende Hestebjerg et stort Slag imod Grev Geert.

— (Nov.). Den rygiske Fyrste **Wizlav** IV. døer uden Arvinger; hans Søstersøn, den pommerske Hertug **Wartislav**, Kong Christoffers Svoger, tager Rygen i Besiddelse[71]), hvilket Kongen modsætter sig.

1326 (30 Marts). Hertug **Valdemar** af Sønder-Jylland slutter i Sønderborg en Forening med de danske Herrer, Drosten **Laurits Jonsen** og **Ludvig Albertsen**, imod Kongen.

— (3 Mai). Kong Christoffer indgaaer i Nykjøbing (p. Falster) et Forbund med de mecklenburgske Fyrster imod Hertug **Wartislav**, Hertug **Valdemar**, de holsteenske Grever og sine egne Undersaatter.

---

[71]) Ifølge Tractaten af 25 Oct. 1315.

1326 (30 Mai). Den forrige lundske og senere bremiske Erkebiskop, **Johan** ell. **Jens Grand**, døer under sit Ophold ved Pavens Hof i Avignon.

— Kong Christoffer stifter **Knardrup** Kloster, 3 Miil Nordvest for Kjøbenhavn, og lader Cisterciensermunke komme dertil fra Sorøe.

— Hövedmændene for Oprøret mod Kongen, **Laurits Jonsen**, **Ludvig Albertsen** og **Knud Porse**, indkalde Grev **Geert** i Riget, opsige Kong **Christoffer** Huldskab og Troskab, og foranstalte, at den 11aarige Hertug **Valdemar** af Sønder-Jylland i Viborg udnævnes til Konge, under sin Morbroder Grev Geerts Formynderskab.

— (7 Jun.). **Valdemar** udsteder ved sit Valg i Viborg en Haandfæstning, hvorved Kongens Magt end ydermere indskrænkes.

— Den udvalgte Konge **Erik** bliver af Oprørerne tagen til Fange paa Taarnborg ved Korsør, og kastet i et haardt Fængsel paa Haderslev-Slot.

— Kong **Christoffer** flygter med sine to andre Sønner, **Otto** og **Valdemar**, til Mecklenburg.

— Geert drager med den unge **Valdemar** fra Jylland over til de andre Landskaber, hvor han hyldes paa Landstingene.

— (4 Jul.). Valdemar stadfæster i Kjøbenhavn Stralsunds og Greifswaldes Borgere deres gamle Handelsrettigheder i Danmark.

— (5 Jul.). Valdemar forlehner i Roeskilde Marsken **Ludvig Albertsen** arveligt med Jellinge-Syssel, Ribe og Kolding, tilligemed Myntret, Told og al anden kongelig Rettighed.

1326 (Jul.). **Christoffer** gjør et Tog til Danmark, understøttet af den mecklenburgske Fyrste **Henrik**, og **Johan** af Werle, og lægger sig ind i Vordingborg, hvor han beleires af Grev Geert.

— Christoffer begiver sig fra Vordingborg til Falster, bliver her atter beleiret, og maa vende tilbage til Rostock.

— (6 Aug.). Christoffer forlehner i Rostock den mecklenburgske Fyrste **Henrik** og Herrerne af Werle, **Johan** og **Henning**, med Fyrstendømmet Rygen[72]) for den Tjeneste, de yde ham imod hans Fiender.

— (15 Aug.). Valdemar overlader paa et Danehof i **Nyborg**, med Erkebispens, samtlige Biskoppers, Laurits Jonsens, Ludvig Albertsens og Knud Porses Samtykke, sin Formynder og Morbroder, Grev **Geert**, Hertugdømmet **Sønder-Jylland** som arveligt Lehn.

— Paa samme Danehof forlehnes **Knud Porse** med Sønder-Halland, Samsø og Grevskabet Kallundborg, Drosten **Laurits Jonsen** med Langeland og Ærø, den holsteenske Greve **Johan** med Lolland, Falster og Femern, og den lundske Erkebiskop faaer **Bornholm** tilbage til sit Stift (jvf. A. 1319).

1328. Marsken **Ludvig Albertsen** døer.

— **Christoffer** begiver sig til Lybek, hvor han forliger sig med sin Halvbroder, den holsteenske Greve Johan.

1329. **Christoffer** vender tilbage til Danmark, og søger igjen at komme i Besiddelse af Riget ved Hielp af sin Halvbroder, med hvem han dog snart paa ny bliver uenig.

---

72) Hertug **Wartislav** af Pommern, som havde dette Fyrstendømme i Besiddelse, var imidlertid død 1 August.

1329. Biskopperne af Ribe og Aarhuus slutte sig til Christoffer, som faaer mange Tilhængere, saavel paa Øerne som i Nørre-Jylland; Haderslev-Slot overrumples, og Christoffers Søn, den unge Konge Erik, befries.

— Gottorp-Slot beleires, men undsættes af Grev Geert; Christoffer tager sit Ophold paa Skanderborg-Slot.

— Christoffer forliger sig med Hertug Knud Porse.

— (12 Nov.). Ved et Forliig i Ringsted med Grev Johan af Holsteen overlader Christoffer ham Femern som arveligt Lehn, samt Sjælland[18]), Lolland og Skaane som Pant.

— Christoffer lader Biskop Tyge af Børglum fængsle ved Grev Geert, hvorfor Danmark, ifølge Veile-Constitutionen, belægges med Interdict.

1330 (Febr.). Grev Johan bringer Valdemar til at frasige sig Riget og Kongetitlen.

— (25 Febr.). Ved et Forliig i Ribe overlade Kongerne Christoffer og Erik Grev Geert hele Fyen med al kongelig Rettighed som arveligt Lehn, imod at han tilbagegav Valdemar Hertugdømmet Sønder-Jylland, med hvilket de forpligte sig til, hvis Hertug Valdemar døde uden Arvinger, at forlehne Greven arveligt, imod at han da igjen skulde afstaae Fyen til det danske Rige.

— Grev Geert faaer tillige Nørre-Jylland i Pant for 40,000 Mark Sølv, som udgjorde hans Krigsomkostninger.

— Den udvalgte Konge Erik ægter Grev Geerts Søster Elisabeth, Enkehertuginde af Sachsen-Lauenborg.

---

[18]) Med Undtagelse af Kallundborg, hvormed Knud Porse var forlehnet.

1330 (30 Mai). Hertug **Knud Porse** døer; hans Enke **Ingeborg**[74]) forbliver i Besiddelse af hans Lehn: Sønder-Halland, Samsø og Kallundborg.

— (26 Jul.). Den danske Dronning **Euphemia** døer.

— Bisкop **Tyge** af Børglum undkommer, og begiver sig til Paven i Avignon; Kong Christoffer fremfører sine Klager imod ham paa Viborg Ting.

1331. I en Strid imellem de holsteenske Grever, **Geert** og **Johan**, tager **Christoffer** sin Halvbroders Partie.

— Den udvalgte Konge **Erik** forskyder sin Gemalinde **Elisabeth**.

— (30 Nov.). Christoffer og Erik lide et stort Nederlag mod Grev Geert paa **Lohede** ell. **Kropperhede** imellem Slesvig og Rendsborg; begge Kongerne flygte og undkomme — **Erik**, haardt saaret, til Kiel.

1332 (10 Jan.). Ved et Forliig i Kiel imellem Kongerne og Grev **Geert** bliver dennes Panterettighed i Nørre-Jylland forhøiet fra 40,000 til 100,000 Mark Sølv.

— Den unge Konge **Erik** døer i Kiel af sine Saar.

— **Skaaningerne** gjøre Oprør imod Grev **Johans** tydske Hovedsmænd, og ihjelslaae Holstenerne.

— Erkebiskoppen og den skaanske Adel overgive Skaane, Bleking, Lister og Øen Hveen til den norske og svenske Konge **Magnus Eriksen** (Smek).

— Grev **Johan** afstaaer sin Panteret til Skaane for 34,000 Mark Sølv til Kong Magnus.

---

[74]) Hun var en norsk Prindsesse, havde tidligere været gift med den svenske Hertug **Erik**, som blev dræbt 1318, og var Moder til den norske og svenske Konge **Magnus Eriksen**, med Tilnavnet **Smek**.

1333. Kong Christoffer bliver i Sarkjøbing tagen til Fange af to Adelsmænd [75]), men strax efter løsladt af Grev Johan.

— (15 Jul.). Kong Christoffer II. døer paa Nykjøbing-Slot paa Falster [76]).

— Et syvaarigt Interregnum begynder.

— (6 Oct.). Christoffers Søn Otto („Hertug af Esthland og Lolland") overlader i Sarkjøbing sin Svoger, Markgrev Ludvig af Brandenburg, en Deel af Esthland med Staden og Slottet Reval.

— (17 Dec.). Markgrev Ludvig af Brandenburg slutter i Prenzlau Forbund med sine Svogre, Hertugerne Otto og Valdemar, om gjensidig Understøttelse.

1334. Prinds Otto samler en Hær, og rykker ind i Nørre-Jylland for at fordrive Grev Geert.

— (7 Oct.). Otto bliver slaaet og fangen af Geert paa Taphede ved Viborg, og sat i Forvaring paa Segeberg-Slot.

1335. Keiser Ludvig af Baiern og hans Søn, den brandenburgske Markgreve Ludvig, gjøre forgieves Forsøg paa, ved Lybekkernes Hjelp, at faae Prinds Otto befriet, og at bevæge Greverne Geert og Johan til at overlade Kong Christoffers Arvinger det danske Rige.

1337 (22 Febr.). Biskop Tyge af Børglum og hans Capitel udstede i Horsens et Brev, hvori de erklære, at al Strid imellem Grev Geert og Biskoppen,

---

75) Da han ikke godvillig vilde overgive sig, stak de Ild paa Huset, hvori han opholdt sig.

76) I sine sidste Leveaar eiede han som Konge kun Skanderborg, nogle af de smaa fyenske Øer, Esthland, og maaskee et Stykke af Lolland; hele det øvrige Rige var udstykket og i Fremmedes, meest Holsteenernes, Hænder.

i Anledning af dennes Fængsling, var bilagt; hvorpaa Interdictet hæves.

1338 (10 Juni). Prinds Valdemar, Kong Christoffers Søn, („Kongeriget Danmarks rette Arving og Hertug af Esthland") stadfæster i Greifswalde denne Byes Borgere deres gamle Handelsprivilegier i Danmark.

1339 (23 Jan.). Pave Benedict XII. afslaaer den svenske Konge Magnus's Begiering om at stadfæste hans Besiddelse af Skaane og andre danske Lande, som han muligen kunde erobre.

1340 (11 Febr.). Forening i Lybek imellem Hertug Valdemar og Grev Geert angaaende Maaden, hvorpaa Nørre-Jylland skulde indløses.

— Jyderne gribe til Vaaben mod Grev Geert, som derpaa, tilligemed sine Sønner Henrik og Claus, i Spidsen for en stor Hær, rykker ind i Jylland, og skjender og brænder overalt.

— (Natten t. 1 Apr.). Grev Geert bliver dræbt i Randers af Ridder Niels Ebbesen af Nørreriis.

— (6 Apr.). Den forrige Drost Laurits Jonsen døer [17]).

— (23 Apr.). Prinds Valdemar bliver, ved et Forliig med Hertug Valdemar og de holsteenske Grever i Spandau, erkjendt for Danmarks Konge; det bestemmes, at han skal ægte Hertugens Søster med en Medgift af 24,000 Mark Sølv, som skulde afdrages i de 100,000, for hvilke Nørre-Jylland og Fyen vare satte i Pant.

---

[17]) Han var i Besiddelse af Langeland og Ærø; see ovenfor Aar 1326.

1340 (19 og 21 Mai). Forliget i Spandau bekræftes ved en Sammenkomst imellem samtlige Vedkommende i **Lybek**, hvor **Valdemar** tillige stadfæster den arvelige Forlehning med Femern, som hans Fader havde givet den holsteenske Greve **Johan**.

— (Jun.). Kong **Valdemar III.** (ell. **IV.**)[78] (**Atterdag**) kommer til Danmark, og holder paa Sønderborg-Slot Bryllup med Hertug Valdemars Søster **Helvig**.

— (24 Jun.). Kong **Valdemar** hyldes af den jydske Adel og Almue i Viborg.

— (28 Jun.). Den svenske Konge **Magnus** giver Skaaningerne et Frihedsbrev i Helsingborg.

— Kong **Valdemar** drager fra Jylland over til Siælland, og hyldes af Sjællænderne og de andre Øboere i Roeskilde.

— (ell. **1342**) (2 Nov.). Danmarks Befrier **Niels Ebbesen** falder i en Træfning med Holstenerne under Beleiringen for Skanderborg.

1341 (3 Jan.). Kong Valdemar bekræfter i Helsingborg Kong **Magnus's** Besiddelse af Skaane, Bleking, Lister og Øen Hveen.

— (6 Jan.). Kong Valdemar udsteder i Roeskilde en almindelig A m n e s t i e, med Hensyn til Alt, hvad der var skeet før hans Thronbestigelse, navnlig mod hans Fader og Brødre.

---

[78]) Naar han kaldes d. IVde, regnes **Valdemar** II.'s kronede, men ikke regierende Søn af samme Navn med blandt Kongerne; men man kunde da ogsaa bringe den slesvigske Hertug **Valdemar**, som af et Partie blev antaget til Konge og hyldet (skjøndt ikke kronet), og i hvis Navn **Gr. Geert** i 3 Aar som Rigsforstander var i Besiddelse af Kongemagten, med i Tallet; og **Valdemar Atterdag** vilde da blive d. Vte.

1341 (8 Jan.). Kong Valdemar udsteder i Helsingborg et Brev, hvori han afstaaer Fyen til de holsteenske Grever Henrik og Claus arveligt, hvis han selv døde uden Livsarvinger.

— (17 Jan.). Den roeskildske Biskop, Johan Nyborg, overlader Kongen Byen og Slottet Kiøbenhavn paa to Aar.

— Valdemars Broder Otto løslades af sit Fangenskab hos de holsteenske Grever[79]).

— (15 Juni). Kong Valdemar overlader Biskop Johan og Roeskilde-Stift Søborg Slot og 5 Herreder i det nordlige Siælland, til Sikkerhed for Kjøbenhavn og Amager, som han havde pantsat.

— Kong Valdemar søger at indløse Slottene i Siælland og at faae Kallundborg med Magt fra Hertuginde Ingeborg; de holsteenske Grever bringe Undsætning; Kongen nødes til at ophæve Beleiringen, og et nyt Forliig sluttes.

1342 (26 Jun.). I en Krig med de holsteenske Grever, som faae Hjelp fra Sverrige, seire de Danske ved Kjøbenhavn.

1343 (25 Apr.). Kong Valdemar indløser Falster med Nykjøbing-Slot fra den holsteenske Greve Johan.

— (18 Nov.). Forliig i Varberg, hvorved Kong Valdemar atter stadfæster Afstaaelsen af Skaane, Halland, Bleking, Lister og Øen Hveen til den svenske Konge[80]).

[79]) Ifølge Forliget i Spandau 1340.

[80]) Ved samme Leilighed udstedede Erkebiskopperne af Lund og Upsala, tilligemed 6 andre svenske Biskopper, 10 Abbeder i Sverrige og Skaane, og 2 Priorer i

1343. Krigen fortsættes i Sjælland imellem de Danske og de holsteenske Slotsherrer.

1344 (29 Jan.). Forliig imellem Kongen og Grev **Johan** af Holsteen i Næstved.

— (26 Aug.). Forliig med Greverne **Henrik** og **Claus** i Sønderborg.

— Hertuginde **Ingeborg** overlader Kongen Kallundborg.

— (20 Oct.). Kong Valdemar slaaer Strandfriserne[81]).

— Kong Valdemars ældste Søn **Christoffer** fødes[82]).

1345 (13 Marts). Forening i Veile imellem Kongen og hans Svoger, Hertug **Valdemar** af Sønder-Jylland, som forpligter sig til trolig at staae Kongen bi i al Nød, og i Dødstilfælde overgiver sin Familie og sit Land i Kongens Varetægt, indtil hans Sønner bleve myndige.

— Kong Valdemar gjør en Reise til **Esthland**.

— (9 Mai). Den lundske Erkebiskop **Peder Lykke** holder et Concilium i Helsingborg, hvor vigtige Bestemmelser fastsættes, Geistligheden vedkommende.

— Kong Valdemar drager fra Esthland til det hellige Land[83]).

— (22 Juli). Valdemar bliver ved Christi Grav slaaet til Ridder af Hertug **Erik II.** af Sachsen-Lauenborg.

Skaane, et Brev, hvori de erklære, at Sverrige og Skaane fra nu af skulde udgjøre eet Rige under een Konge, og at det svenske Riges Grændse var Øresund.

[81]) De havde i 14 Aar undladt at betale Skat.

[82]) Ved denne Prindses Fødsel ophævedes den uheldige Overeenskomst af 8 Jan. 1341 med de holsteenske Grever, angaaende **Sven**.

[83]) Om Aaret for denne Reise hersker endeel Uvished; Nogle henføre den til 1346 ell. 1347. (Jvf. Histor. Aarb. I. S. 91.)

1346. De holsteenske Grever Henrik og Claus lokke deres Fætter, Hertug Valdemar, over til Fyen, hvor de tage ham til Fange og sætte ham i Forvaring paa Nyborg-Slot.
— Krigen fornyes imellem Kongens og Grev Johans Lehnsmænd i Siælland.
— Kong Valdemar kommer tilbage til Danmark, indtager Korsør og beleirer Vordingborg.
— (23 Aug.). Ved den svenske Konges Mægling sluttes et Forliig, hvorved Grev Johan for 8000 Mark Sølv overgiver Kongen Lolland og Vordingborg.
— (29 Aug.). Kong Valdemar afhænder i Marienburg Esthland til de tydske Riddere for 19,000 Mark Sølv.
— (20 Sept.). Keiser Ludvig af Baiern stadfæster i Frankfurt Salget af Esthland.
— Nicolaus Bunkeflo, Kannik i Lund, stifter Mariæ Alter i Lunds Domkirke, og testamenterer adskillige Gaver, deriblandt en Deel Bøger, deels til Kirker, deels til enkelte Personer.
1347. Kong Valdemars Broder Otto indtræder i den tydske Orden, og frasiger sig al Ret til det danske Rige.
— De holsteenske Grever løslade Hertug Valdemar af hans Fængsel i Nyborg, paa den Betingelse, at han ophæver det med Kong Valdemar indgaaede Forbund.
1348 (22 Juli). Kong Valdemar slutter paa Rebbegaard i Sjælland en Forening med de holsteenske Grever Henrik og Claus, angaaende Indløsningen af Fyen[84]).
— Danmark hjemsøges af den sorte Død.
1349 (7 Jan.). Paa et Danehof i Ringsted gjør Kongen Regnskab for Anvendelsen af de oppebaarne Skatter.

---

84) Fyen stod ifølge Forliget af 23 Apr. 1340 pantsat for 41,000 Mark Sølv.

1349. Kongen paalægger sine Undersaatter af alle Stænder store Skatter, for at kunne indløse de pantsatte Provindser og føre Krig i Tydskland.

— (Jul.). Kong Valdemar gjør et Tog til **Mecklenburg** for at understøtte sin Svoger, Markgrev **Ludvig** af Brandenburg, mod Hertugerne af Mecklenburg og flere tydske Fyrster.

1350 (Febr.). Under sit Ophold i Tydskland stifter Kong Valdemar Forliig imellem Markgrev **Ludvig** og den tydske Konge **Carl IV.**

— (19 Febr.). Kong **Carl IV.** skjenker Kong Valdemar for hans Tjenester 16,000 Mark Sølv, for hvilke Staden Lybeks aarlige Afgift til det tydske Rige (1200 Guldgylden) sættes i Pant.

— Kong Valdemar forlover sin unge Datter **Margrete**, og, da hun kort efter døde, hendes 8aarige Søster **Ingeborg**, med den mecklenburgske Hertug Alberts Søn **Henrik**, og indgaaer et nyie Venskabsforbund med Hertugerne af Mecklenburg.

— (21 Nov.). Den roeskildske Biskop **Henrik** overlader, med Capitlets Samtykke, for sin Levetid Byen og Slottet **Kjøbenhavn** til Kongen med alle Rettigheder.

— D e n s o r t e D ø d raser værst i dette Aar.

1351. Krig med de holsteenske Grever **Henrik** og **Claus**.

— Opror udbryder i Jylland blandt Adelen med **Claus Limbek** i Spidsen.

— **Niels Ebbesens** Slægt og Venner betale Greverne Henrik og Claus 500 Mark Lybsk som Søne for deres Faders Død.

1352. Forgieves Forsøg paa at stifte Forliig imellem Kongen og Greverne, ved den Førstes Farbroder, Grev **Johan**.

1352. Kong Valdemar gjør et Tog til Mecklenburg mod Herrerne af Werle.

1353 (3 Apr.). Forliig i Nyborg med de holsteenske Grever.

— Valdemars yngste Datter Margrete, Nordens berømte Dronning, fødes[85]) og bliver døbt af Bisκop Henrik af Roeskilde.

— (23 Nov.). Grev Johan afstaaer i Odense sin Mødrenearv i Danmark til Kong Valdemar, og fraſiger sig al Fordring paa danske Lande, undtagen Femern, som han havde som Lehn.

1354 (1 Jul.). Paa et Danehof i Nyborg fastsættes Adskilligt med Hensyn til Orden og Sikkerhed i Riget, og bestemmes tillige, at Danehof efter gammel Skik[86]) skal holdes aarligen i Nyborg paa St. Hans-Dag.

1355. Kong Valdemar opholder sig i den første Halvdeel af Aaret meest i Jylland, hvor han lader sig tildømme adskillige Godser, som han paastod at være komne uretmæssigt fra Kronen.

— Kongen bekriger sin Svoger, Hertug Valdemar, paa Langeland, og besætter Hertugdømmet; men slutter dog snart igien Forliig.

1356. Kong Valdemar bivaaner en Forsamling af adskillige tydske Fyrster i Lybek, hvor de blive enige om at træffe Foranstaltninger for at udrydde Røvere i deres Stater.

1357. Den jydske Adel gjør atter Oprør, og forener sig med de holsteenske Grever.

85) Paa samme Tid faldt Dronning Helvig i Unaade, og tilbragte derefter sine sidste 20 Leveaar paa Søborg-Slot, adskilt fra Kongen; hun døde et Aars Tid før ham.

86) See Aar 1284.

1357 (Nov.). Den holsteenske Greve **Claus** beleirer Slottet Gamborg i Fyen, men bliver overvunden af Kongen.

1358 (Jan.). Den unge svenske Konge **Erik**, Magnus Smeks Søn, og Hertug **Albert** af Mecklenburg forkynde Kong Valdemar Krig; den Første slutter Forbund med de holsteenske Grever.

— Hertug **Valdemar** af Sønder-Jylland og den jydske Adel forene sig med Kongens Fiender.

— Kong **Valdemar** drager over til Langeland, som han erobrer tilligemed Tranekjær-Slot, indtager Nordborg paa Als, hærjer Angeln og bemægtiger sig Femern, hvor han lægger Besætning i Glambek-Slot.

— (Oct.). Ved den pommerske Hertug **Barnims** Mægling sluttes Fred i Stralsund med Hertugen af Mecklenburg og de holsteenske Grever.

— (Dec.). Nogle jydske Adelsmænd underhandle forgjeves om Forliig med Kongen i Slagelse.

1359. De jydske Herrer **Niels Bugge**, **Ove Stigsen** og **Peder Andersen** blive, paa Tilbagereisen fra Sjælland, dræbte i Middelfart; Mistanken for Mordet falder paa Kongen, som dog fralægger sig det.

— Under et Besøg i Kiøbenhavn, af den svenske Konge **Magnus**, hans Dronning **Blanca** og deres yngste Søn, den norske Konge **Hakon** VI., forloves den sidste med Valdemars 6aarige Datter **Margrete**.

— Hertug **Albert** af Mecklenburg og de holsteenske Grever bryde det i forrige Aar sluttede Forliig, og erobre Femern.

— Kong Valdemar gjør sin Søn **Christoffer** til Hertug af Lolland, og erklærer ham for Arving til de Danskes og Slavernes Rige.

1359 (Sept.). Kongen søger med Magt at tvinge den jydske Adel.

1360 (24 Mai, Pintsedag). Striden med Hertug Valdemar og den jydske Adel bilægges paa et Danehof i Kallundborg, hvor Kongen udsteder en Forordning, („Haandfæstning"), der sigter til at bestemme Kongens og Undersaatternes Rettigheder og tilveiebringe Fred og Orden i Riget.

— Kong Valdemar tilbagevinder fra den svenske Konge Magnus Danmarks gamle Provindser hiinsides Sundet: Skaane, Halland, Bleking og Lister [87]).

1361 (Juli). Kong Valdemar gjør et Tog til Gulland, (Gothland) og besætter paa Veien Øland.

— (28 Juli). Hansestaden Visby indtages, og Gulland erobres.

— (Aug.). Kong Valdemar vender med rigt Bytte tilbage til Danmark [88]).

— (8 og 9 Sept.). Kong Magnus og hans Søn, Kong Hakon, slutte i Greifswalde Forbund med Hansestæderne Lybek, Hamborg, Wismar, Rostock, Stralsund, Greifswalde, Stettin, Colberg o. fl. imod Kong Valdemar.

— De forenede tydske Søstæder sende Kong Valdemar et Feidebrev.

1362. Forlovelsen imellem Kong Hakon og den danske Prindsesse Margrete ophæves, og Hakon forloves

---

[87]) Magnus Smek, som ved Sammenkomsten forr. Aar havde lovet at afstaae de skaanske Provindser til Valdemar, naar han vilde hjelpe ham imod hans Søn, Kong Erik (som imidlertid døde s. A.), udleverede nu de Documenter, hvorpaa hans Ret til disse Provindser støttede sig; nemlig Grev Johans Kjøbebrev og Skaaningernes Hyldingsbrev, hvilke Valdemar derpaa siges at have tilintetgjort.

[88]) Efter Gullands Erobring føiede Valdemar til sin Titel „Gothernes Konge."

med de holsteenske Grever Henriks og Claus's Søster **Elisabeth**.

1362. Hansestæderne Flaade afseiler til Sjælland, hvor den indtager **Kiøbenhavn**.

— (8 Jul.). Søslag ved **Kiøbenhavn**: Hertug **Christoffer**, som anfører den danske Flaade, bliver farligt saaret i Hovedet ved et Steenskud.

— (18 Jul.). Kong Valdemar slaaer Hansestædernes Flaade ved Helsingborg, hvorved den nødes til at vende tilbage.

— Stor Vandflod („de grote Manndranck") i det Eiderstedtske og de frisiske Districter.

— (6 Nov.). En Stilstand sluttes med Hansestæderne i Rostock indtil 6 Jan. 1364.

— Kongen overlader atter Erkebiskoppen af Lund **Bornholm** med Hammershuus paa den Betingelse, at han paa Forlangende skulde tilbagegive det til Kongen[89]).

— (Dec.). Den holsteenske Prindsesse **Elisabeth** bliver paa sin Reise til Sverrige af Storm kastet hen til de skaanske Kyster, og anholdt af Erkebiskoppen i Lund.

1363. Kong Valdemar faaer den først bestemte Forbindelse imellem Kong **Hakon** af Norge og hans Datter **Margrete** istand igjen.

— (9 Apr.). Kong **Hakon** holder Bryllup i Kjøbenhavn med den 10aarige danske Prindsesse **Margrete**[90]).

— Den svenske Dronning **Blanca** døer, kort efter sin Søns Bryllup i Kjøbenhavn, og begraves i Ringsted.

— (Mai). Fuldmægtige Raadsherrer fra Hansestæderne

---

89) Erkebiskop **Niels's** Forsikkringsbrev herom er dateret 8 Dec. 1362.

90) **Margrete** blev dog først 1366 sendt til Norge, og Ægteskabet da fuldbyrdet.

have en Sammenkomst med Kong Valdemar i Nykiøbing paa Falster.

1363 (11 Jun.). Valdemars Søn, Hertug Christoffer, døer i Kiøbenhavn af Følgerne af det Saar, han havde faaet i Søslaget forr. Aar.

— (Oct.-Dec.). Kong Valdemar reiser til Pommern, derfra til Krakau, hvor han er tilstede ved Keiser Carl IV.'s Bryllup, og ledsager derpaa Keiseren til Prag.

1364 (Jan.). Kong Valdemar reiser fra Prag til Cøln og derfra til Flandern.

— (26 Febr.). Kongen kommer til Avignon, og bliver vel modtaget af Pave Urban V.

— Den holsteenske Greve Adolf VII., den afdøde Grev Johans Søn, forlehnes med Femern.

— (21 Jun.). Ny Stilstand, sluttet i Stralsund ved den pommerske Hertug Barnim med Hansestæderne, indtil 2 Febr. 1368.

— Hertug Valdemar V. af Sønder-Jylland døer, og efterfølges af sin Søn Henrik.

1365 (7 Jul.). De holsteenske Grever Henrik og Claus slutte Fred og Venskab med Kong Valdemar i Kolding.

— (22 Nov.). Fredsslutning med Hansestæderne i Nykiøbing paa Falster.

1366. Kong Valdemar gjør et Indfald i Sverrige for at understøtte Kongerne Magnus Smek og Hakon imod den nye svenske Konge Albert af Mecklenburg.

— (28 Jul.). Forliig sluttet paa Aalholm i Lolland med den ældre Hertug Albert af Mecklenburg, paa hans Søns, den svenske Konges, Vegne: Den Gulland med Visby, og nogle Districter i Sverrige overdrages Valdemar.

1367 (Nov.). Hansestæderne holde en Samling i Cøln, hvor de indgaae et nyt Forbund imod Kong Valdemar.

1368 (25 Jan.). Hertug **Albert** af Mecklenburg og hans Sønner indgaae i Wismar Forbund med de holsteenske Grever **Henrik** og **Claus**, og med adskillige jydske Adelsmænd, imod Kong Valdemar [91]).

— (12 Marts). De holsteenske Grever slutte en Forening med de jydske Adelsmænd, hvorved disse love at hjelpe Hertug **Henrik** af Sønder-Jylland, som havde tiltraadt det store Forbund imod Valdemar, til at komme i Besiddelse af Langeland.

— (6 Apr., Skjærtorsdag). Kong **Valdemar** forlader Danmark efter at have betroet Regjeringen til Ridder **Henning Podebusk** og Rigsraadet, og reiser over Pommern til Brandenburg.

— (2 Mai). Hansestædernes Flaade indtager og plyndrer **Kiøbenhavn**, og hærjer Sjællands Kyster; Kong Albert erobrer den største Deel af **Skaane**; Holstenerne rykke ind i **Jylland** og trænge frem lige til Aalborg.

1369 (30 Nov.). **Henning Podebusk**, „Rigets Høvedsmand", tilligemed 24 verdslige Medlemmer af Rigsraadet, slutte et foreløbigt Forliig med Hansestæderne i Stralsund.

1370 (24 Mai). Det provisoriske Forliig med Hansestæderne af 30 Nov. f. A. stadfæstes i **Stralsund** [92]):

---

[91]) Ved denne Forbundstractat bestemtes, hvorledes de Erobringer, de ventede at gjøre i Danmark, skulde deles imellem den svenske Konge, de mecklenburgske Hertuger og de holsteenske Grever.

[92]) Den endelige Fredstractat undertegnedes ogsaa af geistlige Rigsraader: Erkebiskop **Niels** af Lund og Biskopperne **Erik** af Odense og **Niels** af Roeskilde.

Slottene Helsingborg, Malmø, Skanør og Falsterbo med tilliggende Herreder i Skaane samt ⅔ af deres Indkomster overlades Hansestæderne paa 15 Aar.

1370 (Jul.). Kong Valdemar opholder sig i Prag hos Keiser Carl IV.

— (27 Jul.). Keiser Carl IV. overdrager nogle tydske Fyrster at stævne Kong Valdemars oprørske Undersaatter for sig og erklære dem, der fandtes skyldige, i Rigets Acht.

— Den norske Konge Hakon VI.'s og Dronning Margretes Søn Oluf fødes i Oslo.

1371 (14 Aug.). Kong Valdemar slutter Forlig med Hertug Henrik af Mecklenburg, hvorved dennes Søn Albert, Valdemars Dattersøn, bestemmes til hans Efterfølger paa den danske Throne, hvorimod Hertugen tilbagegav Kongen, hvad han havde erobret.

— (27 Oct.). Kongen stadfæster i Stralsund den Fred, som Rigsraadet forrige Aar havde sluttet med Hansestæderne.

1372. Kong Valdemar kommer efter 4 Aars Fraværelse tilbage til Danmark.

1373 (1 Jan.). Enkehertuginde Rixa af Sønder-Jylland, Hertug Henriks Moder, antager Kong Valdemar til sin Værge, og overgiver Øen Als og de slesvigske Herreder, som hørte til hendes Livgeding, til hans Varetægt.

— (24 Jan.). Kong Valdemar slutter i Flensborg Fred med de holsteenske Grever, hvorved han faaer de erobrede Slotte, og deriblandt Aalborg, tilbage.

1374 (Febr.). Kong Valdemar gjør et Tog mod Friserne, som negtede at betale Skat.

1374 (24 Jun.). Hertug Henrik af Sønder-Jylland overdrager Kongen sin Indløsningsret til Slottet Gottorp med tilhørende Landstrækning, som de holsteenske Grever havde i Pant.

1375. Hertug Henrik døer[93]), og med ham uddøer Kong Abels Mandsstamme, som havde været forlehnet med Sønder-Jylland.

— Kong Valdemar tager hele Hertugdømmet, med Undtagelse af Slottene Gottorp og Nyhuus ved Flensborg, i Besiddelse.

— (24 Oct.). Kong Valdemar Atterdag døer paa Gurre-Slot i Nord-Siælland, og med ham uddøer Christoffer I.'s Linie paa Mandssiden.

— Den unge Hertug Albert af Mecklenburg[94]) antager Kongenavn.

— (6 Nov.). Keiser Carl IV. udsteder i Wismar et Anbefalingsbrev for Hertug Albert til de danske Rigsstænder.

— (7 Dec.). Dronning Margrete, „Kong Valdemars Datter og Arving[95])", skjenker i Slagelse Roeskilde-Bispestol Slottet Nebbe som Erstatning, fordi hendes Fader havde forholdt Stiftet Byen og Slottet Kjøbenhavn, og Slottet var blevet aldeles ødelagt under Krigen med Hansestæderne.

1376 (20 Jan.). Lybeks, Rostocks og Stralsunds Sendebud tilskrive i Wismar Stæderne i Preussen og ved Zuydersøen om at holde et Møde med dem i Lybek

[93]) Diplomer vise, at han er død imellem 7 Julii og 25 Septbr.

[94]) Han var en Søn af Kong Valdemars ældste Datter Ingeborg, og af sin Morfader bleven bestemt til hans Efterfølger; see Aar 1371.

[95]) I et Brev af 23 Dec. d. A. kalder Drosten Henning Podebusk Margrete „Dronning til Norge, Sverrig og Danmark."

for at bestemme, hvilken af Kong Valdemars Dattersønner, Albert af Mecklenburg eller den norske Prinds Oluf, der skulde være Konge i Danmark.

1376 (21 Jan.). De mecklenburgske Hertuger slutte Forbund med de holsteenske Grever, som de overlade hele Hertugdømmet Sønder-Jylland med Mere af den danske Stat.

— Holstenerne gjøre Indfald i Sønder-Jylland.

— (20 Febr.). Dronning Margrete skjenker en kostbar Monstrants af Guld og Ædelstene med indlagte Helgenlevninger til Capitlet i Lund.

— Jyderne beslutte at vælge Kong Hakon VI.'s og Margretes feaarige Søn Oluf til Konge.

— (4 Marts). Skaaningerne, med den lundske Erkebiskop i Spidsen, tilkjendegive Jyderne, at de ogsaa ville vælge Oluf til Konge.

— (3 Mai). Oluf vælges og hyldes i Slagelse; Kong Hakon og Dronning Margrete love paa hans Vegne at holde den forelagte Haandfæstning.

— (14 Aug.). Hansestædernes Gesandter have en Sammenkomst med Kong Hakon i Kallundborg og med det danske Rigsraad i Korsør, hvor der sluttes Forlig imellem Danmark og Stæderne paa Stralsunderfredens Grundvold.

— (Sept.). Den gamle Hertug Albert af Mecklenburg udruster en stor Flaade mod Danmark; men den lider paa Veien megen Skade ved Storm.

— (21 Sept.). Hertug Albert og hans Søn, Hertug Henrik [96]), slutte i Kjøbenhavn en Stilstand med

---

[96]) Den danske Kronprætendent Alberts Fader.

Kong Oluf, Dronning Margrete og det danske Rige, indtil Striden kunde blive bilagt ved Voldgiftsmænd.

1376 (26 Oct.). Kong **Oluf**, Kong **Hakon** og **Dronning Margrete** slutte i Roeskilde Forbund med den **pommerske** Hertug **Bugislav**.

— (1 Nov.). Kong Oluf, Kong Hakon og **Dronning** Margrete slutte i Kallundborg Forbund med **Hertug Erik** d. Yngre af Sachsen-Lauenburg.

1377 (1 Jul.). Danehof i **Nyborg**. Kong Oluf og Dronning Margrete give deres Undersaatter en ny Forsikkring om at regjere vel.

1380 (1 Mai). Kong Olufs Fader, den norske **Konge Hakon** VI., døer i Oslo. **Oluf** arver **Norges** Krone [97]).

1381 (31 Marts). Skaaningerne med deres Erkebiskop i Spidsen slutte i Skeninge Stilstand med den svenske Konge **Albert**.

1383 (25 Apr.). Erkebiskop **Magnus** af Lund holder et Concilium i **Malmø**.

1384. Kong **Albert** angriber Skaane og Halland, og indtager Laholms Slot, men nødes af en dansk Hær til at trække sig tilbage.

— De Danske og Norske gjøre Indfald i Vestgothland, hvorpaa en Stilstand sluttes.

— (24 Apr.). Dronning **Margrete** og flere danske Rigsraader ere samlede i Stralsund med Hansestædernes Gesandter, som føre Klage over, at deres Kjøbmænd lede Skade ved Sørøverie fra de danske Adelsflotte.

---

[97]) **Norge** var fra den Tid uafbrudt forenet med Danmark indtil 1814.

1384 (9 Oct.). Hansestædernes Gesandter have atter en Sammenkomst med Dronning Margrete og det danske Rigsraad i Falsterbo.

1385 (11 Mai, Christi Himmelsf.). Kong Oluf og Dronning Margrete give i Helsingborg Hansestæderne en Qvittering for de skaanske Slotte og Herreder, som de nu efter 15 Aars Besiddelse havde tilbageleveret [98]).

— (28 Mai). Skaaningerne hylde Kong Oluf i Lunds Domkirke.

1386 (2 Jul.). En stor Deel af Kjøbenhavn tilligemed St. Petri Kirke afbrænder.

— (15 Aug.). Paa et Danehof i Nyborg forlehne Kong Oluf og Dronning Margrete Grev Gerhard VI. af Holsteen, den afdøde Grev Henriks ældste Søn, med Hertugdømmet Sønder-Jylland [99]).

1387 (Jul.). Kong Oluf Hakonsen døer i sit 17de Aar paa Falsterbo-Slot.

— (10 Aug.). Skaaningerne hylde Margrete paa Landstinget ved Lund som regjerende Dronning („fuldmægtig Frue og Huusbonde og ganske Danmarks Formynder").

— (21 Aug.). Dronning Margrete hyldes af Siællænderne paa deres Landsting i Ringsted.

---

[98]) Ifølge Bestemmelserne i Freden til Stralsund 24 Mai 1370.

[99]) De holsteenske Grever havde factisk været i Besiddelse af den største Deel af Sønder-Jylland som Panthavere siden 1340; efter Hertug Henriks Død 1375 gjorde de to Brødre, Greverne Henrik d. Jernhaarde († 1381) og Claus, Paastand paa at forlehnes med Hertugdømmet ifølge Forliget i Ribe 1330, og efter Kong Valdemar Atterdags Død havde de besat næsten hele Sønder-Jylland. Med Gerhard VI. begynder 1386 den nye Række Hertuger af det schauenburgske Huus, der ikke som de ældre kaldte sig „Hertuger af Jylland" eller „Sønder-Jylland," men „Hertuger af Slesvig" efter Hovedstaden.

1387 (26 Oct.). Fyenboerne hylde Dronning **Margrete** paa deres Landsting i Odense.

1388 (2 Febr.). Det **norske** Rigsraad vælger i **Oslo** paa hele Rigets Vegne **Margrete** til **Norges** Dronning.

— (16 Febr.). Det norske Rigsraad erklærer paa **Aggershuus** Dronning Margretes seraarige **Søsterdattersøn Erik**, en Søn af Hertug **Wartislav VII.** af **Pommern**, for Arving til Norge[100]).

— (22 Marts). 12 svenske (verdslige) Rigsraader **skrive** til Dronning Margrete, og tilbyde hende **Sverriges** Krone.

— (28 Jun.). **Dalby-Kloster** i Skaane afbrænder.

1389 (24 Febr.). Margretes Feltherre **Ivar Lykke** seirer ved **Falkøping** eller **Leaby** i Vest-**Gothland** over den svenske Konge **Albert**, som tilligemed **sin** Søn **Erik** bliver fangen, og begge hensatte i **Fangenskab** paa Lindholm-Slot i Skaane.

— **Calmar** overgiver sig til Dronning Margrete.

— Det norske Rigsraad erklærer **Erik af Pommern** for Konge af Norge, dog saaledes at Margrete forestaaer Regjeringen, indtil han bliver myndig.

1391. Dronning Margrete sender en Hær under Anførsel af to svenske Herrer, **Abraham Brodersen** og **Algot Magnussen**, ind i Sverrig for at beleire **Stokholm**.

— De mecklenburgske Hertuger søge at undsætte Stokholm, og Hertug **Johan II.** drager med en stor Hær derover, men slutter dog snart Stilstand med **Margrete**.

---

[100]) Den eneste tilbageværende Efterkommer af den gamle Kongestamme, Drosten **Hakon Jonsen**, en Sønnesøn af Kong Hakon Magnussens Datter **Agnes**, frasagde sig 18 Febr. sin Ret til den norske Krone.

1392 (12 Jul.). Paa et Danehof i Vordingborg slutter Dronning Margrete et Forbund med Hertug Gerhard og de andre holsteenske Grever, hvorved begge Parter gjensidigt forsikkre hinanden uforstyrret Besiddelse af deres Lande.

— Sørøvere fra Rostock og Wismar (Vitalianer ell. Fetaliebrødre) begynde at plyndre de nordiske Rigers Kyster.

1393 (Apr.). Fetaliebrødrene plyndre og opbrænde Bergen.

— (20 Apr.). Den engelske Konge Richard II. tillader Dronning Margrete [1]) at leie tre fuldt udrustede Krigsskibe i England for at betjene sig af samme til sine Rigers Forsvar.

— (29 Sept.). Dronning Margrete og det danske Rigsraad holde i Skanør og Falsterbo Møde med Hansestædernes Sendebud og den mecklenburgske Hertug Johan, angaaende Kong Alberts Løsladelse.

— Den pommerske Prinds Erik, som 1389 var udnævnt til Konge i Norge, kommer til Danmark for at opdrages.

1394 (25 Jan.). Dronning Margrete tilskriver Hansestæderne fra Calmar-Slot om at holde en ny Samling i Danmark for at underhandle om Freden.

— Stokholm forsynes, under Beleiringen af de Danske, med Proviant af Fetaliebrødrene.

— (Aug.). Hansestæderne sende en Flaade til Øresund, for at underhandle med Margrete i Helsingborg om Kong Alberts Løsladelse.

---

[1]) Han kalder hende i dette Brev sin „kjære Søster, Dronning af Norge, Sverrig og Danmark."

1394. Forhandlingerne i Helsingborg tilintetgjøres ved et blodigt Slagsmaal imellem de Danske og Tydske.

1395 (Mai). Underhandlinger med Hansestædernes Sendebud i Falsterbo om Kong Alberts Løsladelse.

— (17 Jun.). Dronning Margrete slutter paa Lindholm-Slot Fred paa 3 Aar (indtil 29 Sept. 1398) med Kong Albert og hans Søn, Hertug Erik[2]).

— (8 Sept.). Paa et nyt Møde i Helsingborg imellem Dronningen og 7 Hansestæders Borgermestere og Raad gaae disse i Borgen for Kong Albert og hans Søn.

— (Sept.). Kong Albert og hans Søn overgives i Helsingborg til Hansestædernes Sendebud, og Stæderne lægge Besætning i Stokholm.

1396 (Jan.). **Erik af Pommern** antages og hyldes som Konge i Danmark under Dronning Margretes Formynderskab.

— (Marts). Hertug Gerhard og de andre holsteenske Grever afslaae paa et Møde i Assens at modtage Belehningen over Hertugdømmet Slesvig af Kong Erik, imod at forpligte sig til en bestemt Lehnstjeneste.

— (Jun.). Det svenske Rigsraad vælger i Skara Kong Erik til Sverriges Konge.

— (23 Jul.). Kong Erik hyldes paa Morasteen ved Upsala.

— (20 Sept.). Paa en Herredag, som Dronning Margrete og Kong Erik holde i Nykøping, bestemmes,

---

[2]) Der bestemtes, at de fangne Fyrster skulde loslades paa de Vilkaar, at de til den fastsatte Tid enten atter skulde gaae i Fængsel, eller betale 60,000 Mark Sølv, eller overgive Dronningen Stokholm. Brevet herom udstedtes af alle tre Rigers Erkebiskopper, 4 danske, 3 svenske og 2 norske Biskopper.

at alle i de sidste 33 Aar [3]) afhændede Krongodser i Sverrige skulde falde tilbage til Kronen, og at de tre nordiske Riger, som nu vare forenede under een Konge, ikke længer skulde bekrige hverandre (den nykøpingske Reces).

1397 (17 Jun.). Paa en Rigsdag i Calmar, hvor de tre nordiske Rigers geistlige og verdslige Herrer vare samlede, krones Erik til Konge over alle tre Riger, ved Erkebiskopperne Jakob af Lund og Henrik af Upsala, ved hvilken Leilighed han slaaer 133 Riddere.

— (13 ell. 20 Jul.) [4]). Paa samme Rigsdag udstede 17 danske, norske og svenske Rigsraader et Vidnesbyrd om, hvad der var blevet forhandlet imellem Dronningen og de tre Rigers Raad angaaende Rigernes Forening (Calmar-Unionen) [5]).

1398 (Marts–Apr.). De tydske Riddere fra Preussen sætte sig i Besiddelse af Gulland, som Hertug Johan af Mecklenburg paa Kong Alberts Vegne overlader dem [6]), og gjøre der Ende paa Vitalianernes Sørøverier.

— (28 og 29 Aug.). Kong Erik og Dronning Margrete

---

[3]) Siden Kong Alberts Thronbestigelse 1363.

[4]) Man er uvis om Dagen, eftersom Documentet er dateret "die beatæ Margaretæ virginis", og baade 13 og 20 Julius ere Margrete-Dage.

[5]) Det er dette berømte Document, der urigtigen er blevet anseet for Unionens Grundlov; en saadan er neppe nogensinde bleven udstedt.

[6]) Kong Albert vilde ved denne Afstaaelse skaffe sig Penge for at kunne indløse Stokholm, og begav sig derfor selv om Efteraaret til Preussen; men Pengene bleve først udbetalte 1399.

stadfæste i Kiøbenhavn Hansestædernes Privilegier i Danmark og Norge [7]).

1398 (1 Sept.). Kong Erik slutter i Kiøbenhavn Forbund og Venskab med den tydske Orden og dens Høimester, **Conrad v. Jungingen** [8]).

— (29 Sept.). Dronning Margrete holder Indtog i Stokholm [9]), hyldes af Borgerne og stadfæster deres Privilegier.

— (10 Oct.). **Svend Sture** og flere svenske Herrer forlige sig med Dronning Margrete og Kong Erik, hvem de overgive Helsingeland, Medelpad, Angermannland og Norrbotn med deri liggende Slotte, som de havde i Besiddelse for Kong Albert.

1399. Streng Vinter, saa at man kunde gaae over Isen fra Pommern til Danmark.

— (29 Sept.). Ved 4 Stæders Mægling sluttes i Nykjøbing paa Falster Forlig imellem **Margrete** og Stæderne **Rostock** og **Wismar**, som atter erholde deres tabte Rettigheder.

1400. Dronning Margrete stifter **Gavnø** Nonnekloster i Sjælland [10]).

1402. Nogle nordiske Kjøbmænd træffe i en Landsby ved Graudenz i Preussen en Mand, der havde Liighed

---

[7]) Dog med Udelukkelse af **Rostock**, **Wismar** og **Visby**.

[8]) Dette Brev er undertegnet og forseglet af alle tre Rigers Raad, hvoriblandt de 3 Erkebiskopper og 10 Biskopper.

[9]) **Stokholm** blev overgivet Margrete af Hansestæderne ifølge Tractaten 1395, da Kong Albert ikke kunde betale den fastsatte Pengesum.

[10]) Det var egentlig en Omflytning, Dronning Margrete foretog sig, af Nonnerne fra det et Par Aar tidligere stiftede **Glad**saxe Kloster i Skaane.

med den afdøde Kong Oluf, og som derpaa udgiver sig for denne[11]).

1402. Den foregivne Kong Oluf optræder i Danzig paa Fyrstevils, og afforder Dronning Margrete hendes Riger.

— (17 Jun.). Tolv af Margretes fornemste Mænd udfærdige i Sølvitsborg en Skrivelse til den tydske Ordens Høimester, hvori de bevidne Kong Olufs Død, og i Dronningens Navn forlange Bedrageren udleveret.

— (Jul.). Den falske Oluf udleveres af den tydske Ordensmester til Dronning Margrete i Calmar.

— (28 Sept.). Den falske Oluf bliver brændt imellem Skanør og Falsterbo.

— (27 Dec.). En stor Deel af Ribe-By og Domkirke afbrænder.

1403 (Nov.). Kong Erik gjør Forsøg paa at sætte sig i Besiddelse af Gulland, og sender en Hær derover under Anførsel af Algot Magnussen og Abraham Brodersen, som beleire Visby.

1404. Den tydske Orden sender Visby Undsætning, og Kongen nødes til at slutte en Vaabenstilstand.

— (4 Aug.). Gerhard VI., Hertug af Slesvig og Greve af Holsteen, bliver dræbt paa et Tog mod Ditmarskerne[12]).

---

[11]) Han var fra en Landsby i Nærheden af Eger i Bøhmen; hans Fader heed Wolf og hans Moder Margrete; og hans Forældres Navn kan saaledes ogsaa have bidraget til Feiltagelsen.

[12]) Han efterlod sig 3 Sønner: Henrik, Adolf og Gerhard (den sidste født efter Faderens Død), som siden bleve saa mærkelige i den 25aarige Krig imellem Danmark og Holsteen.

1404. Hertug Gerhards Enke **Elisabeth** søger Tilflugt hos Dronning Margrete imod sin Svoger, den holsteenske Greve **Henrik**, Biskop af Osnabrück.

— Hertuginde Elisabeths ældste styvaarige Søn **Henrik** sendes til Danmark, for at opdrages som tilkommende dansk Lehnsfyrste.

— Kong **Erik** hyldes som Slesvigs Lehnsherre, og overtager som Formynder for de unge Grever Hertugdømmets Bestyrelse.

1404-1407. Dronning **Margrete** faaer, deels ved **Kjøb**, deels som Pant, mange Godser og Districter i Hertugdømmet i Besiddelse som Krongods.

1405 (25 Nov.). Den forrige svenske Konge **Albert** slutter i Flensborg Forliig med Dronning Margrete, Kong Erik og de tre Kongeriger.

1406 (26 Oct.). Kong **Erik** holder Bryllup i Lund med den engelske Prindsesse **Philippa**.

1407 (15 Jun.). Forbrag i **Helsingborg** imellem Kong Erik og den tydske Orden, hvorved Ordenen afstaaer Gulland for 9000 engelske Nobler.

1408 (Sept.). Kong Erik indløser i Calmar **Gulland** fra den tydske Orden ifølge Forbraget af forrige Aar.

1409. Uenighed opkommer imellem Dronning **Margrete** og Hertuginde **Elisabeth**, som lader sin Søn Henrik hente tilbage fra Danmark.

— (13 ell. 20 Jul.)[13]. Kong Erik slutter Forbund med **Ditmarskerne** i Ribe.

— (21 Sept.). Kong Erik slutter paa Hindsgavl Forliig med Hertugindens Svoger, Grev **Henrik** af Holsteen,

---

[13]) St. Margrete-Dag.

som paa hendes Vegne overlader Kongen Flensborg med Slottet Nyhuus som Pant for hans Fordring paa 10,000 Mark lybsk.

1410 (17 Febr.). Nogle slesvig-holsteenske Adelsmænd overfalde den danskfindede Biskop af Slesvig, Johan Skondelev, i Flensborg, mishandle ham, og bortføre ham som Fange.

— (Mai). Hertuginde Elisabeth erklærer, at hun vil indløse Flensborg og Nyhuus; men Kongen afslaaer det, og ruster sig til Krig.

— (Jul.). Kong Erik sender en Hær ind i de frisiske Herreder.

— (12 Aug.). Den kongelige Hær bliver paa Hjemtoget ved Landsbyen Eggebek angreben af Friserne, i Forening med Holstenerne under Grev Henrik og Grev Adolf IX. af Schauenburg, og lider et stort Nederlag.

— Kongen gjør et Tog til Ærø og Als, og indtager Nordborg.

— (15 Aug.). Kong Eriks Søster Catharine holder i Ribe Bryllup med Pfalzgrev Johan, Hertug af Baiern [14]).

— (28 Aug.). Under Beleiringen for Sønderborg lader Kongen den svenske Ridder Abraham Brodersen henrette.

— (16 Sept.). Ved nogle tydske Fyrsters Mægling sluttes i Flensborg Forliig imellem Kongen og Hertuginden.

---

[14]) Den første Frugt af dette Ægteskab var den følgende danske Konge, Christoffer af Baiern.

1410. Kong Erik indkalder Carmelitermunke fra Tydskland, og det første Carmeliterkloster stiftes i Landskrone.

1411. Krigen med Holstenerne begynder paa ny; Kong Erik erklærer Slesvig for et forbrudt Lehn.

— Holstenerne besætte Flensborg og beleire Slottet.

— (24 Marts). I Kolding sluttes en Vaabenstilstand paa 5 Aar.

— (Jul.). Kong Erik drager over til Gulland, og opfører udenfor Visby Fæstningen Visborg.

— Freden bliver atter brudt: Holstenerne overfalde Flensborg, og udskrive der en stor Brandskat.

1412 (5 Oct.). Hertug Ulrik af Mecklenburg fælder Dom i Striden imellem Kong Erik og Dronning Margrete paa den ene Side, og Hertuginde Elisabeth paa den anden.

— Dronning Margrete begiver sig til Flensborg for personlig at underhandle med Hertuginden, som dog ikke indfinder sig.

— (Natten t. 28 Oct.). Dronning Margrete døer pludseligt i Flensborg-Havn paa det Skib, hvormed hun vilde seile tilbage.

— Krigen udbryder atter: Holstenerne gjøre Angreb paa Als, og overfalde den slesvigske Bispops Godser.

1413 (Marts). Kong Erik giver Landskrone Kjøbstedsrettighed.

— (Jul.). Den roeskildske Biskop Peder Jensen lader Dronning Margretes Liig borttage fra Sorø-Klosterkirke imod Munkenes Villie og føre til Roeskilde, hvor det bisættes i Domkirkens Høichor.

— (26 Jul.). Sammenkomst i Nyborg imellem Kongen og Hertug Henrik af Brunsvig paa hans Søsters,

Hertuginde Elisabeths, Vegne, samt 4 andre tydske Hertuger, Erkebiskoppen af Lund, Biskopperne og mange verdslige Rigsraader, Riddere, Borgermestere og Raadmænd, for at afgjøre den slesvigske Strid.

1413 (29 Jul.). Rigscantsleren, Biskop Peder Jensen af Roeskilde, fælder paa Nyborg-Slot med hele Forsamlingens Bifald den Dom: at Hertuginden og hendes Sønner havde forbrudt al Ret til Hertugdømmet Slesvig, som efter Lehnsretten og danske Love var forfaldet til den retmæssige Lehnsherre, Kong Erik, og det danske Rige.

— Den ældste af Hertug Gerhards Sønner, Henrik, anmoder Kongen om at forlehnes med Hertugdømmet, imod at gjøre sædvanlig Lehnstjeneste; men Kongen afslaaer det.

1414. Den unge Hertug Henrik rykker ind i de frisiske Herreder, som underkaste sig ham; Ditmarskerne, Kongens Allierede, gjøre ødelæggende Indfald i Eiderstedt.

— Biskopperne, Peder Lykke af Ribe og Johan Skondelev af Slesvig, sendes af Kong Erik til Kirkeforsamlingen i Costnitz.

— Erik Krummedige og de andre slesvig-holsteenske Adelsmænd, som havde været Hertuginde Elisabeths Raadgivere, hylde Kong Erik, og modtage af ham betydelige Forlehninger.

1415. Kong Erik drager med en stor Hær af Danske og Svenske over til Hertugdømmet, som uden Modstand falder i hans Hænder, undtagen Hovedstaden Slesvig og Slottet Gottorp.

1415. Kong Erik anlægger Fæstningsværker langs med Slien, og opfører ved Treenfloden Fæstningen Fresenborg.

— (14 Jun.). Den tydske Konge Sigismund, Kong Eriks Fætter, stadfæster i Costnitz den i Nyborg 1413 afsagte Dom.

1416 (6 Jun.). Kong Erik overrumpler Øen Femern, og bemægtiger sig den tilligemed Slottet Glambek uden Modstand.

— Kong Erik beleirer forgieves Slesvig og Gottorp.

— (18 Jul.). Friserne storme Fæstningen Fresenborg.

— Vitalianerne forurolige atter Havet; de holsteenske Grever tilstaae Alle, der ville plyndre paa de nordiske Rigers Kyster, frit Tilhold i deres Havne.

— Kong Erik stifter Maribo-Kloster paa Lolland.

— (19 Oct.). Den roeskildske Biskop Peder Jensen døer.

— (23 Oct.). Holstenerne besætte Femern, og beleire Slottet Glambek.

— (13 Dec.). Glambek capitulerer.

1417 (Febr.). Danske Tropper gjøre Indfald i Friesland, men blive tilbagedrevne.

— (Jun.). Kong Erik gaaer i Søen med en stor Flaade, men afholder sig længe fra Landgang.

— (15 Jul.). Kongen løber ind i Slien, landsætter Tropperne, og angriber Slesvig.

— (18 Jul.). Hertug Albert af Mecklenburg[15]), de holsteenske Grevers Forbundsfælle, maa overgive Staden Slesvig til Kongen.

— (20 Jul.). Staden Hamborg slutter Forbund med Holstenerne.

[15]) Han var en Søn af den afsatte svenske Konge, som var død 1412.

1417 (12 Nov.). Ved 4 Stæders Mægling sluttes en Vaabenstilstand indtil 29 Sept. 1418.

1418. Vaabenstilstanden forlænges paa 2 Aar.

— Hansestæderne overgive Staden Slesvig, der var dem betroet af Kongen som Underpant for Freden, til Holstenerne.

1419 (26 Mai). Pave Martin V. giver Kong Erik Tilladelse til at stifte et Universitet ved en af Domkirkerne i hans Rige.

— (23 Juni). Kong Erik slutter Forbund med den polske Konge Wladislav II.

— (25 Oct.). Concilium i Odense.

— Kong Erik stifter Franciscanerklostre i Malmø og Nykjøbing paa Falster.

1420 (Jun.). Staden Nakskov afbrænder.

— (Jul.). Kong Erik tilbageerobrer Femern, hvis Indbyggere behandles med stor Grusomhed.

— Nogle Tropper, som Kongen havde sendt fra Haderslev mod Tøndern, blive slagne af Holstenerne ved Immervad-Kro.

— (21 Nov.). En ny Stilstand sluttes i Flensborg indtil 29 Sept. 1421.

— Et Franciscanerkloster stiftes i Helsingør.

1421 (Mai). Møde i Femersund imellem Kong Erik og 6 til Voldgiftsmænd valgte tydske Fyrster.

— (28 Mai). De 3 holsteenske Voldgiftsmænd tilkjende Hertug Henrik Hertugdømmet Slesvig, og idømme Kongen Krigsomkostninger.

— Sjællands, Skaanes og Jyllands Landsting udstede Vidnesbyrd om, at Sønder-Jylland stedse har været en Deel af den danske Stat med dansk Lov og dansk

Sprog, og at det ikke har været tildeelt Vasallerne som arveligt Fanelehn efter tydsk Lehnsret, men kun paa Livstid.

1421. En dansk Flaade angriber Als, men adsplittes ved Storm.

1422 (15 Febr.). Kong Erik udsteder en Forordning angaaende Laugsvæsenet.

— (Sept.). Lybek og flere andre Hansestæder begynde Fiendtligheder mod Danmark.

— (Nov.). Den schlesiske Hertug Henrik Rumpold kommer til Flensborg som Gesandt fra den tydske Konge Sigismund, for at dømme i Striden imellem Kongen og de holsteenske Grever.

1423 (1 Jan.). Begge Parter udstede i Flensborg Breve, hvori de erkjende Kong Sigismund for Voldgiftsmand og underkaste sig Hertug Rumpolds Kjendelse.

— (17 Marts). Kong Erik lader sin Fostermoder, Dronning Margrete, sætte et Monument af Marmor i Roeskilde-Domkirke.

— (15 Jun.). Lybek og de andre Hansestæder slutte Fred og Forbund med Kong Erik i Kjøbenhavn.

— De fredelige Forhandlinger med Holsteen afbrydes ved Hertug Rumpolds pludselige Død.

1424 (Febr.-Apr.). Kong Erik afreiser fra Danmark, og er i Krakau tilstede ved den polske Dronning Sophias Kroning, tilligemed Kong Sigismund, som han derpaa ledsager til Ofen.

— (Apr.). En ny Commissarius, Dr. Ludvig de Cataneis fra Verona, affendt af Sigismund til Danmark for at fortsætte Undersøgelserne, tager sit Sæde i Flensborg.

1424. Kong Erik begiver sig fra Ungarn over Venedig forklædt til Jerusalem.

— (28 Jun.). Kong Sigismund fælder i Ofen den Dom, at hele Sønder-Jylland med Alt, hvad dertil hører, stedse havde tilhørt og tilhører Kongeriget Danmark, og at de holsteenske Grever hverken havde eiet eller eiede nogen Lehnsret til disse Lande.

— (Jul.). Hertug Henrik appellerer til Pave Martin V.

— (8 Oct.). Dronning Philippa[16]) slutter i Kjøbenhavn en Forening om Mynten med Hansestæderne.

1425. Kong Erik kommer om Foraaret tilbage til Danmark.

— (Jun.). Helsingør faaer Kjøbstedsrettighed.

— (Jul.). Den lundske Erkebiskop Peder Lykke holder et Concilium i Kjøbenhavn, hvor flere vigtige Bestemmelser fastsættes.

— (Sept.). Ved et Møde i Lybek imellem Kongens Affendinge og de holsteenske Grever forlænges Vaabenstilstanden til næste Aar.

1426 (21 Jul.). Kong Erik kommer med en Hær for Slesvig og Gottorp.

— (Sept.). En dansk Flaade ankommer i Slien, og blokerer Staden.

— (Natt. t. 21 Sept.). Nogle holsteenske Fribyttere gjøre Landgang paa Femern, og bemægtige sig Slottet Glambek.

— (27 Sept.). Hansestæderne slutte Forbund med de holsteenske Grever.

— (Oct.). Hansestæderne sende Kongen Feidebreve; Beleiringen for Slesvig og Gottorp ophæves.

---

[16]) Hun bestyrede Riget i Kongens Fraværelse.

1427 (Apr.). Hansestæderne udsende en stor Flaade, som under den holsteenske Greve **Gerhards** Anførsel plyndrer de danske Kyster.

— Hertug **Henrik** ankommer med en Hær af Holstenere og hamborgske og lybske Hielpetropper for **Flensborg**.

— (Mai). Hansestædernes Flaade lægger ind i Flensborgfjord for at angribe Staden fra Søsiden.

— (Natt. t. 29 Mai, Chr. Himmelfn.). Under Stormen paa Flensborg bliver Hertug **Henrik** ihjelstukken med et Spyd af en dansk Soldat, hvorpaa Beleiringen ophæves.

— (Juli). En ny hanseatisk Flaade løber ind i **Øresund**, men bliver slaaet af den kongelige.

1428 (Apr.). Medens en keiserlig Commissarius, **Nicolaus Stoch**, bestræber sig for at mægle Fred, gjør Hansestædernes Flaade et mislykket Angreb paa **Kjøbenhavn**.

— Hansestædernes Flaade plyndrer og afbrænder **Landskrone**.

— Fetaliebrødre under Anførsel af Sørøveren **Bartholomæus Voet** plyndre **Bergen**.

— Grev **Adolf** af Holsteen gjør tilligemed sine tydske Forbundne et Indfald i Jylland, og bortfører stort Bytte til Gottorp.

1429. **Bergen** plyndres atter og opbrændes af Vitalianerne.

— (Mai). En dansk Flaade, som Dronning **Philippa** udsender i Kongens Fraværelse, gjør et mislykket Angreb paa **Stralsund**.

1430 (Natt. t. 6 Jan.). Dronning **Philippa** døer paa en Reise i Sverrige, i Vadstena-Kloster.

— Kong Erik stifter et Carmeliterkloster (St. Marie-Kloster) udenfor Helsingør [17]).

---

[17]) Hvor det nuværende Marienlyst ligger.

1430 (Aug.). Fredsunderhandlinger imellem Kongen og Hansestæedernes Sendebud i Nykjøbing paa Falster; Rostock slutter en Separatfred.

— (Sept.). Stralsund slutter en Separatfred.

— (1 Dec.). Fredsunderhandlinger med Hansestæedernes Sendebud i Helsingborg.

1431 (25 Marts). Grev Adolf overrumpler Staden Flensborg; de danske Tropper kaste sig ind i Slottet.

— (Sept.). Flensborg-Slot overgives ved Capitulation.

— (Sept.). Ved den tydske Ordens Mægling sluttes en Vaabenstilstand med de holsteenske Grever i Nykjøbing (p. F.) paa ubestemt Tid.

1432 (22 Aug.). En Vaabenstilstand sluttes i Horsens med de holsteenske Grever og Hansestæderne paa 5 Aar.

— Engelbrecht Engelbrechtsen kommer til Kjøbenhavn, og klager for Kongen over Jens Erikſen, Statholder i Dalarne.

— (28 Oct.). Tractat med den engelske Konge Henrik VI. i Kallundborg.

1433 (1 Mai). Møde i Svendborg, ifølge en Bestemmelse i Horsens-Tractaten, for at tilveiebringe en varig Fred med Hansestæderne.

— Opløb under Engelbrecht Engelbrechtsens Anførsel i Dalarne og flere svenske Landskaber.

1434 Opløret udbreder sig over hele Sverrige.

— (16 Aug). Det i Vadstena forsamlede svenske Rigsraad tvinges af Engelbrecht til at sende Kongen et Opsigelsesbrev.

— Engelbrecht gjør Indfald i Halland.

1434 (Nov.). Kong Erik kommer til Stokholm, og underhandler med Oprørerne, som holde Staden indsluttet.

1435 (Jan.). Engelbrecht Engelbrechtsen udnævnes paa et Møde i Arboga til Sverrigs Rigsforstander.

— (3 Mai). Paa et Møde imellem danske og svenske Rigsraader i Halmstad sluttes et foreløbigt Forliig med Kongen.

— (15 og 17 Jul.). Fredsslutning i Vordingborg med Grev Adolf af Holsteen og Hansestæderne (Lybek, Hamborg, Wismar og Lüneburg): Hertugdømmet Slesvig[18]) og Femern overlades Adolf paa Livstid og hans Arvinger i 2 Aar efter hans Død.

— (14 Oct.). Under Kongens andet Ophold i Stokholm bekræftes Forliget i Halmstad: Erik erkjendes atter for Sverriges Konge imod at overholde alle Undersaatternes Rettigheder, og Calmarunionen stadfæstes.

— Kong Erik udnævner, i Forbindelse med det svenske Rigsraad, Christiern Nielssen Wasa til Sverriges Drost og Carl Knudsen Bonde til Marsk.

1436 (Jan.). Oprøret udbryder atter i Sverrige: 12 Rigsraader tilsende Kongen et nyt Opsigelsesbrev.

— 30 Rigsraader komme sammen i Stokholm, og vælge til Rigsforstander Rigsmarsken Carl Knudsen, hvem dog kort efter Engelbrecht stilles ved Siden som Medregent.

— Engelbrecht gjør Indfald i Bleking og Halland, og erobrer Laholm og Halmstad.

---

[18]) Med Undtagelse af Haderslev, Æro og en Deel af Øerne Føhr og Sylt, som Kongen endnu havde i Besiddelse.

1436. Paa en Rigsdag i Vordingborg gjør Kong Erik forgjeves Forsøg paa at faae Regjeringen overdraget til sin Fætter, Hertug Bugislav af Pommern.

— (3 Mai). Engelbrecht Engelbrechtsen dræbes af en af Carl Knudsens Slægtninge.

— (Juli). Kong Erik indfinder sig i Calmar, og underhandler med det svenske Rigsraad.

— Paa en Reise fra Gulland lider Kongen Skibbrud, og man er længe i Sverrige uvis, om han er død eller levende.

— Et Udkast gjøres til en ny Grundlov for Rigernes Forening, hvorved flere vigtige Bestemmelser føies til de ældre af 1397 [19]).

— Indvortes Krig udbryder i Sverrig: Erik Puke, en af Engelbrechts Tilhængere, vækker Opstand mod Rigsmarsken Carl Knudsen.

1437. Carl Knudsen faaer Erik Puke i sin Magt, og lader ham henrette.

— Efter nogle Underhandlinger med de Svenske begiver Kong Erik sig til Gulland.

1438 (Febr.). Carl Knudsen udnævnes atter til Sverriges Rigsforstander paa en Rigsdag i Arboga.

— Erik af Pommern afhænder Rygen til sin Fætter, den pommerske Hertug Wartislav.

---

19) Det er uvist, om dette Udkast — ifølge hvilket 1) Kongen i Regelen skulde opholde sig 4 Maaneder af Aaret i hvert Rige, og, hvor han opholdt sig, have to Rigsraader fra hvert af de andre Riger hos sig; 2) en Drost, Marsk, Hofmester og Cantsler skulde ansættes i hvert Rige og udnævnes blandt Indfødte; 3) efter Kongens Død skulde 40 Mænd af hvert Rige komme sammen i Halmstad for at vælge en ny Konge, og Fremgangsmaaden ved Valget bestemmes — er blevet affattet i Calmar, i Halmstad, eller i Søderkøping. Documentet angiver hverken hvor, eller naar det blev udfærdiget.

1438 (Apr.). Paa en Rigsdag i Vordingborg gjør Kong Erik et nyt Forsøg paa at faae Hertug Bugislav af Pommern valgt til Konge og Medregent.

— Kong Erik begiver sig atter til Gulland, hvorfra han ikke mere vender tilbage til Danmark.

— Bondeopstand mod Adelen og Geistligheden paa flere Steder i Danmark.

— (9 Juli). Nogle danske og svenske Rigsraader slutte i Calmar en Convention angaaende Rigernes Forening.

— (Aug.). Kong Erik, som ikke vil stadfæste Conventionen, stævnes af det svenske Rigsraad for dets Domstol.

— (28 Oct.). Paa en Forsamling i Korsør indbyder det danske Rigsraad Hertug Christoffer af Baiern, Kong Eriks Søstersøn, til at komme til Danmark og overtage Rigets Styrelse.

1439. En Contrarevolution udbryder i Sverrige til Fordeel for Kong Erik.

— (Juni). Hertug Christoffer ankommer til Lybek, og bliver af de danske Rigsraader, der vare dragne ham imøde, erklæret for Rigsforstander.

— (24 Juni). Det danske Rigsraad opsiger i Lybek Kong Erik Huldskab og Troskab.

— (2 Juli). Erkebiskop Hans Laxmand af Lund og 8 andre danske Rigsraader slutte i Lybek en Tractat med Hertug Adolf af Slesvig, hvorved de overlade ham Haderslev og Ærø, og erkjende Slesvig for et arveligt Lehn.

— (25 Juli). Kong Erik udfærdiger i Stekeborg Svar paa de Beskyldninger, der vare fremførte imod ham i Rigsraadets Opsigelsesbrev.

— Hertug Christoffer opfordrer de Svenske til at hylde ham.

1439. (Sept.). Det svenske Rigsraad opsiger i Telge Kong Erik Huldskab og Troskab.
— (Nov.). Møde i Jønkøping af danske og svenske Deputerede angaaende Kongevalget.
1440 (9 Apr.). **Christoffer af Baiern** hyldes paa Viborg-Ting som Danmarks Konge.
— (30 Apr.). Paa en Herredag i Kolding overdrager Kong Christoffer og det danske Rigsraad Hertug Adolf hele Hertugdømmet Slesvig som et arveligt Lehn.
— (Sept.). Det svenske Rigsraad beslutter i Arboga at antage Christoffer til Sverrigs Konge, imod at han underskriver de Vilkaar, som det ved samme Leilighed fastsætter.
1441. Et voldsomt Bondeoprør udbryder i Vendsyssel.
— (3 Mai). Bønderne slaae de kongelige Tropper i Nærheden af Aagaard i Hanherred.
— (6 Jun.). Kong Christoffer tilføier Bønderne et stort Nederlag, og gjør derved Ende paa Opstanden.
— (13 Sept.). Kong Christoffer hyldes paa Morasteen.
— (14 Sept.). Kong Christoffer krones i Upsala som Sverriges Konge.
1442. Kong Christoffer vælges til Konge i Norge, og krones i Oslo.
1443 (1 Jan.). Christoffer af Baiern krones som Danmarks Konge i Ribe af den lundske Erkebiskop Hans Laxmand.
— (14 Mai). En stor Deel af Roeskilde tilligemed Domkirken afbrænder.
— Ny Bondeopstand i Sjælland, og derpaa i Jylland.
— (14 Oct.). Kong Christoffer giver Kjøbenhavn en Stadsret.

1445 (26 Sept.). Kong **Christoffer** holder Bryllup med den 14aarige brandenburgske Prindsesse **Dorothea** paa Kiøbenhavns Slot.

1446 (Aug). **Christoffer af Baiern** har en Sammenkomst med sin Morbroder, den afsatte Konge **Erik**, paa Gulland, og lider Skibbrud paa Tilbagereisen.

1448 (6 Jan.). Kong **Christoffer af Baiern** døer i Helsingborg paa en Reise til Jønkøping, hvor han havde sammenkaldt en Rigsdag.

— (20 Juni). Den forrige svenske Rigsforstander **Carl Knudsen** vælges af det svenske Rigsraad til Sveriges Konge.

— Det danske Rigsraad tilbyder Hertug **Adolf** af Slesvig Danmarks Krone; han afslaaer den, og henviser Rigsraadet til sin Søstersøn, Grev **Karsten** ell. **Christian** af **Oldenborg**.

— (1 Sept.). Grev **Christian** af **Oldenborg** underskriver i Haderslev den ham forelagte Haandfæstning, og bliver derpaa valgt til Danmarks Konge (**Christiern I.**)[20]).

— (28 Sept.). Kong **Christian I.** hyldes paa Viborg-Landsting.

1449 (Jan.). Kong Christian sender Undsætning til Gulland til **Erik af Pommern**, som beleires paa sit Slot Visborg af de Svenske.

— (Apr.). Erik af Pommern overgiver **Visborg** til de Danske, og seiler til Pommern.

— (3 Jul.). **Christian I.** vælges til **Norges** Konge i Marstrand, og underskriver en Haandfæstning.

---

20) Dette er den egentlige danske Form af Navnet, og baade Christian I. og Christian II. skreve sig **Christiern**. Først Christian III. skrev sig **Christian**.

1449 (Jul.). **Christian I.** drager selv med en stor Krigsmagt over til **Gulland**, og nøder de Svenske til at slutte en Vaabenstilstand og forlade Øen, som han besætter.

— (25 Oct.). Den svenske Konge **Carl Knudsen** vælges af et Modpartie i Norge, med den trondhjemske Erkebiskop **Aslak Bolt** i Spidsen, til Norges Konge i Hammer.

— (28 Oct.). **Christian I.** krones som **Danmarks** Konge i Kjøbenhavn af den lundske Erkebiskop **Thue**, og holder Bryllup med den 18aarige Enkedronning **Dorothea**.

— (20 Nov.). **Carl Knudsen** krones som Norges Konge i Trondhjem.

1450 (13 Mai). Ved en Sammenkomst imellem 12 danske og 12 svenske Rigsraader i **Halmstad** sluttes Fred imellem **Christian I.** og **Carl Knudsen**, som skulde afstaae fra alle Fordringer paa Norge.

— (29 Jul.). **Christian I.** krones som **Norges** Konge i Trondhjem.

— (29 Aug.). Overeenskomst imellem de danske og norske Rigsraader i **Bergen** om, at Norge for Fremtiden stedse skulde være forenet med Danmark under een Konge (den bergenske Reces).

1451 (Jun.). Frugtesløst Grændsemøde i **Avaskiær** i Bleking imellem Kongerne **Christian I.** og **Carl Knudsen** angaaende Besiddelsen af Gulland m. m.

1452 (Jan.). Kong **Christian** reiser til **Wilsnack** i Brandenburg, hvor han har en Sammenkomst med Kurfyrsten af Brandenburg og flere tydske Fyrster.

1452 (Febr.). Krig med Sverrige. Carl Knudsen gjør et ødelæggende Indfald i Skaane, og opbrænder Helsingborg og Lund.

— De Svenske trænge ind i Halland og Bleking.

— (Mai). Kong Christian gjør et Indfald i Vest-Gothland.

— (Aug.). Kong Christian nødes til at trække sig tilbage fra Sverrige.

1453 (28 Jan.). Vaabenstilstand i Vadstena.

— Vaabenstilstanden brydes, og Krigen begynder paa ny.

— Uroligheder i Norge kalde Kong Christian om Efteraaret til dette Rige.

1454 (11 Dec.). Christian I. overlader sin yngre Broder Gerhard sin Deel af Grevskaberne Oldenborg og Delmenhorst.

1455 (Febr.). Nye Fredsunderhandlinger med Sverrige i Vadstena.

— (5 Jun.). Christian I.'s Søn og Efterfølger Hans fødes.

— (Jun.). Krigen fortsættes med Sverrige: Christian I. beleirer Elfsborg, som undsættes af de Svenske.

— (29 Jun.). Elfsborg overgiver sig til Kong Christian.

— (21 Jul.). Christian I. bekræfter den arvelige Forlehning med Hertugdømmet Slesvig, som hans Morbroder, Hertug Adolf, 1440 havde erholdt af Kong Christoffer.

1456. Den nyfødte Prinds Hans vælges af de danske Stænder til sin Faders Efterfølger.

— Christian I. slutter Forbund med den tydske Orden imod de oprørske preussiske Stæder og mod Polen.

— (Aug.). De Danske besætte Øland.

— (Sept.). Borgholm capitulerer.

1456. Christian I. beleirer Calmar forgieves.
1457 (24 Febr.). Carl Knudsen forlader Stokholm, og flygter til Danzig[21]).
— (24 Jun.). Christian I. vælges paa en Rigsdag i Stokholm til Sverriges Konge.
— (29 Jun.). Christian I. krones som Sverrigs Konge i Upsala.
— (16 Jul.). Christian I. og det svenske Rigsraad stadfæste i Stokholm „den gode gamle Forbindelse imellem Sverrige, Danmark og Norge."
— (18 Oct.). Ny Forbundstractat med den tydske Orden, sluttet i Stokholm.
1458 (Jan.). Paa Christian I.'s Eriksgata[22]) vælges og hyldes Prinds Hans af det norske og svenske Rigsraad i Skara til Thronfølger.
— Vaabenstillstand med Polen i Danzig.
1459. Den forrige Konge over de tre nordiske Riger, Erik Hertug af Pommern, døer i Rügenwalde, i en Alder af 77 Aar.
— (4 Dec.). Christian I.'s Morbroder, Adolf VIII. Hertug af Slesvig og Greve af Holsteen, døer, 58 Aar gammel, uden Efterkommere.
1460 (2 Marts). Christian I. vælges i Ribe til Hertug af Slesvig og Greve af Holsteen.
— (5 Marts). Kongen udsteder i Ribe en Haandfæstning for Slesvig og Holsteen („Landsprivilegierne").

---

[21]) Paa Grund af et Oprør, som under Anførsel af Erkebiskoppen af Upsala, Jens Bengtsen Oxenstierne, var udbrudt imod ham.

[22]) Saaledes kaldtes det Tog, som de svenske Konger strax efter Valget pleiede at gjøre igjennem Riget.

1461 (Jan.). Kong Christian hyldes i Hamborg som denne Stads Lehnsherre.

1463. Medens Kongen fra Finland gjør et Tog mod Russerne, udbryde Uroligheder i Sverrige.

— (Aug.). **Christian I.** vender tilbage til Sverrige, og fængsler Erkebiskoppen af Upsala **Jens Bengtsen.**

— (21 Aug.). Kongen slaaer Uplænderne paa **Helligaandsholmen** og **Brunkebjerget** udenfor Stokholm.

— (Nov.). Kong Christian fører den fangne Erkebiskop med sig til Kjøbenhavn.

— Oprøret udbryder atter efter Kongens Bortreise, under Anførsel af Biskop **Ketil Carlsen Wasa** af Linkøping.

1464 (Febr.). Christian I. vender tilbage til Sverrige.

— (Apr.). Kongen bliver slaaet af Bønderne fra Westmannland og Dalarne i **Helleskoven.**

— (Aug.). **Carl Knudsen** kommer tilbage til Sverrige, indkaldt af Oprørerne, og bliver atter hyldet som Sverriges Konge.

— (23 Aug.). Stokholms Slot overgiver sig til Carl Knudsen.

— Den roeskildske Biskop **Oluf Mortensen** indvier den restaurerede [23]) **Roeskilde-Domkirke.**

— (9 Oct.). Christian I. stifter **Helligtrekongers** (Hellig-Trefoldigheds) **Capel** ved Roeskilde-Domkirke.

1465 (Jan). **Carl Knudsen** maa atter frasige sig den svenske Krone, og begive sig til Finland.

— Grev **Gerhard af Oldenborg**, Christian I.'s Broder, vækker Uroligheder i Holsteen.

---

[23]) Efter Branden 1443.

1465 (3 Oct.). Christian I. slutter en Tractat med den engelske Konge **Edvard** IV. i **Hamborg**.

1466. Strid i Sverrige imellem de forskjellige Partier; Christian I. søger forgieves igjen at komme i Besiddelse af Riget.

— (20 Mai). Danske og slesvigske Fuldmægtige slutte i Kolding, med Kong Christians Bekræftelse, en Overeenskomst angaaende Regentvalget i Slesvig og Holsteen efter Kongens Død.

— Christian I. slutter Fred med den polske Konge Casimir IV.

— (18 Dec.). Ved et Forliig i Kolding indsætter Kong Christian sin Broder **Gerhard** til Statholder i Slesvig og Holsteen.

1467. Christian I. sender en Flaade under Anførsel af Marsken **Claus Rønnow** mod Stokholm.

— En dansk Hær rykker ind i Bleking, og beleirer den frafaldne **Ivar Axelsen Thotts** Slotte Sølvitsborg og Lillø.

— (Nov.). **Carl Knudsen** kommer tilbage til Sverrige, og bestiger tredie Gang Thronen.

1468 (29 Juli). Fredsunderhandlinger imellem danske og svenske Gesandter i **Halmstad**.

— Carl Knudsen vægrer sig ved at ratificere Forliget, og fornyer Fiendtlighederne.

— (8 Sept.). Et Giftermaal imellem Christian I.'s Datter **Margrete** og den skotske Konge **Jakob** III. aftales med den Sidstes Gesandter i Kjøbenhavn; **Orkenøerne** og **Shetlandsøerne** sættes i Pant for Medgiften[24]).

---

[24]) Medgiften udgjorde 60,000 Gylden: de 10,000 Gylden skulde betales strax, og for de 50,000 sattes Orkenøerne i Pant; men Kongen kunde kun udrede

1468 (4 Nov.). Paa en Rigsdag i Kallundborg tillader det danske Rigsraad Kong Christian at tilbagekalde alle af ham eller hans Formænd bortgivne Lehn, samt anviser ham extraordinære Indtægter for at kunne tilbageerobre Sverrig.

1469 (Jan.). Christian I. gjør et Indfald i Vest-Gothland og Smaaland.

— (28 Marts). Kong Christian vinder en Træfning i Vest-Gothland, men trækker sig derpaa tilbage til de danske Provindser.

— (2 Mai). 140 holsteenske Adelsmænd slutte i Kiel et Forbund til fælles Forsvar imod Enhver, som vilde forurette eller angribe Nogen af dem.

— (10 Jul.). Prindsesse Margrete holder i Edinburg Bryllup med Kong Jakob III. af Skotland.

— (Sept.). Den holsteenske Adel fører Klage for Kongen over hans Broder, Grev Gerhard.

— (Sept.–Oct.). Nye frugtesløse Fredsunderhandlinger imellem Christian I. og svenske Gesandter i Lybek.

— (10 Oct.). Christian I. slutter i Segeberg et Venskabs- og Forsvarsforbund med Stæderne Lybek og Hamborg paa 3 Aar.

1470. Christian I. gjør et nyt Indfald i Smaaland og Vest-Gothland.

— (15 Mai). Den svenske Konge Carl Knudsen døer.

— (Juli). Grev Gerhard, som vil gjøre sig til Herre over Holsteen, bliver affat fra Statholderskabet og fængslet paa Segeberg Slot af sin Broder.

2,000 Gylden, og for de resterende 8,000 bleve Shetlandsøerne satte i Pant ved en senere Tractat, sluttet i Mai 1469 i Kjøbenhavn. Da Derne ikke siden bleve indløste, tabtes saaledes disse gamle norske Besiddelser for stedse.

1470. Kamp i Sverrige imellem Kong Christians og Sturernes Partier.

1471 (1 Mai). Paa et Møde i Arboga vælges Steen Sture, Carl Knudsens Søstersøn, til Sverrigs Rigsforstander.

— (Jun.). Christian I. gjør et Tog til Sverrige.

— (1 Sept.). Christian I. leirer sig paa Brunkebjerget, og gjør Angreb paa Stokholm.

— (3 Sept.). Kongens yngste Søn Frederik (Kong Frederik I.) fødes.

— (10 Oct.). Slag paa Brunkebjerget: Steen Sture seirer, Kongen bliver saaret.

— Christian I. vender tilbage til Danmark.

— Oprør i Holsteen; Oprørerne indkalde Grev Gerhard fra Oldenborg.

1472 (2 Juli). Vaabenstilstand med Sverrige i Calmar.

— (Sept.). De oprørske Friser blive slagne af Kong Christian i Nærheden af Husum, deres Hovedsæde; Grev Gerhard flygter tilbage.

1474 (8 Jan.). Christian I. tiltræder i Segeberg en Reise til Rom med et stort og prægtigt Følge.

— (8 Febr.). Kong Christian ankommer til Keiser Frederik III.'s Hofleir i Rothenburg (ved Tauber).

— (14 Febr.). Keiser Frederik III. ophøier Grevskaberne Holsteen og Stormarn til et Hertugdømme, hvori han indlemmer Ditmarsken.

— (13 Marts). Christian I. holder sit Indtog i Mailand, hvis Hertug Galeazzo Maria overvælder Kongen med Æresbeviisninger og Gaver.

1474 (3 Apr.). Kong Christian holder sit Indtog i Rom, og modtages med mange Hædersbevilsninger af Pave Sixtus IV.

— (20 Apr.). Pave Sixtus IV. skjenker det af Christian I. stiftede og med Helligtrekongers Capel i Roeskilde forbundne Broderskab[25]) Privilegier.

— (22 Apr.). Pave Sixtus IV. giver Kong Christian og hans Efterfølgere Tilladelse til at besætte 9 af de høiere Prælaturer i Danmark og 6 i Sverrig.

— (27 Apr.). Christian I. forlader Rom, og begiver sig paa Tilbagereisen.

— (3 Jun.). Christian I. kommer atter til Keiseren i Augsburg, og opholder sig derpaa 4 Uger hos ham.

— (24 Aug.). Kongen kommer tilbage til Holsteen.

— (28 Oct.). Christian I. foretager en ny Reise til Rhinen, for at bilægge en Strid imellem Keiseren og Hertug Carl d. Dristige af Burgund.

1475 (Jun.). Christian I. kommer tilbage til Holsteen.

— (19 Jun.). Pave Sixtus IV. giver ved en Bulle til Erkebiskop Johan Brostorp af Lund fornyet Tilladelse til Stiftelsen af et Universitet[26]).

1476 (Aug.). Møde imellem danske og svenske Gesandter i Calmar.

— (30 Aug.). 4 af de svenske Gesandter til Kong Christian i Rønneby affendte Deputerede love paa Rigsraadets Vegne, at Kongen næste Sommer atter skulde komme i Besiddelse af Sverrige.

[25]) Dette Ordensbroderskab, i hvilket den første Spire til Elephantordenen er at søge, bestod af 50 Medlemmer, og var allerede 1462 blevet stadfæstet af Pave Pius II.

[26]) Om den ældre pavelige Tilladelse af 26 Mai 1419 see ovenfor.

1477. De Svenske vægre sig ved at opfylde Tractaten af f. A.

1478 (6 Sept.). Prinds Hans holder i Kjøbenhavn Bryllup med Prindsesse Christine af Sachsen; Vielsen forrettes i Frue-Kirke af Erkebiskop Johan Brostorp

— (4 Oct.). Christian I. funderer Kjøbenhavns Universitet.

1479 (1 Jun.). Kjøbenhavns Universitet indvies.

1480. Christian I. begiver sig til Holsteen, og fordriver den voldsomme Adelsfamilie Pogwisch af Farwe.

— (13 Jul.). Paa en Landdag i Rendsborg ophæver Kong Christian den holsteenske Adels Forening af 1469, og udsteder en Forordning angaaende Landefreden i Hertugdømmerne (den rendsborgske Recess).

1481 (22 Mai). Kong Christian I. døer i Kjøbenhavn; hans ældste Søn Hans, som allerede 1456 var valgt til sin Faders Efterfølger i Danmark, bestiger Thronen.

— (30 Jun.). Keiser Frederik III. tilbagekalder Ditmarskens Indlemmelse i Hertugdømmet Holsteen.

— (2 Juli). Kong Hans's ældste Søn Christiern (Kong Christiern II.) fødes paa Nyborg-Slot.

1482 (5 Mai). Kong Hans hyldes som Danmarks Konge paa en Herredag i Kallundborg.

— (12 Dec.). Kong Hans og hans yngre Broder Frederik hyldes som Hertuger af Slesvig og Holsteen, og stadfæste Stændernes Privilegier.

— Det ældste bekjendte, i Danmark udkomne, Skrift[27]) bliver trykt i Odense.

---

[27]) En latinsk Beretning om Kampen imellem de Christne og Tyrkerne paa Rhodus (findes nu kun i det academiske Bibliothek i Upsala).

1483 (1 Febr.). Paa et Møde af danske og norske Rigsraader i Halmstad vælges Kong Hans ogsaa til Norges Konge, og udsteder en Haandfæstning for begge Riger.

— (18 Mai, Pintsedag). Kong Hans og Dronning Christine krones i Kjøbenhavn af Erkebiskop Johan Brostorp.

— (20 Jul.). Kong Hans krones som Norges Konge i Trondhjem.

— (7 Sept.). Paa en Forsamling i Calmar antages Kong Hans ogsaa af de Svenske til Konge (Calmar-Recessen).

1484 (Aug.). Paa et nyt Møde i Calmar fordre de Svenske, at Kongen skulde overgive Gulland[28]) til Sverrige, førend de vilde hylde ham.

1486. Kong Hans dæmper lykkeligt et ved Steen Sture bevirket Oprør i Norge.

1487 (Jun.). Under en Krig med Steen Sture overgiver Ivar Axelsen Thott Gulland til Kong Hans.

— (22 Sept.). Kong Hans's ældste Søn Christiern vælges i Lund af det danske Rigsraad til sin Faders Efterfølger.

1488. Enkedronningen Dorothea begiver sig til Rom, og udvirker hos Pave Innocents VIII. et Banbrev imod Steen Sture.

1489 (25 Jul.). Prinds Christian vælges i Kjøbenhavn af det norske Rigsraad til Thronfølger i Norge.

1490 (20 Jan.). En Handels- og Forbundstractat sluttes

---

28) Ivar Axelsen Thott, Carl Knudsens Svigersøn, havde i længere Tid havt denne Ø i Besiddelse.

i Kjøbenhavn imellem Danmark og England (Kong Henrik VII.).

1490 (10 Aug.). Kong Hans deler paa Gottorp Hertugdømmerne med sin Broder Frederik; han selv beholder den segebergske Deel, og Frederik faaer den gottorpske.

1493 (5 Mai). Forbundstractat imellem Kong Hans og hans Søsterson, Kong Jakob IV. af Skotland.

— (8 Nov.). Kong Hans slutter i Kjøbenhavn et Forbund med den russiske Storfyrste Ivan Wasiljewitsch I. til gjensidig Understøttelse imod deres Fjender, navnlig Steen Sture.

1494 (18 Mai, Pintsedag). Paa et Møde i Ny-Lødese blive de svenske Rigsraader enige med de danske og norske om næste Sommer at fuldbyrde Calmar-Recessen.

— (31 Mai). Paa en Rigsdag i Kallundborg afvises Hertug Frederiks Fordringer paa at forlehnes med Lolland, Falster og Møen.

1495 (Jun.). Paa Reisen til Sverrige lider Kong Hans det Uheld, at hans Skib kommer i Brand.[29]) Steen Sture lægger atter Kongen Hindringer iveien.

— (25 Nov.). Enkedronning Dorothea døer paa Kallundborg-Slot.

— Den ældste danske Bog, den danske Riimkrønike, trykkes i Kjøbenhavn af Gottfried fra Gehmen.

1496 (Jul.). Nyt Møde imellem danske og svenske Gesandter i Lødese; Kongen lader fordre et bestemt Svar paa, om de Svenske ville antage ham til Konge.

[29]) Ved denne Leilighed opbrændte de Documenter, Kongen havde medtaget for at bevise sin Ret til Sverriges Krone.

1496. De svenske Gesandter give et undvigende Svar; Kongen ruster sig til Krig.

1497 (Juli). Kong Hans afgaaer med en stor Hær og Flaade til Sverrige, og besætter Calmar og Øland.

— (28 Sept.). Kong Hans, som havde opslaaet sin Leir paa Brunkebjerget, slaaer de imod ham fremrykkende Dalekarle ved Rotebro.

— (Oct.). Steen Sture slutter Forliig med Kong Hans i St. Claræ-Kloster udenfor Stokholm, nedlægger Rigsforstanderskabet, og erkjender Hans for Sverriges Konge, hvorpaa denne holder sit Indtog i Stokholm.

— (25 Nov.). Kong Hans hyldes som Sverriges Konge i Stokholm.

— (26 Nov.). Kong Hans krones i Stokholm.

— (Dec.). Kong Hans skjenker Steen Sture betydelige Forlehninger, og udnævner ham til Rigshofmester.

— (Dec.). Det svenske Rigsraad vælger Prinds Christian til Thronfølger.

— Kong Hans og Dronning Christine stifte St. Claræ-Kloster i Kjøbenhavn[30]).

1498 (Jan.). Kong Hans vender tilbage til Danmark.

— (10 Mai). Et Forbud udstedes imod at reise til fremmede Universiteter, medmindre man i 3 Aar havde studeret ved det kjøbenhavnske.

— Kong Hans kommer atter til Sverrige tilligemed Dronning Christine og Prinds Christian, og opholder sig der et Aar.

1499 (Febr.). Dronning Christine krones i Upsala.

---

30) Nonnerne bleve først indførte 1505. Klostret laae i den Gade, som derefter kaldes Klareboderne.

1499 (21 Mai). Prinds Christian hyldes af Standerne i Stokholm som Thronfølger[21]).

1500 (11 Febr.). Kong Hans og hans Broder, Hertug Frederik, rykke med en stor Hær ind i Ditmarsken.

— (13 Febr.). Meldorp besættes.

— (17 Febr.). Den kongelige Hær lider et frygteligt Nederlag ved Hemmingstedt; Danebrogsfanen tabes.

— Ditmarskerne gjøre Indfald i Holsteen.

— (15 Mai). Vaabenstilstand med Ditmarskerne i Hamborg.

— Uroligheder udbryde i Sverrige og Norge.

1501 (Jan.). Kong Hans begiver sig til Sverrige.

— (Apr.–Jul.). Paa en af Kongen sammenkaldt Rigsdag i Stokholm fremføre Steen Sture og flere fornemme Svenske forskiellige Klager imod ham.

— (Aug.). Steen Sture og de andre Sammensvorne opsige Kong Hans Huldskab og Troskab, og udsende over hele Riget Opfordringer til Oprør.

— (Aug.). Kong Hans overlader Stokholms Forsvar til Dronning Christine, og forlader Sverrige for at hente Hjælp fra Danmark.

— (10 Oct.). Stokholm aabner sine Porte for Steen Sture.

— Oprør i Norge under Knud Alfsen, Høvedsmand paa Aggershuus.

1502 (6 Mai). Dronning Christine nødes til at overgive Stokholms Slot.

---

21) Ständernes Hyldingsbrev er udstedt 28 Juni s. A.

1502. Steen Sture behandler Dronningen som Fange, og sender hende til Vadstena-Kloster.

— Prinds Christian sendes imod de svenske og norske Oprørere.

— Kong Hans faaer Hjelpetropper fra sin Søstersøn, den skotske Konge Jakob IV.

— (22 Jun.). Den danske Rigshofmester Poul Laxmand bliver, i det han gaaer fra Kongen, overfaldet og dræbt paa Højbro i Kjøbenhavn af to Riddere.

— (18 Aug.). Knud Alfsen, som efter given Leide havde begivet sig ombord paa Høvedsmanden paa Bahus, Henrik Krummediges Skib udenfor Oslo, bliver der dræbt.

1503. Prinds Christian dæmper om Foraaret Oprøret i Norge.

— (12 Aug.). Hertug Frederiks ældste Søn Christian (Kong Christian III.) fødes.

— (Oct.). Dronning Christine vender tilbage til Danmark efter at være bleven løsladt af sit Fangenskab.

— (13 Dec.). Rigsforstanderen Steen Sture (d. Ældre), som havde ledsaget Dronningen til Grændsen, døer paa Tilbagereisen.

1504 (21 Jan.). Svante Nielsen Sture udnævnes af de Svenske til Rigsforstander.

— (18 Mai). En Vaabenstilstand sluttes i Kjøbenhavn paa eet Aar.

1505 (Jun.). Kong Hans drager med en Flaade til Calmar, og stævner forgjeves Svante Sture og hans Tilhængere til et Møde.

— (1 Jul.). Det danske og norske Rigsraad dømmer Svante Sture og hans Medforbundne som Majestætsforbrydere.

1505. Kongen søger at formaae den russiske Storfyrste Wasilius til at angribe Sverrige, ifølge den med hans Fader 1493 sluttede Tractat.

1506. Kong Hans udvirker hos Pave Julius II. et Banbrev imod Bisskoppen af Linkøping Hemming Gad, den egentlige Leder af Revolutionen.

— (2 Oct.). Keiser Maximilian I. stadfæster den over Svante Sture og hans Tilhængere afsagte Dom, og erklærer dem i Rigets Acht.

— (23 Oct.). Hemming Gad besætter Calmar efter næsten at have ødelagt Staden, hvorpaa han beleirer Slottet.

1507 (7 Jul.). Nogle Stridigheder med Lybek og flere Hansestæder bilægges ved et Forliig i Nykjøbing paa Falster; Stæderne forpligte sig til at afbryde al Handelsforbindelse med Sverrige (den nykjøbingske Reces).

— Under sit Ophold i Bergen bliver Prinds Christian bekjendt med Dyveke, en Datter af Hollænderinden Sigbrit, som holdt Vertshuus sammesteds.

1508 (Jan.). Et nyt Oprør udbryder i Norge under Anførsel af Herluf Hyddefad.

— Prinds Christian dæmper Oprøret. Herluf Hyddefad og de andre Hovedmænd blive fangne og henrettede udenfor Aggershuus; Bisskop Carl af Hammer sættes i Forvaring.

— (17 Apr.). En Vaabenstilstand sluttes med de Svenske i Kiøbenhavn paa 2 Maaneder.

— (2 Jul.). Paa et Møde i Varberg forlænges Vaabenstilstanden.

— Fiendtligheder udbryde med Lybekkerne, som imod Tractaten af f. A. besøgte de svenske Havne.

1509 (2 Aug.). En dansk Flaade erobrer Aabo med Storm og gjør stort Bytte.

— (17 Aug.). I Kjøbenhavn sluttes en Vaabenstilstand med Sverrige paa ubestemt Tid.

— (Sept.). Lybekkerne gjøre Angreb paa Bornholm.

— (14 Oct.). En Forbundstractat sluttes imellem Lybek og Sverrige i Stokholm.

— (Oct.). En dansk Flaade gjør et mislykket Angreb paa Lybek.

— (15 Nov.). Slesvig og Holsteen erklæres for neutrale under Feiden med Lybek.

1510 (21 Apr.). Lybek erklærer Danmark Krig.

— Lybekkerne gjøre Angreb paa Langeland og Møen, og beskyde Helsingør.

— (10 Jun.). Det svenske Rigsraad tilkjendegiver det danske, at de svenske Gesandter, som 1509 sluttede Freden i Kjøbenhavn, havde overskredet deres Fuldmagt.

— (Jul.). Lybekkerne angribe atter og plyndre Bornholm.

— Den lybske Flaade forener sig i Calmarsund med en svensk, som under Svante Stures Anførsel beleirer Calmar og Borgholm.

— (Aug.). Den forenede svensk-lybske Flaade løber ud af Calmarsund, plyndrer og afbrænder Stæderne paa Skaanes og Blekings Kyster, og landsætter Tropper paa Lolland, hvor Nakskov udplyndres.

— (27 Aug.). En svensk Anfører Aage Hansen bliver slaaet af Høvedsmanden paa Helsingborg Tyge Brabbe i Fantehullet, en Dal ved Ørkeliunga i Skaane, og selv dræbt.

— (Sept.). Calmar-Slot falder i Fiendens Hænder.

1510 (25 Nov.). Borgholm nødes til at capitulere.
1511 (Jan.). Prinds Christian gjør et Indfald i Vest-Gothland, som underkaster sig.
— (Jun.). En dansk Flaade, under Anførsel af Jens Holgersen Ulfstand, angriber Travemünde, Wismar, Warnemünde og Rygen[32]), tilintetgjør den wismarske Flaade, og anretter megen Ødelæggelse, men gjør derpaa et mislykket Angreb paa Øland.
— (10 Aug.). Søslag under Bornholm imellem den danske Flaade under Jens Holgersens Anførsel og den lybske.
1512 (2 Jan.). Den svenske Rigsforstander Svante Sture døer.
— (23 Apr.). I Malmø sluttes Fred med Lybek og de andre Hansestæder, og Vaabenstilstand med Sverrige indtil 24 Jun. 1513.
— (23 Jul.). Steen Sture d. Yngre, Svante Stures Søn, vælges efter en heftig Partiekamp til Sverriges Rigsforstander.
— Kong Hans stifter et Franciscanerkloster i Halmstad.
1513 (20 Febr.). Kong Hans døer i Aalborg.
— (15 Jul.). Paa et Møde af det danske og norske Rigsraad med Fuldmægtige fra det svenske i Kiøbenhavn forlænges Vaabenstilstanden, og et nyt Møde berammes til 24 Jun. næste Aar.
— (22 Jul.). Den udvalgte Konge Christian II. underskriver paa samme Møde en Haandfæstning for Danmark og Norge.

---

[32]) Lybek fik nemlig Hjelp af flere andre Hansestæder, navnlig Wismar, Rostock, Stralsund og Lüneburg.

1513 (18 Oct.). Kong Christian II. bekræfter i Flensborg, tilligemed sin Farbroder Hertug Frederik, Hertugdømmernes Privilegier, og hyldes som Hertug.

1514 (29 Apr.). Ved et Gesandtskab, som Christian II. havde afsendt til Keiser Maximilian I. i Linz, sluttes en Ægteskabs-Contract imellem Kongen og Keiserens 13aarige Sønnedatter Isabella (Elisabeth), en Søster til den følgende Keiser Carl V.

— (11 Jun.). Christian II. krones som Danmarks Konge i Frue-Kirke i Kjøbenhavn af den lundske Erkebiskop Birger. Vielsen med Prindsesse Elisabeth foregaaer ved Procuration i Brüssel.

— Christian II. krones som Norges Konge i Oslo[33]).

1515 (6 Jan.). Stort Jordskjælv i Danmark.

— (Jun.). Erik Valkendorf, Erkebiskop i Trondhjem, og Henrik Gjøe affendes til Nederlandene for at hente den kongelige Brud.

— Forbundet med England af 1490 fornyes med Kong Henrik VIII.

— (2 Aug.). Et Forbund sluttes imellem Christian II. og den russiske Storfyrste Wasilius i Moskau.

— (4 Aug.). Prindsesse Elisabeth ankommer til Helsingør.

— (10 Aug.). Elisabeth holder sit Indtog i Kjøbenhavn.

— (12 Aug.). Formælingen fuldbyrdes, og Dronningen kronet af Erkebiskop Birger.

1516. Kongen lader en Colonie Hollændere, som han havde indkaldt fra Waterlandet i Nord-Holland, nedsætte sig paa Amager (Hollænderbyen).

33) Den sidste norske Kroning under Foreningen med Danmark.

1516. Afladskræmmeren Johan Angelus Arcembold ankommer til Danmark som pavelig Legat.

— I Sverrige udbryder Strid imellem Rigsforstanderen Steen Sture og den Danmark hengivne Erkebiskop af Upsala, Gustav Trolle, som beleires paa sit Slot Stæke af Rigsforstanderen.

— (10 Nov.). Slotsherren i Kjøbenhavn Torben Oxe lader sin Skriver Hans Faaborg [34]) hænge paa Grund af Utroskab.

1517. Krigen imellem Danmark og Sverrig udbryder atter.

— (30 Mai). Den lundske Erkebiskop Birger erklærer med pavelig Fuldmagt Steen Sture og hans Tilhængere i Ban.

— En dansk Flaade med 4000 Mand affendes til Sverrige for at undsætte Stæke; Landgangen ved Stokholm tilbageslaaes; Flaaden hærjer Sverriges og Finlands Kyster.

— Dyveke døer pludseligt.

— Et Carmeliterkloster („Hvidekloster") stiftes i Kjøbenhavn [35]).

— (23 Nov.). Paa en Rigsdag i Stokholm besluttes, at Gustav Trolle skulde affættes, og Stæke nedbrydes.

— Erkebispen nødes til at overgive Stæke og resignere; han bringes til et Kloster i Vesteraas, og Slottet sløifes.

— (29 Nov.). Kongen lader Torben Oxe henrette.

---

[34]) Hans Faaborg meentes at have aabenbaret for Kongen, at hans Herre var forelsket i Dyveke, og blev derved Aarsag til Torbens Fald.

[35]) Det laae i St. Peders Stræde, hvor nu Walkendorfs Collegium ligger. Forstanderen for dette Carmeliter-Collegium var den i den danske Reformationshistorie bekjendte Poul Eliesen („Vendekaabe").

1517 (Dec.). Under en Strid med Biskoppen af Odense Jens Andersen Beldenak overgiver Kongen Biskoppen til Erkebiskop Birger i Forvaring.

1518 (21 Febr.). Christian II.'s ældste Søn Hans fødes i Kjøbenhavn.

— Den pavelige Legat Arcembold, som havde lovet at befordre Kongens Hensigter i Sverrige, lader sig bestikke af Steen Sture, og aabenbarer ham alle Kongens Hemmeligheder.

— (Jun.). Kong Christian kommer med en Flaade for Stokholm, og leirer sig paa Sødermalm.

— (22 Jul.). De Danske blive slagne af Steen Sture ved Brænde-Kirke.

— En Vaabenstilstand sluttes, og et Møde aftales med Steen Sture; Kongen modtager 6 Gidsler (deriblandt Bisp Hemming Gad og Gustav Eriksen Wasa, Sverriges følgende Konge.)

— (Oct.). Kong Christian afbryder Underhandlingerne, og seiler med Gidslerne tilbage til Danmark.

1519 (Jan.). Kong Christian sender sin Secretair Jørgen Skodborg til det burgundiske Hof, for at indkræve sin Gemalindes Medgift, og til Frankrige for at anmode Kong Frants I. om Hjelpetropper.

— (Marts.-Apr.). Kongen opdager Arcembolds Forræderie, lader lægge Beslag paa de Varer og Penge, han havde sendt ned til Danmark, og hans Broder Antonellus arrestere; Legaten selv undkommer ved Flugt.

— Krigen med Sverrige fortsættes.

— Pave Leo X. stadfæster Bannet over Steen Sture, og belægger Sverrig med Interdict; Udførelsen af Straffedommen overdrages Kong Christian.

1519. Hjelpetropper ankomme om Efteraaret fra Frankrige, Skotland og Tydskland.

1520 (Jan.). En stor Hær rykker ind i Sverrige under Anførsel af Otto Krumpen.

— (19 Jan.). De Svenske blive slagne paa den tilfrosne Sø Aasund ved Bogesund (nu Ulrikahamn), og Steen Sture dødeligt saaret.

— (Febr.). Den danske Hær trænger igjennem de Svenskes Forskandsninger i Skoven Tiveden ind i det egentlige Sverrig.

— (9 Febr.). Rigsforstanderen Steen Sture d. Yngre døer paa Reisen fra Strengnæs til Stokholm.

— (7 Marts). Paa et Møde i Upsala imellem de danske Anførere og en stor Deel svenske Adelige og Geistlige erkjendes Christian II. for Sverriges Konge, imod Forsikkring om fuldkommen Amnestie[36]).

— (6 Apr., Langfredag). En stor svensk Bondehær gjør Angreb paa de Danskes Hovedqvarteer i Upsala, men lider totalt Nederlag.

— (Mai). Christian II. kommer med en Flaade for Stokholm, som forsvares af Steen Stures Enke Christine Gyldenstjerne.

— (5 Sept.). Christine Gyldenstjerne og Raadet i Stokholm slutte Forliig med Kongen angaaende Stadens og Slottets Overgivelse.

— (7 Sept.). Kong Christian holder sit Indtog i Stokholm.

— Kongen vender tilbage til Kjøbenhavn, men kommer i Slutningen af October igjen til Stokholm.

---

[36]) Forliget ratificeredes af Kongen i Kjøbenhavn 31 Marts.

1520 (1 Nov.). **Christian II.** hyldes paa Brunkebjerget, og hans Arveret til Sverrige erkjendes[37]).

— (4 Nov.). **Christian II.** krones som Sverriges Konge i Stokholm af Erkebiskop **Gustav Trolle.**

— (7 Nov.). Erkebiskop **Gustav Trolle** fremtræder for Kongen med Klage over den Vold og Uret, der var ham tilføiet af denaf døde Steen Sture og hans Tilhængere.

— (8 og 9 Nov.). Det stokholmske Blodbad: 2 Biskopper[38]), med en stor Mængde Adelsmænd og Borgere, henrettes paa Stortorvet i Stokholm[39]).

— (Dec.). En af Luthers Disciple, Magister **Martin Reinhard**, kommer paa Kongens Foranstaltning til Kjøbenhavn, bliver ansat som Professor i Theologien ved Universitetet, og prædiker den nye Lære i St. Nicolai Kirke.

— Henimod Julen tiltræder Kongen Tilbagereisen fra Stokholm til Danmark, og begaaer paa Veien mange Voldsgjerninger.

1521 (Febr.). **Christian II.** sender **Martin Reinhard** tilbage til Tydskland med det Ærinde, at bevæge **Luther** eller en anden af Reformatorerne til at komme til Danmark.

— (Febr.). Et Oprør udbryder i Dalarne under Anførsel af **Gustav Erikssen Wasa**, og udbreder sig snart over hele Sverrig.

---

37) Biskoppen af Odense, **Jens Andersen Beldenak**, med hvem Kongen havde forliget sig i April s. A., og som han nu havde medtaget til Sverrig, holdt ved denne Leilighed en Tale, hvori han viste Christians Ret til den svenske Krone.

38) **Matthias** af Strengnæs, som havde viist Kongen store Tjenester, og **Vincents** af Skara.

39) De Henrettedes Tal angives til 94; under hele Kongens Ophold i Sverrig skulle 600 have mistet Livet.

1521 (26 Mai). Christian II.'s første Lovsamling, den saa kaldte geistlige Lov, udkommer.

— (Jun.). Christian II. gjør en Reise til Nederlandene til sin Svoger, Keiser Carl V.

— (20 Jul.). Keiser Carl V. overdrager i Gent Kong Christian Belehningsretten over Hertugdømmet Holsteen[40]).

— (24 Aug.). Gustav Wasa udnævnes i Vadstena til Sverriges Rigsforstander.

— Lybekkerne understøtte de Svenske.

— (Nov.). En pavelig Nuntius, Johannes Franciscus de Potentia, kommer til Kjøbenhavn for at foretage Undersøgelser angaaende de to Biskoppers Henrettelse i det stokholmske Blodbad.

— (8 Dec.). Enkedronning Christine, Christian II.'s Moder, døer i Odense.

1522 (6 Jan.). Christian II.'s anden Lovsamling, den saa kaldte verdslige Lov, udkommer.

— (24 Jan.). Diderik Slaghøek, nylig ophøiet til Erkebiskop af Lund, bliver som Ophavsmand til det stokholmske Blodbad hængt og brændt paa Gammeltorv i Kjøbenhavn.

— (Aug.). En lybsk Flaade angriber Bornholm, indtager Hammershuus, og anretter store Ødelæggelser.

— (13 Aug.). Forliig i Bordesholm-Kloster imellem Kong Christian og hans Farbroder, Hertug Frederik, hvorved Kongen frasiger sig Belehningsretten over Holsteen.

[40]) Ved Overdragelsen af denne Ret, som Biskoppen af Lybek forhen havde udøvet, kom Kongen i fiendtligt Forhold til sin Farbroder, Hertug Frederik.

1522. (24 Aug.). Helsingør plyndres og opbrændes af Lybekkerne.

— (Aug.). Kongen iler tilbage til Siælland, hvor Kjøbenhavn trues med et Angreb af Lybekkerne; 10,000 Borgere og Bønder samles i Hast til Hovedstadens Forsvar, og den lybske Flaade maa drage bort.

— Herman Tast, Præst i Husum, begynder at prædike den lutherske Lære i Hertugdømmerne.

— (21 Dec.). De jydske Biskopper og nogle verdslige Rigsraader indgaae i Viborg en Forening om at tilbyde Hertug Frederik Kronen, og affatte et Klageskrift imod Christian II.

1523 (20 Jan.). De sammensvorne jydske Herrer udfærdige i Viborg et Brev, hvori de opsige Kong Christian Huldskab og Troskab.

— (29 Jan.). Mogens Munk, Landsdommer i Jylland, overbringer i Husum Hertug Frederik de jydske Rigsraaders Tilbud om Kronen, som han modtager.

— (5 Febr.). Hertug Frederik slutter Forbund med Lybekkerne imod Kong Christian.

— (26 Marts). **Frederik I.** hyldes som Danmarks Konge paa Viborg-Landsting, og udsteder en Haandfæstning.

— (13 Apr.). Christian II. afseiler fra Kjøbenhavn med sin Dronning, deres tre Børn og en Deel af sine troe Tilhængere [41]), og begiver sig til Nederlandene.

— (23 Mai). Den største Deel af Roeskilde afbrænder.

---

[41]) Kongen overgav før sin Afreise Henrik Giøe Befalingen over Kjøbenhavn og Malmø.

1523 (6 Jun.). Den svenske Rigsforstander Gustav Wasa udnævnes paa en Rigsdag i Strengnæs til Sverriges Konge.

— (10 Jun.). Frederik I. begynder at beleire Kiøbenhavn, som fra Søsiden indsluttes af en lybsk Flaade.

— (21 Jun.). De danske Høvedsmænd i Stokholm nødes til at capitulere.

— (23 Dec.). Et Forliig sluttes i Roeskilde, ifølge hvilket Henrik Giøe skulde overgive Kiøbenhavn og Malmø 6 Jan. næste Aar.

1524 (Jun.). Søren Norby, som forsvarede Gulland for Christian II., beleires paa Slottet Visborg af de Svenske, og giver sig under Kong Frederiks Beskyttelse.

— (28 Jun.). Paa en Herredag i Kiøbenhavn tager Rigsraadet den Bestemmelse, at Enhver, som udbredede Luthers Lære, skulde straffes med Fængsel.

— (7 Aug.). Frederik I. krones i Kiøbenhavn af den svenske Erkebiskop Gustav Trolle.

— (Aug.). Det norske Rigsraad opsiger i Bergen Christian II. Huldskab og Troskab, og antager Frederik I. til Konge.

— (Aug.). Den ældste danske Oversættelse af det Nye Testament af Hans Mikkelsen[42]) udkommer paa Kong Christian II.'s Foranstaltning, trykt i Leipzig[43]).

---

[42]) Hans Mikkelsen havde været Borgermester i Malmø, og var fulgt med Christian II. i hans Landflygtighed.

[43]) Bogen udkom i Antwerpen, og indførtes i Danmark ved hollandske Kjøbmænd.

1524 (1 Sept.). Ved en Sammenkomst imellem Kongerne **Frederik I.** og **Gustav Wasa** i **Malmø** sluttes Forliig imellem Danmark og Sverrige (den malmøske Reces).

— (24 Nov.). **Frederik I.** undertegner i Ribe en Haandfæstning for Norge.

1525 (Apr.). **Søren Norby** gjør fra Gulland et Indfald i Skaane, og faaer stort Tilløb af Almuen.

— (7 Apr.). Søren Norbys Tilhængere blive slagne ved **Lund** af Frederik I.'s Feltherre **Johan Rantzau** og Rigsmarsken **Tyge Krabbe**.

— (29 Apr.). Den skaanske Almue tilføies atter et stort Nederlag af den kongelige Hær ved **Brunketofte**-Lund i Nærheden af Landskrone.

— (Jun.). Frederik I.'s Gesandter slutte i Lybek en Overeenskomst med Keiserens og andre tydske Fyrsters Gesandter om at vælge Christian II.'s Søn Hans til Konge efter Kong Frederiks Død, paa den Betingelse, at han ikke træder i sin Faders Fodspor.

— (Jul.). **Landskrone** maa overgive sig; **Søren Norby** aflægger Troskabseed til Kong Frederik, og overgiver ham Gulland, imod at forlehnes med Sølvitsborg i Bleking.

— (13 Aug.). Frederik I.'s Gemalinde, Dronning **Sophia**, krones i Kiøbenhavn.

— Frederik I.'s ældste Søn, Prinds **Christian**, holder i Lauenburg Bryllup med den sachsen-lauenburgske Prindsesse **Dorothea**.

— **Hans Tausen** prædiker med stort Bifald den lutherske Lære i Johanniterklostrets **Kirke i Viborg**.

1526 (19 Jan.). Christian II.'s Dronning, Elisabeth, døer i Svynarde i Nærheden af Gent.

— (Aug.). Søren Norby vækker atter Uroligheder, bliver slaaet tilsøes, og flygter til Rusland.

— Kiøbenhavn bliver stærkere befæstet, og faaer, saavelsom Malmø, 4 Borgermestere og 12 Raadmænd.

— Bornholm overlades Lybekkerne paa 50 Aar for den Hielp, de havde ydet Kong Frederik.

— (Oct.). Frederik I. udsteder et Beskjermelsesbrev for Hans Tausen, og udnævner ham til sin Capellan.

1527. I Malmø forkyndes den lutherske Lære af Claus Mortensen Tøndebinder.

— (Aug.). Paa en Herredag i Odense udvirker Kongen, at den lutherske Lære bliver lige berettiget med den catholske; at Bisperne herefter skulde søge Stadfæstelse paa deres Embede hos Kongen, og ikke i Rom; og at det tillades Geistlige at gifte sig.

1528 (21 Aug.). Paa et Møde i Lødese imellem Kong Frederiks Gesandter og Kong Gustav sluttes et Forbund imellem begge Konger om gjensidig Understøttelse, i Tilfælde af et Angreb af Kong Christian II.

1529. I Malmø bliver den lutherske Lære almindelig antagen, og en evangelisk Skole oprettet[44]).

— Kongen kalder Hans Tausen fra Viborg til Sognepræst ved St. Nicolai Kirke i Kiøbenhavn.

— En ny dansk Oversættelse af det Nye Testament af Christiern Pedersen udkommer i Antwerpen.

---

[44]) Malmø var den første Stad i Danmark, hvor den evangeliske Kirkeforfatning indførtes, og Viborg den anden.

1530 (9 ell. 10 Jul.). Paa en Herredag i Kiøbenhavn overleverer Hans Tausen Kongen den evangeliske Troesbekjendelse, affattet i 43 Artikler.

— (27 Dec.). Billedstorm i Frue-Kirke i Kiøbenhavn af en Flok fanatiske Borgere, med Borgermesteren Ambrosius Bogbinder i Spidsen.

1531 (26 Oct.). Kong Christian II. drager med en Flaade fra Nederlandene.

— (5 Nov.). Kong Christians Ankomst til Hesnæs i Norge.

— (29 Nov.). Paa en Forsamling i Oslo opsiger det norske Rigsraad, i en Skrivelse til det danske, Kong Frederik I. Huldskab og Troskab, og hylder Kong Christian II.

1532 (2 Mai). Kong Frederik sender en Flaade til Norge under Anførsel af Biskoppen af Odense, Knud Gyldenstierne, som var givet uindskrænket Fuldmagt.

— (12 Mai). Kong Christian indleder Underhandlinger med Knud Gyldenstierne.

— (1 Jul.). Knud Gyldenstierne og de andre danske Befalingsmænd udstede paa Aggershuus et Leidebrev for Kong Christian II. og hans Følge.

— (9 Jul.). Christian II. afseiler fra Oslo. En Tractat sluttes i Kiøbenhavn imellem Frederik I. og Hollænderne, som love ikke at understøtte Kong Christian.

— (24 Jul.). Christian II. ankommer paa Kiøbenhavns Rhed.

— (30 Jul.). Kong Christian føres, imod den givne Leide, som Fange til Sønderborg-Slot.

— (Aug.). Christian II.'s Søn, Prinds Hans, døer i Regensburg.

1532 (Nov.). Paa en Forsamling i Trondhjem opsige de norske Stænder atter Christian II. Huldskab og Troskab, og hylde Kong Frederik, samt forpligte sig til herefter ikke at vælge nogen anden Konge end den, der blev valgt i Danmark.

1533 (10 Apr., Skiærtorsdag). Kong Frederik I. døer paa Gottorp.

— (8 Jun.). Kong Frederiks ældste Søn, Prinds Christian, hyldes i Kiel som Hertug af Slesvig og Holsteen, og stadfæster Hertugdømmernes Privilegier.

— (3 Jul.). Paa en Herredag i Kiøbenhavn i Anledning af det nye Kongevalg[45]) gjøres væsentlige Indskrænkninger i den Lutheranerne ved Odense-Recessen 1527 tilstaaede Samvittighedsfrihed.

— (14 Jul.). Rigsraadet fælder Dom over Hans Tausen, hvorved han forbydes at opholde sig i Siællands og Skaanes Stifter.

— (Aug.). Hans Tausen faaer Tilladelse af Biskop Joachim Rønnow til at vende tilbage og prædike i Kjøbenhavn.

— (Sept.). En ny Tractat sluttes med Hollænderne i Gent, hvorved der tilstaaes dem fri Fart i Sundet paa 30 Aar.

— Strid med Lybek, formedelst den med Hollænderne afsluttede Tractat; den lybske Borgermester Jørgen Wullenweber slutter en hemmelig Forbindelse med

---

[45]) Herredagen var aabnet 24 Jun. Da der var Uenighed om Kongevalget, i det de verdslige Rigsraader vilde have Hertug Christian, men Biskopperne hans 12aarige Halvbroder Hans, til Konge, udsattes det til samme Tid næste Aar.

Borgermesterne i Kjøbenhavn og Malmø, Ambrosius Bogbinder og Jørgen Mynter.

1533 (5 Dec.). En Unionstractat sluttes imellem Danmark og Hertugdømmerne paa en Landdag i Rendsborg[46]).

1534 (2 Febr.). Et Forbund sluttes imellem Danmark og Sverrige i Stokholm, i Anledning af den forestaaende Krig med Lybek.

— (Mai). Grevefeiden begynder: Lybekkerne gjøre Indfald i Holsteen, under Anførsel af Grev Christoffer af Oldenborg.

— (27 Mai). Borgermesteren i Malmø, Jørgen Mynter, overrumpler i Spidsen for Stadens Borgere Malmø-Slot, og nedbryder det.

— (Jun.). Hertug Christian og hans Feltherre Johan Rantzau uddrive Lybekkerne af Holsteen.

— (21 Jun.). Hertug Christian erobrer Travemünde. Grev Christoffer af Oldenborg ankommer med en lybsk Flaade i Øresund.

— (Natt. t. 23 Jun.). Grev Christoffer lander i Siælland ved Skovshoved.

— Grev Christoffer besætter Roeskilde og Kiøge, og lader sig hylde paa den fangne Konge Christian II.'s Vegne.

— (1 Jul.). Hertug Christians ældste Søn Frederik (Kong Frederik II.) fødes i Haderslev.

— (4 Jul.). Den jydske Adel vælger Hertug

[46]) Unionen var allerede bleven sluttet 1 Juli paa Herredagen i Kjøbenhavn imellem det danske Rigsraad og Hertug Christians Gesandter, men blev nu stadfæstet af Hertugen og de slesvig-holsteenske Stænder.

Christian til Konge paa en Forsamling i Rye, i Nærheden af Skanderborg.

1534 (9 Jul.). Den fyenske Adel vælger Hertug Christian til Konge paa en Forsamling i Hellesø-Kirke ved Odense.

— (13 Jul.). Kiøbenhavn overgiver sig til Grev Christoffer.

— (16 Jul.). Grev Christoffer holder sit Indtog i Kiøbenhavn.

— (25 Jul.). Kiøbenhavns Slot overgiver sig til Grev Christoffer.

— Grev Christoffer modtager paa Ringsted-Ting Hylding i Kong Christian II.'s Navn.

— (10 Aug.). Grev Christoffer hyldes af Skaaningerne paa Libbers-Høi udenfor Lund.

— (18 Aug.). Kong **Christian III.** hyldes af de jydske Stænder ved Horsens.

— Fyen kommer i Grev Christoffers Magt, og Borgere og Bønder reise sig imod Adelen.

— Grev Christoffer sender Skipper Clement til Jylland, hvor han besætter Aalborg, og bringer Almuen i Vendsyssel i Oprør.

— (16 Oct.). Skipper Clement slaaer med 6000 Bønder Adelen ved Aalborg.

— (18 Nov.). Kong Christian slutter i Stockelstrup Fred med Lybek for Hertugdømmernes Vedkommende.

— (18 Dec.). Aalborg bliver tagen med Storm af de kongelige Tropper, og Skipper Clement fangen.

— Kong Christian faaer Hielp af sin Svoger, Kong Gustav af Sverrige, som sender en Hær ind i Skaane.

1534 (Dec.). Sammenkomst imellem Kong Christian og Grev Christoffer i Kolding, hvor der forgieves underhandles om Forliig.

1535 (13 Jan.). Grev Christoffers Hær bliver slaaet af de kongelige danske og svenske Tropper ved Helsingborg; den lybske Borgermester Marcus Meier bliver fangen.

— (11 Marts). Marcus Meier bemægtiger sig Varberg-Slot under sit Fangenskab sammesteds.

— (13 Mai). Adelen i det søndenfieldske Norge antager Christian III. til Konge paa en Forsamling i Oslo.

— Grev Christoffer maa dele Anførselen med Hertug Albert af Meklenborg, som Lybekkerne havde udnævnt til Anfører.

— (9 Jun.). Søslag under Bornholm imellem den lybske Flaade og den danske under Anførsel af Peder Skram.

— (11 Jun.). Lybekkerne blive slagne ved Øxnebjerg, i Nærheden af Assens, af Kongens Feltherre Johan Ranzau; Erkebiskop Gustav Trolle blivet dødeligt saaret.

— Fyen overgiver sig til Kong Christian, som lader sig hylde i Odense af Almuen.

— Peder Skram erobrer 10 lybske Orlogsskibe, indtager Tranekjær og Korsør, og lægger sig med Flaaden for Kiøbenhavn.

— (24 Jul.). Kong Christian III. begynder Kiøbenhavns Beleiring.

— Kong Christian sender en Afdeling af Hæren til Skaane for at beleire Malmø og Landskrone, andre imod Kallundborg og flere Stæder paa Øerne.

— (18 Aug.). Kong Christian hyldes i Skaane paa Libbers-Høi.

1535 (Sept.). Kong Christian besøger sin Svoger, Kong Gustav, i Stokholm.
— (29 Sept.). Varberg-By maa overgive sig.
— (9 Oct.). Landskrone overgiver sig.
— (Nov.). Lybekkerne bringe Kjøbenhavn Undsætning.
1536 (3 Jan.). Erkebiskoppen af Trondhjem, Oluf Engelbrechtsen, lader Christian III.'s Gesandt, Vincents Lunge, dræbe.
— (9 Jan.). Kallundborg overgiver sig til Rigshofmesteren Mogens Giøe.
— (11 Jan.). Slottet Krogen ved Helsingør overgiver sig.
— (14 Febr.). Fredslutning med Lybek i Hamborg: Lybekkerne skulde fremdeles beholde Bornholm i 50 Aar.
— Keiser Carl V. søger at sætte Christian II.'s Svigersøn, Pfalzgrev Frederik, paa den danske Throne, og store Udrustninger gjøres i dette Øiemed.
— Christian III. lader gjøre et Indfald i Øst-Friesland, for at forhindre Pfalzgrevens forehavende Tog imod Danmark.
— (2 Apr.). Malmø overgiver sig til Kong Christian.
— (11 Apr.). Christian III. holder sit Indtog i Malmø.
— (Jun.). Marcus Meier maa overgive Varberg-Slot, bliver anden Gang fangen, og henrettet.
— (29 Jul.). Hertug Albert og Grev Christoffer nødes til at overgive Kiøbenhavn, efter et Aars Beleiring.
— (6 Aug.). Kong Christian og Dronning Dorothea holde deres Indtog i Kiøbenhavn.
— (12 Aug.). Christian III. giør en hemmelig Aftale med de verdslige Rigsraader om at ophæve den

bisk o p p e l i g e Magt og gjøre den lutherske Lære til den herskende i Riget. Befalinger udstedes om at fængsle Bisk o p p e r n e, og de tre i Kiøbenhavn tilstedeværende Bisper[47]) sættes i Forvaring paa Slottet.

1536 (5 Oct.). Kong **Christian** tiltræder det schmalkaldiske Forbund.

— (30 Oct.). Paa en Rigsdag i **Kiøbenhavn** indfører Kongen den lutherske Reformation i Danmark, udsteder en Haandfæstning[48]), og faaer sin toaarige Søn **Frederik** erklæret for Thronfølger.

— De fangne Bisk opper, med Undtagelse af **Joachim Rønnow**, faae deres Frihed, imod at de forpligte sig til ikke at modarbeide Kirkeforbedringen.

— (30 Nov.). Et nyt Forbund sluttes med Sverrige i Kjøbenhavn.

1537 (9 Apr.). Kong Christian sender en Flaade til **Norge**.

— (10 Apr.). Christian III. indkalder den wittenbergske Theolog, Dr. **Johan Bugenhagen**, til Danmark for at ordne Kirkevæsenet.

— Den trondhjemske Erkebiskop **Oluf Engelbrechtsen** flygter til Nederlandene; det Nordenfjeldske underkaster sig, og Reformationen indføres i Norge.

— (5 Jul.). **Johan Bugenhagen** ankommer til Kjøbenhavn.

— **Kjøbenhavns** Universitet faaer, ved Bugenhagens Hielp, en ny og forbedret Indretning.

---

47) Erkebiskop **Torbern Bilde** af Lund og Biskopperne af Roeskilde og Ribe, **Joachim Rønnow** og **Oluf Munk**.

48) I denne Haandfæstning indeholdtes den mærkelige Bestemmelse: at **Norge** ikke længer skulde være et selvstændigt Rige, men herefter bestyres som en Provinds af Danmark.

1537 (12 Aug.). Kong Christian III. og Dronning Dorothea krones i Frue-Kirke i Kiøbenhavn af Bugenhagen.

— (2 Sept.). Bugenhagen indvier i Frue-Kirke i Kiøbenhavn de 7 lutherske Superintendenter, som vare udnævnte i Stedet for de catholske Biskopper. Det nye Kirkeritual, eller Kirkeordinantsen, underskrives af Kongen.

— (13 Dec.). Kirkeordinantsen udkommer paa Latin.

1538. Kong Christian reiser tilligemed Dronning Dorothea til Brunsvig.

— (9 Apr.). Kong Christian slutter i Brunsvig et nyt Forbund med de protestantiske Fyrster og Stæder til Religionens Beskyttelse.

— (26 Apr.). Christian III. hyldes i Hamborg, paa sin Tilbagereise fra Brunsvig.

1539 (10 Jun.). Paa en Herredag i Odense underskrives den nye Universitets-Fundats af Kongen og Rigsraadet.

— (14 Jun.). Paa samme Herredag faaer Kirkeordinantsen Lovskraft, og udgives paa Dansk.

1540 (Aug.). National-Synode ell. Forsamling af alle Rigets Superintendenter i Kiøbenhavn.

1541 (15 Sept.). Ved en Sammenkomst imellem begge Nordens Konger i Brømsebro sluttes en nøie Forbindelse imellem Danmark og Sverrig paa 50 Aar.

— (29 Nov.). Med Frankrig sluttes et Forbund i Fontainebleau.

— Hans Tausen bliver Biskop (Superintendent) i Ribe.

1542 (9 Marts). Kirkeordinantsen indføres i Hertugdømmerne paa en Landdag i Rendsborg.

— (4 Mai). Paa en kirkelig Forsamling i Ribe, hvor

Kongen selv er tilstede, udstedes de under Navnet „de 26 Ribe-Artikler“ bekjendte Kirkelove[49]).

1542 (5 Jun.). Prinds Frederik hyldes som Thronfølger paa Viborg-Ting.

— Prinds Frederik hyldes i Odense og Ringsted.

— (12 Aug.). Prinds Frederik hyldes paa Libbershøi ved Lund.

— Kong Christian sender Hielpetropper til Frankrige og Sverrige ifølge Forbundstractaterne.

1543 (4 Sept.). Forliig i Kiel med de pommerske Hertuger Barnim og Philip, angaaende det roeskildske Stifts Besiddelser paa Rygen.

— (10 og 11 Dec.). Religionsdisputats i Kjøbenhavn imellem de protestantiske Theologer og de roeskildske Canniker.

1544 (1 Mai). Den sidste catholske Biskop af Roeskilde, Joachim Rønnow, døer i Fængsel paa Kiøbenhavns Slot.

— (23 Mai). Ved et Forliig i Speier endes Stridighederne med Keiser Carl V.

— (9 Aug.). Kong Christian III. deler Hertugdømmerne med sine Halvbrødre Hans og Adolf, paa en Landdag i Rendsborg.

1546 (14 Juli). Christian III. slutter i Sønderborg Forliig med den fangne Konge Christian II., som frasiger sig alle Fordringer paa sine forrige Riger, og faaer et mildere Fangenskab.

— (Oct.). Synode i Antvorskov-Kloster.

1548. Prinds Frederik hyldes som Thronfølger i Oslo.

49) De bleve føiede som et Anhang til den nye Udgave af Ordinantsen, der udkom s. A. Dagen forend Forsamlingen aabnedes (Sønd. 30 Apr.) var Tausen bleven indviet til Biskop, i Kongens og samtlige Superintendenters Nærværelse, af Bugenhagen.

1548. Oprør paa Island: Biskoppen af Holum, Jon Aresen, søger med Magt at hindre Reformationens Indførelse.
— (5 Oct.). Keiser Carl V. forlehner i Brüssel Kong Christian III. og hans Brødre, Hertugerne Hans og Adolf, med Holsteen.
1550. Christian II. føres af 4 Rigsraader fra Sønderborg til Kallundborg [50]).
— Christian III. lader den første fuldstændige danske Bibeloversættelse udgive.
— (7 Nov.). Biskop Jon Aresen af Holum bliver henrettet tilligemed sine to Sønner.
1551 (Apr.). En Flaade sendes til Island for at tilveiebringe Rolighed.
— (Jun.). Islænderne hylde Kong Christian; Reformationen bliver almindelig indført paa Øen.
— (19 Nov.). Frants Wormordsen, den første evangeliske Superintendent i Lund, døer.
1553. Danmark hjemsøges af Pest, som især grasserer stærkt i Kiøbenhavn.
1554. Prinds Frederik tager sit Ophold i Malmø.
— Bispesædet i Børglum forflyttes til Aalborg.
1555 (Mai). Synode i Kiøbenhavn.
1558 (13 Dec.). Den koldingske Reces underskrives af Kongen.
1559 (1 Jan.). Kong Christian III. døer paa Koldinghuus.
— (7 Jan.). Den udvalgte Konge Frederik II. ankommer til Kolding fra Malmø.
— (25 Jan.). Den affatte Konge Christian II. døer paa Kallundborg-Slot.

---

[50]) Kallundborg-Lehn var ved Forliget i Sønderborg 1546 anviist ham til Underholdning.

1559 (28 Apr.). Ved en Sammenkomst i Nortorf sluttes en Forening imellem Kong **Frederik** II. og hans Farbrødre, Hertugerne **Hans** og **Adolf**, om et fælles Tog mod **Ditmarsken**.

— (18 Mai). De tre Fyrster tilsende fra Hohenwestedt Ditmarskerne et Feidebrev.

— (22 Mai). Den forenede Hær, over 20,000 Mand stærk, under Anførsel af **Johan Ranzau**, rykker ind i Ditmarsken.

— (3 Jun.). **Meldorp** erobres.

— (13 Jun.). 3 blodige Træfninger ved **Heide**, hvori 3000 Ditmarskere omkomme; Hertug **Adolf** bliver haardt saaret; Heide opbrændes.

— (15 Jun.). **Ditmarskerne** underkaste sig.

— (16 Jun.). Kongen forlader Leiren, og tiltræder sin Tilbagereise.

— (20 Jun.). Ditmarskerne hylde med Knæfald deres nye Landsherrer.

— (28 Jun.). Kong Frederik II. kommer tilbage til Kjøbenhavn.

— **Ditmarsken** deles imellem de tre Seierherrer.

— (12 Aug.). Kong Frederik underskriver sin Haandfæstning.

— (20 Aug.). Kong **Frederik** II. krones i Frue-Kirke i Kiøbenhavn af Biskoppen i Lund, **Nicolaus Palladius**.

— (Sept.). Frederik II. kjøber Stifterne **Øsel** og **Curland** af deres Biskop **Johan** af **Münchhausen**.

1560 (3 Jan.). Dr. **Peder Palladius**, Siællands første evangeliske Biskop, døer.

— Kong Frederik overlader sin Broder **Magnus** Stifterne **Øsel** og **Curland**, imod at han afstaaer fra al Fordring paa Andeel i Hertugdømmerne.

1560 (1 Jul.). Ved et Mageskifte med Ridder Herluf Trolle tilbytter Kongen sig for Skovkloster dennes Gaard Hillerødsholm [51]).

1561 (12 Oct.). Frederik II. bivaaner sin yngste Søster Dorotheas Bryllup med Hertug Vilhelm af Brunsvig-Lüneburg i Celle.

— (11 Nov.). Hans Tausen, Biskop i Ribe, døer.

1562. Frederik II. besøger Krebsbagen i Lüneburg.

— (7 Aug.). En Tractat sluttes med den russiske Storfyrste Ivan Wasiljewitsch II. i Moskau, ved et Gesandtskab med Rigshofmesteren Eiler Hardenberg i Spidsen.

1563 (Febr.). Nogle svenske Gesandter blive paa Gjennemreisen til Tydskland anholdte i Kjøbenhavn.

— Krig udbryder med Sverrige (den nordiske Syvaarskrig).

— Lybek slutter Forbund med Danmark.

— (1 Jun.). En dansk Eskadre, under Anførsel af Admiral Jakob Brokkenhuus, bliver under Bornholm overvunden af en overlegen svensk Flaade.

— (21 Juli). Frederik II. udsteder en Krigserklæring mod Sverrige.

— (4 Aug.). Kongen gjør fra Helsingborg et Indfald i Sverrige med en stor Hær, anført af Grev Günther af Schwarzburg.

— (4 Sept.). Elfsborg erobres.

— (2 Oct.—7 Nov.). Den svenske Konge Erik XIV. beleirer Halmstad.

---

[51]) Frederik II. begyndte strax at ombygge Hillerødsholm til et kongeligt Slot Frederiksborg, hvilket Christian IV. paa ny ombyggede. (Jvf. A. 1602.)

1563 (9 Nov.). Kong Frederik slaaer de Svenske ved Markerød.

1564 (27 Jan.). Kong Frederik overlader sin Broder Hans en Trediedeel af den kongelige Andeel af Hertugdømmerne.

— (30 Mai). Søslag under Øland: den danske Flaade under Anførsel af Rigsadmiralen Herluf Trolle seirer; det svenske Admiralskib Mageløs springer i Luften.

— (14 Jul.). Den danske Hær gjør atter under Greven af Schwarzburgs Anførsel et Indfald i Sverrige fra Skaane.

— (4 Sept.). De Svenske storme og opbrænde Rønneby i Bleking, og anrette et stort Blodbad paa Indbyggerne.

— (25 Oct.). Kong Frederik og hans Farbrødre, Hertugerne Hans og Adolf, hyldes af Hertugdømmernes Stænder i Flensborg.

1565 (23 Mai). Herluf Trolle og hans Frue Birgitte Giøe stifte en Skole paa deres Gaard Herlufsholm (Skovkloster).

— De Svenske indtage Varberg.

— (1 Jun.). Herluf Trolle gaaer tilseils med den danske Flaade.

— (4 Jun.). Søslag under Pommerns Kyster; Herluf Trolle bliver saaret.

— (25 Jun.). Rigsadmiralen Herluf Trolle døer i Kjøbenhavn.

— (7 Jul.). I et Søslag under Bornholm bliver den danske Admiral Otto Rud fangen af de Svenske.

— (20 Oct.). Den danske Overfeltherre Daniel Rantzau vinder med 4000 Danske Seier over 25000 Svenske, paa Falkenberg-Hede ved Svarteraa i Halland.

1565 (12 Dec.). Den berømte Feltherre Johan Rantzau døer.

1566. Bahus beleires forgjeves af de Svenske.

— (29 Jul). Søslag under Gulland.

— Den danske Flaade ødelægges kort efter Slaget af en stærk Storm; 7000 Mennesker omkomme.

1567 (Jan.). Forhandlinger imellem Kong Frederik og Hertugerne af Slesvig og Holsteen paa en Herredag i Odense angaaende Forlehningen med Slesvig.

— De Svenske beleire Fæstningen Aggershuus.

— De Svenske ødelægge den gamle Stad Hammer i Hedemarken.

— Peder Oxe bliver Rigshofmester.

— (10 Nov.). En dansk Hær under Anførsel af Daniel Rantzau og Frants Brokkenhuus trænger igjennem Vester-Huulveien ind i Øst-Gothland.

1568 (24 Jan). Den danske Hær trækker sig tilbage igjennem Øster-Huulveien.

— (14 Febr.). Daniel Rantzau naaer med Hæren den danske Grændse.

— (13 Mai). Den danske Enkedronning Sophie, Frederik I.'s Gemalinde, døer i Kiel.

— (18 Nov.). Fredsslutning med Sverrige i Roeskilde.

1569. Den nye svenske Konge Johan III. vægrer sig ved at ratificere Freden, og Krigen fornyes.

— (25 Jul.). Kong Frederik II. stifter Communitetet til 100 trængende Studenters Underholdning.

— (20 Sept.). Frederik II. udsteder 25 Troesartikler, som alle Fremmede, der vilde nedsætte sig i Rigerne, maatte antage.

1569 (6 Nov.). Rigsmarsken Frants Brokkenhuus bliver skudt under Beleiringen af Varberg.

— (11 Nov.). Daniel Rantzau bliver skudt for Varberg.

— Kong Frederik II. tilbageerobrer Varberg.

1570 (1 Jul.). En Congres aabnes af flere Magter i Stettin for at mægle Fred.

— (4 Nov.). Keiser Maximilian II. giver paa en Rigsdag i Speier Kong Frederik og Hertugerne Hans d. Ældre og Adolf Exspectance paa Forleh-ningen med Grevskaberne Oldenborg og Delmenhorst.

— (5 Dec.). Kongens Cantsler, Johan Friis til Hesselager, døer i Kiøge.

— (13 Dec.). Den nordiske Syvaarskrig endes ved Freden i Stettin: den danske Konge afstaaer fra al Fordring paa Sverrige, den svenske Konge fra sine Fordringer paa Norge, Skaane, Halland, Bleking og Gulland; og Sverrige skal udbetale 150,000 Rdl. i Krigsomkostninger.

1571 (7 Oct.). Enkedronningen Dorothea, Kong Frederiks Moder, døer paa Sønderborg-Slot.

— (Nov.). Frederik II. forlover sig med Prindsesse Sophia af Meklenborg under et Besøg, som hun med sine Forældre aflagde i Danmark.

1572 (4 Jul.). Den kongelige Brud ankommer til Kjøbenhavn.

— (20 Jul.). Kong Frederik II. holder Bryllup med Prindsesse Sophia paa Kiøbenhavns Slot.

— (21 Jul.). Dronning Sophia krones i Frue-Kirke i Kiøbenhavn.

1574 (Mai). Frederik II. begynder at opbygge Fæstningen Kronborg.

1575 (24 Oct.). Rigshofmesteren **Peder Oxe** døer paa Frederiksborg.

1576 (6 Apr.). Den theologiske Professor **Niels Hemmingsen** nødes til at udstede en Troesbekjendelse, hvori han tilbagekalder sin Lære om Nadveren.

— (23 Mai). Frederik II. forlehner den berømte Astronom **Tyge Brahe** med Øen Hveen paa Livstid.

— (Aug.). **Tyge Brahe** begynder at opføre Slottet **Uranienborg** paa Hveen.

— (21 Nov.). Frederik II. udsteder en Reces paa Herredagen i Kallundborg.

1577 (12 Apr.). Kong Frederiks ældste Søn **Christian** (Kong **Christian** IV.) fødes paa Frederiksborg.

1578 (9 Mai). Et Gesandtskab, med Rigsraad **Jakob Ulfeldt** i Spidsen, affendes til Rusland.

1579 (25 Marts). Striden imellem Kongen og Hertugerne af Slesvig og Holsteen, angaaende Forlehningen med Slesvig, afgjøres ved et Forliig i Odense.

— **Niels Hemmingsen** affættes fra sit Lærerembede ved Kiøbenhavns Universitet.

1580 (24 Apr.). Kong Frederiks treaarige Søn, Prinds **Christian**, antages som Thronfølger paa en Herredag i Odense.

— (1 Mai). Hertugerne af Slesvig og Holsteen, **Hans d. Ældre, Adolf** og **Hans d. Yngre**, holde Indtog i Odense, ledsagede af Kongen, og med stort Følge.

— (3 Mai). Forlehningen med Hertugdømmet **Slesvig** og **Femern** foregaaer med stor Høitidelighed i **Odense**.

1580 (24 Jul.). Frederik II. udsteder paa Antvorskov et strengt Forbud imod Indførelsen af den tydske Concordieformel.

— (2 Oct.). Hertug Hans d. Ældre døer barnløs i Haderslev.

1581 (5 Apr.). Frederik II. giver Kiøbenhavn en ny Stadsret.

— (19 Sept.). Ved et Forliig i Flensborg deles Hertug Hans d. Ældres Besiddelser imellem Kong Frederik II. og Hertug Adolf.

1582 (25 Jan.). Prinds Christian antages som Thronfølger i Oslo.

— (23 Apr.). Ved et Forliig i Flensborg overlader Kong Frederik sin Broder, Hertug Hans d. Yngre, Æquivalent for den ham tilkommende Deel af Arven efter Hertug Hans d. Ældre.

— (31 Aug.). Kong Frederik og Hertug Adolf modtage ved deres Gesandter i Augsburg Forlehning for Holsteen af Keiser Rudolf II.

— (14 Nov.). En ny Forlehning med Slesvig efter Arvedelingen finder Sted paa Koldinghuus.

1584 (12 Jun.). Prinds Christian hyldes som Thronfølger i Viborg.

— (27 Jun.). Prinds Christian hyldes i Odense.

— (10 Jul.). Prinds Christian hyldes i Ringsted.

— (20 Jul.). Prinds Christian hyldes i Lund.

1585. Kronborg-Slots Bygning fuldendes.

1586 (30 Mai). Sorø-Kloster forandres til en kongelig Skole.

— (1 Oct.). Hertug Adolf af Slesvig og Holsteen døer paa Gottorp.

1587 (15 Jun.). Hertug **Frederik II.** af Holsteen-Gottorp [52]) døer.

1588 (14 Febr.). Kong **Frederik II.** bivaaner sin Broder Hertug **Hans d. Yngres** Bryllup paa Sønderborg.

— (4 Apr, Skjærtorsd.). Kong **Frederik II.** døer paa Antvorskov.

— (27 Apr.). Til at forestaae Regjeringen i den udvalgte Konge **Christian IV.**'s Mindreaarighed udnævner Rigsraadet i en Forsamling paa Antvorskov 4 af dets Medlemmer: den kongelige Cantsler **Niels Kaas**, Rigsadmiralen **Peder Munk**, **Jørgen Rosenkrants** og **Christoffer Walkendorf.**

— (17 Sept.). Hertugdømmernes Stænder vælge Kong **Christian IV.** og den afdøde holsteen-gottorpske Hertugs Broder **Philip** til Hertuger paa en Landdag i Kiel.

1589 (4 Jun.). En ny **Forlehning** med Hertugdømmet **Slesvig** og **Femern**, paa Grund af Thronskiftet, finder Sted paa Kiøbenhavns Slot.

— (24 Nov.). Den skotske Konge **Jakob VI.** holder Bryllup med Kong Christians ældre Søster **Anna** paa Aggershuus.

1590 (21 Jan.). Kong Jakob kommer med sin unge Dronning fra Norge til Helsingør.

— (21 Febr.). Efter en Maaneds Ophold paa Kronborg begiver det skotske Kongepar sig til Kjøbenhavn.

— (Marts). Kong Jakob besøger **Tyge Brahe** paa Uranienborg.

---

[52]) Hertug Adolfs ældste Søn og Efterfølger.

1590 (19 Apr., Paaskedag). Kong Christians ældste Søster Elisabeth bliver formælet med Hertug Henrik Julius af Brunsvig-Wolfenbüttel paa Kronborg, og Brylluppet bivaanes af den danske og den skotske Konge.

— (21 Apr.). Kong Jakob vender med sin Dronning tilbage til Skotland.

— (20 Mai). Hertugdømmernes Stænder hylde Kong Christian og Hertug Philip af Holsteen-Gottorp paa en Landdag i Flensborg.

— (18 Oct.). Hertug Philip af Holsteen-Gottorp døer.

1591 (8 Jun.). Kong Christian hyldes af Norges Stænder paa Aggershuus.

1592 (Mai). Johan Adolf, Erkebiskop af Bremen og Biskop af Lybek, en Broder til de to sidste holsteen-gottorpske Hertuger, vælges til Hertug og hyldes af Hertugdømmernes Stænder paa en Landdag i Flensborg.

1593. Kong Christian overtager selv Regjeringen i Hertugdømmerne.

1594 (29 Jun.). Kongens Cantsler, Niels Kaas, døer.

1596 (9 Apr., Langfred.). Regjeringsraad Jørgen Rosenkrants døer [53]).

— (7 Jun.). Christoffer Walkendorf beskikkes af Kongen til Rigshofmester.

— (10 Jun.). Rigsraadet udfyldes med 8 nye Medlemmer.

— (7 Aug.). Kong Christian IV. underskriver sin Haandfæstning.

---

[53]) Han var den eneste af de 4 oprindelige Regjeringsraader, der endnu var i Embedet.

1596 (29 Aug.). Kong Christian IV. krones i Vor Frue-Kirke i Kiøbenhavn af Sjællands Biskop, Peder Winstrup.

— (30 Aug.). Kongens Søster Augusta formæles paa Kiøbenhavns Slot med Hertug Johan Adolf af Holsteen-Gottorp.

— Tyge Brahe falder i Unaade.

1597 (Jun.). Tyge Brahe forlader Danmark, og begiver sig til Rostock.

— (27 Nov.). Kong Christian IV. holder Bryllup med den brandenburgske Prindsesse Anna Catharine paa Haderslev-Slot.

1598 (11 Jun.). Dronning Anna Catharine krones i Vor Frue-Kirke i Kiøbenhavn.

1599 (1 Jan.). Den lærde Henrik Rantzau, Statholder i Hertugdømmerne, døer.

— (Apr.–Jul.). Kong Christian seiler med en Flaade langs Norges Kyster omkring Nordcap, forbi Vardøhuus.

— Pest i Kiøbenhavn.

1600 (23 Mai). Niels Hemmingsen døer i Roeskilde, 87 Aar gammel.

1601 (17 Jan.). Rigshofmesteren Christoffer Walkendorf døer.

— (14 Oct.). Tyge Brahe døer i Prag.

— Pest i Kiøbenhavn.

1602. Christian IV. begynder at opføre Frederiksborg-Slots prægtige Hovedbygning.

— (1 Aug.). Kongens yngste Broder Hans frasiger sig al Fordring paa Andeel i Hertugdømmerne, og afseiler til Rusland[54]).

[54]) Prinds Hans, forlovet med en russisk Prindsesse, døde 28 Oct. s. A. før Bryllupet af en hidsig Feber i Moskau.

1603 (10 Apr.). Christian IV.'s Søn Christian (den udvalgte Prinds Christian V.) fødes paa Kiøbenhavns Slot[55].
— (30 Oct.). Kong Christian IV. og hans Svoger, Hertug Johan Adolf af Holsteen-Gottorp, hyldes i Hamborg[56].
1604 (Jul.). Paa en Herredag i Bergen fremkommer Kongen med en ny Lov for Norge.
— Christian IV. bygger Slottet Rosenborg udenfor Kjøbenhavn, samt Tøihuset.
1605 (Mai). Christian IV. udsender 3 Skibe under Anførsel af Godske Lindenov for at opsøge Grønland.
1606 (Mai). Godske Lindenov sendes atter med 5 Skibe til Grønland.
— (Jul.). Christian IV. besøger sin Svoger, Kong Jakob I. i England.
— Viborg afbrænder.
1607. Den norske Kirkeordinants udkommer.
— En tredie Grønlandsreise under Holsteneren Carsten Richardsen, som dog ikke naaer Landet for Iis.
1608 (9 Jan.). Arvesuccession efter Førstefødselsretten indføres i den gottorpske Deel af Hertugdømmerne
— (25 Mai). Kong Christians ældste Søn Christian vælges i Kjøbenhavn af Stænderne til Thronfølger.
— (16 Dec.). Den danske Historieskriver, Rigscantsleren Arild Hvitfeldt, døer paa Herlufsholm.
1609 (18 Marts). Christian IV.s Søn Frederik (Kong Frederik III.) fødes paa Haderslev-Slot.

---

[55]) I Anledning af Prindsens Fødsel kaldte Kongen den Grændsefæstning, han nylig havde anlagt i Bleking, Christianopel.

[56]) Christian IV. er den sidste danske Konge, der er bleven hyldet i Hamborg.

1610 (14 Marts). Prinds Christian hyldes som Thronfølger i Kjøbenhavn.
— (15 Apr.). Prinds Christian hyldes i Lund.
— (29 Apr.). Prinds Christian hyldes i Odense.
— (11 Mai). Prinds Christian hyldes i Viborg.
— (15 Jul). Prinds Christian hyldes i Oslo.
1611 (4 Apr.). Kong Christian IV. sender den svenske Konge Carl IX. et Feidebrev; Calmarkrigen begynder.
— (1 Mai). Kong Christian rykker med en Hær ind i Sverrige, og beleirer Calmar.
— (27 Mai). Kong Christian indtager Staden Calmar med Storm.
— (11 Jun.). Kong Carl kommer Calmar-Slot til Undsætning, og opslaaer sin Leir ved Risby.
— (17 Jul.). Kong Carl gjør et Hovedangreb paa den danske Leir, men bliver slaaet.
— (3 Aug.). Calmar-Slot erobres.
— (8 Aug.). Borgholm paa Øland erobres.
— (12 Aug.). Kong Carl sender Kong Christian et Udfordringsbrev fra sin Leir ved Risby.
— (12 Dec.). Den danske Admiral Jørgen Daa erobrer 7 svenske Skibe ved Elfsborg.
1612 (29 Marts). Dronning Anna Catharine døer paa Kjøbenhavns Slot.
— (5 Mai). Christian IV. begynder Elfsborgs Beleiring.
— (24 Mai). Elfsborg indtages.
— (26 Aug.). Et Corps af Skotter, der vare hvervede for Sverrige, under Anførsel af Oberst Georg Sinklar, bliver nedsablet af de skotske Bønder i Guldbrandsdalen.

1612 (29 Nov.). Fredsunderhandlinger begynde imellem 4 danske og 4 svenske Commissarier i **Knærød** paa Grændsen af Rigerne under engelsk Mægling.

1613 (26 Jan.). Den i **Knærød** affluttede Fred stadfæstes af Kongen og Rigsraadet paa **Kiøbenhavns** Slot: Sverrige udbetaler Danmark en Million Rigsdaler for Tilbagegivelsen af de erobrede Fæstninger.

1614 (3 Jul.). Christian IV. reiser anden Gang til **England**.

— Christian IV. anlægger **Christianstad** i Skaane ved Helgeaa.

1615 (23 Aug.). **Christian IV.** tager **Christine Munk**, en Datter af Ludvig Munk og Ellen Marsvin, til Ægte paa Lundegaard i Skaane.

1616 (13 Febr.). Saxos Oversætter, **Anders Sørensen Vedel**, døer i Ribe.

— (17 Marts). Kongen bevilger Oprettelsen af et ostindisk Compagnie.

— (31 Marts). **Hertug Johan Adolf af Holsteen-Gottorp** døer, og efterfølges af sin Søn **Frederik III.**

— (29 Jul.). Kongens Cantsler, **Christian Friis til Borreby**, døer paa et Skib ved Oslo.

— (2 Dec.). Kong Christian IV. forlehner paa **Koldinghuus** med stor Høitidelighed **Hertug Frederik III.** med Slesvig, og slaaer 12 Adelsmænd til Riddere af Sværdet, eller den væbnede Arm.

1617. Christian IV. begynder at anlægge **Christianshavn** paa Amager.

— (31 Oct.). Jubelfest for Reformationen.

1618 (29 Nov.). En Flaade under Anførsel af **Ove Giedde** afseiler til **Ostindien**.

1619 (25 Febr.—2 Marts). Sammenkomst imellem Kongerne Christian IV. og Gustav Adolf i Halmstad.

— (16 Mai, Pintsedag). Jens Munk sendes med to Skibe paa en Opdagelsesreise Nord om America.

— Pest i Kiøbenhavn og Siælland.

1620 (8 Mai). Christian IV. begynder at befæste den ny anlagte Stad Glückstadt i Holsteen.

— (19 Nov.). Ove Giedde slutter en Handelstractat med Naiken i Tanjour, hvorved Danmark kommer i Besiddelse af Trankebar[57]).

1621 (28 Febr.—6 Marts). Christian IV. har en Sammenkomst med den fordrevne Konge af Bøhmen, Kurfyrst Frederik V. af Pfalz, og flere protestantiske Fyrster, i Segeberg.

— Frederiksstad anlægges i det Eiderstedske af hollandske Arminianere.

— Christian IV. udgiver Rigens Ret og Dele.

1622. Christian IV. begynder at bygge Børsen i Kjøbenhavn.

— (9 Oct.). Hertug Hans d. Yngre af Slesvig-Holsteen-Sønderborg døer.

1623 (9 Mai). Christian IV. slutter den udvidede Union med Hertugen af Holsteen-Gottorp i Rendsborg[57b]).

— (Jun.). Kongens anden Søn Frederik bliver Biskop af Verden.

— Christian IV. stifter Regentsen (Collegium regium) i Kiøbenhavn.

---

[57]) Trankebar, med flere danske Besiddelser i Ostindien, solgtes til England 1847.

[57b]) Om den ældre Union imellem Kongeriget og Hertugdømmerne, sluttet 1533, see ovenf.

1623 (Nov.). Kongsbergs Sølvgruber opdages.

— Christian IV. udgiver Birkeretten.

— (30 Nov.). Christian IV. stifter et adeligt Academie i Sorø.

1624 (28 Febr.). Kongen udsteder en skarp Forordning imod Jesuiterne.

— (20 Mai–28 Jun.). Grændsemøde imellem danske og svenske Befuldmægtigede ved Knærød.

— Christian IV. anlægger Christiania, i Stedet for det s. A. afbrændte Oslo.

— (24 Dec.). Postvæsenet i Danmark oprettes.

1625 (25 Marts). Paa en Fyrsteforsamling i Lauenborg, som Christian IV. bivaaner, vælges han til Kredsoberst i den nedersachsiske Kreds.

— (9 Mai). Christian IV. afreiser fra Frederiksborg til Holsteen, efter at have beskikket den udvalgte Prinds Christian (V.) til Regent under sin Fraværelse i Tydskland.

— (Jun.). Christian IV. begynder at operere imod den keiserlige Feltherre Tilly.

— (20 Jul.). Kongen bliver haardt saaret ved et Fald med Hesten fra Hamelns Vold.

— (9 Dec.). Et Forbund sluttes med Nederlandene i Haag.

1626 (17 Aug.). Christian IV. taber et Slag mod Tilly ved Lutter am Barenberg i Hertugd. Brunsvig.

1627 (Jan.). Kong Christian gjør en kort Reise til Danmark, efter meer end 1½ Aars Fraværelse.

— (Marts). Kongen vender tilbage til sit Hovedqvarteer i Stade.

1627 (Sept.). De keiserlige Hære under Anførsel af **Tilly** og **Wallenstein** indtage **Hertugdømmerne** og **Jylland**.

— Hertug **Frederik III.** af Holsteen-Gottorp forlader Kongens Partie.

— Christian IV. begiver sig ved Fiendens Fremtrængen over til Fyen, og tager sit Qvarteer i Dalumkloster.

1628. De Keiserlige holde fremdeles Halvøen besat.

— (Marts). Christian IV. forbriver Fienden fra **Femern**.

— De holsteenske Fæstninger **Glückstadt** og **Krempe** gjøre Fienden tapper Modstand.

— (Aug.). Christian IV. gjør et Tog til **Pommern**, og bemægtiger sig Øen **Usedom**, samt Fæstningerne Wolgast og Penemünde.

— (4 Nov.). **Krempe** nødes til at overgive sig til de Keiserlige.

1629 (6 Jan.). Fredsunderhandlinger begynde i **Lybek**.

— (23 Febr.). Sammenkomst imellem Kongerne **Christian IV.** og **Gustav Adolf** paa Rigernes Grændse ved Ulfsbek.

— (12 Mai). Fredsslutning i **Lybek** imellem Christian IV. og Keiser **Ferdinand II.**

— (28 Mai). Christian IV. modtager Fredstractaten, med de keiserlige Commissariers **Wallensteins** og **Tillys** Stadfæstelse; Fiendtlighederne ophøre.

— De keiserlige Tropper romme Jylland, Slesvig og Holsteen.

— Kongens Ægtefælle, **Christine Munk**, falder i Unaade, forlader (d. 15 Oct.) Frederiksborg, for at reise til sin Moders Gaard Balløe, og forvises (i Apr. 1630) til Boller i Jylland.

1630 (29 Marts). Christian IV. stifter **Frederiksborg** lærde Skole.

1630 (Apr.). Stridigheder udbryde med **Hamborg**, i Anledning af Toldpaalæg ved **Glückstadt**, og Elbens Spærring.

— (Aug.). Hamborgerne blokere Glückstadt.

— (4-7 Sept.). **Christian** IV. jager den hamborgske Flaade tilbage paa **Elben**.

1631 (4 Oct.). Enkedronning **Sophia**, Kongens Moder, døer paa sit Enkesæde, Nykjøbing-Slot paa Falster.

1632. Christian IV. anlægger den lille Fæstning **Christians-priis** i Slesvig ved Kielerfjord.

1633 (2 Jul.). Hertug **Johan Christian** af Sønderborg og hans Brødre belehnes i Kjøbenhavn. Kongen slaaer 12 Riddere af Elephanten.

— (11 Aug.). Kongens tredie Søn, Prinds **Ulrik**, bliver dræbt af en Snigmorder i Schlesien i Nærheden af Schweidnitz.

1634 (Jun.). Christian IV. gjør Forsøg paa at afskaffe Vornedskabet, men finder Modstand hos Adelen.

— (Sept.). Prinds **Frederik** bliver Erkebiskop af **Bremen**.

— (5 Oct.). Den udvalgte Prinds **Christian** holder med stor Pragt Bryllup med den sachsiske Prindsesse **Magdalene Sibylla** paa Kjøbenhavns Slot. Kongen slaaer 12 Riddere af Elephanten[58]).

— (11 Oct.). Øen **Nordstrand** ødelægges ved en Vandflod; over 6000 Mennesker omkomme.

1636 (9 Oct.). Kongens Datter af Ægteskabet med Christine Munk, **Eleonore Christine**, holder Bryllup med Ridder **Corfits Ulfeldt** paa Kjøbenhavns Slot.

1637. Christian IV. begynder at bygge Trinitatis Kirke og Runde-Taarn i **Kjøbenhavn**.

---

58) Bryllupsfesterne endte først 17 Oct.

1639 (6 Apr.). En Forbundstractat sluttes med England i Glückstadt.

— (1 Oct.). Kongens Cantsler, Christian Friis til Kragerup, døer.

1640 (Nov.). Kong Christian og Hertug Frederik af Holsteen-Gattorp arve det holsteenske Herskab Pinneberg ved den sidste schauenburgske Greve Otto V.'s Død.

1641. Christian IV. anlægger Christiansand i Norge.

1643 (27 Febr.). Christian IV. udgiver den nye Reces.

— (25 Mai). Forliig med Hamborg, som udsteder en skriftlig Afbigt, og betaler 280,000 Rigsdaler.

— Kong Christian udnævner sin Svigersøn, Corfits Ulfeldt, til Rigshofmester.

— (18 Oct.). Frederik, Erkebiskop af Bremen, holder Bryllup med den brunsvig-lüneburgske Prindsesse Sophie Amalie i Glückstadt.

— (Dec.). Den svenske General Torstenson gjør et uventet Indfald i Holsteen, og besætter begge Hertugdømmerne, med Undtagelse af Glückstadt og Krempe.

1644 (Jan.). De svenske Hære besætte Jylland.

— (16 Jan.). Et Manifest udstedes i Stokholm, hvori Grunden til Overfaldet angives.

— De Svenske gjøre et Indfald i Skaane, men drives tilbage.

— Statholderen i Norge, Hannibal Sehested, gjør fra Norge et Indfald i Sverrige (Hannibals-Feiden).

— (16 Mai). Christian IV. seirer over en hollandsk Kjøbmandsflaade, som skulde komme de Svenske til Hjelp, i Listerdyb ved Øen Sylt.

— (29 Jun.). De Svenske erobre Femern.

1644 (1 Jul.). Søslag paa Colbergheide ved Femern imellem den danske og den svenske Flaade; Christian IV., som selv fører Befalingen over en Eskadre, saares i sit Ansigt og høire Øie.

— Den svenske Flaade løber ind i Kielerbugten; Admiralen Peder Galt faaer Ordre til at indespærre den.

— (Natt. t. 1 Aug.). Den svenske Flaade seiler ud af Kielerbugten.

— (Aug.). Den keiserlige General Gallas rykker ind i Holsteen imod de Svenske.

— (Aug.). En hollandsk Flaade løber igjennem Sundet, og forener sig med den svenske.

— (31 Aug.). Admiral Galt bliver henrettet paa Slotspladsen i Kjøbenhavn.

— (13 Oct.). Den forenede svenske og hollandske Flaade seirer under Lolland over den danske under Anførsel af Admiral Pros Mund, som falder i Slaget.

1645 (8 Febr.). 4 danske Commissarer, hvoriblandt Rigshofmesteren Corf. Ulfeldt og Kongens Cantsler Christian Thomesen Sehested, og 4 svenske, med Rigscantsleren Axel Oxenstjerne i Spidsen, komme sammen paa Grændsen af Rigerne for at underhandle om Fred.

— Den svenske Feltherre Helmuth Wrangel beleirer Rendsborg forgjeves.

— (13 Aug). Fredsslutning med Sverrige i Brømsebro ved fransk Mægling: Danmark afstaaer Herjedalen, Jemteland, Gulland og Øsel, samt Halland paa 30 Aar. Tractat med Nederlandene i Christianopel.

1646 (15 Apr.). Christian IV.'s Sønnesøn Christian (Kong Christian V.) fødes i Flensborg.

1647 (2 Jun.). Kongens ældste Søn, den udvalgte Prinds Christian (V.) døer paa Slottet Körbitz paa en Reise til Carlsbad.

— (28 Jun.). Christian IV. udnævner sin anden Søn Frederik til Statholder i den kongelige Deel af Hertugdømmerne.

— (7 Jul.). En stor Deel af Roeskilde afbrænder.

— (28 Nov.). Christian IV. sammenkalder Stænderne til et Møde i Kjøbenhavn, d. 17 Apr. næste Aar, for at vælge Prinds Frederik til Thronfølger.

1648 (21 Febr.). Kong Christian reiser syg fra Frederiksborg til Rosenborg.

— (28 Febr.). Christian IV. døer paa Rosenborg.

— (17 Apr.). Stænderne samles i Kjøbenhavn for at foretage Kongevalg.

— (7 Mai). Den afdøde Konges Søn Frederik, hidtil Erkebiskop af Bremen, vælges til Konge.

— (6 Jul.). Kong Frederik III. hyldes af alle Stænder i Kjøbenhavn, og underskriver Haandfæstningen.

— (24 Aug.). Kong Frederik III. hyldes i Christiania.

— (23 Nov.). Kong Frederik III. krones i Frue-Kirke i Kjøbenhavn af Sjællands Biskop, Jesper Brochman.

— (24 Nov.). Dronning Sophie Amalie krones i Frue-Kirke.

1649 (Febr.). Rigshofmesteren Corfits Ulfeldt reiser som overordentlig Gesandt til Nederlandene.

— (9 Oct.). Corf. Ulfeldt slutter en Alliancetractat og den saa kaldte Redemtionstractat[59]) med Republiken i Haag.

[59]) Den kaldtes saaledes, fordi Hollænderne forpligtede sig til aarlig at betale en vis Pengesum i Stedet for Told i Øresund af hvert enkelt Skib.

1650 (12 Jun.). Kongens ældste Søn **Christian** vælges af Stænderne til Thronfølger i Kiøbenhavn.

— (24 Jul.). Arvesuccession efter Førstefødsels-retten indføres i den kongelige Deel af Hertug-dømmerne.

— Frederik III. begynder at anlægge den befæstede Stad **Frederiksodde** (Fredericia) i Jylland.

— (29 Dec.). Geheimeraad **Walter**[60]) beretter Kongen, at et Fruentimmer, **Dina Vinhofvers**, beskyldte Corf. Ulfeldt for at ville forgive Kongen.

1651 (3 Jan.). **Dina** bliver forhørt paa Slottet i Kiø-benhavn, og gientager Beskyldningen.

— (11 Jul). **Dina** bliver henrettet paa Slotspladsen i Kiøbenhavn.

— (14 Jul.). **Ulfeldt** forlader hemmeligt Kiøbenhavn med sin Frue og sine ældste Børn, og begiver sig til Amsterdam.

— (17 Aug.). Frederik III. indstævner Ulfeldt til at møde paa næste Herredag for Rigsraadet.

— (Sept.). Ulfeldt kommer fra Holland til Stokholm, hvor han bliver vel modtaget af Dronning **Christine**.

1653 (8 Febr.). En ny Alliancetractat sluttes med Neder-landene i Kiøbenhavn.

— (18 Aug.). Frederik III. lægger Beslag paa Ulfeldts Eiendomme i Danmark.

— (26 Sept.). Den saa kaldte Rescissionstrac-tat sluttes med **Nederlandene** i Kiøbenhavn, hvorved Redemtionstractaten af 1649 ophæves.

1654 (Jun.). Rigsdag i **Odense**.

---

60) Geheimeraad og Oberst **Jørgen Walter** havde som Commandant i Rends-borg tappert forsvaret denne Fæstning mod de Svenske 1645.

1654 Pest i Kiøbenhavn, Helsingør og paa flere Steder.
— (24 Oct.). Den nye svenske Konge Carl X. Gustav ægter den holsteen-gottorpske Hertugs Datter Hedvig Eleonore.
1655 (6 Aug.). Prinds Christian hyldes som Thronfølger i Kiøbenhavn.
— (10 Sept.). Prinds Christian hyldes i Odense.
— (20 Sept.). Prinds Christian hyldes i Viborg.
1656. En hollandsk Ambassade ankommer til Kiøbenhavn.
— (21 Jul.). Prinds Christian hyldes i Norge.
— (16 Aug.). En ny Forbundstractat (ligue van guarantie) sluttes med Nederlandene i Kiøbenhavn.
1657 (Febr.-Marts). Paa en Rigsdag i Odense besluttes Krig med Sverrig.
— (1 Jun.). Frederik III. erklærer Sverrige Krig.
— (Jun.). En dansk Hær under Anførsel af Rigsmarsken Anders Bilde rykker ind i Hertugdømmet Bremen[61]).
— (9 Jul.). Bremervörde erobres.
— (Jul.). Den svenske Konge Carl Gustav bryder op fra Polen, og rykker ind i Holsteen.
— (Jul.). Kong Frederik afseiler med Flaaden til Danzig, men paa Efterretningen om den svenske Konges Marsch mod Holsteen vender han tilbage.
— Carl Gustav afbrænder Itzeho ved Bombardement, og besætter Holsteen og Slesvig.
— (5 Aug.). Kongerne Christian IV.'s og Frederik III.'s Cantsler, Christian Thomesen Sehested døer.
— (12 Aug.). Corfits Ulfeldt udsteder i Langenwedel i Holsteen en Opfordring til Landsdommerne og Landcommissairerne i Jylland om Frafald fra den danske Konge.

[61]) Bremen tilhørte Sverrige siden den westphalske Fred 1648.

1657. De Danske kæmpe heldigt i Skaane under Anførsel af Kongens Halvbroder, **Ulrik Christian Gyldenløve**, og i **Norge** under General **Iver Krabbe**.

— (12 og 13 Sept.). Søslag imellem den danske og svenske Flaade under **Møen**.

— (28 Sept.). Frederik III. begiver sig til Armeen i Skaane.

— (24 Oct.). **Frederiksodde** erobres af den svenske Admiral **Carl Gustav Wrangel** med Storm; Rigsmarsken **Anders Bilde** bliver dødeligt saaret.

1658 (30 Jan.). Kong **Carl Gustav** gaaer med sin Hær fra **Heils** i Nord-Slesvig over det tilfrosne Lille-Belt til **Fyen**.

— (31 Jan.). De Svenske besætte **Fyen**, og **Carl Gustav** drager ind i **Odense**.

— (5 Febr.). Carl Gustav gaaer med Hæren fra Svendborg over Isen til **Taasinge** og **Langeland**.

— (6 Febr.). Den svenske Hær marscherer fra Langeland 3 Miil over Isen til **Lolland**.

— (7 Febr.). **Nakskov** overgiver sig til de Svenske.

— (8 Febr.). Carl Gustav gaaer fra Lolland over til **Falster**.

— (12 Febr.). Den svenske Konge gaaer med Hæren fra Falster over til **Vordingborg**. Rigshofmesteren **Joachim Gersdorf** og Rigsraad **Christen Skeel** ankomme som Fredscommissarer sammesteds.

— Carl Gustav rykker frem med sin Hær, og nærmer sig **Kiøbenhavn**.

— (18 Febr.). Foreløbige Fredsbetingelser fastsættes ved en Sammenkomst imellem de to danske Commissarer og de svenske, **Corf. Ulfeldt** og **Steen Bielke**, i Landsbyen **Høie-Tostrup**.

1658 (26 Febr.). Fredsslutning i Roeskilde: Danmark afstaaer til Sverrige Skaane, Halland, Bleking, Bahus, Trondhjems Stift og Bornholm.

— (3-5 Marts). Kong Carl Gustav opholder sig som Gjæst hos Kong Frederik III. paa Frederiksborg.

— (5 Marts). Carl Gustav begiver sig over Helsingør til Skaane for at tage sine nye Provindser i Besiddelse.

— (2 Mai). Hertug Frederik III. af Holsteen-Gottorp faaer for sig og sine mandlige Efterkommere Souverainitet over den hertugelige Deel af Slesvig ved et Forliig i Kjøbenhavn.

— (8 Aug.). Kong Carl Gustav lander uformodentlig i Korsør. Den svenske Flaade kaster Anker ved Dragør. Kong Frederik affender Rigsraaderne Christen Skeel og Mogens Høeg til den svenske Konge.

— (9 Aug.). Kiøbenhavns Borgerskab, Geistligheden og Universitetets Professorer ere forsamlede hos Kongen paa Slottet. Carl Gustav ankommer til Ringsted.

— (10 Aug.). De danske Gesandter have Audients hos den svenske Konge paa Ringsted-Kloster. Frederik III. skienker Kiøbenhavns Indvaanere Adels-Privilegier.

— (11 Aug.). Gesandterne komme tilbage til Kiøbenhavn. Carl Gustav begynder Kjøbenhavns Beleiring.

— (13 Aug.). De Beleirede gjøre det første Udfald.

— (23 Aug.). Stort og heldigt Udfald af de Beleirede under Anførsel af Christian Ulrik Gyldenløve.

— (6 Sept.). Kronborg overgives til Admiral Wrangel af Commandanten, Oberst Paul Beenfeldt.

— (Sept.). Brandenburgske, keiserlige og polske Hjelpetropper rykke ind i Holsteen.

1658 (30 Sept.). Kurfyrst Frederik Vilhelm af Brandenburg (kaldet „den store Kurfyrste") kommer til Husum.

— (8 Oct.). Carl Gustav besætter Amager.

— (10 Oct.). De Beleirede gjøre et Udfald paa Amager, hvori Kong Frederik selv deeltager; de Svenske forlade Øen efter at have udplyndret den og afbrændt alle Landsbyer.

— (22 Oct.). En hollandsk Flaade under Anførsel af Admiral Opdam kommer til Øresund.

— (29 Oct.). Den hollandske Flaade løber ind i Sundet, og baner sig, efter en haard Træfning med den svenske Flaade, Vei til Kiøbenhavn, som den forsyner med Folk og Levnetsmidler.

— (Natt. t. 30 Oct.). De Svenske bryde op med Leiren under Kiøbenhavns Volde, og trække sig tilbage i nogen Afstand fra Staden.

— (4 Dec.). De Allierede besætte Als.

— (8 Dec.). Den svenske Commandant paa Bornholm, Oberst Johan Printsenskjold, bliver dræbt i Rønne.

— (9 Dec.). Bornholmerne, under Anførsel af Jens Kofod og Præsten Poul Ancher, afkaste det svenske Herredømme, og nøde den svenske Garnison paa Hammershuus til at capitulere.

— (11 Dec.). De Svenske maae overgive Trondhjem og forlade Stiftet. Generallieutenant Ulrik Christian Gyldenløve, Kongens Halvbroder, døer i Kiøbenhavn i sit 29de Aar.

— (25 Dec.). Koldinghuus overrumples og stormes af Polakkerne under Anførsel af Woiwoden Czarniezki.

— (29 Dec). Bornholmerne overgive deres Ø til Kong Frederik III.

1659 (Natt. t. 11 Febr. Kl. 1–5). **Carl Gustavs mislykkede Storm paa Kiøbenhavn.**

— De Svenske erobre **Langeland.**

— (28 Apr.). **Carl Gustav** besætter **Falster** og **Lolland.**

— (14 Mai). De Svenske stikke **Frederiksodde** i Brand[62]), og drage over til Fyen.

— (29 Mai). **Møen** erobres af de Svenske efter en tapper Modstand.

— (15 Jul.). **Nakskov** nødes, efter 10 Ugers Beleiring og et tappert Forsvar, til at capitulere.

— (29 Jul.). Den danske Ingenieur **Ole Steenvinkel** bliver ifølge svensk Krigsretsdom henrettet udenfor Helsingør[63]).

— (10 Aug.). **Hertug Frederik III.** af **Holsteen-Gottorp** døer, og efterfølges af sin Søn **Christian Albrecht.**

— (14 Nov.). De forenede danske og fremmede[64]) Tropper, under Anførsel af Feltmarschallerne **Hans Schack** og **Eberstein,** seire over de Svenske ved **Nyborg.**

— (15 Nov.). De Svenske maae overgive Nyborg: 3000 Ryttere blive Krigsfanger.

— (22 Dec.). Den svenske Konge lader nogle Borgere i Malmø henrette[65]).

1660 (14 Jan.). De Svenske begynde at beleire **Halden** (Frederikshald).

— (Natt. t. 13 Febr.). Den svenske Konge **Carl X. Gustav** døer i Gothenborg.

---

62) Skandsen blev 16 Mai indtagen af de Allierede (Brandenburgere og Polakker) under Anførsel af Kurfyrsten af Brandenburg.

63) Steenvinkel havde tilligemed Richard Hutchinson, en engelsk Oberst, Henrik Gerner, Præst i Birkerød, Hans Rostgaard, Ridefoged i Kronborg-Amt, o. Fl. lagt en Plan til Kronborgs Tilbageerobring.

64) Hollændere, Østerrigere, Brandenburgere og Polakker.

65) De havde været Medvidere i et den 27 Dec. f. A. mislykket Anslag at bringe Malmø tilbage til Danmark.

1660 (23 Febr.). De Svenske ophæve Beleiringen for Frederikshald.

— (27 Mai). Fredsslutning med Sverrige i Kiøbenhavn: Danmark faaer Trondhjems Stift og Bornholm tilbage (det sidste mod Vederlag).

— (Jul.). Corf. Ulfeldt flygter med sin Gemalinde fra Malmø [66]) til Kiøbenhavn, hvorfra de føres til Bornholm, og sættes i Fængsel paa Hammershuus.

— (8 Sept.). Deputerede af Adelen, Geistligheden og Borgerstanden komme sammen i Kiøbenhavn.

— (10 Sept.). Rigsdagen i Kiøbenhavn aabnes paa Slottet.

— (8 Oct.). Geistligheden og Borgerstanden beslutte, efter Siællands Bisko Hans Svanes og Borgermesteren i Kiøbenhavn Hans Nansens Forslag, at overdrage Kongen Arverettighed til Rigerne.

— (13 Oct.). Alle tre Stænder overdrage Kong Frederik III. Arveregjering baade paa Mands- og Qvindesiden.

— (14 Oct.). En Comitee af 20, af Kongen valgte Medlemmer af Stænderne beslutter, at Haandfæstningen skal casseres, og det skal overlades Kongen at give Riget en ny Grundlov.

— (16 Oct.). Den kongelige Haandfæstning casseres.

— (18 Oct.). Kong Frederik III. hyldes af Stænderne som Arvekonge paa Slotspladsen i Kiøbenhavn.

— (4 Nov.). Provisional-Ordonance angaaende et Geheime-Statsraads og kongelige Regieringscollegiers Oprettelse.

[66]) Han havde her været fængslet som mistænkt for Deeltagelse i den malmøske Sammensværgelse.

1660 (14 Nov.). Ny Arvehylding i Kiøbenhavn af Repræsentanter for Bondestanden og Andre, som ikke 18 Oct. havde aflagt Hyldingseden.

1661 (10 Jan.). En Act udstedes i Kiøbenhavn, angaaende Overdragelsen af arvelig Souverainitet til Kongen.

— (19 Apr.). Den sidste Rigshofmester, daværende Rigsdrost, Joachim Gersdorf, døer.

— (24 Jun.). Kong Frederik III. skjenker Kjøbenhavn nye Privilegier.

— (5 Aug.). Kronprinds Christian modtager paa sin Faders Vegne Arvehylding af Norges Undersaatter i Christiania.

1663. Kjøbenhavn udvides ved flere nye Gaders Anlæggelse.

— (24 Jul.). Corfits Ulfeldt dømmes af Høiesteret som Landsforræder til at miste Ære, Liv og Gods.

— (8 Nov.). Grev Christian Rantzau, Overstatholder og Præsident i Stats-Collegiet, døer i Kiøbenhavn.

— (13 Nov.). Corf. Ulfeldt henrettes in effigie paa Slotspladsen i Kiøbenhavn.

1664 (20 Febr.). Corf. Ulfeldt døer i en Baad paa Rhinen ved Neuburg.

1665. Sorø-Academie ophæves.

— (14 Nov.). Frederik III. undertegner Kongeloven[67]).

1666. Danmark slutter Forbund med Nederlandene imod England.

1667 (Jun.). Frederik III. arver, tilligemed Hertug Christian Albrecht af Holsteen-Gottorp, Grevskaberne Oldenborg og Delmenhorst ved den sidste oldenborgske Greve Anton Günthers Død.

[67]) Den blev først bekjendtgjort ved Trykken af Kong Frederik IV. 1709.

1667 (25 Jun.). Kronprinds Christian holder Bryllup med Prindsesse Charlotte Amalie af Hessen-Cassel paa Nykjøbing-Slot.

— (21 Jul.). Danmark deeltager i Fredsslutningen i Breda imellem England og Nederlandene.

— (12 Oct.). Forliig imellem Kong Frederik og Hertug Christian Albrecht i Glückstadt.

1668 (26 Jul.). Erkebiskop Hans Svane døer.

1670 (9 Febr.). Kong Frederik III. døer paa Kjøbenhavns Slot; hans Søn, Kong Christian V., bestiger Thronen.

1671 (25 Mai). Kong Christian V. stifter en ny Adel af Grever og Baroner. Den første Rangforordning udgives.

— (7 Jun.). Kong Christian V. salves i Frederiksborg-Slotskirke af Siællands Biskop, Hans Wandal.

— (11 Oct.). Kronprinds Frederik (Kong Frederik IV.) fødes paa Kjøbenhavns Slot.

— (12 Oct.). Christian V. udnævner de første 19 Riddere af Danebrog.

1672 (3 Apr.). Christian V. lægger Grundstenen til Gyldenløves Palais (Charlottenborg) paa Kongens Nytorv i Kiøbenhavn.

— (12 Sept.). En Defensiv-Alliance sluttes med Brandenburg, Brunsvig og Hessen-Cassel i Brunsvig.

1673 (26 Nov.). Kongen ophøier sin Geheime-Kammersecretair, Geheimeraad Peter Griffenfeldt (Schumacher), til Rigscantsler, Greve og Ridder af Elephanten.

1675 (26 Jun.). Hertug Christian Albrecht af Holsteen-Gottorp bliver tagen til Fange under et Besøg hos sin Svoger, Kong Christian, i Rendsborg.

1675 (30 Jun.). Hertug Christian Albrecht nødes til at overlade Kongen sine Fæstninger og sin Hær under den forestaaende Krig med Sverrig.

— (10 Jul.). Forliig i Rendsborg, hvorved Hertugen af Holsteen-Gottorp afstaaer Souverainiteten over Slesvig.

— (13 Aug.). En forenet dansk og hollandsk Flaade løber ud i Østersøen under Anførsel af General-Admiral Cort Adeler.

— (2 Sept.). Kong Christian V. slutter i Mölln Forbund med Kurfyrst Frederik Vilhelm af Brandenburg imod Sverrige; den skaaanske Krig begynder.

— (Sept.). Kong Christian beleirer Wismar.

— (5 Nov.). General-Admiral Cort Adeler døer i Kiøbenhavn.

— (13 Dec.). Wismar indtages med Storm.

1676 (28 Febr.). Krigserklæring udstedes imod Sverrige.

— (11 Marts). Storcantsleren, Grev Griffenfeldt falder i Unaade og fængsles.

— (1 Mai). Den danske Admiral Niels Juel erobrer Visbys Castel, og besætter Gulland.

— (25-26 Mai). Søslag imellem Bornholm og Rygen imellem den forenede danske og hollandske Flaade, under Niels Juels Anførsel, og den svenske.

— (26 Mai). Griffenfeldt dømmes til at miste Liv, Ære og Gods.

— (1 Jun.). Den forenede Flaade under Admiralerne Cornelius Tromp[68]) og Niels Juel seirer over den svenske under Øland.

---

[68]) Tromp var nylig ankommen til Kjøbenhavn med en hollandsk Hjelpeflaade og udnævnt til General-Admiral over den danske Flaade.

1676 (6 Jun.). Griffenfeldt benaades paa Retterstedet med Fængsel paa Livstid.

— (26 Jun.). Den norske Statholder, Grev Ulrik Frederik Gyldenløve, Kongens Halvbroder, erobrer Venersborg.

— (4 Jul.). Helsingborg erobres af de Danske.

— (11 Jul.). Landskrone-By erobres.

— (3 Aug.). Landskrone-Slot erobres.

— (15 Aug.). Christianstad erobres.

— (17 Aug.). En Afdeling af den danske Hær bliver slaaet af de Svenske ved Halmstad.

— (18 Aug.). Den franske Konge Ludvig XIV. erklærer Danmark Krig.

— (Aug.). Christian V. kommer til Enebesiddelse af Oldenborg og Delmenhorst[69]) og hyldes i begge Grevskaber.

— (4 Dec.). Slag ved Lund imellem Kongerne Christian V. og Carl XI.

— (19 Dec.). Christian V. lader den gottorpske Deel af Hertugdømmet Slesvig seqvestrere.

1677 (1 Jun.). Admiral Niels Juel seirer over den svenske Flaade under Møen.

— (1 Jul.). Slag i Kiøgebugt: Niels Juel vinder en stor Seier over den svenske Flaade.

— (14 Jul.). Slag ved Landskrone imellem de Danske, under Kongens egen Anførsel, og de Svenske.

— (23 Jul.). Gyldenløve erobrer Marstrand med Fæstningen Carlsteen.

---

[69]) See ovenfor Aar 1667.

1677 (10 Aug.). **Øland** besættes af de Danske.
— (28 Aug.). Generalmajor **Løvenhjelm** slaaer de Svenske ved **Uddevalla**.
— (Sept.). Christian V. gjør et Tog til Rygen.
1678 (4 Aug.). **Christianstad** tilbageerobres af de Svenske.
— (12–13 Sept.). **Rygen** erobres af de Danske og Brandenburgerne.
1679 (20 Jul.). Træfning i **Calmarsund** imellem den danske og den svenske Flaade.
— (2 Sept.). Fredsslutning i **Fontainebleau** med Frankrig.
— (26 Sept.). Fredsslutning i **Lund** med Sverrige, som faaer de erobrede Stæder og Landskaber tilbage.
— (27 Sept.). En Defensiv-Alliance sluttes imellem Danmark og Sverrige i Lund paa 10 Aar.
— (30 Oct.). Forliig i **Pinneberg** med Hamborg, som forpligter sig til at betale 220,000 Rdl. [70]).
1680 (6 Mai). Christian V.'s Søster **Ulrike Eleonore** formæles med den svenske Konge Carl XI. [71]).
1683 (23 Jun.). **Christian V.'s danske Lov** udkommer.
1684 (30 Mai). Christian V. inddrager den gottorpske Deel af Hertugdømmet Slesvig under Kronen [72]).
— Fæstningen **Christiansø** anlægges.
1685 (20 Febr.). Enkedronning **Sophie Amalie** døer paa sit Slot Amalienborg i Kjøbenhavn.
— (11 Apr.). De Reformeerte faae fri Religionsøvelse og adskillige Privilegier.

---

70) Hamborgerne havde vægret sig ved at hylde Kongen.
71) Forlovelsen havde fundet Sted kort før Krigens Udbrud 7 Jun. 1675. I dette Ægteskab fødtes 17 Jun. 1682 Heltekongen Carl XII.
72) Jvf. 19 Dec. 1676.

1685 (16 Mai). Christian V. løslader Eleonore Christine Ulfeldt, Christian IV.'s Datter og Corf. Ulfeldts Enke, af hendes Fængsel i Blaataarn i Kjøbenhavn[73]).

1686. Nye Stridigheder med Hamborg, som indsluttes af en dansk Hær.

— (23 Oct.). Forliig med Hamborg: den pinnebergske Reces af 1679 stadfæstes.

1687. Christian V.'s norske Lov udkommer.

1688 (20 Apr.). Dronning Charlotte Amalie lægger Grundstenen til de Reformeertes Kirke i Kiøbenhavn.

— Christian V.'s Statue til Hest opstilles paa Kongens Nytorv i Kiøbenhavn.

1689 (19 Apr.). Amalienborg i Kjøbenhavn afbrænder ved en i Operahuset opkommen Ild, hvorved mange Mennesker omkomme.

— (20 Jun.). Forliig i Altona med Hertug Christian Albrecht af Holsteen-Gottorp, som faaer sin Deel af Slesvig tilligemed Souverainiteten restitueret.

— (Nov.). Christian V. sender den engelske Konge Vilhelm III. 7,000 Mand Hjelpetropper.

1691 (Marts). En bevæbnet Neutralitets-Tractat sluttes med Sverrige til Handelsfrihedens Overholdelse.

— (26 Sept.). Christian V. stifter et ridderligt Academie i Kiøbenhavn[74]).

1692 (15 Apr.). Ridder-Academiet i Kjøbenhavn indvies.

— (Mai). Christian V. sender Keiser Leopold I. 2500 Mand til Hjelp i Ungarn imod Tyrkerne.

1693. (Jul.). Strid med Hertug Georg Vilhelm af Brunsvig-Celle angaaende Ratzeborgs Befæstning.

---

[73]) Hun havde været fængslet her i henved 22 Aar (fra 8 Aug. 1663).

[74]) I Stedet for det 1665 ophævede Sorø-Academie.

1693 (21 Aug.). Ratzeborg bombarderes af de Danske.
— (29 Sept.) Forlig med Hertugen af Brunsvig-Celle.
— (1 Dec.). Elephantordenens og Danebrogordenens Statuter udstedes.
1694 (27 Dec.). Hertug Christian Albrecht af Holsteen-Gottorp døer, og efterfølges af sin Søn, Hertug Frederik IV.
1695 (5 Dec.). Kronprinds Frederik holder Bryllup med den mecklenburgske Prindsesse Louise paa Kjøbenhavns Slot.
1696 (19 Apr.). Christianshavns Kirke (Vor Frelsers Kirke) indvies.
1697 (8 Apr.). General-Admiral-Lieutenant Niels Juel døer i Kjøbenhavn.
— (Jun.). Fjendtligheder med Hertug Frederik IV. af Holsteen-Gottorp, hvis Skandser Kongen lader beskyde og sløife.
1698 (Jan.) De danske Hielpetropper[75]) komme tilbage til Danmark.
— (16 Marts). Eleonore Christine Ulfeldt, Kong Christian IV.'s og Christine Munks Datter, døer i Maribo.
— (Sept.). Den forrige Storcantsler Peter Griffenfeldt løslades af sit Fængsel paa Munkholm ved Trondhjem.
1699 (11 Marts). Peter Griffenfeldt døer i Trondhjem.
— (25 Aug.). Kong Christian V. døer paa Kiøbenhavns Slot; hans Søn, Kong Frederik IV., bestiger Thronen.

75) See ovenfor Aar 1689.

1699 (25 Sept.). Frederik IV. slutter hemmeligt Forbund med sin Fætter, Kong August II. af Polen, imod Sverrige.

— (11 Nov.). Den russiske Czar Peter d. Store tiltræder Forbundet imellem Danmark og Polen.

— (28 Nov.). Kongelig Forordning angaaende den forbedrede Calenders Indførelse i Danmark og Norge.

— (30 Nov.). Kronprinds Christian (Kong Christian VI.) fødes paa Kiøbenhavns Slot.

1700 (1 Marts). Den forbedrede Calender tager sin Begyndelse, i det den 1ste Marts i Calenderen følger umiddelbart efter 18de Febr.

— (21 Marts). En dansk Hær rykker ind i den gottorpske Deel af Hertugdømmerne under Anførsel af Hertug Ferdinand Vilhelm af Würtemberg.

— (Apr.). De Danske indtage og sløife de holsteen-gottorpske Skandser, og besætte Gottorp.

— (15 Apr.). Kong Frederik IV. og Dronning Louise salves i Frederiksborg-Slotskirke af den sjællandske Bisskop Bornemann.

— (26 Apr.). Den danske Hær begynder at beleire Tønningen.

— (2 Jun.). Svenske og lüneburgske Tropper rykke ind i Holsteen imod de Danske; Beleiringen for Tønningen ophæves.

— (7 Jul.). En engelsk og hollandsk Flaade løber ind i Øresund.

— (20 Jul.). Den forenede svenske, engelske og hollandske Flaade begynder Fiendtligheder imod den danske paa Kiøbenhavns Rhed.

1700 (Jul.). De fiendtlige Flaader bombardere i flere Dage Kiøbenhavn, men uden at anrette nogen Skade.
— (4 Aug.). Den svenske Konge Carl XII. lander i Sielland ved Humlebek.
— (18 Aug.). Fredslutning med Hertug Frederik IV. af Holsteen-Gottorp paa Slottet Travendal i Holsteen.
— (3 Sept.). Carl XII. forlader Sielland [76]).
1701 (22 Febr.). Kongel. Anordning angaaende Oprettelsen af Landeværn eller en ny Land-Milits (paa 18,000 Mand).
— (4 Jun.). En Defensiv-Alliance sluttes med Keiser Leopold I. paa 10 Aar i Laxenburg, ifølge hvilken Kong Frederik overlader Keiseren 8000 Mand Hielpetropper i den spanske Successionskrig.
— (15 Jun.). En Defensiv-Alliance sluttes med England og Nederlandene paa 10 Aar i Kjøbenhavn, ifølge hvilken 12000 Mand Hielpetropper overlades disse Magter i den spanske Successionskrig.
— (9 Aug.). Sø-Academiet paa Holmen i Kiøbenhavn indvies.
1702 (21 Febr.). Kongelig Forordning angaaende Vornedskabets Ophævelse.
— (19 Jul.). Hertug Frederik IV. af Holsteen-Gottorp falder i Slaget ved Clissow i Polen; hans Søn Carl Frederik bliver Hertug under Formynderskab.
1703 (14 Oct.). Psalmedigteren Thomas Kingo, Biskop over Fyens Stift, døer i Odense.
— Frederiksberg-Slotsbygning fuldendes.

[76]) Han satte selvtredie paa en Baad fra Kronborg-Teglgaard over til Helsingborg.

1704 (16 Febr.). Kongelig Forordning angaaende Oprettelsen af „Slotsloven", en Regjeringscommission for Norge paa Slottet Aggershuus[77]).

— (17 Apr.). **Ulrik Frederik Gyldenløve**, Kong Frederik III.'s uægte Søn, forhen Statholder i Norge, døer i Hamborg.

— (13 Aug.). De danske Hielpetropper udmærke sig, men blive tillige meget medtagne i Slaget ved **Höchstädt** i Baiern.

1705 (29 Nov.). De to første ostindiske Missionærer, **Bartholomæus Ziegenbalg** og **Henrik Plütschow**, afreise fra Kiøbenhavn til Trankebar.

1706 (24 Marts). Garnisonskirken („den Herre Zebaoths Kirke") i **Kiøbenhavn** indvies.

— (23 Mai, 1ste Pintsedag). De danske Hielpetropper udmærke sig i Slaget ved **Ramillies** i Belgien.

1707 (1 Aug.). Kongelig Forordning angaaende theologisk Embeds-Examen.

1708 (11 Jul.). De danske Tropper udmærke sig i Slaget ved **Oudenarde**.

— (Nov.). Kong **Frederik** IV. tiltræder en Reise igjennem Tydskland til **Italien**.

— (29 Dec). Frederik IV. ankommer til **Venedig**.

1709 (6 Marts). Frederik IV. reiser fra Venedig til **Bologna**.

— (15 Marts). Kongen ankommer til Florents.

— (25 Mai). Kong Frederik kommer paa Tilbagereisen fra Italien til **Dresden**.

---

[77]) Slotsloven aabnedes af Kongen selv under hans Ophold i Norge 11 Jun. s. A. Den blev allerede ophævet 1722.

1709 (28 Jun.). Forbundet af 1699 med den polske Konge August fornyes under Kong Frederiks Ophold i Dresden.

— (2 Jul.). Kong Frederik og Kong August ankomme til Potsdam.

— (10 Jul.). Conferents imellem de tre Konger Frederik IV., August II. og Frederik I. af Preussen, hvilken Sidste tiltræder Forbundet.

— (Jul.). Frederik IV. kommer tilbage til Danmark.

— (11 Sept.). Danske Hielpetropper have stor Deel i de Allieredes Seier over de Franske ved Malplaquet.

— (22 Oct.). Alliance-Tractaten med den russiske Czar Peter af 1699 fornyes i Kjøbenhavn.

— (28 Oct.). Krigserklæring udstedes imod Sverrige.

— (12 Nov.). En dansk Hær gjør Landgang i Skaane ved Fiskerleiet Raa, og besætter Helsingborg.

1710 (23 Jan.). Den danske General, Grev Reventlov, slaaer de Svenske ved Taarse-Bro, og indtager Christianstad.

— (10 Marts). Den danske Hær under Anførsel af Generallieutenant Jørgen Rantzau bliver slaaet af den svenske General, Grev Magnus Steenbock, ved Helsingborg.

— (15 Marts). Den danske Hær føres, efter betydeligt Tab, tilbage til Siælland.

— (4 Oct.). Under en Træfning i Kiøgebugt kommer det danske Skib Danebrog i Brand, og springer i Luften med Chefen, Commandeur Iver Hvitfeldt, og 700 Mand.

— (Dec.). Pest udbryder i Helsingør.

1711 (5 Jan.). Forliig i Hamborg med den holsteen-gottorpske Formynderregjering.

— Pest i Kjøbenhavn og Helsingør.

— (Aug.). En dansk Hær rykker fra Holsteen igjennem Mecklenburg ind i Svensk-Pommern.

— (28 Aug.). De Danske erobre Damgarten.

— (5 Dec.). De Svenske gjøre et heftigt, men uhelbigt Udfald fra Wismar.

— Postvæsenet i Danmark overtages for kongelig Regning.

1712 (30 Apr.). Det hamborgske Forliig bliver fuldstændigere bestyrket ved den rendsborgske Reces.

— (7 Sept.). De Danske erobre den bremiske Hovedfæstning Stade.

— (20 Dec.). Den danske Hær bliver slaaet af Grev Steenbock ved Gadebusch i Mecklenburg.

1713 (1 Jan.). Grev Steenbock rykker ind i Holsteen.

— (Natt. t. 9 Jan.). Steenbock afbrænder Altona.

— (Jan.). En russisk og sachsisk Hær forener sig med den danske i Holsteen.

— (19 Jan.). Steenbock gaaer over den tilfrosne Eider ved Frederiksstad.

— (21 Jan.). En hemmelig Tractat sluttes imellem den holsteen-gottorpske Regiering og Grev Steenbock.

— (14 Febr.). Steenbock lægger sig med sin Hær ind i Tønningen.

— (13 Marts). Kongeligt Patent, hvorved Frederik IV. tager de gottorpske Lande i Besiddelse.

— (Marts). En Deel af de danske Hielpetropper

i den spanske Successionskrig vender tilbage fra Nederlandene, og ankommer til Bremen.

1713 (16 Mai). En Capitulation sluttes i Oldenswort, ifølge hvilken Steenbock overgiver sig med sin hele Armee (11000 Mand) som Krigsfanger.

— (23 Jul.). Rygen erobres af de Allierede.

— (Sept.). Anlægget af Søbatterierne Tre Kroner og Prøvesteen udenfor Kiøbenhavn begyndt.

1714 (7 Febr.). Commandanten i Tønningen, Generalmajor Zacharias Wolf, nødes til at overgive Fæstningen.

— (efter 10 Marts). Tønningens Fæstningsværker sløifes.

— (27 Marts). Enkedronning Charlotte Amalie døer paa sit Slot Charlottenborg i Kiøbenhavn.

— (Apr.). Resten af de danske Hielpetropper kommer tilbage til Bremen.

— (8 Aug.). Helgoland indtages.

— (17 Nov.). Grev Steenbock sættes i streng Forvaring i Castellet Frederikshavn.

— (22 Nov.). Den svenske Konge Carl XII. ankommer uventet fra Tyrkiet til Stralsund.

— (10 Dec.). Frederik IV. stifter et Missions-Collegium i Kjøbenhavn.

1715 (24 Apr.). Den danske Schoutbynacht Gabel vinder en betydelig Seier over den svenske Flaade paa Colbergheide ved Femern.

— (26 Jun.). Alliance-Tractat med Georg I. Konge af Storbritannien og Kurfyrste af Hannover, som tiltræder det nordiske Forbund imod Sverrige, kjøber det fra Sverrig erobrede Hertugdømme Bremen af Danmark, og lover at forskaffe Danmark Besiddelsen af hele Hertugdømmet Slesvig.

1715 (Jun.). Landcadet-Compagniet oprettes.
— (12 Jul.). Kong Frederik IV ankommer med en stor Hær for Stralsund, og forener sig med de preussiske og sachsiske Tropper.
— (8 Aug.). Den danske Admiral Raben slaaer den svenske Flaade i Bronervig ved Rygen.
— (24 Sept.). Den danske Vice-Admiral Sehested slaaer den svenske Flaade under Rygen.
— (16 Nov.). De Allierede gjøre Landgang paa Rygen, slaae de Svenske under Kong Carls egen Anførsel, og erobre anden Gang Øen [78]).
— (23 Dec.). Stralsund capitulerer [79]).
1716 (6 Jan.). Kong Frederik IV. kommer tilbage til Kjøbenhavn fra Toget til Pommern.
— (Febr.). Carl XII. gjør et uheldigt Forsøg paa at føre sin Hær over Isen fra Skaane til Siælland.
— (8 Marts). Carl XII. gjør et Indfald i Norge.
— (21 Marts) Carl XII. besætter Christiania.
— (19 Apr.). Wismar overgiver sig til de Allierede [80]).
— (29 Apr.). Carl XII. bryder op med Hæren fra Christiania.
— (Mai). Carl XII. beleirer Frederikshald.
— (3 Jun.). Sammenkomst imellem Kong Frederik og den russiske Czar Peter i en Have udenfor Hamborg, hvor Aftale træffes om en Landgang i Skaane.

---

[78]) See ovenfor 23 Jul. 1713. De Allierede havde endnu samme Aar forladt Rygen.
[79]) Carl XII. havde forladt Staden 21 Dec., da han mærkede, at den ikke kunde holde sig, og begivet sig til Skaane.
[80]) Wismar kom, ligesom det tidligere erobrede Stykke af Sor-Pommern indtil Peenefloden, med Stralsund og Øen Rygen, i de Danskes Besiddelse.

1716 (4 Jul.). De Svenske trænge ind i Frederikshald; Borgerne stikke Byen i Brand, og Fienden nødes til at trække sig tilbage.

— (8 Jul.). Den danske Sø-Capitain Peder Tordenskiold[81]) erobrer en svensk Galeislaade i Dynekilen.

— (9 Jul.). Carl XII. trækker sig tilbage til Sverrige.

— (17 Jul.). Czar Peter d. Store kommer til Kiøbenhavn med 48 Galeier.

— (23 Jul.). Czarinde Catharine holder sit Indtog i Kjøbenhavn.

— (8 Sept.). Russiske Tropper ankomme til Kjøbenhavn, og forene sig med den danske Hær i Leiren udenfor Staden[82]).

— (27 Oct.). Czaren og Czarinden forlade Kjøbenhavn.

1717 (14 Mai). Commandeur Tordenskiold løber ind i Gothenborgs Havn, og slaaes med den svenske Flaade.

— (19 Jul.). Tordenskjold gjør et heftigt Angreb paa Strømstad.

— (31 Oct.). Reformations-Jubelfesten begynder.

— (Natt. t. 25 Dec., Julenat). En Vandflod gjør stor Ødelæggelse i Marsklandene i Hertugdømmerne.

1718 (17 Jul.). Den norske Skiærflaade leverer den svenske en heldig Træfning i Svinesund; Kong Carl bliver saaret.

---

[81]) Hans egentlige Navn var Peder Wessel; den 24de Febr. 1716 blev han optaget i Adelstanden under Navnet Tordenskiold.

[82]) Hensigten med disse Troppers Ankomst var at udføre den før aftalte Landgang i Skaane i Forening med de Danske, hvilken dog, paa Grund af Vanskeligheder fra Czarens Side, gik overstyr.

1718 (22 Jul.). Ny heldig Træfning med den svenske Skiærflaade i Svinesund.

— (Sept.). De Svenske falde ind i **Trondhiems** Stift under Anførsel af General **Armfeld**.

— (18 Nov.). **Carl XII.** begynder at beleire **Frederikshald**.

— (11 Dec.). **Carl XII.** bliver skudt i Løbegravene for Frederikshald.

— (Dec.). De Svenske ophæve Beleiringen for Frederikshald, og trække sig ud af Norge.

1719 (Jan.). Det armfeldske Corps bliver næsten gandske tilintetgiort af Kulde og Hunger paa Tilbagetoget fra Trondhiem over Tydalsfjeld.

— (19 Jul.). Den danske Hær rykker ind i Bahus, og besætter **Strømstad**.

— (23 Jul.). Schoutbynacht **Tordenskiold** besætter **Marstrand**.

— (26 Jul.). **Tordenskiold** erobrer Fæstningen **Carlsteen** ved Marstrand.

— (1 Aug.). Tordenskiold beskyder Castellet Ny-Elfsborg ved Gothenborg.

— (Natt. t. 8 Oct). Vice-Admiral **Tordenskiold** ødelægger den svenske Flaade i Gothenborgs Havn.

— (30 Oct.). En Vaabenstilstand sluttes med Sverrige paa 6 Maaneder under engelsk Mægling.

1720 (3 Jul.). Fredstractaten med **Sverrige**, der var sluttet under Englands og Frankrigs Mægling, i **Stokholm** 14 Jun., faaer en Tillægsartikel paa **Frederiksborg**: Danmark tilbagegiver de erobrede Provindser og Stæder, baade i Sverrige

og Tydskland, og faaer 600,000 Rdl. i Erstatning [83]).

1720 (23 Jul.). Freden med Sverrige ratificeres af Kong Frederik IV. Den engelske Minister undertegner paa Frederiksborg Englands Garantie for Danmarks bestandige Besiddelse af den hertugelige Deel af Slesvig [84]).

— (18 Aug.). Frankriges Garantie for Danmarks Besiddelse af Slesvig (udstedt 14 Jun. i Stokholm) ratificeres af Kong Ludvig XV. i Paris.

— (12 Nov.). Vice-Admiral Peder Tordenskiold bliver i en Duel dræbt paa den hildesheimske Grændse af en svensk Oberst Stahl [85]).

— (31 Dec.). Ny Vandflod i Marsklandene.

1721 (Jan.). Hertug Carl Frederik af Holsteen-Gottorp faaer sin Andeel af Holsteen tilbage.

— (15 Marts). Dronning Louise døer paa Kiøbenhavns Slot.

— (28 Marts). Frederik IV. udsteder Instructioner for Præster og Skolelærere i Anledning af Oprettelsen af 240 Almueskoler.

— (4 Apr.). Frederik IV. ægter Anna Sophia Reventlau paa Kjøbenhavns Slot [86]).

— (3 Mai). Den norske Præst Hans Egede afgaaer

[83]) Sverrig frasagde sig tillige Toldfriheden i Sundet, hvoraf det havde været i Besiddelse siden Freden i Bromsebro 1645, og forpligtede sig til ikke at understøtte Hertugen af Holsteen-Gottorp til igjen at komme i Besiddelse af Slesvig.

[84]) Ratificeret af Kong Georg I. paa Slottet Herrnhausen 26 Jul. s. A.

[85]) Han opnaaede kun en Alder af 29 Aar.

[86]) Vielsen fandt Sted den anden Dag efter Dronning Louises Begravelse. Anna Sophia var allerede 1712 — 9 Aar før Dronningens Død — bleven hemmeligt viet til Kongen, og tillagt Titlen: Fyrstinde af Slesvig.

i Spidsen for en Expedition til Grønland for at omvende de hedenske Indbyggere.

1721 (30 Mai). Frederik IV. paasætter sin Gemalinde Anna Sophia Kronen paa Frederiksberg, og erklærer hende for Dronning.

— (7 Aug.). Kronprinds Christian holder Bryllup med Prindsesse Sophia Magdalene af Brandenburg-Culmbach paa Slottet Pretsch i Sachsen.

— (22 Aug.). Kongeligt Patent, hvorved Hertugdømmet Slesvig incorporeres i den danske Krones Lande.

— (4 Sept.). Frederik IV. modtager Arvehylding for Hertugdømmet Slesvig paa Gottorp.

1722 (Sept.). Det første danske Theater aabnes i Kiøbenhavn i lille Grønnegade, hvor de ældste holbergske Comoedier opføres i dette Aar.

— (11 Oct.). Frederik IV. giver det nyopbyggede Lystslot imellem Frederiksborg og Kronborg Navnet Fredensborg.

1723 (31 Marts). Kronprinds Christians Søn Frederik (Kong Frederik V.) fødes.

— Et grønlandsk Compagnie stiftes, og Grønland beseiles paa ny.

1724. Frederik IV. gjør, tilligemed sin Dronning, en Badereise til Aachen.

1726 (20 Apr.). Sø-Assurance-Compagniet i Kiøbenhavn oprettes.

— (25 Jun.). Den største Deel af Viborg, tilligemed Domkirken, afbrænder.

— Frederik IV. tager det holsteenske Grevskab Ranzau i Besiddelse.

1727 (16 Apr.). En Alliancetractat sluttes med Frankrige og England i Kiøbenhavn, hvorved disse Magter bekræfte deres tidligere Garantier.

— (21 Jul.). Frederik IV. stifter Vaisenhuset i Kiøbenhavn.

1728 (20–23 Oct.). Den første store Ildebrand i Kjøbenhavn.

1730. Frederik IV. kiøber Amtet Nordborg og den plønske Andeel af Ærøe af Hertug Frederik Carl af Pløn. (Jvf. A. 1749.)

— (Natt. t. 12 Oct.). Kong Frederik IV. døer paa Odense-Slot; hans Søn, Kong Christian VI., bestiger Thronen.

— (30 Oct.). Kongelig Forordning, hvorved Landmilitsen[87]) ophæves.

— (11 Nov.). Enkedronning Anna Sophia forvises til hendes Fædrenegods Clausholm i Jylland.

1731 (5 Marts). Kongelig Forordning om at holde det unge Mandskab ved Jordegodset.

— (6 Jun.). Kong Christian VI. og Dronning Sophia Magdalene salves i Frederiksborg-Slotskirke af Biskop Worm.

1732 (31 Marts). Christian VI. udsteder en ny Fundats for Kiøbenhavns Universitet.

— (26 Mai). En Tractat sluttes i Kiøbenhavn med Rusland og Østerrige, som garantere Danmark Besiddelsen af Slesvig; Danmark garanterer den pragmatiske Sanction.

---

[87]) Den var oprettet 1701 af Kong Frederik IV.; see ovenfor.

1732. Det ostindiske Compagnie faaer en ny Octroi, og dets Handel udvides til China.

1733 (21 Apr.). Christian VI. lægger Grundstenen til det prægtige Residentsslot Christiansborg i Kiøbenhavn [88]).

— Det vestindisk-guineiske Handelsselskab kiøber Øen St. Croix af Frankrig.

1734 (5 Oct.). Alliancetractat imellem Danmark og Sverrig.

1735 (30 Dec.). General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegiet oprettes.

1736 (13 Jan.). Kongelig Forordning angaaende Confirmationens Indførelse i den danske Kirke.

— (10 Febr.). Juridisk Embeds-Examen anordnes ved Kiøbenhavns Universitet.

— (30 Apr.). Det videnskabelige Studium af Chirurgien i Danmark grundlægges ved en kgl. Anordning om Anatomiens og Chirurgiens Indretning og Opkomst. En General-Directeur for Chirurgien udnævnes, og en fuldstændig chirurgisk Examen indrettes.

— (9 Aug.). Hans Egede forlader Grønland, og vender tilbage til Danmark [89]).

— (29 Oct.). Den kiøbenhavnske Vexel-, Assignations- og Laane-Bank med uafhængig privat Bestyrelse, octroieres.

---

88) Paa samme Sted, hvor det gamle Kiøbenhavns Slot havde staaet, som Frederik IV. nylig med stor Bekostning havde ladet ombygge, men Christian VI. strax efter sin Regjerings Tiltrædelse ladet nedrive.

89) Efter 15 Aars virksomme Bestræbelser for at udbrede Christendommen; see ovenf. Aar 1721.

1736 (30 Oct.). Jubelfest for Reformationens Indførelse i Danmark.

1737 (1 Oct.). Christian VI. opretter et General-Kirke-Inspections-Collegium, til Opsyn med Kirke- og Skolelærere og med Kirketugten.

— Sø-Lieutenant Fr. Ludv. Norden udsendes af K. Christian VI. paa en videnskabelig Reise til Egypten.

1738 (30 Apr.). Den nyopbyggede[90]) Frue-Kirke i Kiøbenhavn indvies.

— (14 Mai). Vallø adelige Frøkenkloster indvies.

— (Nov.). Joh. Sigism. Schulin, der i Jul. forr. A. var bleven Assessor i Conseilet eller Statsraadet, bliver virkeligt Medlem af samme.

1739 (23 Jan.). Kongelig Forordning angaaende Landsbyskolerne i Danmark og Norge.

— (5 Marts). Forliig med Kong Georg II. af Storbritannien som Churfyrste af Hannover om Besiddelsen af Amtet Steinhorst i Holsteen.

— (16 Marts). En Subsidie-Tractat sluttes med Storbritannien paa 3 Aar.

— (17 Apr.). De latinske Skoler reduceres til et mindre Antal, og faae en forbedret Indretning.

— (14 Mai). Slottet Hirschholm indvies.

— (26 Mai). Dokken paa Christianshavn aabnes.

1740 (9 Apr.). Et kongeligt Collegium medicum oprettes, hvorved Bestyrelsen af den offentlige Sundhedspleie ordnes bedre end tilforn.

— (27 Apr.). Den udmærkede Statsminister Iver Rosenkrantz (hvis Indflydelse siden 1735 var ophørt) faaer sin Afsked.

---

[90]) Efter Branden 1728.

1740 (26 Nov.). Den kongelige Familie holder sit Indtog paa **Christiansborg**.

1741. **Christian** VI. sender 6000 Mand Hielpetropper til Hannover ifølge Tractaten af 1739.

1742 (15 Marts). En Alliancetractat sluttes med Frankrige i Kiøbenhavn.

— (13 Nov.). Det kongelige danske Videnskabernes Selskab i **Kiøbenhavn** stiftes.

1743 (7 Jan.). Enkedronning **Anna Sophia** døer paa Clausholm.

— Strid med **Sverrige** i Anledning af det svenske Thronfølgervalg [91]).

— (11 Dec.). Kronprinds **Frederik** holder Bryllup med den engelske Prindsesse **Louise** paa Christiansborg.

1745 (8 Jan.). Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog, stiftet af **Jakob Langebek**, holder sit første Møde.

1746 (6 Aug.). Kong **Christian** VI. døer paa Hirschholm; hans Søn, Kong **Frederik** V., bestiger Thronen.

— (10 Aug.). Tractat med Deien af Algier.

1747 (7 Jul.). Sorø-Academie [92]) oprettes paa ny. **Holberg** skienker det sit Baronie.

— (4 Sept.). Kong **Frederik** V. og Dronning **Louise** salves i Frederiksborg-Slotskirke af Biskop **Hersleb**. Det almindelige Handels-Compagnie octroieres.

1748 (19 Febr.). Etatsraad **Hans Gram**, en af Danmarks lærdeste Historieforskere og Philologer, døer.

---

[91]) Et betydeligt Partie i Sverrig ønskede den danske Kronprinds Frederik til Konge; men efter Freden med Rusland i Aabo valgtes den holsteen-gottorpske Prinds Frederik Adolf, Biskop i Lybek.

[92]) Nedlagt 1665; see ovenfor.

1748 (18 Dec.). Det kongelige Skuespilhuus paa Kongens Nytorv i Kiøbenhavn aabnes.

1749 (29 Jan.). Kronprinds Christian (Kong Christian VII.) fødes.

— (28–30 Oct.). Jubelfest for den oldenborgske Stammes 300aarige Regjering.

— Frederik V. affjøber Hertug Frederik af Holsteen-Glücksborg hans Deel af Ærø.

1750 (23 Apr.). Tractat med den svenske Kronprinds Adolf Frederik angaaende den hertugelige Deel af Slesvig og Holsteen.

1751 (14 Mai). Johan Hartvig Ernst Friherre af Bernstorff indtræder i Conseilet.

— (8 Dec.) En Freds- og Handels-Tractat med Beien af Tunis sluttes paa Slottet Bardo.

— (19 Dec.). Dronning Louise døer paa Christiansborg.

1752 (22 Jan.). Tractat med Tripolis.

— (8 Jul.). Kong Frederik V. holder Bryllup med den brunsvig-wolfenbüttelske Prindsesse Juliane Marie paa Frederiksborg.

1753 (18 Jun.). Tractat med Keiseren af Marocco.

— (29 Jun.). Frederik V. stifter Opfostringshuset i Kiøbenhavn.

1754 (Natt. t. 28 Jan.). Baron Ludvig Holberg døer i Kiøbenhavn.

— (30 Jan). Ny Alliancetractat med Frankrige.

— (31 Marts). Det kongelige Academie for de skiønne Kunster i Kiøbenhavn stiftes.

— Frederik V. affiøber det vestindisk-guineiske Compagnie dets Besiddelser.

1754 (30 Aug.). Frederik V. frigiver Handelen paa de danske Colonier i Vestindien og Guinea for alle sine Undersaatter.

— (og 1756). Arve-Foreninger sluttes med Hertugerne af Glücksborg, Augustenborg og Beck, hvorved de opgive deres Arveret til den pløenske og glücksborgske Arv; og med Hertugen af Pløen om Afstaaelsen af hans Lande til den danske Krone ved hans Død. (Jvf. 1761 og 1779.)

1756 (13 Marts). Tractat med Genua.

— (12 Jul.). Forbundstractat med Sverrige til at overholde begge Staters Neutralitet under Syvaarskrigen.

— (6 Aug.). Kongelig Fundats for Frederiks Hospital i Kiøbenhavn.

— (14 Oct.). Venskabs- og Handels-Tractat med den tyrkiske Sultan Osman III.

1757 (9 Sept.). Den danske Gesandt, Grev Lynar, mægler Forliig i Kloster Zeven imellem de fiendtlige Hære i Syvaarskrigen.

1758 (4 Mai). Ny Convention med Frankrige.

— (5 Nov.). Biskop Hans Egede døer i Stubbekiøbing.

1759. Selskabet for de skiønne Videnskaber (Digtekonst og Talekonst) stiftes i Kiøbenhavn.

1760 (17 Marts). Frederik V. tiltræder et Forbund imellem Sverrige og Rusland til fælles Forsvar under Syvaarskrigen.

— (16-18 Oct.). Jubelfest for Souverainitetens Indførelse[**]).

**) Paa Festens sidste Dag, 18 Oct., lagde det asiatiske Compagnie ved sin Præses, Grev Adam Gottlob Moltke, Grundstenen til Frederik V.'s Statue paa Amalienborg-Plads.

1761. (Marts). Frederik V. udsender (efter Grev J. H. E. Bernstorffs Plan) et Selskab paa en videnskabelig Reise i Egypten og Arabien*).

— (18 Oct.). Den plönske Linie af det oldenborgske Huus uddøer med Hertug Frederik Carl, hvorpaa dens Besiddelser falde til Danmark.

— Det norske Videnskabers-Selskab i Trondhiem stiftes.

— Enkedronning Sophia Magdalene giver det første Exempel paa Hoveriets Afskaffelse, paa det hende tilhørende Hirschholms Amt.

1762. Store Udrustninger tillands og tilvands i Anledning af et forventet Angreb af den russiske Keiser Peter III.

— En dansk Hær paa 40,000 Mand, under Anførsel af General St. Germain, rykker ind i Meklenborg for at møde den russiske.

— Ved Peter III.'s Død (14 Jul.) endes Fiendtlighederne, og Freden oprettes med Catharine II.

1763 (29 Jan.). Grev Johan Ludvig Holstein til Lethraborg, første Medlem af Geheime-Conseilet, Over-Secretair i det danske Cancellie, Patron for Universitetet og Videnskabernes Selskabs første Præses, døer.

— (18 Sept.) Geh Raad, Grev Ad. Gottl. Moltke, (K. Frederik V.'s meest yndede Minister, og i hans Tieneste fra 1735) bliver Statsminister i Conseilet.

1764. Forholdet imellem den danske Krone og den augustenborgske Linie af det oldenborgske Huus fastsættes.

*) B. G. Niebuhr var den eneste af Selskabet (Forskål, v. Haven, Cramer, og Maleren Bauernfeind) der 1767 kom tilbage, og beskrev Reisen.

1765. Salget af de danske Krongodser (over 61,000 Tdr. Hartkorn) begynder, til stort Tab og Skade for Staten, og fortsættes til 1776.

1766 (14 Jan.). Kong Frederik V. døer paa Christiansborg; hans Søn, Kong **Christian VII.**, bestiger Thronen.

— (5 Apr.). Et Udbrud af Hekla paa Island begynder.

— (8 Nov.). Kong Christian VII. holder Bryllup med den engelske Prindsesse Caroline Mathilde paa Christiansborg.

1767 (22 Apr.). En provisorisk Tractat sluttes i Kiøbenhavn, ved Conseils-Ministeren Johan Hartvig Ernst Friherre af Bernstorff, med den russiske Keiserinde Catharine II. som Formynderske for hendes Søn, Storfyrst Paul, angaaende Afstaaelsen af den hertugelige Deel af Slesvig og Holsteen.

— (1 Mai). Kong Christian VII. og Dronning Caroline Mathilde salves i Christiansborg-Slotskirke af Biskop Harboe.

1768 (28 Jan.). Kronprinds Frederik (Kong Frederik VI.) fødes paa Christiansborg.

— (6 Mai). Kong Christian VII. forlader Kiøbenhavn, for at foretage en Reise igiennem Tydskland og Nederlandene til England og Frankrige.

— (27 Mai). Tractat med Hamborg, som erkiendes for en fri Rigsstad.

1769 (14 Jan.). Christian VII. holder efter Hjemkomsten sit Indtog i Kiøbenhavn.

— Dr. Joh. Fr. Struense, Statsphysicus i Altona, der som Livlæge havde ledsaget Christian VII. paa hans

Reise, vinder stor Indflydelse hos Kongen og Fortrolighed hos Dronning Caroline Mathilde [94]).

1769 Det kongel. danske Landhuusholdningsselskab stiftes.

1770 (27 Mai). Enkedronning Sophie Magdalene døer paa Christiansborg.

— (Mai). Struense bliver Etatsraad og Forelæser hos Kongen.

— (18 Jul.). General-Admiral-Lieutenant, Grev Frederik Danneskiold-Samsø døer.

— Contre-Admiral Fred. Christ. Kaas gjør et uheldigt Tog til Algier.

— (13 Sept.). Grev J. H. E. Bernstorff faaer Afsked fra sine Embeder. (Jvf. 1751.)

— (14 Sept.). Censuren ophæves, og uindskrænket Trykkefrihed tillades.

— (26 Oct.). 10 overflødige Festdage i den danske Kirke afskaffes.

— Artilleriskolen grundlægges.

— (18 Dec.). Struense udnævnes til Maitre des requêtes og Conferentsraad.

— (27 Dec.). Geheime-Stats-Conseilet ophæves. Ministrene A. G. Moltke, O. Thott, Ditl. Reventlow og F. C. Rosenkrantz afskediges.

1771 (12 Jan.). Tallotteriet oprettes.

— (20 Febr.). Kongelig Forordning, hvorved Bondens Hoveri bestemmes.

— (15 Jun.). Hof- og Stadsretten i Kiøbenhavn oprettes.

[94]) Han var en Søn af Gen. Superintendenten i Hertugdømmerne, Ad. Struense, var 32 Aar gammel og født i Halle 5 Aug. 1737.

1771 (14 Jul.). Conferentsraad Struensee udnævnes til Geheime-Cabinetsminister, og ophøies faa Dage derefter, tilligemed sin Ven, Kammerherre Enevold Brandt, i den danske Grevestand.

1772 (17 Jan.). Grev Struensee styrtes ved en Hof-Revolution[95]), og fængsles, tilligemed Grev Brandt, i Castellet Frederikshavn; Dronning Caroline Mathilde bringes med sin spæde Datter, Louise Augusta, i Forvaring paa Kronborg.

— (13 Febr.). Geheime-Statsraadet (bestaaende af Ministrene O. Thott, Rantzau Ascheberg, Schack-Rathlau, Adm. Rømeling, Gen. Eichstädt og Grev Osten) gjenoprettes under Præsidium af Arveprinds Frederik.

— (Natt. t. 19 Febr.). Grev Joh. Hartw. Ernst Bernstorff døer i Hamborg.

— (6 Apr.). Ægteskabet imellem Kong Christian VII. og Dronning Caroline Mathilde ophæves ved en Commissions-Dom.

— (28 Apr.). Greverne Struensee og Brandt henrettes paa Østerfælled udenfor Kiøbenhavn.

— (16 Mai). Freds- og Handels-Tractat med Algier.

— (30 Mai). Et engelsk Krigsskib fører Dronning Caroline Mathilde fra Kronborg til Elben, hvor hun lander ved Stade (5 Jun.), og tager siden sit Ophold i Celle.

— Christiansfeldt anlægges af de mähriske Brødre.

---

[95]) Denne Statsomvæltning udførtes, under Indflydelse af Enkedronning Juliane Marie, efter et Hofbal paa Christiansborg Natten imellem 16 og 17 Jan. ved Generallieutenant Schack, Carl Greve af Rantzau-Ascheberg, Generalmajor Eichstädt, Oberst Köller, o. Fl.

1773 (Apr.). Grev Andreas Peter Bernstorf[96]) bliver Medlem af Statsraadet og Chef for det udenlandske Departement.

— (31 Mai). Definitiv-Tractat, sluttet paa Zarsko-Selo, med den russiske Storfyrste Paul[97]), som for sig og sine Efterkommere afstaaer fra alle Fordringer paa Slesvig, og overlader Kong Christian VII. og hans mandlige Efterkommere, ligesom ogsaa eventualiter Kongens Broder, Arveprinds Frederik, og dennes mandlige Efterkommere, sin Andeel af Holsteen, imod Grevskaberne Oldenborg og Delmenhorst.

— (16 Nov.). Den hertugelige Deel af Holsteen overgives Kongen ifølge Tractaten af 31 Mai.

1774. Arveprindsens Secretair, Etatsraad Ove Guldberg, bliver Geheime-Cabinetssecretair[98]).

1775 (10 Mai). Dronning Caroline Mathilde døer i Celle.

— (16 Aug.). Etatsraad, Geheime-Archivarius Jakob Langebek døer.

1776 (15 Jan.). Kongelig Forordning om Indfødsretten[99]).

— (14 Mai). Ove Guldberg bliver Statssecretair.

1777 (23 Jul.). Kongelig Fundats for Veterinairskolen paa Christianshavn[100]).

— Kieler-Canalen begyndt at graves.

---

[96]) Den ældre Bernstorffs Brodersøn.

[97]) Den provisoriske Tractat var sluttet 22 Apr. 1767; see ovenfor.

[98]) Guldberg var Sjælen i Regjeringen fra 1772 til 1784, som man derfor har givet Navn af den guldbergske Periode.

[99]) Forordningen publiceredes paa Kongens Fødselsdag, 29 Jan. s. A.

[100]) Den var oprettet 1773 af Peter Christian Abildgaard.

1779 (13 Marts). Den glücksborgske Linie af det oldenborgske Huus uddøer med Hertug Frederik Henrik Vilhelm; hvorpaa dens Besiddelser komme til Danmark.

1780 (9 Jul.). Forening om en væbnet Neutralitet indgaaes med Rusland i Kiøbenhavn (senere tiltraadt af Sverrige).

— (Nov.). Grev A. P. Bernstorff afskediges fra alle sine Embeder.

1781 (17 Marts). Digteren Johannes Ewald døer.

1784 (14 Apr.). Det guldbergske Ministerium ophører; Kronprinds Frederik kommer i Spidsen for Regjeringen.

1784 (Mai). Grev Bernstorff indtræder atter i sin forrige Stilling.

1785. Fødselsstiftelsen i Kiøbenhavn oprettes af Enkedronning Juliane Marie.

— (10 Sept.). Den ved Duelighed, usædvanlig Lærdom og Kiærlighed til Videnskaber udmærkede Statsminister, Grev Otto Thott døer.

— (29 Dec.). Digteren Johan Herman Wessel døer.

— Jens Baggesen (f. 1764) optræder som dansk Digter *)

1786 (25 Aug.). En Landbo-Commission nedsættes for at overveie, hvorledes Bondestandens Stilling kunde forbedres.

— (18 Sept.). Arveprinds Frederiks ældste Søn Christian Frederik (Kong Christian VIII,) fødes paa Christiansborg.

1787 (8 Jun.). Kongelig Forordning angaaende det gjensidige Forhold imellem Godseiere og Fæstere.

*) Med et Bind "komiske Fortællinger." 1791 udkom hans "Ungdomsarbeider."

1788 (7 Mai). Kiøbenhavns Universitet faaer en ny Fundats.

— (20 Jun.). Kongelig Forordning om Stavnsbaandets Løsning[1]).

— Fiendtligheder udbrydе med Sverrige i Anledning af dette Riges Angreb paa Rusland.

— (Sept.). En dansk Hær rykker, under Anførsel af Prinds Carl af Hessen, fra Norge ind i Sverrig, besætter Bahus og Kongelf, og beleirer Gothenborg[2]).

— (9 Oct.). Vaabenstilstand sluttes med Sverrige ved Englands og Preussens truende Mægling.

1790 (31 Jul.). Kronprinds Frederik holder Bryllup paa Gottorp med Prindsesse Marie Sophie Frederike af Hessen-Cassel.

1792 (16 Marts). Kongelig Forordning om Slavehandelens Afskaffelse.

1794 (26 Febr.). Christiansborgs Brand.

— (27 Marts). Overeenskomst imellem Danmark og Sverrige om Udrustningen af en dansk og en svensk Krigsflaade til i Forening at beskytte Handelen.

1795 (5-7 Jun.). Den anden store Ildebrand i Kjøbenhavn[3]).

— (10 Jul.). Kongelig Forordning, hvorved Forligelses-Commissioner oprettes i Danmark og Norge.

1796 (3 Jun.). Kongelig Forordning om Rettens vedbørlige Pleie.

---

[1]) Til Minde herom opreistes Frihedsstøtten udenfor Kiøbenhavns Vesterport, hvortil Kronprinds Frederik lagde Grundstenen 31 Jul. 1792.

[2]) Kronprinds Frederik deeltog personlig i dette Feltog.

[3]) Om den første i Aaret 1728 see ovenfor.

1796 (10 Oct.). Enkedronning Juliane Marie døer paa Fredensborg.

1797 (21 Jun.). Grev Andreas Peter Bernstorff døer i Kiøbenhavn.

— Strid med Tripolis; Steen Bille seirer over den tripolitanske Flaade; Deien nødes til at slutte Forlig.

1798 (7 Sept.). Kammerherre Peter Frederik Suhm døer.

1799 (1 Jul.). En af Kongen bekræftet Plan for Kiøbenhavns Fattigvæsen udgaaer.

— (27 Sept.). Kongelig Forordning, hvorved Trykkefriheden indskrænkes.

— (6 Dec.). En ny alminbelig Hoverie-Forordning for Danmark udgives.

1800. (21 Marts). Kongelig Forordning om Laugenes Indretning.

— (25 Jul.). Den danske Fregat Freia anholdes i Canalen af en engelsk Escadre, og opbringes efter tapper Modstand.

— (29 Aug.). Convention med England, hvorved Freia tilbagegives.

1800 (20 Dec.). Det væbnede Neutralitetsforbund fornyes i St. Petersborg [4]).

1801 (14 Jan.). England begynder Fiendtligheder mod Danmark.

— (30 Marts). En engelsk Flaade, anført af Admiralerne Parker og Nelson, gaaer igiennem Sundet, beskudt fra Kronborg.

---

[4]) Danmark tiltraadte dog først det fornyede Neutralitetsforbund under visse Indskrænkninger 16 Jan. 1801.

1801 (2 Apr., Skiærtorsdag). Slag paa Kiøbenhavns Rhed imellem den danske Defensionslinie, under Anførsel af Commandeur **Olfert Fischer**, og en Afdeling af den engelske Flaade under **Nelson**.

— (9 Apr.). En Vaabenstilstand sluttes med England paa 14 Uger.

— (17 Jun.). Den paa engelske Skibe og Ladninger lagte Embargo ophæves, efterat den engelske Regiering 4. Jun. havde hævet Embargoen paa danske Skibe i England.

— (23 Oct.). Den danske Regiering tiltræder den af **England** og **Rusland** i St. Petersborg 17. Jun. sluttede Søfarts-Convention.

1802. **Oehlenschläger** (f. 1781) optræder som dansk Digter.

1803 (13 Mai). Det nyere Sundheds-Collegium i Kiøbenhavn oprettes (jvf. 1740).

— **Tønningen** bliver (i A. 1803-1807), ved Elbens Blokade af Englænderne, en meget søgt Handelsplads ved Nordsøen.

1804 (19 Dec.). Kongelig Forordning, hvorved Livegenskabet ophæves i Hertugdømmerne.

1805 (25 Jan.). Kongel. Forordning, hvorved de gamle danske Landsting ophæves, og Landsoverretter[5]) komme i Stedet.

— (19 Jul.). Den kongel. Direction for Universitetet og de lærde Skoler oprettes.

— En dansk Hær opstilles ved Holsteens Grændser, for at hævde Danmarks Neutralitet under Krigen i Nordtydskland.

---

[5]) En for Derne, forenet med Hof- og Statsretten i Kiøbenhavn, der var oprettet 1771 (see ovenf.); og en for Nørre-Jylland i Viborg.

1806 (9 Sept.). Kongeligt Patent, hvorved Holsteen erklæres for en fuldkommen uadskilt Deel af den danske Stat[6]).

1807 (17 Apr.) Institutet for Døvstumme i Kiøbenhavn stiftes.

— (3 Aug.). En engelsk Flaade under Anførsel af Admiral Gambier passerer Kronborg.

— (16 Aug.). Den engelske Hær, anført af Generallieutenant Cathcart, gaaer uden al Hindring i Land ved Vedbek. En Proclamation udstedes, hvori Englænderne forlange den danske Flaade udleveret.

— (17 Aug.) Fienden indeslutter Kiøbenhavn.

— (2–5 Sept.). Kiøbenhavns Bombardement.

— (7 Sept.). Den øverste Befalingsmand i Kiøbenhavn, Generalmajor Peymann[7]), slutter en Capitulation, hvorefter den hele danske Flaade[8]) overgives Englænderne, og Castellet Frederikshavn i 6 Uger besættes af engelske Tropper.

— (21 Oct.). Den engelske Flaade gaaer under Seil med sit Bytte.

— Danmark indgaaer et Forbund med de Franskes Keiser Napoleon.

— (4 Nov.). England udsteder en Krigserklæring imod Danmark.

1808 (29 Febr.). Danmark erklærer Sverrige Krig.

---

[6]) Ved det tydske Riges Opløsning 6 Aug. s. A. var den Lehnsforbindelse ophævet, hvori Holsteen hidtil havde staaet til den tydske Keiser.

[7]) En 72aarig Olding, som Kronprinds Frederik, der forestod Regjeringen under sin Faders Sindssvaghed, men selv dengang opholdt sig i Kiel, havde overdraget Hovedstadens Forsvar.

[8]) 18 Linieskibe, 17 Fregatter, 8 Brigger og 32 mindre Krigsfartøier.

1808 (Marts). En fransk Hærafdeling, for største Deel bestaaende af Spaniere, under Anførsel af Marschal Bernadotte, Prinds af Pontecorvo, ankommer til Danmark [9]).

— (13 Marts). Kong Christian VII. døer i Rendsborg; hans Søn, Kong Frederik VI., som havde forestaaet Regjeringen siden 1784, bestiger Thronen.

— (22 Marts). Det danske Linieskib Prinds Christian [10]), anført af Capitain Jessen, bliver under Sjællands Odde angrebet af to engelske Linieskibe, efter en heltemodig Kamp drevet paa Grund, og opbrændt.

— (30 Marts). Koldinghuus afbrænder under de Franskes og Spaniernes Ophold paa Slottet.

— (28 Jun.). Kong Frederik VI. forandrer og udvider Danebrogordenen.

— (31 Jul.). Det spanske Regiment Asturien gjør Oprør i Roeskilde imod de franske Officerer, som nødes til at flygte.

— (9 Aug.). Spaniernes Anfører, Generallieutenant Marquis de la Romana, overrumpler og besætter Nyborg.

— (21 Aug.). Romana indskiber de spanske Tropper (9000 Mand) fra Langeland paa en engelsk Flaade.

— De Svenske gjøre flere Indfald i Norge, men drives tilbage af Prinds Christian August af Augustenborg.

---

9) Den foregivne Hensigt med disse Troppers Ankomst var, i Forening med de Danske, at gjøre Landgang i Skaane; den virkelige, at fjerne Spanierne fra deres Fædreland.

10) Dette Skib laae tilfældigviis i Norge under det engelske Overfald, og havde derved, ligesom et andet Linieskib, Louise Augusta, undgaaet at dele Skjebne med den øvrige Flaade.

1814 (14 Jan.). Fredslutning i Kiel med Sverrige og England: **Norge afstaaes til Sverrige** imod **Svensk-Pommern** med **Rygen**; England faaer Øen **Helgoland**.

— (8 Febr.). Fredslutning med Rusland i Hannover.

— (18 Apr.). **Frederik VI.** opfordrer i et aabent Brev Norges Indbyggere til at underkaste sig Sverrige.

— (17 Mai). **Norges** Repræsentanter undertegne Constitutionen paa Eidsvold, og vælge den forrige danske Statholder, Prinds **Christian Frederik**, til Norges Konge.

— (22 Mai). Det danske Bibelselskab stiftes.

— (29 Jul.). Kongel. Forordn. om de danske Almue- og Borgerskolers bedre Indretning.

— (25 Aug.). Fredslutning med Preussen.

— (6 Sept.). **Frederik VI.** afreiser til Congressen i **Wien**.

— (10 Oct.). Prinds **Christian Frederik** nedlægger Norges Krone.

1815 (22 Mai). Prinds **Christian Frederik** holder paa Augustenborg Bryllup med Prindsesse **Caroline Amalie** af Slesvig-Holsteen-Sønderborg-Augustenborg.

— (1 Jun.). **Frederik VI.** kommer tilbage til Kiøbenhavn fra Wien.

— (4 Jun.) En Tractat sluttes med **Preussen** i **Wien**, hvorved **Svensk-Pommern** afstaaes til dette Rige for Hertugdømmet **Lauenborg** og 2 Mill. Rdl.

— (14 Jul.). **Frederik VI.** tiltræder det tydske Forbund som Hertug af **Holsteen** og **Lauenborg**.

— (31 Jul.). Kong **Frederik VI.** og Dronning **Marie Sophie Frederike** salves i Frederiksborg-Slotskirke af Biskop **Münter**.

1816 (27 Jul.). Lauenborg overgives Kong Frederik VI. ifølge Tractaten af f. A.

— (25 Jun.). Tumult i Straffeanstalten paa Christianshavn, hvis Bygning antændes af Fangerne.

1817 (31 Oct.). Jubelfest for Reformationen.

1818 (4 Jul.). Rigsbanken forandres til en privat Bank, under Navn af Nationalbanken, med Octroi paa 90 Aar.

— (28 Jan.). Det kongel. nordiske Oldskriftselskab stiftes.

1825 (3 Febr.). Vesterhavet gjennembryder ved Agger den smalle Tange, som hidtil adskilte det fra Limfjorden.

— (12 Sept.). Christian VI.'s og Frederik V.'s Capel ved Roeskilde-Domkirke indvies af Biskop Münter.

1826 (14 Mai, 1ste Pintsedag). Jubelfest for Christendommens Forkyndelse i Danmark for 1000 Aar siden.

— (3 Oct.). Digteren Jens Baggesen døer i Hamborg.

1827 (21 Mai). Det gjenopbyggede[12]) Sorøe-Academie indvies.

1828 (1 Nov.). Prinds Frederik Carl Christian holder Bryllup paa det nyopbyggede[13]) Christiansborg med Kong Frederik VI.'s Datter Vilhelmine Marie.

1829 (27 Jan.). Frederik VI. stifter en polytechnisk Læreanstalt i Forbindelse med Kiøbenhavns Universitet.

— (7 Jun., 1ste Pintsedag). Den nyopbyggede[14]) Frue-Kirke i Kiøbenhavn indvies.

---

[12]) Efter Branden 1813.

[13]) Efter Branden 1794.

[14]) Efter Branden i Bombardementet 1807.

1830 (12 Apr.). Frederik VI. stifter en militair Høiskole i Kiøbenhavn.

1831 (28 Mai). Kongelig Forordning, hvorved Indførelsen af raadgivende Provindsialstænder i Danmark og Hertugdømmerne bebudes.

1834 (Natt. t. 11 Mai). En stor Deel af Hillerød afbrænder.

— (15 Mai). Kongelig Forordning angaaende Provindsialstændernes Indretning.

1836 (13 Oct.). Den paa ny opførte[15]) Universitets-Bygning i Kiøbenhavn indvies.

— (30 Oct.-1 Nov.). Jubelfest for Reformationens Indførelse i Danmark.

1837 (24 Oct.). Communallov for Kiøbstæderne.

1838 (9 Marts). Prinds Christian Frederik vælges til det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Præsident[16]).

— (17 Sept.). Billedhuggeren Bertel Thorvaldsen bliver høitideligt modtaget ved Ankomsten til sin Fødeby Kiøbenhavn, efter 40 Aars Ophold i Rom.

1839 (14 Febr.). Den danske historiske Forening stiftes.

— (3 Dec.). Kong Frederik VI. døer paa Amalienborg; hans Fætter, Prinds Christian Frederik, bestiger Thronen under Navnet Kong Christian VIII.

1840 (1 Jan.). Communallov for Kiøbenhavn.

— (2 Jan.) Et Statssecretariat for Naadessager oprettes.

— (16 Jan.). Kong Frederik VI.'s Liig bisættes i Roeskilde-Domkirke.

---

15) Efter Branden i Bombardementet 1807.

16) Han var første Gang tilstede i Selskabet 16 Marts s. A.

1840 (28 Jun.). Kong Christian VIII. og Dronning Caroline Amalie salves i Frederiksborg-Slotskirke af Bisko Mynster.

1841 (13 Aug.). Kongelig Anordning angaaende Landcommunevæsenet.

1842 (24 Marts). Kong Christian VIII. udnævner sin Svoger, Prinds Frederik af Augustenborg, til Statholder i Slesvig og Holsteen og commanderende General i Hertugdømmerne.

— (28 Apr.) Den danske Armee faaer en ny Organisation.

— (26 Jun.) Archæologen, Etatsraad Peter Oluf Brøndsted, døer i Kiøbenhavn.

1844 (24 Marts). Thorvaldsen døer i Kiøbenhavn.

— (18 Sept.). Christian VIII.'s Østersø-Jernbane, imellem Kiel og Altona, aabnes.

1845 (22 Febr.). De danske Besiddelser paa Ostindiens Fastland, Trankebar (fra Christian IV. Regiering)[17]) og Serampore ell. Frederiksnagore, sælges til det engelsk-ostindiske Handelscompagnie for 1 Mill., 125,000 Rbdlr.

— (28 Febr.). Criminal- og Politieretten i Kiøbenhavn oprettes.

— (5 Apr.). Tractat med Keiseren af Marocco, hvorved de aarlige Foræringer ophøre, som Danmark hidtil havde udredet for Handelens og Skibsfartens Sikkerhed.

— (21 Mai). Forordning om Arv og Testamenter, der indbefatter en fuldstændig ny Revision af de danske Arvelove.

[17]) Trankebar var kiøbt 1620; see ovenfor.

1845 (23-28 Jun.). Skandinavisk Fest i Kiøbenhavn for de hidkomne svenske og norske Studerende.

— (2 Sept.). Et stort Udbrud af Hekla[18]) begynder.

— K. Christian VIII. udsender Corvetten Galathea, med et Selskab af Naturkyndige og Tegnere ombord, paa en videnskabelig Jord-Omseiling.

1846 (8 Jul.). Kong Christian VIII.'s aabne Brev angaaende Arvefølgen i Hertugdømmerne, som for Slesvig og Lauenborg erklæres at være den samme som i Danmark efter Kongeloven.

— (18 Aug.). Prinds Frederik af Augustenborg afskediges fra sin Post som Statholder i Slesvig og Holsteen og commanderende General i Hertugdømmerne.

1847 (26 Jun.). Den første danske Jernbane, imellem Kiøbenhavn og Roeskilde, aabnes.

— (28 Jul.). Kongelig Forordning angaaende Slaveriets Ophør paa de dansk-vestindiske Øer efter 12 Aars Forløb. (Jvf. 3 Jul. 1848.)

— (31 Dec.). Christian VIII. udgiver et Rescript om Sorøe-Academies forandrede Organisation.

1848 (20 Jan.). Kong Christian VIII. døer paa Amalienborg; hans Søn, Kong Frederik VII., bestiger Thronen.

— (28 Jan.). Et kongeligt Rescript tilsiger Forandringer i Statsforfatningen.

— (26 Febr.). Kong Christian VIII.'s Liig bisættes i Roeskilde-Domkirke.

— (18 Marts). En Forsamling af slesvig-hol-

[18]) Dette 18de bekjendte Udbrud af Hekla, efter 79 Aars Hvile (see 1766), vedvarede med korte Afbrydelser lige til Begyndelsen af April næste Aar.

steenske Stænderdeputerede i Rendsborg gjør det første Skridt til Oprør.

1848 (20 Marts). Offentlig Forsamling og Taler i Casino i Kjøbenhavn.

— (21 Marts). En Deputation af Borgere, ledsaget af en stor Folkeskare, drager fra Raadhuset i Kiøbenhavn til Christiansborg, og faaer Adgang til Kongen. Det forrige Ministerium opløses.

— (22 Marts). En slesvig-holsteensk Deputation ankommer til Kiøbenhavn. Et nyt Ministerium dannes.

— (24 Marts). En provisorisk Regjering for Hertugdømmerne oprettes i Kiel (om Natten).

— Prinds Frederik af Augustenborg[20]), i Spidsen for et forført Jægercorps, overrumpler Rendsborg.

— Kongens Svar til den slesvig-holsteenske Deputation.

— Udnævnelse af nye, ansvarlige Ministre, med ministeriel og departemental Styrelse, og **Ophævelse af den collegiale Forfatning.** Finantsminister, Greve Adam Vilh. Moltke bliver Premier-Minister og Præsident i Minister-Raadet.

— (25 Marts). Provisorisk Forordning om Pressefor-holdene, hvorved alle Lovbud, som yderligere indskrænkede Trykkefriheden siden Forordn. af 27 Sept. 1799, hæves.

---

[20]) Det var den samme Prinds Frederik (Søn af en dansk Prindsesse, Broder til en dansk Dronning, gift med en dansk Grevedatter), som Kong Christian VIII. havde viist den Tillid at betroe den høieste civile og militaire Myndighed i Hertugdømmerne, men som siden, da han røbede en statsforbrydersk Tendents var bleven affat (see ovenf. 1842 og 1846), der nu, tilligemed sin Broder, Hertug Christian af Augustenborg, optraadte som Landsforræder og Hovedmand for Oprøret.

1848 (28 Marts). De første Tropper, bestemte til at dæmpe Oprøret i Hertugdømmerne, afgaae fra Kjøbenhavn.

— (4 Apr.). Kongelig Kundgjørelse angaaende Sammenkaldelsen af en **Rigsforsamling** til at overveie Lovudkast om en **ny Statsforfatning**, hvorved Rescriptet af 28 Jan. d. A. tilbagekaldes. Preussiske Tropper rykke ind i Holsteen, og besætte **Rendsborg**.

— (5 Apr.). Kong Frederik afreiser til Hæren. Det kongelige danske Cancellie ophører.

— (9 Apr.). De kongelige Tropper slaae Oprørerne ved **Bau** og **Flensborg**, og besætte Flensborg, hvor de oprørske Troppers Anfører Prinds Frederik, med flere holsteenske Prindser, opholde sig under Slaget, og flygte derfra da det var tabt.

— (10 Apr.). Kong Frederik holder sit Indtog i **Flensborg**.

— (Natt. t. 11 Apr.). De kongelige Tropper rykke ind i Staden Slesvig.

— (23 Apr., 1ste Paaskedag). Slag ved **Slesvig**, under Generalmajor **Hedemanns** Anførsel, mod en langt overlegen Hær af Preussere og tydske Forbundstropper, under Anførsel af General **Wrangel**.

— (24 Apr., 2den Paaskedag). Fegtning ved **Oversø**.

— (Apr.). Preusserne og de tydske Forbundstropper besætte Hertugdømmet Slesvig.

— (29 Apr.). Kongen kommer tilbage til Kiøbenhavn.

— (2 Mai). Preusserne, i Forening med Oprørerne, rykke ind i **Jylland**, hvor de besætte **Kolding**, **Fredericia** og **Veile**.

1848 (8 Mai). Es-Capitain Steen Bille beskyder uden Virkning med et Dampskib og nogle Kanonbaade Fredericia-Castel. Preusserne bombardere Middelfart.

— (25 Mai). De preussiske og oprørske Tropper trække sig ud af Jylland.

— (28 Mai). Den danske Hær seirer over de tydske Forbundstropper (Hannoveranere, Mecklenburgere og Oldenburgere) ved Nybel i Sundeved.

— (5 Jun.). Slag ved Dyppel: Preusserne og Forbundstropperne, under Generalerne Wrangel og Halkett, gjøre Forsøg paa at fordrive de Danske fra deres Stilling i Sundeved, men kastes tilbage; tre frivillige Officerer i den danske Hær, Normanden Lieut. Leop. Løvenskiold, og de svenske Lieutenanter Leijonhufvud og Sommelius, faae deres Banesaar i Slaget.

— (Natt. t. 7 Jun.). Overfald af fiendtlige Friskarer paa det høire Flankecorps af den danske Hær ved Hoptrup i Nærheden af Haderslev.

— (8 Jun.). Svenske Hielpetropper lande i Fyen, hvor de forblive.

— (29 Jun.). De danske Forposter i Haderslev angribes af Fienden.

— (30 Jun.). Den danske Hær trækker sig tilbage til Kolding.

— (3 Jul.). En Opstand af Negerslaverne paa St. Croix udbryder (om Natten). Generalgouverneur Scholten proclamerer Slavernes Emancipation paa de dansk-vestindiske Øer[21].

[21]) Stadfæstet ved Kongel. aabent Brev af 22. September.

1848 (Jul.). En Vaabenstilstands-Convention sluttes under svensk Mægling i Malmø med Preussen, som bliver ratificeret i Berlin af Kongen, men som den commanderende General Wrangel vægrer sig ved at efterkomme.

— (26 Aug.). En ny Vaabenstilstand paa 7 Maaneder sluttes med Preussen og det tydske Forbund under Kong Oscar's Mægling i Malmø.

— (17 Sept.).[22] Thorvaldsens Museum i Kiøbenhavn aabnes.

— (5 Oct.). Valg over hele Landet paa Sendebud til den ved den kongel. Kundgjørelse af 4 Apr. d. A. bebudede Rigsforsamling.

— (23 Oct.). Kong Frederik VII. aabner den danske Rigsforsamling paa Christiansborg.

— (15 Nov.). Ministeriet af 22 Marts opløses, og 4 af dets Medlemmer udtræde.

— (16 Nov.). Et tildeels nyt Ministerium dannes. Grev A. V. Moltke vedbliver i sin Stilling som Premier-Minister og Præsident.

— (24 Nov.). Kongelig Kundgjørelse om Fordelingen af Regieringsforretningerne imellem de forskiellige Ministerier, samt Ophævelsen af de tilbageværende Collegier og flere Autoriteter.

— (15 Dec.). Kong Frederik VII. udsteder en Proclamation til sine Undersaatter i Slesvig og Holsteen, i Anledning af den for Hertugdømmerne ifølge Conventionen af 26 Aug. d. A. oprettede Fællesbestyrelses Voldsfærd.

---

[22]) Tiaarsdagen efter Thorvaldsens Ankomst til Kiøbenhavn fra 1838.

4.

Chronologisk Fortegnelse

over

de vigtigste ældre danske

Love, Anordninger, By- og Gildeskraaer,

indtil 1648.

11te Aarhundrede.

1. **Knud den Stores** *Vithærlagsret,* eller Gaardsret for Kongens Huustropper (**Tinglith, Tignmannalith**;) imellem 1018—1035; fornyet under **Knud VI.**

[Udg. af Resen. 1672. 4. Script. R. D. III. 139—159. Rosenvinge Gl. danske Love. V. 2—22.] Et Tillæg af Christoffer I. (Kof. Ancher Dansk Lovhist. I. 600. 696—7). Et andet, senere Tillæg. (Anchers Lovh. II. 549.)

12te Aarhundrede.

2. **Den skaanske Kirkeret,** givet af Erkebiskop **Eskild,** i Lund 1162.

[Thorkelins Saml. af danske Kirkelove. 1781. S. 1—12. En gammel latinsk Oversættelse, sammest. S. 23; og i K. Anchers Lovh. II. 517—530. Jvf. Schlegel om Retsfædvaner. Kbh. 1827. 4. S. 162—68. Larsen i Jurid. Tidsskr. XIII. 2. S. 253. XV. 1. S. 10.]

3. **Den siellandske Kirkeret,** givet af Biskop **Absalon** i Ringsted, d. 21. Jul. 1171.

[Thorkelins Samling. S. 13—21. Jvf. Schlegel om Retsfædv. S. 168. Larsen, Jurid. Tidsskr. XV. 1. S. 1—9.]

4. Statuta ecclesiastica Archiepiscopi *Andr. Sunonis.*

[K. Anchers Lovhist. II. 525—532.]

4. **Den skaanske Lov,** en Samling af skaanske Retsvedtægter: „uden Tvivl allerede nedskrevne i Beg. af det 13de Aarh." Rosenvinge (men i Lovens Indhold, ligesom vore øvrige gamle Love, langt ældre.) Loven er skreven i den skaansk-danske Dialect eller Sprogform; fra denne kan derfor intet

Beviis hentes for, at den skaanske Lov er ældre end den siællandske eller jydske.

[Trykt hos Gotfr. af Ghemen (meget feilfuld. Kbh. 1505. Udg. af Johan Hadorph, efter et af de ældste Haandskrifter; med et Glossarium. Stockh. 1676. Fol. — Jvf. K. Ancher L. Hist. I. 89—112. Suhm Danm. H. IX. 565. J. H. Schlegels Undersøgelse om den Skaanske og gamle Siæll. Lov. Astræa. IV. og i K. Anchers saml. jur. Skrifter. I. 220—275. Schlegel om Retsfædv. 113 o. flg. Larsen i Jur. Tidsskr. XV. 52—65. Maanedskr. for Lit. IV. S. 45—48.]

6. Leges provinciales terræ Scaniæ, latine redditæ per *Andream Sunonis*, Archiep. Lund. (Rimeligviis forfattet imellem 1206—1215. (P. E. Müller: Vita *Andr. Sunonis*. 1836. p. 22.)

[Udg. af Ar. Hvitfeld. Kbh. 1590. 4. (Westphalen Mon. inedita. IV. p. 2029 sq.) af J. L. A. Kolderup-Rosenvinge, med Indl. og Anmærkn. Kbh. 1846. 4. — Jvf. K. Anchers Lov-Hist. I. 112—127. Rosenvinges Indledning til hans Udg. S. V—XII.]

7. Den ældre Siællandske Lov, (tillagt K. Valdemar I.) en Samling af gamle Retsvedtægter i Siælland, liig de skaanske. („Then ræthæ Siælandsfaræ logh" er Titelen i nogle Haandskrifter.)

Indholdet af Capitlerne om Arv og Misgierninger er det samme, som udgiør de to Lovsamlinger: Arvebogen og Orbodemaal, der sædvanlig findes i Haandskrifterne af den skaanske Lov, og ligesaa i Ghemens og Hadorphs Udgaver af denne Lov. Jvf. Rosenvinges Retshistorie. 2. Udg. S. 31.

[Udg. af K. Ancher: i Tillægget til hans Lovhist. I. p. 528—598.]

8. Gildeskraaer, som i deres oprindelige Form (men hvori de nu ikke haves) kunne henregnes til Slutningen af 12te Aarhundrede.

a) Skraa for St. Knuds Gilde i Flensborg.

[Lüders Udg. af den Flensborgske Stadsret. 1765, 4. S. 41—53.]

b) Skraa for St. Knuds Gilde i Odense.

[K. Ancher om gamle danske Gilder. 1780. 8. S. 105—126. Suhms Saml. t. den danske Hist. I. 1. S. 5—22 (med et nyere Tillæg); og den under K. Hans 1496 fornyede Skraa, S. 20—36.]

c) Skraa for St. Knuds Gilde i Malmø.

[Bring Mon. Scan. I. 132—162. jvf. K. Ancher om gamle danske Gilder S. 49—55.]

9. Knud VI.: Fr. om Manddrab. 28. Dec. 1200.

Bring: Monumenta Scanensia. I. 98. og i Diplom. Svecan. I. 143 sq.

13de Aarhundrede.

10. *Jus Slesvicense antiquum.*

Formodentlig fra Begynd. af det 13de Aarhundrede; skiøndt man havde tillagt den Svend Grathes Regiering, og A. 1156.

[Trykt i 2. Tillæg til K. Anchers Lovhist. 1—18, efter et Hdskr. fra 13de Aarh. Rosenvinge Gl. Love. V. 311.]

11. Den yngre, eller saakaldte „Eriks Siællandske Lov".

[Den er længe antaget at være given af K. Erik Menved; en Mening, som silvigere har været omtvistet og nu er frafaldet; den ansees snarere for en privat Samling af siællandske Retsvedtægter, der er yngre end den saakaldte „Valdemars siællandske Lov"; men ældre end den Jydske Lov". (Rosenvinge, Retshist. I. S. 32.) Loven kunde, som en Samling af ældre Retsvedtægter, maaskee være stadfæstet af Erik Menved, som den tillægges. Sprogformen, hvori alle 3 Love, de to siællandske og den jydske, nu haves i Haandskrifterne, er, naar nogen Dialectforskiel fraregnes, ubetydelig.]

[Trykt i Kbh. hos Gotfr. af Ghemen 1505; hos M. Viingaard 1576; udgivet af Rosenvinge. (Saml. af Gl. Danske Love. II.) Kbh. 1821. (Jvf. K. Ancher. jurid. Skr. I. 553. 593. Rosenvinges Indl. til hans Udg. S. IX—XL. J. F. Schlegel i Lit. Tid. 1822. Nr. 25—27; og om Retsfædvaner. p. 127—47. Rosenvinge, i Maanedskr. f. Lit. IV. 49—63.]

12. **Den jydske Lovbog**, samlet og udgivet under K. Valdemar II. paa Rigsdagen i Vordingborg. Marts. 1241.

[Udgaver: a. Den gamle Text. Ribe. Matth. Brand. 1504. 4to. (med en gammel lat. Oversættelse og Bisp Knuds lat. Anmærkninger. Han døde 1477.) Kiøbenh. Gotfr. af Ghemen. 1508. 4to. m. Kof. Anchers Anm. og P. Lassens lat. Overs. Kbh. 1783. 4. — ved Rosenvinge, med Indl. og Anm. samt den gamle lat. og plattydske Oversættelse, m. m. Kbh. 1837. 4. b. Paa nyere Danff, revideret af N. Cantsler, N. Kaas, og auctoriseret ved Kgl. Forordn. af 14. Aug. 1590. 4to. senere Udgaver af samme: 1642. 1643. 1669. 1671. 4to. — c. Plattydske Oversættelser: 1. Den ældste, uden Udgiverens Navn og Trykkested. 1486. 4. (formodentlig trykt i Lübeck.) 2. Nyere Overs. af B. Eckenberger. Slesv. 1593. 1603. 4to. paa Ny med Blütings Forklaringer. Flensb. 1717. 4. med en høitydsk Overs. af Falck. Altona. 1819. 4. — d. Paa Høitydsk af Er. Krabbe, udg. af P. Resen. Kbh. 1684. 4.]

[Om Haandskrifter og Udgaver af denne Lov, s. Kof. Ancher Lovhist. I. 137—238. (Samlede jurid. Skr. I. 290—426.) Falcks Udg. Indledn. S. XVII—XLI. Rosenvinges Indl. S. IX—XVIII. m. fl.

13. Valdemar II. Forordning om **Mandebod** (for Skaane.

[I Regest. Diplomat. Hist. Dan. I. p. 77. anført under **1204**. Tr. i Kof. Anchers Lovhist. I. 610. 611.]

14. Valdemar II. Forordning om **Jernbyrds Afskaffelse** (for Skaane).

[Tr. ligesom i de ældre Udgaver af Skaanske Lov, saaledes ogsaa i Hadorphs. 1676. p. 67—68. Paa Latin i Resens Udg. af Hirdskraa og Vitherlagsretten S. 642. Jvfr. Maanedsskr. f. Lit. IV. 234—239.]

15. *Constitutiones Waldemari II.* („de jure nominatorum Episcopi, quod *helgæbroth* (Helligbrøde) dicitur") givet 1328 i Vordingborg, for Fyen.

[Kof. Anchers Lovhist. I. p. 598. 99. Jvfr. Larsen i Jurid. Tidsskr. XIV. 43—45.]

16. **Den Lundske Birke-Ret, eller Stadsret.**

Den var gieldende i de skaanske, og formodentlig flere danske Kiøbstæder. (s. Begyndelsen: Thettæ ær then ret ther man callar o. s. v. „Dette er den Ret, som man kalder vor Birkeret, som i Lund er, og i alle Steder, hvor Kiøbstedlov holdes i Danmárk.“

[Tr. i Kof. Anchers Lovhist. II. 2det Tillæg. S. 222—230; i Rosenvinges D. Stadsretter. S. 49—63. Den hører vel til anden Halvd. af 13de Aarh. men ikke i dens nærværende Form, da de 10 sidste Capitler ere et nyere Tillæg.]

Jvf. K. Ancher, samlede jurid. Skr. II. 695—702. Rosenvinge, Indl. til Gl. Love V. S. XVIII. Schlegel om D. Retsfædvaner. S. 201—209.

17. **Statuta *civitatis Hafniensis*, data ab Episc. Roskildensi *Jacobo Erlandi*, d. 13. Martii 1254.**

Kiøbenhavns ældste Stadsret.

[Tr. i Pontoppidans Orig. Hafn. p. 49—53. Thorkelin Diplomatar. I. p. 197—200. Rosenvinges gl. Love V. 96 ff. Overs. paa Dansk hos Hvitfeldt. I. 239—40.]

18. **Statuta *Convivii* b. Ducis Canuti. 1256.**

[Pontoppidan Ann. Eccles. II. 346.]

19. **Statuta *Convivii* b. Regis Erici.**

[Tr. hos Kof. Ancher om danske Gilder. S. 127. og i hans Jurid. Skr. III. 234—47.]

20. ***Constitutiones Christòphori Regis.***

En Samling af Anordninger paa Latin i 25 Artikler; trykt i Kof. Anchers Lovhist. I. p. 598—605 (hvor Udg. har ladet den have Overskriften: Constitutiones Waldemari Regis;) og af et andet, noget afvigende Haandskr. sst. S. 606—609, hvor en Kong Christoffer nævnes. Et Udtog af disse Constitùtioner paa Dansk (Kof. Ancher II. 548—49) synes, efter Sprogformen, vel at kunne henføres til Christoffer den Førstes Tid. Formodentlig er det en Samling fra meer end een Konges Tid.

[Jvf. Kof. Anchers Fortale til Lovhist. og saml. jur. Skr. I. 475. II. 780. Rosenvinge Retsh. I. S. 42. Larsen, i Molbechs Nord. Tidsskr. IV. 43.]

21. Statuta *civitatis Roskildensis*, edita et promulgata a civibus. (1268 auctoriserede og bekræftede af **Erik Glipping.**)

[Rosenvinges Stadsr. S. 172—187. En meget sildigere dansk Oversættelse, i D. Mag. V. 333. Aarstallet 1268 angives i Originalen, § 17.] Jvf. K. Anchers jurid. Skr. II. 646—55. En nyere Stadsret for Holbek er en Bearbeidelse af Erik Glippings for Roskilde. (47.)

22. Jus municipale *civitatis Ripensis*: datum auctoritate Regis *Erici* (Glipping) filii Regis Christophori. **1269.** VI. Kal. Julii.

[Denne ældste Stadsret for Ribe er trykt efter Originalen, som giemtes paa Raadhuset i Ribe, i K. Anchers Lovhist. II. 2det Tillæg. S. 254—267. Rosenvinges Stadsretter. S. 216 flg.]

23. **Erik Glippings Privilegier** eller Stadsret f. **Nyborg. 1272.**

Jvf. om en saadan Lov Rosenvinge. Indledn. til hans Udg. af Stadsr. S. L.

24. **Erik Glippings Forordninger** (1259—1286).

a) Constitutio de *crimine læsæ Majestatis*, &c. **1276.** (Kof. Ancher L. H. II. 582.)

b) Constit. de *Naufragio*. **1282.** (sammest. S. 533.)

c) Constitutio Erici Regis. En Forordning af 10. Marts **1282** for Siælland og Skaane især om **Dommes Execution** (Rigens Ret).

(En lignende Forordn. for Jylland findes i de ældste Udg. af Jydske L. under Titel af Constit. Erici Regis. Forordningen for Siælland er trykt, under Navn af „Kong Eriks Haandfæstning", i de ældste Udg. af den saakaldte „Eriks siællandske Lov".)

[Jvf. K. Anchers saml. Skr. II. 612. Jurid. Tidsskr. 1. Hefte. S. 14. 15. Rosenvinge, om Rigens Ret og Dele. S. 23—27. Retshist. I. S. 42.]

d) **Forordning om Giæsteri. (1283.)** Paa Latin, i de ældste Udgaver af J. Lov. (Med urigtigt Aarstal 1269.)

[Jvf. K. Anchers jur. Skrifter. I. 510—225.]

e) Tre Forordninger for Skaane, Sielland og Jylland 1284 (den sidste især om Rettergangsmaaden).

I de ældste Udgaver af disse Landskabers Lovbøger.

f) Forordning for Skaane om Kornejord.

[Tr. i K. Anchers Lovhist. II. 530—33. Efter et yngre Haandskr. sam=mest. I. 611—14. Jvf. Lovh. II. 485—91.]

g) Constitutio data inhabitantibus in *Barahæreth* (Skaane).

[Tr. i K. Anchers Lovhist. II. 540. 41. Den tillægges sædvanlig Kong Erik Menved; men tilhører (i Følge Rosenvinge, Retshist. I. S. 43, Anm. b) snarere Erik Glipping.]

25. *Leges civiles Civitatis Flensburgensis.* 1284. (?)

(Fuldstændigere, end hos Westphalen Mon. III. 91—96, trykt i Rosenvinges Stadsretter, S. 368—385.)

26. *Statuta civitatis Hafnensis.* 1294. (givne af Biskop Johan Krag.)

[Script. Rer. Dan. VII. p. 86—98. Rosenvinges Stadsretter, S. 101—120. Jvf. Suhm. Danm. Hist. XI. 172—78.]

27. Flensborgs nyere Stadsret. (imellem 1284—1295.)

[Paa Dansk og Plattydsk: udg. af Lüders. Flensb. 1765. 4. I Rosenvinges Stadsretter: S. 386—484. En nyere Bearbeidelse af denne er den Stadsret paa Latin og Plattydsk, som findes i Corpus Statut. Slesvicens. II. 256; paa Latin hos Rosenvinge V. 400.]

28. Haderslevs Stadsret. 1292.

[Paa nyere Dansk. Rosenvinges Stadsr. S. 471—82. jvfr. de af ham i Staatsbürgerl. Mag. VIII. 741 o. flg. meddeelte Varianter.]

29. Den saakaldte Landbirkeret (Jus Birkicum rurense), som er bleven tillagt Erik Glipping og A. 1269.

„Den er uden Tvivl en Bearbeidelse fra det 14de Aarh. af denne Konges Ribe=Ret, eller af den almindelige Stads=ret." Rosenvinge, Retshist. I. S. 53.

[I en meget ny Sprogform, hvori den allene findes, er den trykt i Kof. Anchers Lovhist. II. 2det Tillæg. 208—221.]

30. **Erik Menveds Love.** (1286—1319.)

a) *Constitutio Erici ad Jutiam.* **1304.** (En Samling af forskiellige Lovbud, udtrykkeligt givne for Jylland.)

[Tr. i K. Anchers Lovhist. II. S. 534—539. Jvf. hans jurid. Skr. I. 566—77.]

b) **Privilegia Civitatis *Randrusiae*. 1311.**

[Rosenvinges Stadsretter. S. 276. 77.]

c) **Edictum super *hospitalitate non debita*.** (om ulovligt Giæsteri). **1314.**

[Kof. Anchers Lovhist. II. 539.]

d) **Privilegier for Indbyggerne i Skaane. 1317.** (Hvitfeldt. I. S. 393.)

31. **Christoffer II.** Regieringstid (1320—1333) tillægges:

a) **Constitutio de *crimine læsæ majestatis*.**

[K. Anchers Lovhist. II. 549. jvf. hans Fortale, og Rosenvinges Retsh. I. S. 43.]

b) **„Processus observandus in regno electivo & catholico, ipso Rege illius defuncto“ &c.**

[Denne mærkelige Bedingt eller Forskrift angaaende det, som ved Kongevalg skulde iagttages, kan maaskee tillægges enten Christoffer II. Tid, eller det saakaldte Interregnum før Valdemar Atterdags Hylding 1340. K. Ancher Lovhist. II. 2det Till. S. 546—548.]

c) **„Om gamle Kanunge Logh.“**

Dette Lovstykke har været antaget for et Udkast til den Haandfæstning, der blev forelagt Christoffer II, K. Anchers Lovhist. II. S. 1[illegible]. Sm. sammest. 2det Tillæg. S. 541—546. Jvf. Larsens Bemærkninger imod denne Hypothese, hvori han henlægger det til Tiden efter den Calmarske Union, og i det tidligste til første Halvdeel af det 15de Aarh. (Molbechs Nord. Tidsskrift. IV, S. 44—47.)

32. **Waldemari, Danorum, Sclavorumque regis, *Privilegia Civitatis Kolding*. 1327.**

Givet i Grev Gerts Myndlings, Hertug Valdemar Eriksens Navn, der af et Parti i Danmark var antaget til Konge 1326.
[Rosenvinges Stadsretter. S. 301. 302.]

32 b. Statutum Episc. Roskild. *Joh. Nyeborg* de non invadendis vel spoliandis Clericis. 1339.
[Tr. i Thorkelins Saml. af Kirkelove. p. 44—50.]

33. *Statuta provincialia ecclesiastica* (givne paa Kirkemødet i Helsingborg 1345.)
[Tr. i Suhms Danm. Hist. XIII. 795—804. Jvf. K. Anchers samlede jurid. Skrifter I. 668.]

34. *Constitutiones Regis Valdemari III.* 1354. 1360.
[Tr. i de gamle Udgaver af J. Lov; i Westphalens Mon. Tom. IV. og (den første) i Scriptores Rer. Dan. VI. 527. Paa Dansk (under Navn af Haandfæstninger) Hvitfeldt I. 508. 509. Suhm. D. Hist. XIII. 405.]

35. *Waldemari* III. Privilegia Civitatis *Stubbekiöbing*. 1354.
[Rosenvinge Stadsretter. S. 576—578. Jvf. Suhm D. Hist. XIII. 624.]

36. K. Valdemar Atterdags Privilegier for Lund. 1361.
[I fildigere Sprogform. Rosenvinges Stadsretter. S. 64—69. Jvf. K. Ancher jur. Skr. II. 705—6. Rasks Literaturblad. S. 207.]

37. Privilegium *Waldemari* (III.) civibus *Malmogæ* concessum. 1360.
[Rosenvinges Statsretter. S. 69—83; med en fildigere dansk Oversættelse. Jvf. K. Anchers jurid. Skr. II. 796.]

38. Valdemar Atterdags Stadsret for Aalborg.
I en ny Sprogform paa Dansk (formodentlig Oversættelse fra Latin) trykt hos Rosenvinge V. S. 278—282.

39. Gaardsretten, for Hoffolk og Hofsvende paa Kongens og Adelens Gaarde, som tillægges *Erik af Pommern.*
[Tr. i Rosenvinges Gaardsretter. S. 23—36. (f. Indledn. S. XII—XVI.) Den antages at være fra en tidligere Tid i det 14de Aarh., da bl. a. Straffen, som den paalægger, at miste sin Haand for voldeligt Overfald i Kongens Gaard, allerede nævnes i et Diplom af 1373. (D. Mag. IV. 291. 292. jvf. K. Ancher jurid. Skr. II. 555—584. Schlegel om Retsfædv. S. 301—305.]

40. a) **Dronning Margrethes aabne Brev og Anordning for Indbyggerne i Fyen. 1396.**

[Tr. i Molbechs og N. N. Petersens Udvalg af Danske Diplomer I. p. 55—60, efter et Haandskr. af Jydske Lov.]

b) Samme for Indbyggerne i **Jylland.**

[Tr. i K. Anchers Lovhist. II. p. 556—562, efter et Haandskr. af skaanske Lov. Jvf. hans jurid. Skr. I. 632. 748—751.]

41. Dronning **Margrethes almindelige Stadsret.**

[Tr. i en ny Sprogform i K. Anchers Lovhist. II. 2det Tillæg. S. 231—244. Rosenvinges Stadsretter S. 501—511. Jvf. K. Anchers jurid. Skrifter II. 765.]

42. De saakaldte „**Thord Degns Artikler**" („constitutio Valdemari Regis, per *Thordonem* legiferum") en Samling af Rets-Sædvaner, der haves baade paa Dansk og Latin, tilhøre det 14de Aarhundrede, og menes at have faaet Lovskraft eller kongelig Stadfæstelse under Valdemar Atterdag (maaskee paa Rigsdagen 1354.)

[Den latinske Text findes i Udgaverne af Jydske Lov, 1504 og 1508. Deraf i Ludewigs Reliquiæ Mss. XII. p. 168. sq. En plattydsk Overs. i Westphalens Monum. IV. col. 1874. sq. — Jvf. K. Ancher Lovhist. I. 674—728. Schlegel om Retssædv. S. 311. og flg. Larsen i Jurid. Tidskr. XV. 1. S. 20—51.]

15de Aarhundrede

(indtil Slutningen af K. Hanses Regiering. 1513).

43. **Gildeskraaer**, mest fra det 15de Aarhundrede.

a) **Bagersvendenes** Gildeskraa i **Kiøbenhavn.** 1403.

[Tr. i en sildigere Sprogform, Pontoppidan Ann. II. 499—503.]

b) Statuta convivarum S. *Gertrudis* (i **Hellested**). 1404.

[Uddrag deraf trykte i Suhms Samlinger for den D. Hist. I. 2. S. 132—134.]

c) **Skomagersvendenes** Gildeskraa i **Odense.** (1405-1406.)

[Tr. i Ny D. Mag. VI. S. 51—60. (ved Rosenvinge,) efter et originalt Haandskrift.]

d) Skraa for de tydske Guldsmedes Gilde i Kiøbenhavn. 1429.
[Paa Plattydsk. Tr. i D. Mag. 3 Række. I. 47—62. Jvf. K. Hanses Privileg. for Guldsmedene. 1496.]

e) Statuta Convivarum Corporis Christi in Sønderherde Lalandie; stadfæstet 1434, 1498 og 1518. Skraaen var oprindelig fra 1388.
[Tr. i Pontoppidans Ann. II. 231—234. Jvf. Suhms Saml. I. 2 S. 134.]

f) Det „elende Lags" Skraa i Odense. 1435.
[Plattydsk; tr. efter Orig. i „Actstykker til Oplysn. af Danmarks ældre Forhold, udg. af Fyens literaire Selskab." Odense. 1841. 4. I. S. 31—34.]

g) Gildeskraa for „Guds Legems Lag", et Kiøbmandsgilde i Aalborg; senere kaldet Papegøie-Gildet. 1441. (Bestaaer endnu i det Aalborgske „Broderskab".)
[Skraaen er trykt efter Langebeks Afskr. i D. Mag. 3. Række I. S. 102—125. Jvf. N. M. Petersens Indledning om dette Gilde. S. 89—102.]

h) Skraa for St. Anne Gilde i Svenborg. 1444. (stadfæstet af Christian I. 1477. Suhms Saml. I. 2. S. 47—52 og 52—56.) og Skraa for St. Hans Gilde i samme By. (Suhms Saml. I. 2. S. 210—214.)

i) Gildeskraa for Kiøbmændenes Hellig=Trefoldigheds Gilde i Odense. 1476. (Fornyet af Brødrene og stadfæstet af K. Hans. 1496.)

[Efter Originalen, i Fyenske Actstykker. I. 34—38. Suhms Samlinger I. 1. S. 15—36.]

k) Skraa for Skibmands-Lauget i Ribe. (stiftet 1478.)
[Tr. i Ny D. Mag. II. S. 257—261; men i en nyere Sprogform.]

l) Statuta Calendarum sacerdotum in territorio *Ramsöensi* & *Bieverskovensi* (Præstegilde eller Calente i Ramsø= og Bieverskov=Herred). 1485. [Scr. R. Dan. VIII. 532—536.]

m) Skræder- og Overskærer-Gildets Skraa i Odense. 1492.
[Fyens lit. Selskabs Actstykker. I. S. 39—42. Efter Originalen.]

n) Smedegildets Skraa i Odense. 1496.

[Tr. efter Originalen i de anf. „Actstykker". I. S. [illegible]—47; med et Tillæg fra 1544.]

o) Bisp Carl Rønnows Statuter for Jomfru Marie Psalters geistlige Broderskab, i Odense. 1496.

[Tr. efter Originalen i Fyenske Actstykker. I. S. [illegible]—61.]

p) Statuta Convivii Sancti Johannis in *Uggelöse*.

[Scr. R. Dan. VIII. 529—532. Denne Skraa for Gildet i Uggeløse i Siælland har vel Aarstallet 1537, men er unegtelig fra 15de Aarh.; maaskee endog ældre.]

q) Skomagergildets Skraa i Odense. 1508. (Den er først givet eller stadfæstet af K. Hans, 1508; siden confirmeret af Dronn. Christine, 1521.) [Fyenske Actstykker. I. S. 48—54.]

r) Skomagernes Gildeskraa i Aalborg, 1509 stadfæstet af K. Hans. (Tr. i D. Mag. III. 230—236.)

s) Statuta fraternitatis Calendarum Corporis Christi in *Morkerken* (Mordkiær, Morkiær).

(I Struxdorph Herred, Gottorp Amt i Hertugdømmet Slesvig. Dette geistlige Gildes Skraa er confirmeret af den Slesvigske Bisp Godske v. Ahlefelt. 1515. Tr. i Dän. Bibliothek. VIII. St. S. 194—212.)

t) Bødkerlaugets Skraa i Odense. 1551.

[Tr. efter Orig. i Fyenske Actstykker. I. S. 55—59.]

44. Erik af Pommerns Privilegier for Landskrone. 1415.

[Tr. i Kof. Anchers Lovhist. II. 2det Till. p. 240—254. Rosenvinges Stadsretter, S. 84. og flg. Næsten ganske ligelydende ere samme Konges Privilegier for Malmø. s. Indledn. t. Rosenvinges Stadsr.. S. XX.]

45. Erik af Pommerns første og andet Privilegium for Kiøbenhavn (og for Kiøbstæderne i Siælland) 1422.

[Trykt efter Originalerne, i Rosenvinges Stadsretter. S. [illegible]—126.]

46. Erik af Pommerns Privilegier for Kiøbenhavn: en dansk Omarbeidelse af Stadsretten af 1294.

[Trykt første Gang [illegible] i en [illegible] Oversættelse i Rosenvinges Stadsretter, S. 127—[illegible]. Jvf. Indledningen p. [illegible].]

47. Erik af Pommerns (udaterede) Forordning om Fiskeri, Fiskehandel og andet Kiøbmandskab i Skaaner.

[Tr. i Hadorphs Udg. af Skaanske Lov. 1676. p. 69—72. Jvf. Kof. Anchers jurid. Skr. I. 110—12 og 767—780.]

48. *Statuta provincialia ecclesiastica:* (givne paa Kirkemødet i Kiøbenhavn 1425.)

[Udg. første Gang (ved C. Bisk. Birger) i Paris 1514. 8vo; hvortil er føiet: *Statuta synodalia* Archiepiscopi *Johannis*, fra Midten af 15de Aarh. (Thorkelin p. 108—121.) De kiøbenhavnske Statuter ere aftrykte i Pontoppidans Ann. II. p. 540—549. Jvf. K. Ancher jurid. Skrifter I. p. 796. 819.]

Adskillige tildeels ældre, men mindre vigtige geistlige Statuter og Anordninger fra 1245, 1280, 1330, 1349, 1383, 1460 og 1484, findes anførte, med Henviisning til deres Trykkesteder, i Rosenvinges Retshist. I. S. 56. 57. Anm. b.

49. Christoffer af Baierns Privilegier for Malmøe, af 1440 og 1446.

[Tr. i Rosenvinges Stadsretter. S. 92—95. Jvf. K. Ancher: Saml. Jurid. Skrifter, II. 711.]

50. Christoffer af Baierns Privilegier eller Stadsret for Viborg. 1440.

[Tr. paa Latin og i nyere dansk Oversættelse, i Rosenvinges Stadsretter, S. 264—275. jvf. K. Ancher Jurid. Skr. II. 712.]

51. Christoffer af Baierns Privilegier for Roskilde, og for Store Hedinge, begge af 1441.

[Tr. i Rosenvinges Stadsretter, S. 196—203.]

52. Samme Konges Privilegier for Odense. 1441.

[Saml. af Actstykker udg. af Fyens lit. Selskab. I. S. 24. 25.]

53. Christoffer af Baierns Forbud mod at bære Vaaben. 1442.

[Tr. i K. Anchers Lovhist. II. 563. Jvf. hans Jurid. Skr. I. 813.]

54. Samme Konges Forordning om Tienden. 1443.

[Hvitfeldt. I. S. 831. K. Ancher Jurid. Skr. I. 815—818.]

55. **Christoffer af Baierns Stadsret for Kiöbenhavn.** 1443.

[Tr. efter Originalen i Rosenvinges Stadsr. S. 145—168. Tidligere (paa Dansk og Tydsk) i Resenii jura ant. Civitatum. 1683. p. 2—125. Paa nyere Dansk i Pontoppidans Orig. Hafn. S. 96—116. Jvf. K. Ancher. Jur. Skr. II. 713—15. En almindelig Stadsret af K. Christoffer, givet 1443, stemmer næsten aldeles overeens med den Kiöbenhavnske, og er derfor ingensteds selvstændig aftrykt; saalidt som en anden af 1444, der er meget lidt afvigende fra sidstnævnte. Jvf. Rosenvinge's Retshist. I. S. 52.]

56. *Decreta Aarhusiensia Episc. Ulrici Stygge.* 1443.

[Tr. i Thorkelins Saml. af gamle Kirkelove. p. 51—84.]

57. **De saakaldte Jyllands Vilkaar, en Samling af provincielle Retsvedtægter, (som tillægges Biskop Henneke, og tilhöre Christoffer af Baierns Regiering.)**

Hvitfeldt. I. 839. Jvf. hans Bispekronike S. 42. K. Ancher Jurid. Skrifter. I. 823—26. Schlegel om Retsfædv. S. 309. 10.

58. **Christian den 1stes Landskabs- og Kiöbstedsprivilegier.**

1452: For Kolding; med senere Privileg. af 1475. (Rosenvinges Stadsretter. S. 303—310.)

1454: For Indbyggerne i Siælland. (D. Mag. I. 351.)

1454: For Odense. (Egentlig kun en Fornyelse og Stadfæstelse af de af Valdemar Atterdag givne Privilegier. Tr. efter Originalen i Actstykker udg. af Fyens lit. Selsk. I. 25. f. Rosenvinge Stadsr. S. 211. 212.)

1455 (og 1472) for Roskilde. (Sammest. S. 98—200.)

1462. For Aalborg (med et sildigere, hvis Aarstal er feilskrevet og uvist. Rosenvinge Stadsr. S. 283—87.)

1466 for Jylland. (D. Mag. I. 318.)

1477. Stadfæstelse paa K. Valdemar Atterdags Privilegier for Odense.

[Tr. efter Originalen i Actstykker udg. af Fyens Stifts litt. Selskab. Odense. 1841. I. S. 25—29. Efter en Afskrift hos Rosenvinge. Stadsr. S. [illegible]—210.]

1481. For Skaane. (Ny D. Mag. II. 125.)

59. Kong Hanses almindelige Kiøbstedsret for Danmark. 1484. (Nogle Haandskrifter have 1487.)

[Tr. i Rosenvinges Stadsretter. S. 522—583. ; Jvf. Indledningen p. LI—LV.]

60. Kong Hanses to Privilegier for Aalborg. (Rosenvinge Stadsr. S. 288—291.)

61. Samme Konges Privilegier for Kiøbenhavn 1485. (sammest. S. 169—71.)

62. Sammes Privilegier for Malmø. 1487 (sammest. S. 173—75.)

63. Et Tillæg til Gotlands Lov af K. Hans. 1492.

[Schildeners Udgave af denne Lov. S. 93—103.]

64. Forordninger af samme Konge: om Skiøger. 1496. (Hvitf. II. p. 1012.) om Frihed for at deles til Stavns. 1504. (sammest. S. 1053.)

64 b. Statuta synodalia & provincialia Dom. *Egerdi*, Ep. Slesvicensis.

[Tr. i Lübek. Steph. Arndes. 1496. Thorkelin. p. 85—106.]

65. Kong Hanses Stadsret for Skagen. 1507.

I Rosenvinges Stadsr. S. 294—99 er aftrykt 24 særegne Paragrapher for Skagen, som ikke findes i K. Hanses alm. Kiøbstedsret af 1484. jvf. K. Ancher Jurid. Skr. II. 678.]

66. Kong Hanses Tillæg til Gaardsretten. 1515.

[Trykt i Ny D. Mag. III. 69.]

67. Kong Hanses Danske Søret (uden Aarstal.)

[Første Gang udg. af Rosenvinge, i Ny D. Mag. VI. p. 94—108 og særskilt aftrykt: Kbh. 1830. 4. Aftr. i *Pardessus* Collection des loix maritimes. Paris. 1828. sq. III. 234 flg. Jvf. hans Bemærkninger over Loven. p. 221.]

68. [Den Visbyske Søret, Plattydsk: Dat hogheste Water-Recht; formodentlig fra anden Halvdel af 15de Aarh. da Gulland hørte under Danmark.]

Kiøbenh. hos G. af Ghemen. 1505. Aftr. i D. Mag. V. [illegible]–249, og hos Pardessus l. c. I. 463—502; jvf. hans Bemærkninger om denne Søret, p. 425—62. En gammel dansk Overs. udkom Kbh. hos Hans Wiingaard. 1545. 8. aftr. i Ny D. Mag. I. 257—285. Jvf. om denne Lov: Schlegel om Retsfædv. S. 243—78. Maanedsskr. f. Litt. IV. 363—76.]

16de og 17de Aarhundrede.

A. Christian II. Regiering.

69. **Christian II. Privilegier for Kiøbstæderne i Skaane. 1516.**

[Nye Saml. t. den D. Historie. II. 1. 2 H. S. 155—59.]

70. **Christian II. Forordning om Vrag. 1521.**

[Paa Latin: i Christierni IIdi Responsio, &c. auct. Corn. Sceppero. 1524. Paa Dansk: Hvitfeldt. II. 1172—73.]

Samme Konges Privilgeier for Siællands og Smaalandenes Kiøbstæder. 1521.

[Tr. i D. Mag. III. 295—303.]

71. **Christian den Andens Ordinants, eller saakaldte Verdslige Lov: dat. 6. Jan. 1522, og nærmest givet for Kiøbstæderne.**

Christian den Andens saakaldte „Geistlige Lov" antages, efter nøiere Undersøgelser, ikke at være en særskilt Lov, der skulde være givet 1521, men kun et Udkast ell. Lovforslag, som maaskee er noget yngre end Ordinantsen. Jvf. Rosenvinges Indledn. til IV. Bd. af Gl. Love (eller „Danske Recesser og Ordinantser") p. IX—XXXIV. Dansk Litt. Tid. 1826. Nr. 1. 2. Juridisk Tidsskr. XII. 1. S. 194 o. flg. Larsens Undersøgelse over Christian II. Love. Jur. Tidsskr. XI. 183 o. flg. Rosenvinges Retshist. I, S. 60. 61.)

[Begge Love ere først udg., under Benævnelse af Verdslig og Geistlig Lov, af P. Resen. Kbh. 1684. 4.; bedre og efter flere Haandskrifter af Rosenvinge. Gl. D. Love. IV. B. 1—234.]

B. Frederik I. Regiering, og Mellemriget.

72. Frederik I. Reces, given i Odense. 1527.

[Hvitfeldt. II. 1301—1303. Efter Originalen, i Rosenvinges Gl. Love. IV. 137—40.]

73. Frederik I. Ordinants 1530. 14. Jul.*)

[Tr. i Ny D. Mag. II. 179—81. Rosenvinge IV. 142—144.]

74. Forordninger under K. Frederik I.

a) Om Forbrydelse af Fæstegaarde. 1523. (D. Mag. IV. 224.) b) Om Mandslæt i Fyen. 1523. (D. Mag. IV. 223.) c) Om Klippinge (en bekiendt slet Mynt.) 1524. (D. Mag. II. 128.) d) Om Jordbrotters Pligt, at holde Krigsfolk. 1525 (eller 1527.) (D. Mag. IV. 283.) e) Om Jagten i Jylland: 1525 (ligeledes 1528 og 1532). (D. Mag. IV. 254. 283. 285.) f) Stiftelse eller Anordning om Haandværkssvende. 1528. (sammest. p. 283.) g) Om Klædedragt og anden Skik iblandt Adelen. 1528. (D. Mag. V. 75.) h) Om Kongelige Dommes Execution. 1530. (D. Mag. IV. 284.) m. fl.

75. To Recesser, udgivne under Mellemriget af Rigsraadet, 1533. (3. og 4. Jul.)

[Trykte i Christian III. Hist. ved Krag og Sandvig. II. 394. D. Mag. III. 105. Rosenvinges Gl. Love IV. S. 145—154.]

*) Recesser og Ordinantser vare i det 16de og 17de Aarhundrede de i Danmark brugelige officielle Benævnelser paa saadanne, fra Kongerne, efter Forhandling og Overlæg med Rigsraadet, som oftest under de almindelige Herredage, udgaaende Love og Anordninger, det vedkom hele Riget, Statsforfatningen eller den offentlige Ret, Standernes Privilegier og Forhold til hverandre, Retsforfatningen, m. m. eller som indbefattede flere Gienstande for Lovgivningen, samlede under eet; og for saavidt, i sidste Tilfælde svarende til det, vi nu vilde kalde en Lovbog eller Lovsamling. Recesser kaldtes de især, naar de udgik efter en Herredags Slutning. De enkelte Lovbud, som nu benævnes Forordninger, udgik derimod i hiin Tid jævnligst under Navn af aabne Breve, og findes saaledes ogsaa, i Copiebøger og andre haandskrevne Kilder, blandede mellem og indførte blandt Kongernes andre Breve (Reskripter), Befalinger, Kundgiørelser, Bevilgninger, o. s. v. i specielle Tilfælde og til enkelte Personer.

C. Christian III. Regiering.

76. Christian den Tredies Recesser:

a) Kiøbenhavn, 30 Oct. 1536. (Christian III. Hist. ved Krag og Sandvig, I. 495. Rosenvinges Gl. D. Love IV. 157—171.)

b) Kiøbenhavn, 24. Aug. 1537. (Christ. III. Hist. II. 57—77. Rosenvinge. IV. S. 172—189.)

c) Odense, 24. Jun. 1539. Christ. III. Hist. II. 78—87. Rosenvinge. IV. S. 190—197.)

d) Kiøbenhavn, 21. (ell. 22.) Oct. 1540. (Christ. III. Hist. II. 88—106. Rosenvinge. IV. S. 198—213.)

e) Kiøbenhavn, 6. Dec. 1547. (Trykt i Malmø 1555. 8; i Christ. III. Hist. II. 177—196; hos Rosenvinge. V. 214—236.)

f) Frønningborg, 21. Dec. 1551. (Christ. III. Hist. II. 209—17. Rosenvinge. IV. 237—246.)

g) Kiøbenhavn, 20. Mai 1557. (Christ. III. Hist. II. 267—72. Rosenvinge IV. 247—252.)

h) Kolding, 13 Dec. 1558. (Et Sammendrag af de forrige Recesser, yngre end 1547. Den er ofte særskilt udgiven. Kbh. 1559. 1562. 1567. 1572. 1577. 1583 og 1590. Aftr. bl. a. i Christ. III. Hist. I. 510—39; og efter Originalen, hos Rosenvinge. IV 253—286. Paa Plattydsk, i Westphalen Monum. IV. 1780. sq.)

77. Ordinatio ecclesiastica Regis Christiani III. 2. Septbr. 1537.

Trykt i Kbhavn. 1537. 8. Paa Dansk, oversat af P. Palladius: 1ste Udgave: Roskilde. 1539. Senere Oplag Kbh. 1542. 1553. 1562. 1574. 1582. 1617 og 1640.

Tillæg til Kirkeordinantsen, eller Christian III. saakaldte 26 Ribe-Artikler: 1542.

[Aftr. i Christian III. Hist. ved Krag og Sandvig, I. 627—36.]

78. Christian den Tredies Hofordning. 1538.

[Trykt efter en orig. haandskr. Text, i Ny D. Mag. I. 248—54.]

79. Fundation og Ordinants for Kiøbenhavns Universitet. 1539.

[Trykt paa Latin; og i dansk Oversættelse. Christ. III. Historie. I. p. 696—701.]

80. **Om Mynten (Tydsk.) 1541.**

[Christ. 3. Hist. II. 108—111. Jvf. Luxdorphs Oplysninger om Christian III. Mynter. sammest. p. 657—660.]

81. **Soret, tillagt Christian III. og Aaret 1551.**

[Tr. i Christ. 3. Hist. ved Sandvig. II. 432—55. Den antages dog for ældre, og maaskee at tilhøre Christian 2. Tid. jvf. Rosenvinge Retshist. I. S. 55. 66.]

82. **Skibs-Artikler, givne (da Mogens Gyldenstierne sendtes med en Flaade til Nordsøen) 1555.**

[Tr. i Christ. III. Hist. III. p. 254—259. Jvf. „Ordning og Skik paa Orlogsskibe" uden Dat. sammest. p. 550—556.]

83. **Christian III. Anordning om Lehn og Lehnsmænd. 1557.**

[Tr. i Christian 3. Hist. v. Krag og Sandvig. II. 261—65. K. Anchers Lehnsret. S. 168 og flg.]

84. **Forordninger af Christian III.**

a) Om Tiende og Præsternes Indkomster. 1539. (Supplement t. Chr. III. Historie S. 30—41.) b) Berg-Ordning for Norge. 1539. (Paa Tydsk.) Fornyet og udgivet efter Christ. IV. Befaling. 1647. Tr. i Christ. III. Hist. I. 702—744. c) Om Mark-Rebning og Tingsvidner i Jylland. 1546. (Christ. III. Hist. II. 171—173.) d) Om Aager og Rente. 1547 og 1554. (Christian III. Hist. I. 311. 373. jvf. S. 298.) e) Fyens Vedtægter: stadfæstede af K. Christian III. 1547. (Christ. III. Hist. II. 197—205.) f) Om Jagten i Jylland. 1548. (D. Mag. VI. 214—20.) g) Om Præste- og Degnesønners Frihed for Vornedskab. 1550. (D. Mag. V. 252. Christ. III. Hist. II. 206.) h) Om Kiøbstedgods, dets Afhændelse og Pantsættelse. 1553. (D. Mag. V. 253.) i) Om Vrag. 1557. (D. Mag. V. 254. Jvf. den plattydske Anordn. om Vrag, af 10. Decbr. 1558; egentlig en Afh. af E. Krabbe. Christ. III. Hist. ved Sandvig. III. S. 172—179. Rosenvinges Retshist. p. 64.) k) Om Kirkers Nedlæggelse, m. m. (de saakaldte Klemmebreve) i Siællands, Aalborg og Ribe-Stift. (Christ. III. Hist. III. p. 132—46.)

[Desuden ere endeel af denne Konges andre specielle Anordninger og andre Breve (meest efter Cancelliets Tegnelser eller Copiebøger) trykte i Sandvigs Tillæg til Overs. af Krags Christian III. Historie, 2. Deel og Supplementet.]

D. Frederik II. Regiering.

85. Frederik II. Søret. 1561.

[Tr. i Udgaverne af Jydske Lov. Paa Plattydsk i Westphalen Monum. IV. 1827. sq. — Her findes ligeledes col. 1851 sq. Frederik den Andens Skibsartikler, paa Plattydsk.]

86. Frederik II. Gaardsret. 1562.

[Særskilt udg. 1567. 4. og aftrykt i Udgaverne af Jydske L. fra 1590 og flg. Aar. Rosenvinges Stadsretter. S. 27—48. Plattydsk i Westphalens Monum. IV. col. 1844. sq.]

87. Religions-Artikler for Fremmede. 1569.

[Særskilt trykte, paa Dansk, Latin og Tydsk: 1569. 1615. 4to. 1619. 8. 1640. 4to. Siden med Jydske Lov.]

88. Frederik II. Kallundborgske Reces. 21. Novbr. 1576.

[Især om Rettergangsmaaden. Særskilte Udgaver: Kbh. 1577. 1583. 1590. 4to. siden trykt med Udg. af Jydske Lov: 1642. 43. 69. 71. efter Originalen i Rosenvinges Stadsretter Gl. Love. IV. 280—290. Paa Tydsk: Westphalen Mon. IV. 1881. sq.]

89. Forbud mod Indførelsen af den saakaldte „Formula Concordiae" (sigtende til nøiere Bestemmelse af Lutheranernes Troesbekiendelse, i Modsætning til Calvinisternes.) 1580.

[Holbergs Danm. Hist. 2. Udg. II. 504—506. Pontoppidans Annal. III. 481 sqq.]

90. Ordinants om Ægteskabssager. 19 Jun. 1582.

[I Udgaverne af Jydske L. fra 1590; og i Rosenvinges gl. Love IV. 300. o. flg.]

91. Forordninger af K. Frederik II.

(Om Fæstebønders Ækter. 1565. Om Rettergangsmaaden: 1568, 1573, 1578; 1579. (s. Danske Mag. VI. 59. 63. 192. 226.) Om Morgengave. 1577. Om Pantsættelse af Kirkegods. 1580. Om Adeliges Selskab. 1582. Om Lehn og Lehnsmand. 1583. Om Landstingsret. 1586. m. fl. s. Rosenvinges Retshist. I. 64. 65.)

E. Christian IV. Regiering:

92. Christian IV. Reces af 31. Marts 1615.

["Den lille Reces"; trykt Kbh. 1615. 4. Rosenvinges G. Love. IV. S. 313—327.]

93. Rigens Ret og Dele: 10. Dec. 1621.

[Tr. Kbh. 1621. 4to. og i Jydske Lov, 1643. og flg. Udg. Rosenvinges G. Love. IV. S. 328—348.]

94. Christian IV. Birkeret. 1623.

[Tr. Kbh. 1623. i Udg. af J. Lov. 1643. Paa Tydsk: Westphalen. IV. p. 1670. sq. Jvf. K. Ancher, Jur. Skr. II. 689. Schlegel om Retskildr. S. 232 o. flg.]

95. Christian IV. store Reces, i 3 Bøger. 27. Febr. 1643.

[Kbh. 1643. 4. Rosenvinge G. Love. IV. S. 349—510.]

(Om Christian IV. Forordninger, s. Rosenvinges Retshist. I. S. 70.)

Endnu kan her, som vigtige Kilder til den offentlige Rets Historie i Danmark, tilføies de **danske Kongers Haandfæstninger** fra 1320—1648.

1. **Christoffer den Andens Haandfæstning. 1320.**

   [Paa Latin i de to ældste Udg. af Jydske Lov; i Westphalen Monum. IV. p. 1769. sq. Paa Dansk hos Hvitfeldt, I. 411. o. flg. efter Originalen i Dahlmanns Gesch. v. Dänemark III. Anhang. S. 377—81. Jvf. K. Ancher, Jur. Skr. I. 621.]

2. **Modkongen Valdemar Eriksens Haandfæstning. 1326.**

   [Paa Latin: Kofod Anchers Lovhist. II. Tillæg. p. 551—56. jvf. Suhm D. Hist. XII. 118. K. Ancher, Jur. Skr. I. 639.]

3. **Valdemar Atterdags Haandfæstning. 1341.**

   [Paa Dansk, hos Hvitfeldt. I. 478. Jvf. Suhm D. Hist. XIII. S. 11. K. Ancher Jur. Skr. I. 651—54.]

4. a) **Kong Olufs Haandfæstning. 1376.**

   [Paa Latin i Udg. af Siællandske Lov. 1505 og 1576. Westphalen Monum. IV. 1776. sq. og i Suhms D. Hist. XIV. p. 496. sq.]

   b) **Samme Konges Forskrivning af 1377.**

   [Paa Latin i de gamle Udg. af J. Lov. Westphalen. IV. 1778. Jvf. Suhm. XIV. S. 30. K. Ancher Jur. Skr. I. 731—738.]

5. **Christian den Førstes Haandfæstning. 1448.**

[Hvitfeldt. II. 835 o. flg. Ny D. Mag. II. S. 127 og flg.]

6. **Kong Hanses Haandfæstning. 1483.**

[Hvitfeldt. II. S. 965.]

7. **Christian den Andens, 1513.**

[Hvitfeldt. II. S. 1100. Behrmann, Christian II. Hist. II. 37—53; bedre i Saml. til det norske Folks Hist. IV. 363 ff.]

8. **Frederik den Førstes, 1523.**

[Efter Originalen, i G. L. Badens histor. Afhandl. III. 62 og flg.]

9. **Christian den Tredies, 1536.**

[Christian III. Hist. ved Sandvig. II. S. 46 og flg.]

10. **Frederik den Andens, 1559.**

[Tr. særskilt 1559; siden fem Gange indtil 1590. Paa Plattydsk, hos Westphalen. IV. 817 og flg.]

11. **Christian den Fierdes, 7. Aug. 1596.**

[Holbergs Danm. Hist. II. 563—65.]

12. **Frederik den Tredies Haandfæstning, 8. Mai 1648.**

[Holberg Danm. Hist. III. S. 29 og flg.; bedre i „Aktstykker udg. af det Fyenske liter. Selskab." II. 79 ff. Den blev casseret d. 16. Oct. 1660.]

Rettelser.

(Til den danske Chronologie.)

Pag. 16. I Lin. 5 og 26 kaldes Lothar mindre nøiagtigt „Keiser" (han fik først Keiserværdigheden 1132) i Stedet for, som i Lin. 24: tydsk Konge.

— 29 Lin. 4. Efter Concil. i Lund. tilf. „hvor Kirkesangen blev anordnet, og et Breviar („Farebog") for den danske Kirke antaget".

— 80 Lin. 16. 2 Mai forandres til Mai; den bestemte Dag gaaer blot paa Kiøbenhavns Indtagelse.

— 104 Lin. 21. 24 Jun. læs: 23 Jun.

— 113 Lin. 14. Aarstallet 1472 opflyttes her foran: „Oprør i Holsteen."

— 132 Lin. 20. Julius læs: Junius.

— 135 Lin. 15. Ordene „og opslaaer sin Leir ved Risby" udslettes; det var først Natten im. 23 og 24 Jul., at Kong Carl IX. i Stilhed brød op med Leiren, og forskandsede sig ved Risby 2 Miil fra Calmar.

— 157 Anm. 57. 1847 læs: 1845.

— 169 Lin 3, Parenthesen Aug. udelades.

